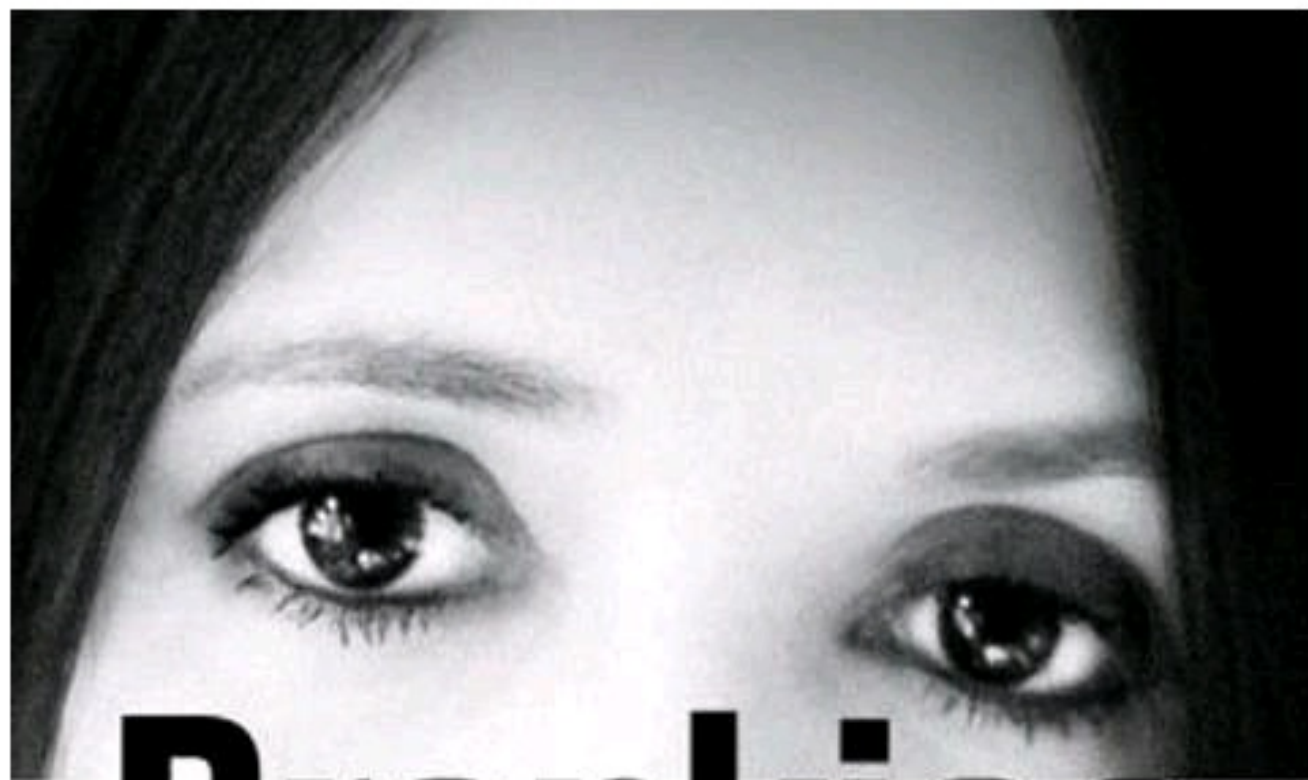

Brankica Stanković

Insajder,
moja priča

”

Kupljena je snajperska puška iz koje treba da budeš ubijena...
Ne smeš nikada nikome da kažeš da sam ti ja ovo javio,
jer ćeš tako mene dovesti u opasnost.“

SAMIZDAT
www.samizdat.rs

INSAJDER, MOJA PRIČA

Brankica Stanković, novinarka Televizije B92 i autorka emisije "Insajder", od decembra 2009. živi sa dvadesetčetvoročasn timer policijskim obezbeđenjem.

Krajem 2009. predstavnici MUP-a zaključili su, procenom njene bezbednosti, da joj je život ugrožen zbog tema kojima se bavila u svojim emisijama. Emisijama "Insajder" od 2004. do danas bavila se mnoštvom tema: motivima za ubistvo premijera Srbije, švercom cigareta, organizacijom tajnih službi, propustima MUP-a Srbije, huliganima, fudbalskom, pravosudnom, građevinskom mafijom, korupcijom u nadležnim institucijama, biznismenima, pljačkom države, privatizacijom... "Insajder" je, po mišljenju velikog dela javnosti, najhrabriji novinarski projekat u Srbiji, koji se, zbog tema kojima se bavio, postao smetnja mnogim kriminalnim grupama. Uprkos brojnim pretnjama koje su usledile i javnom pozivima na linč, odgovor Brankice Stanković na to je bio proširenje tima "Insajdera". Sada je pred vama i knjiga Insajder, moja priča.

Ova knjiga je lična priča; zastrašujući događaji iz života Brankice Stanković od trenutka kada je dobila policijsko obezbeđenje, sa detaljima do sada potpuno nepoznatim javnostima, odvijaju se dinamikom i tenzijom trilera pred očima čitaoca. Ona se otvoreno i hrabro, pišući autobiografski, prvi put javnosti predstavlja ne samo kao novinarka već kao osoba koja živi sa svim ljudskim strepnjama, strahovima, radostima, vrlinama i slabostima... Ova knjiga takođe obiluje dokumentarnim materijalima i podsećanjima na važne trenutke političkog života Srbije koji su vezani za istraživanje "Insajdera", i prvi put do sada objavljeni su najzanimljiviji detalji iz procesa pripreme ove emisije.

O svemu što je morala da prećuti zbog bezbednosti, o onima koji su kupili snajpersku pušku da je ubiju, o onima koji su priželjkivali da više nikada ne radi kao novinar, o tome kako je sve to preživela psihički i fizički, kao i o tome da li u Srbiji zaista postoje granice koje se ne prelaze i teme o kojima se ćuti, i zašto je baš tu počeo "Insajder" - pročitacete u ovoj knjizi Brankice Stanković.

Neću više da ćutim

Neću više da ćutim

„Od danas vaš život više neće biti isti. Mi smo tu zbog vas i mi ćemo se ubuduće brinuti o vašoj bezbednosti jer je vaš život ugrožen“, saopštio mi je jedan od policajaca na sastanku u prostorijama MUP-a Srbije.

Svakim delićem zdravog razuma trudila sam se da izgledam pribrano. Nisam htela da primete da sam šokirana i očajna.

Kako da prevarim policajce da sam dobro i da sam smirena? Oni sigurno primećuju da sam u šoku. Po pokretima, po razrogačenim očima, ukočenoj vilici. Svesna sam da to ne mogu da sakrijem, ali i dalje se pravim da me ni najmanje ne dotiče ono što su mi rekli. Istovremeno, imam potrebu da vrištim na sav glas. Da urlam!

Pa ovo je kao da mi je konzilijum lekara saopštio da bolujem od neke neizlečive bolesti. Svaki put kada gledam film u kom lekar saopštava glavnom glumcu da mu nije ostalo još mnogo vremena, pitam se kako bih ja reagovala da sam na mestu tog glumca. Šta da radim? Šta ovo znači? Ima li smisla život u takvim okolnostima?

Do tog dana živela sam - slobodno! Radila, izlazila, šetala - kuda god i kad god sam htela.

Od tog trenutka, od tog dana, od te godine, živim sa dvadesetčetvoročasovnim policijskim obezbeđenjem, i to samo zbog toga što sam svoj posao radila onako kako sam smatrala da treba. Samo zbog toga što sam verovala da radim važnu i ispravnu stvar, i samo zato što sam se strogo pridržavala pravila da je posao novinara da radi u interesu javnosti. Bez kompromisa - kada je istina u pitanju.

U početku nisam znala od koga me uopšte „čuvaju“ na tako „dramatičan“ način, i to naoružani specijalci. Mislila sam da im je ta „dramaturgija“ u opisu posla.

Tek posle skoro godinu dana saznala sam o čemu je reč... U zvanično zavedenim službenim beleškama MUP-a, nastalim na osnovu operativnih podataka, navodi se ime kriminalca za kog postoje saznanja da je plaćen da me ubije.

Ne znam ko je platio. Ne znam ni da li je platio. Ne znam da li je bilo baš toliko ozbiljno i da li je i dalje ozbiljno. U međuvremenu, prema zvaničnim podacima, ispostavilo se da „naručilac“ nije samo jedna osoba, da je u sve to umešano više ljudi i da se „mreža“ onih koji bi da me ubiju stalno širila. Ispostavilo se čak i to da je u stanu iznad mog boravio plaćeni ubica koji je kasnije uhapšen. U početku nisam verovala; mislila sam da su to sve gluposti, ali za poslednje tri godine dogodilo se mnogo toga. Toliko čudnih situacija. Privođenja sumnjivih osoba koje su se muvale oko mog stana, oko zgrade B92 ili na mestima na kojim sam se kretala. Bila sam u kolima kada smo, u gotovo filmskoj jurnjavi autoputem Beograd-Niš, bežali od osoba za koje se pretpostavljalo da su naoružane, videla sam toliko službenih beleški u kojima piše ko sve, i kako, hoće da me ubije... Zbog svega toga počela sam da razmišljam da možda to što se dešavalo i što se dešava ipak nije slučajnost.

Ne znam da li je „opasnost prošla“. Rečeno mi je da o tome moram da ćutim jer je situacija ozbiljna i opasna. Ćutala sam i živela s tim saznanjem skoro tri godine, a onda sam odlučila da sve to što znam - napišem.

Mnoge stvari u životu radila sam zato što sam osećala da tako treba, što ne znači da se nisam plašila posledica, ali, jednostavno, nikada nisam kalkulisala. Nisam sledila pravila, mrzela sam ih, mrzim ih i dalje.

Kad pogledam šta bi bila alternativa onome što sam radila, jasno mi je da nisam pogrešila. Možda bih danas bila slobodna i bezbedna, ali emisija „Insajder“ nikada ne bi bila ono što jeste. Nisam htela da bauljam u mraku a da istovremeno tvrdim da svetlost zaslepljuje. Sve što sam kao

novinar radila, radila sam pre svega zato što mrzim nepravdu i laž.

To je i razlog za nastanak ove knjige. Nisam više mogla da ćutim o tome kako je živeti s obezbeđenjem koje, s vremena na vreme, ima više od 30 specijalaca u pratnji, kontrapratnji, logistici, kako izgleda kada mi u „četiri oka“ saopšte da moram da se sklonim iz Beograda na neko vreme jer je tu suviše opasno za mene - a kada o svemu tome ne smem nikome ništa da kažem. Kako je, kada sama s brojnom policijskom pratnjom moram da odem na neko mesto gde je „bezbedno“, i to na duže od mesec dana a da za to niko ne sazna, pa ni ljudi iz mog najbližeg okruženja. Njima sam uvek objašnjavala da moram da otputujem negde, baš tad, hitno, poslovno.

Sada će shvatiti da sam bila primorana da ih lažem.

Pisanje o onom što mi se dešava zapravo je bilo jedini način da od ćutanja o tome ne poludim.

„Insajder“ je bio naš život. Radili smo i kada ne radimo. Možda strašnija od saznanja da ću živeti s obezbeđenjem bila je činjenica da emisiju od koje smo uspeli da napravimo „instituciju“ više neću raditi - ne onako kako sam je do tada radila.

Odlučila sam, posle svega što se desilo, da jednostavno otkrijem sve - kako smo radili, kako smo se borili za svaku temu koju smo odabrali, na kakve smo sve prepreke nailazili i s kakvim smo se problemima suočavali, šta se sve dešavalo oko mene u poslednjih nekoliko godina, i od koga mi sve, prema zvaničnim podacima, preti „opasnost“. Niko nije mogao da predvidi kako će se sve to završiti. Da li je sve to toliko ozbiljno? Da li zaista neko hoće da me ubije? Hoću li zbog toga što sam primorana da živim s policijskim obezbeđenjem odlučiti da jednom zauvek odem iz ove zemlje? Kako god bilo na kraju, smatram da je važno da sve ostane zapisano. Zato čak ni imena u ovoj knjizi nisu izmenjena.

Granice koje se ne prelaze

U subotu 5. decembra 2009. pozvana sam da hitno dođem na sastanak u MUP Srbije. Sve se to dešavalo u trenutku kada sam bila u neopisivoj gužvi zbog novog serijala emisije „Insajder“ - „(Ne)moć države?“, čije je emitovanje počelo dva dana ranije. Tada se „Insajder“ na TV B92 emitovao četvrtkom. Pozvao me je načelnik Uprave kriminalističke policije MUP-a Srbije Rodoljub Milović. Nije hteo ništa da mi kaže preko telefona, samo me je zamolio da dođem odmah, na 15 minuta, uz napomenu da je važno. Čak i da mi je rekao o čemu se radi, ne bih razumela. Nisam znala šta ću pre: pišem emisiju kod kuće, televizijskim rečnikom „sklapam za montažu“, odgovaram na pitanja novinara iz raznih medija... Svi u tom trenutku žele da me nešto pitaju:

„Da li se plašite?“

„Zašto ste odlučili da radite serijal o huliganima?“

„Da li ste bili svesni posledica?“

Strpljivo odgovaram dok razmišljam: O kakvim posledicama govore?!

Odlučila sam da radim taj serijal zato što su huligani u septembru te 2009. godine pretukli francuskog državljanina Brisa Tatona u samom centru Beograda - samo zato što je bio stranac i nosio navijačka obeležja francuskog kluba. Od posledica prebijanja nakon nekoliko dana Taton je preminuo.

Rođena sam u Beogradu i posle tog slučaja bilo me je sramota što živim u takvom gradu. Divljaci i kriminalci zaštićeni su zato što su to što jesu?!

Uspeli smo da u serijalu „(Ne)moć države?“ raskrinkamo tu bandu i da javnosti pokažemo ko su oni zapravo. Oni nisu navijači koji bodre svoj klub, oni su huligani koji se samo kriju iza navijačkih grupa i uvek po nečijem „nalogu“, a pod izgovorom borbe za „nacionalnu stvar“, ruše i pale grad, pod izgovorom „patriotizma“ prodaju drogu, ubijaju, pljačkaju...

Prva emisija emitovana je 3. decembra 2009. Objavili smo fotografije, ime i prezime svakog od njih, broj i sadržaj krivičnih prijava koje je policija poslednjih godina podnosila protiv pojedinaca iz navijačkih grupa. Skinuli smo im maske i kapuljače iza kojih se godinama kriju i javnosti Srbije pokazali ko su oni!

Bili su prvi put javno razotkriveni. Znala sam da će naprosto poludeti kada ugledaju svoje fotografije na TV ekranima i još tada sam bila sigurna da će isto tako biti u „čudu“ kako je moguće da je neko, u ovom slučaju ja, baš toliko lud da im se na takav način, javno, suprotstavi. Usledile su pretnje preko interneta, pa i javne pretnje skandiranjem na stadionu dok se igrala utakmica.

Iste večeri posle emitovanja prve epizode počinje prava hajka protiv mene na društvenim mrežama, pre svega na fejsbuku, internet sajtovima i forumima.

Većina onih koji prete krije se iza pseudonima, na fotografijama su im grbovi fudbalskih klubova i huliganska obeležja. Pisali su najstrašnije pretnje i uvrede, kao da nisu znali koliko je jednostavno otkriti ko se krije iza ovih lažnih profila.

„Kurvetino zaklaćemo te, nemoj da se mešas među navijače, završićeš mrtva, pazi se mraka, silovaćemo te, droljo jedna... DELIJE SEVER 1989“

„Dva-tri noža u stomaku stoje, Radovi se navijači nikoga ne boje. “

„Biće biće pucnjave ovih dana. Brankice ti bi mogla malo da se uštekaš, ja ne bih izlazio napolje da sam na tvom mestu. Ali iskreno treba ti prosuti mozak. “

„Brankice, zabiću ti baklju u nozdrvu profuknjačo jedna neotesana. “

„Seko, krenula si na ljude i igru gde je život mnogo malo vredí. nisu ovo mafijaši, političari i korumpirani bogataši... žao mi te je ima da boli! “

„Pitanje za Brankicu, hoćeš li ti poginuti za svoju ideju. mi hoćemo... e vidiš to je naša

Na fejsbuku je objavljena umrlica s mojom slikom. Poručili su mi da sama izaberem sanduk.

Usijali su mi se telefoni. Ne znam ko me sve nije zvao. Svi su bili zabrinuti.

Možda zato što nisam bila svesna „opasnosti“, i zato što mi je bilo važno što smo ponovo pogodili pravu temu, bila sam ponosna, ni najmanje uplašena. Samouvereno sam svakoga ko me je pozvao tešila, kao naučenim tekstom: „Ma ne brini, šta mi mogu osim da skandiraju neke gadosti na stadionu i da šalju preteće poruke!“

Nisam bila u pravu. Dva dana posle emitovanja prve epizode usledio je poziv na sastanak u MUP.

Zovem Mišu Čvorovića, producenta emisije. Uvek radimo zajedno sve za „Insajder“. Zajedno idemo na sastanke. „Zvali su me da hitno dođem u MUP, hajde sa mnom da vidimo šta hoće.“

Odlazimo mojim kolima. Histerišem dok vozim. Nisam znala da će to do dan-danas biti poslednji put da vozim svoja kola.

„Šta je sad baš toliko hitno? Kad ću da završim emisiju?“

Miša je zaključio da će nam, verovatno, posle ovolike frke u javnosti, dostaviti podatke koje smo tražili po Zakonu o dostupnosti informacija, a za koje su nam rekli da su službena tajna.

Od 2004. godine, kada je počelo emitovanje emisije „Insajder“, radim sa Mišom. Sredinom 2005. „Insajderu“ se priključila i Mirjana Jevtović koja je došla iz lista „Danas“. Nas troje napravili smo „Insajder“ i sve do 2010. godine samo smo nas troje radili sve serijale. Potpuno smo različiti i čini mi se da baš zbog toga godinama dobro funkcionišemo.

Na putu do MUP-a razgovaramo o tome kakve su reakcije na novu emisiju. Oboje smo zadovoljni. „Insajder“ je još jednom pomerio granice! To nam je uvek bilo najvažnije. Uostalom, reklama za „Insajder“ još pre sedam godina urađena je baš s takvom porukom:

U Srbiji postoje pitanja koja su zabranjena, odgovori koji ne smeju da se čuju, granice koje se ne prelaze. Tu počinje „Insajder“.

Ni na kraj pameti mi nije bilo da smo baš toliko „prešli granicu“ i da ću biti prvi novinar u Srbiji koji mora da živi s policijskim obezbeđenjem. Ulazimo u kabinet Rodoljuba Milovića, načelnika UKP-a MUP-a Srbije. Sekretarica nas šalje u sobu pored, da sačekamo. Posle nekoliko minuta dolazi Milović. U sobi smo samo on, Miša i ja.

„Miko“, kaže mi - a tako se obraća svima, i onima koje poznaje i onima koje vidi prvi put u životu - „sada ću da te upoznam s momcima koji će od danas biti stalno s tobom. Oni će biti tvoji novi 'drugari'.“

U trenutku sam shvatila o čemu se radi! Počinjem da urlam: „O čemu pričate? Kakvi drugari? Neću obezbeđenje!“

„Dobro, Brankice, hajde polako. Ako mora - mora“, ubacuje se Miša, ali ne uspeva da me smiri.

Rodoljub Milović je sačekao da završim, da bi mi zatim ledenim glasom rekao: „Miko, ti se više ništa ne pitaš. Tvoja bezbednost je ugrožena. Država ne sme da dozvoli da ti se nešto desi.“

Potpuno šokirana, gledala sam načelnika UKP-a koji je izgledao odlučno u nameri da mi dodeli obezbeđenje. Za njega je to bila završena stvar i bilo mi je jasno da ne postoji šansa da ga ubedim u suprotno.

Do tog trenutka često sam uspevala da argumentima isteram svoje.

Tako je bilo i kada Uprava kriminalističke policije, na čijem je čelu Milović, zakasni s odgovorom na naš zahtev da nam se po Zakonu o dostupnosti informacija dostavi odgovor, ili nas „otkači“ rečima da UKP „nije nadležna“ - bila sam u stanju da ga zovem i po nekoliko puta dnevno.

„Gospodine Miloviću, niste nam konkretno odgovorili na zahtev. Kada planirate to da uradite?“, imala sam običaj da mu kažem, što je zvučalo više kao preteća konstatacija nego kao pitanje.

„Nisam odgovorio zato što nisam nadležan. Moraće ovaj put neko drugi da odgovori.“

„Dobro, možda niste nadležni, ali imate obavezu prema javnosti da nam u odgovoru napišete ko jeste nadležan, ako tvrdite da vi niste. Možda mi grešimo, pa nam je zato neophodan precizan odgovor“, imala sam spreman komentar na njegovo „pravdanje“.

„Uh, dobro, dobro. Napisaću ko je nadležan. Opasan si ti igrač, Miko...“

Rodoljub Milović zapravo ima neko posebno poštovanje prema novinarskoj profesiji, što je prava retkost među predstavnicima nadležnih institucija u Srbiji.

Ovaj put, međutim, na sastanku u sobi pored njegovog kabineta, nije obraćao pažnju na ono što govorim. U tom trenutku on je bio treći čovek MUP-a Srbije - ministar, direktor policije, pa on kao načelnik Uprave kriminalističke policije.

Svaki njegov pokret jasno je stavljao do znanja da neće odustati od odluke da mi dodeli obezbeđenje. Ne znam da li mi je i tada izgledao zabrinuto, ali u nekim situacijama kasnije bio je iskreno zabrinut za mene i to jednostavno nije umeo ili nije hteo da sakrije.

Rodoljub Milović je mršav čovek, stalno sa cigaretom u ruci, i sa zamišljenim izrazom lica, kao da neprestano odmotava film u glavi. Ostavlja utisak dobrog čoveka i opasnog policajca. Autoritet je u svakom pogledu.

Miša i ja smo ga poznavali nekoliko godina, još od serijala o ubistvu premijera Srbije Zorana Đinđića. Tražio je, preko tadašnje koleginice sa TV B92 Senke Vlatković, koja je pratila suđenje za ubistvo premijera, da upozna autore emisije „Insajder“. Rekao joj je - a to sam dobro zapamtila - „da ne može da veruje da postoje tako hrabri novinari koji rizikuju svoj život da bi se izborili za istinu“. Bilo mi je pomalo čudno što jedan policajac na takav način potvrđuje vrednost onoga što smo do tada objavili, ali, istovremeno, bila sam vrlo ponosna zbog tog njegovog priznanja, jer se serijal bavio i odgovornošću pojedinaca iz policije i tajnih službi.

U periodu kada smo radili serijal o ubistvu premijera, u Srbiji je vladao medijski mrak. Izgledalo mi je kao da je zabranjeno stvari nazivati pravim imenom kada je u pitanju to ubistvo. Rodoljub Milović bio je jedan od retkih koji je „preživeo“ pad vlade Zorana Đinđića, jedan od retkih koji 2004. godine nije bio smenjen dolaskom na vlast Vojislava Koštunice, političkog protivnika ubijenog premijera.

Nikada nije pričao previše, nikada nije osuđivao Koštuničinu vladu zbog toga što su posle dolaska na vlast smenili maltene sve koji su vodili policijsku akciju „Sablja“, pokrenutu odmah posle ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića. Nekako je uvek bio suzdržan. Poštovala sam one koji su bili sposobni da se izdignu iznad situacije koliko god ona bila loša po njih.

Kasnije, s obzirom na to da smo se dugo godina bavili policijom, zloupotrebama, korupcijom i pljačkom, shvatili smo ko je Rodoljub Milović. Zaključili smo da on pošteno radi svoj posao i da je potpuno posvećen tome. Radi neprekidno. Taj čovek u glavi drži čitavu bazu podataka srpskog kriminala. Milion imena, ko je s kim uvezan, ko je kada za koga radio, ko je u kom kriminalnom klanu bio '70-ih, '80-ih, '90-ih, ko je gde sada i čiji je naslednik. On je policajac koji živi za svoj posao. Jednom, u nekom razgovoru o bezbednosti, pitali smo ga, sasvim slučajno, ima li stan ili kuću.

„Ni stan ni kuću“, odgovorio je kao na ispitivanju. „Živim kod tasta u potkrovlju.“

Miša, Mira i ja počeli smo da se smeјemo. Nije nam bila namera da ispitujemo njegovo imovinsko stanje. Samo nas je zanimalo gde živi.

Tako sam i te subote 5. decembra, zanemarujući odlučnost na njegovom licu, krajnje samouvereno pokušavala da utičem na njega, kao kada insistiram da mi da odgovor na neko pitanje za

emisiju.

„Nema potrebe da dobijem obezbeđenje. Ništa se nije desilo. To su samo pretnje. Oni su najobičnije kukavice“, ubeđujem ga, a reči kao da prolaze pored njega i nestaju negde iza, u dubini prostorije.

Krenuo je ka vratima svog kabineta. Miša i ja smo krenuli za njim kao hipnotisani.

U kabinetu, za velikim stolom za sastanke, sede njih četvorica: namršteni i smrtno ozbiljni specijalci. Tada su radili u Odseku za rizična hapšenja pri Upravi kriminalističke policije MUP-a Srbije. Iako su u civilu, već na prvi pogled izgledaju kao specijalci. Ili kao kriminalci. Svi kao da su rođeni namršteni i opasni. Verovatno namršteno i spavaju. Oni gledaju mene, ja gledam kroz njih. Očigledno nisam svesna situacije jer im ledenim glasom govorim da zaista nemam vremena za njih i da mi odmah objasne o čemu se radi jer već posle podne moram u montažu.

Kasnije su mi priznali da im je već tada bilo jasno da će imati velikih problema sa mnom.

Jedan od njih, valjda u nameri da me prizove svesti, izgovara rečenicu koja mi i danas odzvanja u glavi:

„Brankice, od danas vaš život više neće biti isti.“

„Kakva budala“, pomislila sam, ali me je istog trenutka obuzeo neki odvratani osećaj straha, panike, očaja i samosažaljenja.

Ne umem sebi da objasnim, čak ni danas, zašto me je ta rečenica toliko pogodila, zašto me je šokirala i zašto mi se tako duboko urezala u sećanje. Tada nisam mogla ni da pretpostavim koliko je tačno bilo ono što je rekao.

Ostala sam nema, oduzeta, kao zamrznut kadar na snimku.

Načelnik UKP-a je verovatno to primetio, pa se uključio u razgovor kako bi prekinuo mučnu situaciju: „Objasnio sam im da si vrlo nezgodna, često drska, spremna da pogineš za isterivanje pravde i da neće biti lako s tobom, ali da te poštujem najviše od svih novinara koje znam, baš zato što si takva.“

Nisam obraćala pažnju. Htela sam samo da pobegnem. Odmah.

Miša se, opet, ponašao potpuno drugačije. Sasvim sam sigurna da je za njega sve to bilo još više stresno, ali on je samo ćutao i gledao u jednu tačku pokušavajući da glumi kako vlada situacijom i kako je potpuno smiren jer „to nije ništa strašno“.

Verovatno u nameri da pobegnem, počela sam histerično da objašnjavam kako je montaža emisije vrlo zahtevan proces, da imam mnogo posla, da sve mora da se završi... Dok sam to govorila, ustala sam od stola, Miša za mnom, a za nama i svi oni.

„A kuda ćete vi?“, pitala sam prilično izbezumljeno.

„Pa od ovog trenutka smo neprekidno s vama“, rekli su maltene svi u glas.

Pokušala sam ponovo da im objasnim da je to glupost i prvo što mi je palo na pamet bilo je da iz tehničkih razloga ne mogu da idem s njima. Došla sam svojim kolima.

„Neka Miša vrati kola. Ti ideš sa nama“, rekao je hladnokrvno jedan od njih.

Tog dana su mi oduzeli i ključeve od automobila jer im se verovatno učinilo da ću da pobegnem prvom prilikom. To mi i jeste bila namera.

Okrećem se prema njihovom šefu koji sve vreme gleda u pod.

„Jeste li vi čuli šta sam rekla? Neću obezbeđenje! Ne treba mi!“, govorim odlučno, povišenim tonom.

„Brankice“, rekao mi je. Nije mi se više obraćao sa „Miko“. „Poslednjih godina ste uradili dosta tema, raskrinkali ste razne mafije, korupciju, pljačke. Sada je postalo vrlo opasno za tebe. Uradili smo procenu bezbednosti i situacija nije nimalo naivna“, govorio je ozbiljno, ali smirenim

onom, a ja sam pokušavala da budem pribrana.

„Moraš da nas slušaš. Moramo da te sačuvamo. Tvoj život je ugrožen. Shvati ovo ozbiljno“, nastavio je, a onda izgovorio rečenicu od koje mi se sledila krv u venama:

„Mnogo je onih koji ovaj trenutak, kada ti huligani prete, vide kao idealnu priliku da ti se osvete i tako dovedu do privida da su to uradili huligani. Tvoje ubistvo bi dovelo da potpune destabilizacije države, a oni koji se bave kriminalom to odlično znaju i zato na takve i udaraju.“

Šok za šokom!

„Pa ovo nema veze s poslednjim serijalom? Nema veze samo s huliganima? Ko hoće da me ubije? Zašto? Pa ja sam samo radila svoj posao na najpošteniji mogući način. Znači li to da sam svih ovih godina, dok sam se šetala sama i slobodna, bila zapravo pokretna meta?“, izgovorila sam u dahu.

Nikada nisam postavila toliko pitanja odjednom. Najveća greška koju novinar može da napravi jeste da sagovorniku postavi dva pitanja odjednom, pa taj preko puta uvek ima mogućnosti da vrda i da se izvlači jer nije postavljeno jedno, konkretno pitanje. Tog dana postavila sam bar pet pitanja odjednom, valjda zato što nisam očekivala konkretan odgovor.

Rodoljub Milović je samo slegnuo ramenima.

„Znam, nije lako. Ali izdrži. Ne smemo da dozvolimo da ti se nešto desi i u tome moraš da nam pomogneš“, rekao je.

Svi ćute. Ćutim i ja. Prolazi mi kroz glavu pitanje kako sve ovo da saopštim onima koji su mi bliski. Kako da sve ublažim? Kako će na ovo reagovati moj otac? Znam da se mnogo brine iako se trudi da mi to ne pokazuje da me ne bi opterećivao. Uvek aktivno učestvuje u svemu što radim i velika mi je podrška za sve što sam u životu postigla. Mama mi je umrla mlada, kada sam imala sedam godina. On se nikada nije ponovo oženio, ceo svoj život posvetio je meni. Vrlo sam vezana za njega iako sam, kao na zapadu, već sa 20 godina počela da živim sama. Razumeo me je i tada, kao i svaki put do sada. I on veruje da svih ovih godina radim važnu i ispravnu stvar i u tome me podržava. Ponosan na to kakvu smo sve mafiju uspeli da raskrinkamo mi iz „Insajdera“, na svakom koraku pokazuje koliko je srećan i zadovoljan što je baš on moj otac.

Kako da mu kažem da neko sad hoće da me ubije i da zbog toga mora da me čuva policija?

Neću valjda s vama da idem do kioska?

Od trenutka kada sam tog dana izašla iz MUP-a Srbije, za mene više ništa nije bilo isto. U roku od samo pola sata dobila sam neki novi, drugačiji život.

Nisam tada shvatila da sam, izlazeći s četvoricom specijalaca iz zgrade SIV-a, gde je bilo sedište policije, u stvari ušla u jedan začarani lavirint iz kog neću moći da izađem tako lako.

Miša odlazi na jednu stranu, a ja s obezbeđenjem na drugu. Ulazimo u auto. Jedan od ljudi koji me prate vrlo mi je poznat - on seda na mesto vozača. Ubeđena sam da je neki bivši pripadnik JSO-a kojim smo se bavili u prethodnim emisijama. Kako mi je krenuo ovaj dan, uopšte me ne bi začudilo da sam za obezbeđenje dobila nekog takvog. Pogledom mu tražim istetoviranu ružu na vratu koja je bila zaštitni znak pripadnika bivše jedinice za specijalne operacije. Nije je imao, ali mene svakako hvata panika. Nekako uspevam da nateram sebe da ga pitam da li smo nekada objavili nešto o njemu, pa da čujem i tu strašnu istinu.

„Izvini, odakle ja tebe znam?“, pitala sam ga.

On se okrenuo, nasmejao se i rekao da je dugo radio u obezbeđenju Maje Kovačević, tada sudije Specijalnog suda, pa da smo se videli kada sam bila na sastanku s njom. Laknulo mi je makar na trenutak. Maja Kovačević je odličan sudija. Svoj posao radi baš kako treba. Pomislila sam: sve je u redu jer ona sigurno pored sebe ne bi trpela nekog ko formalno radi u policiji a u stvari se bavi kriminalom.

Taj policajac koji mi je na trenutak bio sumnjiv bio je Sekula. Od tada pa do danas on je jedan od onih koji su neprestano uz mene.

U kolima na putu od SIV-a do zgrade B92 vlada mrtva tisina. Osećam se glupo. Uzimam telefon da pozovem nekoga kako bih ignorisala tu tišinu. Istog trenutka „specijalac“ koji sedi pored mene, kaže: „Svedite komunikaciju telefonom na minimum!“

„Gospode bože“, pomislila sam, ali sam vratila telefon u torbu. Ne znam zašto sam ga poslušala. Valjda sam već bila umorna od svađe.

Sa namrštenim specijalcima vozim se u blindiranom automobilu. Nisu ni morali da mi kažu da je u pitanju „blinda“. Kada sam krenula da izađem iz kola, čim su se zaustavili ispred B92, pokušala sam sama da otvorim vrata koja su bila užasno teška. Nisam znala da postoje pravila koja propisuju da moram da sedim u kolima sve dok mi neko od njih ne otvori vrata. Ne zato što je to pristojno, nego zato što prvo oni izađu, pa malo gledaju okolo, a kad izlaze kažu svoju čuvenu rečenicu „sačekajte samo malo“. To „samo malo“ uvek izgleda kao večnost i uvek samoj sebi u takvoj situaciji izgledam kao budala koja slepo sluša njihova naređenja.

Posle pokušaja da otvorim vrata automobila, dobila sam odmah prvu lekciju da to ne može tako. Opet mislim: „Svašta, kakvo glupiranje.“ Izlaze prvo oni, pa onda ja. Jedan ispred, jedan iza, okreću se, gledaju okolinu, kao neprimetno, a na kilometar se vidi da su u ulozi „obezbeđenja“.

Moja kola, koja je dovezao Miša, već stoje parkirana ispred B92. Jedan od njih ulazi sa mnom u kancelariju „Insajdera“.

Mira sedi za svojim računarom i radi, Miša samo što je stigao. Nije imao vremena ništa da joj objasni pre nego što sam ušla s jednim od budućih „drugara“. Čim smo ušli, taj policajac pita: „Zašto su vam na ovom prozoru podignute roletne? Nije sačekao odgovor, prišao je prozoru, spustio venecijanere istog trenutka, a zatim postavio još jedno pitanje:

„Gde Brankica sedi?“

Ćutim. Namerno ga ignorišem. Neću da mu odgovorim.

Miša objašnjava da sedim baš tu pored prozora.

Mira ne može da sačeka da on ode, pa me pita nekim polutihim ali očajničkim glasom koji više zvuči kao prigušeni urlik: „Pa šta je bilo? Šta se dešava?“

Ćutim i dalje. Miša joj očima daje znak da sačeka da iz kancelarije izađe „policajac, specijalac, drugar“.

Posle nekoliko minuta osmatranja i skeniranja naše kancelarije i mog stola, on izlazi uz napomenu da venecijaneri moraju stalno da budu spušteni.

„Brankice, pre nego što odlučiš da izađeš iz zgrade B92 javi se na taj i taj broj.“

Sve ovo mi je izgledalo strašno, ali ništa nisam pitala. Bila sam skamenjena od stresa, a to sam uporno pokušavala da prikrijem maskom prisebnosti. Kao po komandi, rekla sam - dobro!

Čim je izašao, okrećem se ka Miri koja je, po svemu sudeći, sluđena: „Hajde, molim te, sa mnom do kioska da kupim cigarete i da ti ispričam šta je bilo.“

Uzela je telefon i krenula. Miša nas nije zaustavljao. Valjda ni on tada još ne shvata baš najbolje šta znači „imati obezbeđenje“.

Silazimo niz stepenice zgrade B92, s prvog sprata gde je naša kancelarija, lupam štiklama i na sav glas objašnjavam: „Kakav skandal, oni nisu normalni...“ Imala sam čudnu potrebu, valjda da bih utešila sebe, da Miri objasnim da se ništa nije promenilo, da oni samo glume ludilo a da je sa mnom sve u najboljem redu.

Prave dramu samo da bi me uplašili i tako naterali da prihvatim obezbeđenje. Ma daj, što bi mene neko ubio? Kakva glupost! Da li bi oni voleli da su normalni?...

To mi je bilo u mislima bez obzira na sve što su mi rekli samo pola sata ranije na sastanku u MUP-u.

Dok silazim s Mirom niz stepenice, vidim dvojicu policajaca koji su došli sa mnom kako stoje na portirnici B92 i pričaju s obezbeđenjem zgrade. Bila sam ubeđena da su već otišli. Gledaju u mene u potpunom čudu! Policajac koji je samo pet minuta pre toga bio kod nas u kancelariji pita me, strogo, kao da me uhvatio u nekakvom krivičnom delu:

„Kuda?! Jesmo li se dogovorili da pozoveš pre nego što odlučiš da izađeš iz zgrade?“

Pokušavam sve da okrenem na šalu: „Ma neću da pobegnem, idem samo do kioska...“

Njegov izraz lica, koji je istovremeno oslikavao iznenađenje i bes, nikada neću zaboraviti.

„Kakvog kioska?“

„Pa tu, na dvadeset metara odavde.“

Izobličio se od besa: „Brankice, zbog čega smo mi ovde ako ćeš ti sama do kioska?“

Gledam zbunjeno: „O čemu pričate? Pa neću da idem s vama do kioska!“

„Moraćeš!“, glasio je odgovor.

Mira ćuti. Tek dve godine kasnije mi je priznala kakva je to trauma tog dana bila za nju. Dok sam ja bila na poslu, uglavnom je ćutala. Nije htela da mi dodatno sve otežava. Kada sam otišla, zvala je Zdravka - muža, i plakala kao luda. Nije mogla ni da mu objasni zašto se toliko guši od plača.

Tog dana, dok Mira ćuti, ja se ponašam kao da sam upravo stigla iz nekog nepoznatog pravca.

„Čekajte, pa mogu valjda sama u prodavnicu?“

Ne znam šta sam očekivala da čujem?! Da u prodavnicu, koja je 18 metara od B92, mogu sama, a da do kioska, koji je dva metra dalje, ne mogu sama, baš zbog ta dva metra razlike?

Odgovor je bio - NE!

I dalje glumim da nisam očajna. Besna sam. Ljutito i glasno kažem Miri da ide sama jer me je sramota da paradiram sa specijalcima do kioska!

Vičem kao da je Mira odjednom gluva pa me drugačije ne bi čula.

Dovoljno je bila zbunjena da me ne pita: „Šta ti je, bre? Što višeš, čujem, pored tebe sam!“ Možda je shvatila da se ja, u stvari, obraćam njima. Toj dvojici koja stoje pored mene i prate me u

stopu. Ja napravim jedan korak, oni jedan, ja dva, oni dva, ja stanem, oni stoje.

Stajali su i ćutali. Mislim da su bili u stanju da tako stoje 18 sati i da im uopšte ne padne na pamet da me pitaju: šta s tobom nije u redu? Zašto stojiš u mestu satima?

Tako smo ćutali i oni i ja. Sačekala sam da se Mira vrati. Oni su čekali sa mnom. Jedan ispred mene, jedan sa strane. Treći je ispred kola. I ko zna koliko „nevidljivih“ okolo. Tada nisam znala da postoje i „nevidljivi“.

To je trenutak kada sam shvatila šta znači imati obezbeđenje i kakav sam pakao sebi od života napravila samo zato što volim svoj posao i što se svih ovih godina strogo držim pravila da su novinari tu da otkriju sve ono što drugi pokušavaju da zataškaju. To me je na kraju dovelo dotle da mi sloboda kretanja sa 35 godina bude ograničena. Da, jednostavno, više nemam slobodu!

Vratile smo se u kancelariju. Bila je subota pa su na poslu bili samo dežurni novinari. Bar to je bila olakšavajuća okolnost. Ne bih imala snage svima da objašnjavam šta se desilo.

Besno sam govorila Miši, mlatarajući rukama: „Čoveče, pa nisu mi dali da idem sama do kioska?! Ej, do kioska!“

Miša je ignorisao moju histeriju koja se pretvarala u urlanje i naterao me je da ućutim tako što je uporno, paralelno sa mnom, pokušavao Miri ukratko da prepriča šta nam je sve rečeno na sastanku u MUP-u. Nisam imala izbora nego da ućutim.

Mira je, s nekim uplašenim izrazom lica koji mi je ostao u sećanju, rekla:

„Jebote!!!! Da li je moguće da smo toliko ljudi da smo na kraju uništili Brankičin život!“

Sad je Miša ćutao, a ja sam progovorila.

„Ma dajte, bre, šta vam je, pa nije me niko ubio, šta ste vi krivi, sama sam htela da radimo sve ovo, ja sam sama predložila tu temu.“

„Jeste, ali morali smo da budemo svesni toga gde živimo i da ti kažemo: 'Ej, ajde sad se malo smiri'. Ne moraš baš uvek ti da budeš u prvim borbenim redovima, ja sam ti to i rekao kada smo počeli da radimo ovu temu ali otkačila si me...“, progovorio je Miša kao da je bio ljut i na sebe i na Miru i na mene.

Počela sam da se smejem ne bih li im bar malo olakšala. Nisu se trudili da sakriju zabrinutost. Mnogo su mi značili. I ja sam njima mnogo značila. To sam shvatila tada, baš u tom trenutku.

„Pa jeste li vas dvoje naprasno poludeli? Šta je - tu je, moramo da uradimo još ove dve emisije kako znamo i umemo, pa ćemo onda videti šta dalje. Nema sad nazad“, izgovorila sam, čini mi se, u sekundi.

To je značilo da sam se bar privremeno vratila u normalu, jer im se takvim tonom, koji znači nema rasprave, obraćam svaki put kada radimo neki serijal i kada pobesnim zbog nečega što nije završeno ili nije urađeno onako kako smo se dogovorili.

Možemo sve, samo ako hoćemo

Kao autor i urednik emisije, zbog velike odgovornosti koju imam, često sam zahtevala da se odmah uradi sve, ludela sam kada nešto ne ide kako treba, i sigurno sam novinare redakcije „Insajdera“ nervirala a nerviram ih i dalje stalnim ponavljanjem: NE POSTOJI NE MOŽE, MORA DA MOŽE. Mirjana, zovi sto puta dok ne dobiješ odgovor ili dok ti se ne jave, zašto to već nisi uradila? Mišo, pronadi to i to, makar morao da odeš na Mars, moramo to da uradimo jer je u pitanju užasno važna tema, nema sad odmaranja, nema 'teško je'. Znaite da mi možemo sve, samo ako hoćemo!“

Ponavljam to kao luda iako znam da oni sve ovo i rade, ali nekako, valjda nesvesno, pokušavam da održim tenziju. Nema opuštanja, nema spavanja kada je u pitanju emisija. Znam da sam strahovito naporna kada za nešto zapnem, iako mi oni nikada nisu prigovorili zbog te moje osobine. Čak i kada se izvinjavam što sam vikala ili bila oštra i gruba, Miša i Mira uvek imaju opravdanje za moje ponašanje. Smatraju da sam, kako se često šale, „stroga ali pravedna“.

Mira, kojoj smo dali nadimak Miki, ne voli da se pojavljuje pred kamerama, ne voli ni da se njen glas čuje u emisijama. U stanju je da satima, danima i noćima proučava dokumentaciju. Ona je u našem timu novinar-istraživač. To znači da se bavi „početnim“ istraživanjem svake teme koju odlučimo da radimo. Od nje uvek dobijem opširan fajl o tome ko je šta objavio o našoj potencijalnoj temi, ko su mogući sagovornici, kao i predlog šta istražiti. Kada sve pročitam, napravim selekciju, odlučim šta moramo da „iskopamo“ i onda Miri dam uputstva za dalji rad. To znači da ona učestvuje i u svemu što podrazumeva pripremu celog serijala. Mira je zaslužna za razne neverovatne podatke koje smo uspeli da otkrijemo. Zaslužna je i za moje „nervne slomove“ kad nešto nije urađeno do kraja, ili kad nije urađeno kako treba, ili kada se pomeraju rokovi danima, nedeljama... Ipak, koliko god me često „dovodi do ludila“, ne bih je menjala ni za deset najboljih novinara na svetu. To je Miki. Sitna, plava, inteligentna. Kada se posle nekoliko meseci upornih ubeđivanja telefonom pojavi pred sagovornikom od kog je toliko dugo tražila da se sastanu, obično sledi neka vrsta iznenađenja:

„Mirjana, ja sam vas zamišljao potpuno drugačije.“

Tako je bilo po pravilu i kada sam ja u pitanju. I pored toga što su imali prilike da me vide i na TV-u i na fotografijama u novinama, svi se obično iznenade kada me vide uživo.

„Brankice, pa vi na TV-u izgledate mnogo krupnije i nekako opasno.“

Miru, koju nikada nisu videli na TV-u, zamišljaju verovatno još krupnijom, velikom poput džina, opasnom, pa još kad kaže da je novinarka „Insajdera“, to nekome s druge strane, verovatno, po automatizmu zvuči zastrašujuće.

Kad je neko samouveren - a tako može da zvuči samo onaj ko zna o čemu govori i ko zna šta hoće - onda većina misli da je u pitanju neko čudo, sve samo ne obična, mala, sitna žena.

Za razliku od mene, Miki je potpuno sportski tip. Godinama je nagovaram da promeni imidž, da bude malo na štiklama, da se našminka... Neće ni da čuje: „Ma ne mogu, Brankice, stvarno.“

Kao da je teram u pakao. Dobro, odustala sam od ubeđivanja jer sam bila sigurna da imam rešenje. Za rođendan sam joj kupila divne sandale, ali s visokom potpeticom.

„Biće joj glupo da ih ne nosi jer je to poklon, pa će se tako naviknuti“, mislila sam.

Nosila ih je, ali svega dva puta, i to je bilo sve.

Tvrdo glava je kao mazga ponekad, ali da nije takva, tvrdoglava i uporna, ne bi ni mogla da bude novinar „Insajdera“.

Miša je kao stariji brat. Pametan, pravedan i najbolji u svom poslu. Tvrdim da bolji producent od njega na svetu ne postoji. Nudili su mu odlične uslove da pređe na neku drugu televiziju, ali nikada nije hteo ni da čuje. „Insajder“ je njegova emisija koliko i moja, koliko i Mirina. A taj osećaj da radite ispravnu stvar i da iza vas ostaje nešto što vredi jeste najvažniji, jer samo u tom slučaju ne

postoji novac kojim neko može da „vas kupi“.

On je zadužen za finalnu produkciju emisije, odnosno za montažu. Učestvuje u pripremi emisije od početka do kraja. Zajedno pravimo taktiku kako kom sagovorniku prići, ko je kakvog psihološkog profila.

Miša je zbog svoje funkcije često i posrednik između mene i ostatka zaposlenih na B92 - montaže, grafike, produkcije. Kao u filmovima, kada postoji dobar i loš policajac. On sve pokušava strpljivo, a ja podivljam posle dva minuta i predstavljam pravu pretnju čitavom čovečanstvu. I kad je besan, besan je nekako drugačije nego ja. Kada najviše histerišem, on je potpuno smiren: „Ne shvatam u čemu je problem, Brankice?“ Uvek je u „fazonu“: jutro je pametnije od večeri, sačekaj da vidimo. Kad to čujem, skočim do plafona od besa. Uvek sam za akciju odmah! Šta da čekamo? Nema čekanja! Čekanje može da bude pogubno!

Mira je nešto između nas dvoje, ali joj je temperament sličniji mom.

Ipak, koliko god da smo različiti, u najvažnijim stvarima smo potpuno isti. Isto razmišljamo, imamo isti sistem vrednosti, volimo svoj posao, i „Insajderu“ smo posvećeni potpuno.

Njih dvoje su uvek „iza“ mene i pre bi poginuli nego što bi nekome dozvolili da umanjí značaj onoga što sam uradila a što je u mnogim situacijama značilo da sam se izborila i za „Insajder“ i za njih. A bilo je svakakvih problema, podmetanja, prepreka.

Oduvek sam verovala da to možemo i da ćemo bez obzira na sve teškoće napraviti tako važnu emisiju koja će ući u istoriju. Uspeli smo. Danas kada o tome pričamo, oni se sećaju bukvalno svakog problema, svakog detalja, svake rečenice koju nam je neko rekao, i svakog mog postupka, kao i moje neobjašnjive upornosti. Ja sam verovatno naterala sebe da većinu ružnih stvari zaboravim.

Znam da su me često baš njih dvoje pitali, i to u trenucima kada je izgledalo da nećemo uspeti: „Odakle ti toliko snage?“

Nas troje smo za šest godina u „Insajderu“ razotkrili i objavili mnoge detalje u vezi sa ubistvom premijera Srbije, tajnim službama, političkim ubistvima, korupcijom u nadležnim institucijama, fudbalskom, građevinskom, pravosudnom mafijom, zloupotrebom vlasti, pljačkom uz pomoć privatizacije, umešanošću pojedinaca iz vlasti u zloupotrebe, i još mnogo, mnogo toga. Kao neki fanatici ponosni smo na sebe uvek kada uspemo da razotkrijemo zloupotrebe, korupciju, malverzacije, više od policije, više od tužilaštva, iako oni imaju sve mehanizme, pristup svim institucijama. Mi ništa od toga nikada nismo imali, ali smo uvek uspevali.

I serijal o huliganima uradili smo nas troje. Ideja da radimo baš tu temu bila je moja. Bez obzira na sve, ne kajem se i ponovo bih uradila isto, iako se posle tog serijala sve u mom životu promenilo. Promenilo se sve i kada je „Insajder“ u pitanju.

I tog dana dok smo potpuno očajni sedeli u redakciji, možda čak prvi put uplašeni od svega što se dešava, Miša i Mira su se složili sa mnom da serijal moramo da završimo do kraja. Znala sam da su na to pristali zato što im je bilo jasno da neću odustati dok ne uradimo sve onako kako smo zamislili.

Da su se oni pitali, sigurno bismo tog dana ukinuli „Insajder“ i njih dvoje bi uradili sve da ja negde, na nekoj drugoj planeti, počnem novi život, a oni bi se već nekako snašli. Jednostavno su takvi. Iskreni su, poštenu i lojalni. A to je prava retkost u ovim vremenima i u ovakvom sistemu vrednosti. I pored svega što mi se dešavalo i što mi se i dalje dešava, ponosna sam što sam i na poslu i u privatnom životu okružena dobrim ljudima. Poštenim.

Neću da bežim iz svoje zemlje zbog idiota

Zabranili su mi da vozim kola. U tom trenutku pomislila sam da u svemu ima i nečeg dobrog. Mogu sad da dam kola Sneži jer baš tih dana treba da putuje. Ona je jedna od mojih kuma. Tačnije, ja sam njoj bila kuma na venčanju, i kuma na krštenju malog Stefija. Njeni i moji roditelji takođe su kumovi. Od rođenja smo nerazdvojne. Ona je često govorila da sam joj ja kao sestra, to isto sam mislila i ja o njoj. Bilo je perioda kada se ne čujemo danima, ali svako u svom životu jednostavno ima ljude s kojima je blizak i za koje zna da su uz njega šta god da se dešava, pa i onda kada nisu u kontaktu.

Prekidam samu sebe u mislima. *Zašto sada razmišljam o Sneži i Stefiju, ko da sam na samrti pa se slike ređaju!?*

Miša i Mira su verovatno ubeđeni da ćutim jer sam pod stresom. Prekidam tu mrtvu tišinu: „Mišo, gde su ključevi od mojih kola?“

Sav zbunjen, kaže: „Brankice, jesi li normalna, gde ćeš kolima?“

„Ma neću nigde, gde su ključevi?“

„Pa dole na portirnici...“, dok to izgovara, već ustaje valjda da me i fizički spreči da pobegnem. Počinjem da se smejem.

„Šta ti je, Mišo!? Hoću da zovem Snežu da joj dam kola, treba da putuju a moraju autobusom, prodali su kola.“

Gledali su me kao da sam sišla s uma. Nisam sigurna da mi je poverovao pa je zato on otišao da uzme ključeve.

Zovem Snežu iz kancelarije i „veselo“ joj saopštavam: „Ej, Sneki, neće mi trebati kola narednih dana, hajde dođi na B92 da ti dam ključeve

„Ma nemoj, molim te, Nanči! (Tako me zove jer je Stefan kada je bio mali teško izgovarao Brankica, Branči pa sam tako do danas ostala 'Nanči'.) Znam da ti trebaju i znam da sad to pričaš da Stefi ne bi išao autobusom.“

„Ma nisu mi potrebna!“... Kreće ubeđivanje. Posle nekoliko minuta pretvaram se u razgoropađenog ludaka, iako nisam imala nameru da joj kažem šta se desilo jer znam koliko se brine. Počinjem da vičem.

„MUP mi je dodelio obezbeđenje i praktično su mi oduzeli kola, ne mogu više da vozim svoja kola, stoje parkirana ovde, hajde dođi da ti dam ključeve, nemoj da me nerviraš!“ Nastao je tajac. Samo je rekla: „Ne mogu da verujem! Dolazim da te vidim bar na kratko...“

Zove me kada je stigla ispred B92 da siđem da popijemo kafu u kafiću pored naše zgrade. Rekla sam joj da mora da uđe unutra jer ne mogu da izlazim. To je ostavilo mučan utisak na mene tog dana.

Silazim niz stepenice, ali posle incidenta s kioskom, ovaj put i ne pomišljam da napustim zgradu bez „drugara“. Sneža sedi u holu B92 i samo što ne počne da plače. Užasno je osetljiva i emotivna. Poštena, dobra, skromna i odana. Zagrlila me je i poljubila... Pravila sam se kao da je sve u redu.

„Šta radi Stefi?“

„Ostao je kod kuće s babom i dedom. Evo, poslao ti je neki strip koji je nacrtao...“ I ona se trudi da zvuči normalno, a vidim da bi me štošta pitala.

Stefija obožavam, vezan je za mene a i ja za njega, gde god da putujem jedan dan obavezno odvojim za kupovinu poklona Stefiju. Neverovatno dete. Talentovan za sve i svašta: crtanje, pisanje, jezike, aikido. Uvek sam sa njim razgovarala kao da je odrastao čovek. I kada je bio baš mali, sa dve, tri, četiri godine... Nikada nije bio nemiran u mom prisustvu. Ne znam kako, ali uspevala sam da mu držim pažnju. Kad dođem kod njih na ručak, on se jednostavno ne odvaja od mene. Tako je ostalo do danas kada je porastao. Sve bih uradila za njega.

On o meni priča da sam njegova „kuma vila“.

„Moram da idem u kancelariju, imam mnogo posla danas.“

Slagala sam je jer nisam mogla da izađem iz zgrade da sa njom popijem kafu. Trebalo je da pozovem policajce a nisam znala kako to funkcioniše. Da li će oni da sede s nama za stolom ili će da stoje iznad moje glave?! Nisam htela da eksperimentišem, pa mi je lakše bilo da se vratim u kancelariju.

Dok sam odlazila, napomenula sam: „Ako se čuješ s mojim ćaletom, molim te, ništa mu ne pričaj, još mu ništa nisam rekla... moram da smislim kako da mu kažem.“

„Ok, ne brini ništa, doći ću večeras da mi sve ispričaš. Samo mi, molim te, reci je li s tobom sve ok?“

„Jeste, Sneki, znaš me... hahaha...“, trudila sam se da zvučim pribrano.

U tom trenutku osećam da me oči užasno peku od suza koje mi se skupljaju već tri sata, a pokušavam da se ne rasplačem. Samo molim boga da niko ne naiđe dok idem do kancelarije i da me niko ništa ne pita jer ako budem morala da progovorim u narednih 20 sekundi, pući ću sigurno. Neću moći više da se kontrolišem.

Ulazim u kancelariju, Miša i Mira su očigledno pričali o meni pa su ućutali istog trenutka.

„Jesi li zvala Verana?“, pita me Miša.

„Nisam... što bih ga zvala... reći ću mu u ponedeljak.“

„Hoćeš li da ga ja zovem?“, predlaže Miša, jer me dobro poznaje i zna da mi je mučno da bilo kome prepričavam šta se desilo.

„Ne! Zvaću ga ja! Dosadni ste.“

Veran Matić nam je godinama glavni urednik. On je čovek koji je napravio B92. Svestran. Sposoban. Pozitivan. Ne voli rasprave.

„Molim!?“, javio se kao da očekuje da ga zovem u subotu da bih se raspravljala.

To se, inače, često dešavalo.

„Samo da ti javim, bila sam u MUP-u na sastanku, dodelili su mi obezbeđenje.“

Veran je ćutao nekoliko sekundi. To nije ličilo na njega. Onda je usledilo pitanje, ali uz neki čudan prigušeni uzdah.

„Gde si ti sada?“

„Na poslu.“ Tog dana sam na svako pitanje odgovarala kao robot kom su ubacili čip u mozak.

„Ok, ja sam kod kuće. Krećem. Vidimo se.“

Veran je uvek bio takav, kad god se nešto 'dešavalo', pokazivao je da je uvek tu za nas. Iako se često nisam slagala s njim kada su u pitanju odluke u vezi s programom, i koliko god puta da sam se s njim posvađala, nekada bila čak i smrtno ljuta na njega - na primer zbog kalkulisanja s programom, zbog toga što, po mojim shvatanjima, B92 više nije bio onaj isti B92 kao kada smo bili samo radio - bez obzira na sve to, o njemu mislim da je izuzetno dobar čovek. Imam utisak da mu je uvek važno da zaposlenima bude prvo prijatelj pa tek onda urednik. Naše iskustvo s njim je takvo i zato smo mrzeli sve one koji su o njemu izmišljali laži.

Stigao je brzo. Bio je prilično zbunjen. I pred njim sam glumila da sam potpuno pribrana, ali on me je ipak dugo poznavao. U tom trenutku na B92 sam bila zaposlena 12 godina. Znao je koliki je to stres, znao je da nije prirodno da budem mrtva-hladna. Ispričali smo mu sve što se desilo na sastanku u MUP-u.

U situacijama koje nisu uobičajene, koje su stresne, možda i opasne, on je uvek pokušavao sve da prebaci na šalu. I on je zbog svega što mu se dešavalo dok je u vreme diktature Slobodana Miloševića tokom devedesetih stvarao B92 razvio neki čudan odbrambeni mehanizam.

„Hajde, šta si se smrkla, tražićemo preko veze da u ekipu obezbeđenja ubace samo dobre

frajere.“

„Verane, bre!!! Šta to pričaš!?!“

Počeo je da se smeje... ali je brzo shvatio da više ni njegove šale, kojima je uvek mogao da nas oraspoloži, ne prolaze. Uozbiljio se.

„Moramo da vidimo šta je u ovom trenutku najbolje za tebe. Hoćeš da prekinemo serijal?“

„Neću! Kako da prekinemo? Što sad ja da se povlačim pred kriminalcima i divljacima? Neću!

Uradićemo serijal do kraja, ali kad to završim, neću više da budem autor 'Insajdera'. Neka neko drugi radi.

Dosta mi je svega, dosta mi je 'Insajdera'.“

„Ok, probaj da ovo sada prihvatiš tako kako jeste, pa ćemo videti da nađemo neko rešenje. Hoćeš da odeš iz zemlje?“, pitao me je Veran kao da je bio spreman da me u tom trenutku lično isprati do aerodroma samo ako kažem: hoću.

„Neću! Neću ja da bežim iz svoje zemlje zbog idiota“, bila sam odlučna.

„Ok... razumem te. Hajde da i ja razmislim još malo o svemu.“

Nisam više želela da ostanem na poslu. Htela sam što pre da odem, ali bilo mi je mučno da krenem.

Trebalo je da pozovem onaj broj i da javim da uskoro krećem iz zgrade.

Užas! Kako to uopšte funkcioniše?

Privremena stvarnost

Kada su me tog prvog dana, 5. decembra 2009. godine, dopratili do stana, naučila sam još jednu lekciju iz ciklusa „život s obezbeđenjem“. Oni su sa mnom bukvalno gde god da odem, njihov radni dan završava se kad ja odem kući, a počinje kad iz kuće izlazim.

U početku sam mislila da mogu sama da izađem da bacim đubre. To je valjda logično. I izlazila sam prvih nekoliko dana do kontejnera, koji je preko puta mog ulaza. Kada, su shvatili da izlazim, napravili su mi takav kaos da sam zbog stresa odustala od akcije baciti đubre sam.

Pa ko normalan može tako da živi? Kako će to izgledati kad odem u prodavnicu? Ja kupujem, a oni se šunjaju između rafova?

Ne, ne, ne... ne mogu to ni da zamislim. Neću ići u prodavnicu! Donosiće mi prijatelji sve što mi treba, mislila sam tada.

Tako je i bilo u početku. Svaki dan je neko dolazio kod mene i donosio iz prodavnice sve što mi treba. Najčešće su to bili moja drugarica Jasna i Zeks. Oni su nekako bili pribrani. Nisu dramili, ali nisu ni postavljali suvišna pitanja. Nisu komentarisali sve ono što sam tada bila u stanju da izgovorim u pokušaju da samu sebe utešim:

„Strašno, pa nisam ja kriminalac da imam obezbeđenje, nisam ni estradna zvezda pa da me čuvaju 'opasni momci' zbog imidža, a nisam ni državni službenik da bi mi država dodelila obezbeđenje. Stvarno su svi ti ljudi poludeli kada su odlučili da me čuva policija. Ok, neću da dramim, to će verovatno trajati dok se emituje serijal o huliganima, a to je još samo dve nedelje.“

Razumeli su me. Bili su u stanju da me slušaju satima.

Ubeđivala sam sebe da je to sve samo „privremena stvarnost“.

Kada sam tog prvog dana konačno došla kući, zvala sam oca i krajnje konspirativno rekla: „Hajde svrati kod mene na kafu da ti ispričam nešto...“

Navikao je na to da se uvek nešto dešava, pa mu nije bilo čudno što ga zovem u subotu posle podne da s Vračara, gde je njegov stan, dođe na Novi Beograd, gde ja stanujem. Kada je došao, sipala sam piće, sela i sve što sam smišljala da kažem, odnosno da ga slažem, palo je u vodu. A pripremila sam govor, reći ću mu:

„Slušaj, meni i još nekim novinarima s B92 dodeljeno je policijsko obezbeđenje koje će trajati nekoliko dana, ali i bolje je da neko bude sa mnom dok radim emisije o ovim ludacima...“

To je bio unapred pripremljen tekst koji je trebalo da izgovorim opušteno, kao da se ništa ozbiljno ne dešava.

Namerno sam smislila da kažem da su još neki novinari dobili obezbeđenje, jer sam mislila da će mu tako biti lakše. Bio mi je plan da njega pošteditim prevelikog stresa. Nema potrebe da ga dodatno opterećujem.

Međutim, kada sam sela i pogledala ga, videla sam da je strašno zabrinut i pored toga što je to pokušavao da prikrije nekim čudnim osmehom. Iako je uvek nasmejan, ovaj put je za mene to bio neki „čudan osmeh“.

Njega moji prijatelji jednostavno obožavaju. On važi za super „ćaleta“, stalno se šali, nikada nije namršten, neverovatno je duhovit, moderan, s njim može da se razgovara o svemu, ima mnogo prijatelja koji bi ruku dali za njega jer bi i on to isto uradio za njih, nije namćor kao što sam ja ponekada. Ima tu crtiju koju ja nemam, ume da se dostojanstveno izdigne iznad situacije i da bez povišenog tona kaže šta ima da kaže. Ja obično vičem, i kad se svađam i kad se šalim. Kada ledenim, mirnim glasom nešto saopštim, to znači da više nema nazad i da sam spremna na sve, ali da neću promeniti odluku.

On tačno zna kada se kako osećam, zna kada sam besna, kada bih iskočila iz kože, kada me je baš briga za posledice pa makar one bile i pogubne za mene.

I tog dana kada sam ga zvala da svrati kod mene, tog dana kada sam dobila policijsko obezbeđenje, na B92 je išao prilog o pretnjama koje su mi ponovo upućene... Ušao je, kao, nasmejan iako sam znala da je užasnut i zabrinut zbog tih svakodnevnih pretnji. Koliko god se trudio, nije mogao baš toliko da se pretvara.

Kad sam ga videla, izgledalo mi je u trenutku kao da je umoran od svega, s podočnjacima koje ranije nije imao, zabrinutog izraza lica... I nisam mogla da ga gledam i lažem... I ja sam valjda delovala čudno pa me je pitao:

„Šta je bilo?“ Umesto da mu kažem zašto sam ga zvala, briznula sam u plač. Valjda više nisam mogla da se kontrolišem. Plakala sam glasno, kao da umirem u najgorim mukama.

Gledao me je potpuno iznenađen situacijom koja ga je snašla. Nije me godinama video da plačem. Kroz jecaje sam pokušala da mu kažem kako sam bila na sastanku u MUP-u, da su mi „oduzeli“ ključeve od kola, da više nigde ne mogu sama i da će me čuvati policija. Reagovao je kao da je tako nešto i očekivao ili možda kao da mu je istovremeno bilo strašno i lakše. Zagrlio me je i rekao: „Pa nemoj da plačeš.“ To me je još više rasplakalo.

„Hajde, smiri se, nemoj da gledaš na to kao na nešto strašno. Bolje da je neko uvek pored tebe, mnogo sam se brinuo šta može da ti se desi. Ako su procenili da moraš da imaš obezbeđenje, prihvati to tako. Opasan je ovaj serijal koji radiš.“

U roku od dva minuta bila sam ona stara „ledena“ Brankica i pokušala sam da opravdam nervni slom koji sam upravo doživela tako što sam objašnjavala da mi je sve ovo novo, a i ceo dan me boli glava pa mi se valjda sve skupilo, a imam i posla... Smirila sam se, više zbog njega, da ga ne bih dodatno uznemirila.

Čini mi se, kad sada razmišljam o tome, da sam se te večeri isplakala za sve što mi se ikada ružno dogodilo u životu. Kada je otišao, opet sam počela da plačem, toliko da nisam mogla da se zaustavim... Plakala sam satima. Godinama sam pred svima, a posebno pred njim, glumila da sam nekakva planina. Plakala sam vrlo, vrlo retko, i to obično kad čitam neku tužnu knjigu ili kad gledam potresan film. U takvim situacijama sam dozvoljavala sebi da plačem. Mislila sam da će me plakanje odati. Da će se tako videti da sam nekada i tužna. A to po mojim pravilima nije bilo dozvoljeno. Znala sam da to nije normalno, ali takva sam bila sve do pre tri godine. Ne znam kako sam, posle toliko godina, dozvolila sebi da se tako slomim baš pred njim.

U jednom trenutku pomislila sam da i nije tako loše izbaciti sve iz sebe. Plakanje je zdravo. Nalazila sam opravdanje za sebe jer nisam navikla da budem takva. Posle nekoliko sati, izgledala sam sebi kao čudovište... Pa tek za nekoliko dana nestaće mi ovo crvenilo oko očiju... Kako ću izaći iz kuće?

Kad sam se smirila, pozvala sam osobu s kojom sam se neposredno pre početka serijala o huliganima u decembru 2009. smrtno posvadala baš zbog odluke da radim taj serijal.

Uglavnom je podržavao sve što radim, a o temi „Huligani u Srbiji“ svakodnevno smo vodili razgovore.

„Brankice, jesi li ti stvarno rešila da svoj život potpuno uništiš zbog posla? Nemoj, molim te, to da radiš. Zbog koga to radiš? Jesi li luda? Pa da li si svesna da više nikada nećeš smeti normalno da prođeš ulicom? Znaš li koliko ima ludaka koji mogu da te unakaze za ceo život?“

Nije me zanimalo to što priča. Imala sam cilj da uradim taj serijal. U početku sam mislila da mi prebacuje zato što nisam imala vremena da se viđam s njim i potpuno sam ignorisala sve što je pokušavao da mi objasni. Kada bi započeo tu temu, ni sekund ne bi prošao a da ne počnem da urlam: „Šta je tebi? Odakle ti ideja da me osuđuješ zbog onoga što radim? To je moj posao. Neko mora da im stane na put! Zašto svi ćute?“

Onda bi uvek usledilo: „A baš ćeš ti da im staneš na put? To nije tvoj posao.“

„Nego čiji je posao? Zašto si postao kao i većina - samo se treba sklanjati? Pa jesi li ti bio van sebe kada su huligani i kriminalci ubili francuskog državljanina usred Beograda? Pričao si da ne možeš da veruješ šta im je sve dozvoljeno i da je država kriva zbog toga. Zašto si sad promenio mišljenje?“

Objašnjavao mi je uporno da nije promenio mišljenje, da i dalje misli isto, ali da neke stvari govori zbog mene jer smatra da ne treba da rizikujem svoj život zbog posla. Mislila sam da preteruje.

Na njegovu jednu uvek sam imala pet. Svađe su postale toliko nepodnošljive da sam u tom poslednjem razgovoru vikala tako da me je verovatno čula cela zgrada.

„Ma daj, čoveče, ostavi me na miru!!! Imam toliko posla i ne pada mi na pamet da se ubeđujem s tobom i da ti objašnjavam zašto mislim da je ovo tema od velikog značaja za Srbiju. Očigledno to ne možeš da shvatiš, a već sam dovoljno vremena izgubila i nemoj više da mi se javljaš...“

Ćutao je, što me je još više razbesnelo, a onda rekao: „Ok, ako tako želiš, neću da ti se javljam. Baš si bezobrazna.“

Prekinuli smo svaki kontakt. To mi tada nije bilo važno, mada sam očekivala da zove, da šalje poruke i da se izvinjava... Pore metio je moja očekivanja ali tako je i bolje... *Ma, ne zanima me... nema razloga on da bude ljut. On se mešao u moj posao a ne ja u njegov...*

Kada je emitovana emisija i kada su počele javne pretnje, poslao mi je dve poruke, na koje nisam odgovorila. Bila sam ljuta jer me je osuđivao zbog posla. Tada sam tako mislila, ali onog dana kada mi je dodeljeno obezbeđenje, shvatila sam da je bio u pravu i pitala sam se da li je moje isterivanje pravde bilo vredno svega što sam žrtvovala. Pozvala sam ga da mu to i priznam...

„Ćao, samo da ti kažem da si bio u pravu! Sad moram da živim sa obezbeđenjem...“

„Uuh... pa čekaj, šta je bilo? Mogu samo da pretpostavim koliko je to sve užasno...“ Nije likovao u stilu „eto vidiš, o tome sam ti pričao..Zvučao je kao da zaista nije mogao da veruje da se to desilo. „Hoćeš da dođem da pričamo?“

Hmm... pa kako da dođe da me vidi sada kada sam sva zarozana. Ne, ne, nema šanse. Moje je pravilo da sam uvek sto posto sređena, skockana, našminkana, čak i kad idem u prodavnicu... Volim da se sređujem...

Žena uvek treba da izgleda uredno i lepo, i da vodi računa o sebi. Ko god je bio kod mene, kad uđe u kupatilo obično prokomentariše: „Pa ovde imaš kupki, parfema i čuda za tri parfimerije“. I kada sam u kućnoj varijanti, trenerci, bademantilu, pidžami, volim da i tada izgledam lepo i doterano. Kako da mi dođe sad bilo ko kad sam ovako naduvena, oči su mi crvene od plakanja, sva sam izobličena - brzinom svetlosti prošlo mi je kroz glavu, a onda sam rekla: „Stvarno ne mogu večeras, baš sam umorna, hajde popićemo kafu sutra.“

Kasnije kada smo se videli priznao mi je da je u periodu kada nisam htela ni da razmislim o tome da li je pametno da radim serijal o huliganima prvi put ozbiljno shvatio da sam potpuno zatrovana svojim poslom i da o posledicama ne razmišljam.

„Normalno mi je da voliš svoj posao, ali, Brankice, s tobom tad nešto nije bilo u redu. Svađala si se kao nenormalna zbog svega što sam ti rekao u vezi s emisijom.“

„Pa svađaću se opet... Nisam ti rekla da si bio u pravu kada si rekao da nije trebalo da radim taj serijal, nego sam ti rekla da si bio u pravu zbog tvrdnje da ću sebi napraviti pakao od života.“

Mislim da je tada odustao od bilo kakve rasprave jer je shvatio da to nema nikakve svrhe.

Nisam ja ni samoj sebi bila jasna. Kada sam predlagala tu temu urednicima, i sama sam bila svesna posledica. Međutim, mejl koji sam im tada poslala očigledni je dokaz da je moja potreba da isterujem pravdu bila uvek jača od svega.

Subject: Insajder
From: brankica stankovic
To: veran matic; sanda savic
Date: Sep 20, 2009 18:58

Prilično sam poludela zbog svega i, iskreno da vam kažem, pitanje je dana kada ću prestati da se bavim novinarstvom. Sve mi je gadno. Ne mogu da se foliram i da žmurim na neke stvari, ali pre nego što o tome uopšte razgovaramo, hoću da vam kažem da mislim da MORAMO što pre da uradimo Insajder o desničarskim grupama, navijačima, ubistvima, haosu u državi, vlasti...

Znam da će to po B92 biti prilično rizično u smislu da će nam stvarno ovaj put neko zapaliti zgradu, pa vam zato predlažem da razmislite da li ste za to ili ne. Da li je pametno ili nije. Svesna sam posledica, nisam luda, ali to je jače od mene - moram to da uradim. I to što pre.

Brankica

Na ovaj mejl Sanda i Veran odgovorili su kratko: „Ok, radite.“ Sanda Savić je bila urednik Informativnog programa TV-a. Pre toga bila mi je urednik na radiju. Uvek smirena i staložena, što je dovodilo do toga da meni izgleda kao da je uglavnom nezainteresovana. To sam inače mislila za sve „mirne“ osobe na ovom svetu. Nije mi nikada bilo jasno kako neko može da bude mrtav-hladan na sve!?

Često mi je izgledalo da Sanda gleda kroz mene kada objašnjavam važnost neke teme i da je ko zna gde u tom trenutku. To me je užasno nerviralo. Samu sebe sam tako prekidala u razgovoru s njom: „Sanda, slušaš li ti šta ti pričam ili te boli uvo?“

„Šta ti je, bre, Brankice, slušam, nego razmišljam kako to misliš da izvedeš...“

Svaki razgovor završavao se tako što sam ipak imala podršku za ono što hoću da uradim. Nekada odmah, a nekada posle silnih ubeđivanja i rasprava, u koje sam bila spremna da se upuštam istog trenutka kad zaključim da je važno da neku temu radimo.

Iz današnje perspektive mogu realno da sagledam sve što se dešavalo. Kada smo Miša i ja počeli da radimo „Insajder“, još 2004. godine, nismo odmah imali neophodnu podršku svih urednika.

S vremenom smo se sami izborili za naš prostor. Izborili smo se za njihovu podršku jer smo im svojim radom dokazali da treba da stanu iza nas u svakom trenutku.

Mnogo puta se nismo razumele, ali i danas kada podvučem crtu, Sanda je za mene ostala urednica sa kojom sam se razumela. I žao mi je što je otišla sa B92. Često je bila neko ko mi je pomagao da do kraja izguram ono što sam zamislila. Beskrajno sam joj zahvalna za sve što je uradila da „Insajder“ opstane. Ono što je mogla a nije uradila, zaboravila sam. S vremenom je postala urednik koji veruje milion posto svojim novinarima, odnosno nama. U mnogim situacijama, kada „zaratim“ s Veranom, bila je na mojoj strani, odnosno na strani „Insajdera“. Isto tako, kada zaratim sa njom i redakcijom, u ključnim situacijama, Veran je bio na našoj strani. Sve se vrtelo u krug. Mnogo puta pravila sam taktiku s Mišom i Mirom kako da ubedimo Sandu i Verana da nešto mora da se emituje. Često sam pravila taktiku sa Sandom kako da ubedimo Verana da emituje neku temu koja će mu sasvim sigurno napraviti problem, čak toliki da neće imati da isplati plate zaposlenima. Nikada nisam odustajala. Nikada ne odustajem. Uvek nalazim načina da se izborim za ono što smatram važnim.

Činilo mi se da je Sanda ponekad krivila sebe što mi nije zabranila temu o huliganima. Bila je iskreno zabrinuta, i kada sam dobila obezbeđenje, predlagala mi je da odem iz zemlje. Nisam htela ni

da čujem za tako nešto. Valjda nisam htela da se sklanjam.

Bilo je onih u redakciji koji su bili užasno besni zbog toga što su urednici dozvolili da se taj serijal uopšte emituje jer su svi znali da će nastati problem. Danica Vučenić, koja je tada bila autor i urednik radijske emisije „Kažiprst“, danima je o tome debatovala pred punim bifeom na prvom spratu B92:

„Ajde što je Brankica luda, ali kako je, bre, nisu sprečili u tome. Sada je ona na vetrometini. Kako sada da je zaštitimo?“

Ali, s druge strane, ko uopšte to da mi zabrani? Mogu samo da zamislim kakav bi se skandal desio da su mi Sanda i Veran ikada rekli - nemoj da radiš tu temu jer je opasna. Verovatno bih odmah dobila tri nervna sloma - povezana. Sigurno bi im preselo sve, jer znaju s kim imaju posla. Znaju odlično da sam u stanju da napravim skandal, i javni i u firmi, ako mislim da je neka tema u interesu javnosti...

Kada sam odlučivala koju ćemo temu raditi, uvek sam se rukovodila time šta „običan svet“ najviše komentariše, šta ih najviše zanima, i nikada nisam pogrešila. Predložim temu, uradimo početno istraživanje koje za cilj ima da na jednom mestu, u jednom fajlu, imamo popisano sve ono što hoćemo da otkrijemo, da dokažemo, sve što o tome znamo, ko su potencijalni sagovornici i koliko nam vremena otprilike treba da sve to istražimo. Tek posle sprovedenog početnog istraživanja, pošaljem Sandi i Veranu mejl odnosno taj „početni“ fajl.

Uvek se, međutim, pokretao čitav „nevidljivi mehanizam“, koju god temu da smo radili, koji je dovodio do toga da su mnogi u Srbiji kao mantru ponavljali: „Zašto se 'Insajder' bavi baš tom temom? Zašto baš sada?“

A to pitanje postavljali su baš oni kojima se „Insajder“ bavio, koji su uz pomoć svojih plaćenih novinara uspevali da okrenu priču u nekom suludom pravcu. Odjednom je postalo bitno zašto baš sada, a ne šta je objavljeno! Pa, eto, serijal o huliganima radili smo baš tada, jer je baš tada ubijen francuski državljani Bris Taton.

Svaku informaciju, svaki dokument, dobili smo zvaničnim putem. Naravno, posle prvobitnog šoka, kada su se konsolidovali, neki su postavljali čuveno pitanje: „Odakle im sve to? Neko im je dostavio!“

Tako se teorije zavere u krug vrte već godinama kada je u pitanju emisija „Insajder“.

Do svih tih podataka može da dođe svaki novinar na ovom svetu ako zna šta hoće i ako ima jasan cilj.

Moj cilj, posle svega što su ti huligani uradili, bio je da javnosti Srbije prikažem ko su oni. U tom periodu na sva zvona tadašnji predstavnici vlasti, a većinu je imala Demokratska stranka na čelu sa Borisom Tadićem, saopštavali su da su krenuli u odlučnu borbu protiv huligana i da je tužilaštvo pokrenulo inicijativu za zabranu pojedinih podgrupa navijača. Odatle smo i krenuli u istraživanje.

Kada sam pročitala inicijativu, bilo mi je jasno da nadležne institucije znaju bukvalno sve i da nemaju nameru da reše problem. U tom zvaničnom dokumentu kojim se predlaže zabrana pojedinih navijačkih grupa i podgrupa pisalo je, između ostalog, i da je u poslednjih nekoliko godina podneto više od sto krivičnih prijava protiv vođa navijača.

Nisam mogla da verujem! Oni sve to navode i traže zabranu grupa umesto da se do kraja procesuiraju sve te krivične prijave, pa nisu u pitanju ni samo huligani već kriminalci... Tačno se zna, imenom i prezimenom, ko je šta uradio.

Pozvala sam istog trenutka Mišu i Miru.

„Ne smemo nikako da nasednemo na ovu glupost da država ima nameru da se obračuna s tim divljacima... Evo, čitam inicijativu za zabranu... tako samo hoće da zamažu oči javnosti... Kakva

zabrana, čemu? Iz ovoga je očigledno da tačno znaju ko je šta uradio i ko je ko. Moramo da iskopamo šta je pozadina toga“

Popisala sam sva imena svih vođa iz zvaničnog dokumenta Republičkog tužilaštva. Sledećeg dana kada smo se videli na sastanku, dala sam Miri spisak. Dogovorili smo se da pošalje zahteve MUP-u po Zakonu o dostupnosti informacija za sva ta imena s pitanjem da li su za njih podnošene krivične prijave, koliko, kada i zbog čega...

Odgovorili su nam jer nismo odustajali. Zvale smo ih Mira i ja naizmenično po pet puta dnevno. Stigao je zvaničan, ali ne baš potpun odgovor iz MUP-a. Ipak, to je bilo dovoljno da Mira pošalje zahteve tužilaštvima, s pitanjem dokle se stiglo s tom i tom prijavom, protiv te i te osobe, koja je podneta tad i tad - poseban zahtev za svakog od vođa navijača. Kada stigne odgovor da je podignuta optužnica, onda sledi novi zahtev s pitanjem koliko traje sudski postupak, itd. Mira je svakog dana slala po više desetina zahteva. Kada smo dobili sve što smo tražili, usledio je pakao. Kako pronaći njihove fotografije? Podjednako teško bilo je saznati imena tužilaca i sudija koji su godinama sve ovo odugovlačili.

Ne volim kada se generalizuje. Ne može se reći da su svi navijači huligani i kriminalci. Isto tako ne može se reći da su sve sudije i svi tužioci potplaćeni, loši ili nestručni. Svako od njih ima svoje ime. Važno je da do tih podataka dođemo. Zato sam maltretirala Miru tri puta dnevno:

„Da li si zvala?“

„Jesam, nema šanse da nam daju imena sudija i tužilaca po ovim predmetima.“

„Kako to misliš - nema šanse? Pa tvoj posao je da to iskopaš.“

„Ali, Brankice, rekli su da ne dolazi u obzir da se objavljuju imena jer se tako ugrožava njihova bezbednost“

„Svašta! Ne mogu da verujem! Mirjana, jesi li ti službenik državne institucije ili novinar 'Insajdera'?

Kako možeš da im dozvoliš da te tako otkače? Užasno je važno da objavimo ime sudije koji, na primer, šest godina vodi jedan postupak pa neka tog sudiju bude bar sramota pred komšijama, prijateljima, porodicom...“

„Pa znam da je važno... ali šta da radim?“

„Ne znam. Uradi nešto, ali nađi imena.“

„Ok, ok, ok, radimo, iskopaću imena, nemoj još i oko toga da brineš.“

„Neću, Miki, znam da ćeš pronaći.“

Uspela je, naravno!

Savršeno! Imamo spektakl! Dosta su nas pravili budalama.

Bili smo više nego zadovoljni.

Taj serijal smo uradiii prilično brzo. Dvadesetog septembra poslala sam mejl Sandi i Veranu, a 3. decembra sve je bilo spremno za emitovanje. Bukvalno nismo spavali, ali smo uradili sve onako kako smo zamislili.

Miša je bio zadužen da nađe fotografije tzv. navijača - odnosno huligana, koji su rušili i palili grad.

Uspeo je i on. Biće to prvi put da se njihove fotografije objave javno.

Prepoznavanje „ko je ko“ trajalo je daniima. Miša se s raznim „likovima“ viđao na tajnim lokacijama. S gomilom fotografija koje je nosio sa sobom svaki put kada je odlazio na „sastanak“ vraćao se u redakciju i otkrivao nam „ko je ko“. Nismo ga ni pitali gde je išao i s kim se viđao. Znala sam ko je glavni čovek koji nam je pomogao i to mi je bilo dovoljno.

Miša je u jednom trenutku, prvi put od kada radimo zajedno, bio na ivici da od tog serijala ipak

odustanemo.

„Brankice, ti ćeš u svemu ovome izvući najdeblji kraj, ti si autor i urednik, tebe svi znaju, ti se izlažeš javno.“

Taj razgovor završio se tako što sam rekla: „Dok neko ne ubije nekog od nas, očigledno se nećemo smiriti. Svaki put idemo dalje i dalje.“

Odredili smo ko šta radi, šta je čije zaduženje i u kom roku svako mora svoj deo posla da završi.

Bila sam u stanju da ne spavam noćima da bih završila nešto što sam počela da radim. Ne volim da otaljavam. Ne volim kada neko pokušava da se izvlači raznim izgovorima ili kada ne uradi svoj deo posla. U takvim situacijama umem da poludim. „Nije ti ovo obdanište, nego tvoj posao za koji primaš platu. Na šta liči ta neodgovornost da još nisi završila, a trebalo je sinoć to da mi pošalješ, obično sam se tako svađala, najviše s Mirom. Ona je valjda od prevelikog stresa često imala nekakve blokade koje su mene izbezumljivale.

Jednom sam poludela do te mere da sam joj, mrtva-hladna, kada mi je javila da je bolesna a približavao se rok za emitovanje, rekla: „Odakle ti ideja da se sada razboliš? Ozdravi odmah!“

Kasnije smo to prepričavali kao najviši stepen mog ludila u poslu: emisija je morala da bude urađena na najbolji mogući način i na vreme.

Neki čudan adrenalin nas zahvati kad krenemo da istražujemo. Toliko se tome posvetimo da samo o tome pričamo. Na poslu su nas zaista svi gledali u čudu i na hodniku, usput, svakodnevno pitali kada će da počne emitovanje „Insajdera“. Najveća pohvala za urednika neke emisije jeste kada kolege s nestrpljenjem očekuju da emisija počne.

I moji prijatelji su, kao i mnogo puta do tada, bili zabrinuti, ali navikli su da kada nešto odlučim, može zemlja da se ruši, ja to jednostavno moram da uradim.

Naravno da su nas i posle serijala o huliganima mnogi zlonamerni optuživali da smo tu temu radili po „necijem nalogu“, a prava i jedina istina zapravo je u mejlu koji sam poslala urednicima.

Zašto niko drugi nije uradio tu temu? Zašto smo problem mi koji smatramo da takve stvari ne smeju da se ignorišu i guraju pod tepih?

Kada smo istražili i objavili sve o tome kako je i zašto država dozvolila da huligani postanu to što jesu, usledio je pakao. Sve se promenilo. Više nisam imala slobodu kretanja a trebalo je da u takvim okolnostima završim još dve emisije, koliko smo u tom trenutku i planirali.

„Otrovna si kao zmija...”

Ne znam kako sam uspela da zaspim te prve noći sa saznanjem da više neću imati normalan život. U tom trenutku još nisam bila potpuno svesna šta to zapravo znači, osim što sam znala da više ništa nije normalno. Više ništa nije isto. U nedelju ujutru nije mi se ustajalo iz kreveta. Mislim da sam prespavala pola dana. Tako se valjda ponašaju ljudi koji su u depresiji. Nesvesno imaju potrebu da sve prespavaju, da na taj način pobegnu od realnosti.

Veče pre toga, kada sam bila naduvena od plakanja, već sam donela odluku da sutra neću izaći iz kuće. Manje zbog izobličenog lica, a više zbog toga što iz stana više ne mogu da izađem dok „njih“ ne pozovem.

Imala sam osećaj kao da se desilo nešto strašno na šta jednostavno ne želim da mislim... Jedna misao potiskuje drugu... Pokušavam da mislim o nekim lepšim stvarima, ali ubrzo zaključujem da je sve postalo besmisleno.

Kako da i dalje radim emisije?

Naterala sam sebe da konačno ustanem iz kreveta. Ujutru imam svoj ritual. Prvo pijem limunadu bez šećera, jer je to dobro za detoksikaciju organizma, onda vozim sobni bicikl, tuširam se, doručkujem i posle svega toga, uz ne znam koliko cigareta dnevno i ko zna koliko kafa, ubedim sebe da zapravo vodim zdrav život i da ću s takvim životnim navikama živeti najmanje 110 godina.

Tog jutra nije mi bilo ni do čega. Preskočila sam i limunadu i bicikl i doručak. Istuširala sam se, napravila sebi kafu i čitala komentare na sajtu B92 o prvoj emisiji koja je emitovana.

Ponosna na većinu komentara i mejlova koje smo dobili povodom emisije „(Ne)moć države?“, opet počinjem da cmizdrim. Uvek sam najviše na svetu mrzela osobe koje se rasplaču za sitnicu. Da li je moguće da sam i ja sada takva?!!! Očigledno je trebalo samo da se jednom slomim, i sada se više nikada neću zaustaviti.

Obožavam naše gledaoce koji su često toliko oduševljeni onim što smo uspeali da uradimo da nas zatrpavaju „hvalospevima“. Za mene je to svaki put još jedna potvrda da smo uradili važnu stvar, da je ono što radimo ispravno i da nam gledaoci veruju.

Mira je jednom rekla: „Kad bi ljudi znali da ti čitaš sve komentare, slali bi ih verovatno dvostruko više.“

Ne znam kako sam uvek nalazila vremena za to, ali valjda je to zato što mi je najvažnije šta o nama, „Insajderu“, emisiji, misle oni obični gledaoci zbog kojih to i radimo. „Postojimo zbog javnosti“ za nas nikada nije bila fraza nego pravilo koje se uvek poštuje.

Koliko sam bila oduševljena dobrim komentarima, toliko sam još više bila besna na one zlonamerne i glupe komentare... a bilo je i takvih.

Muka mi je bilo od svih onih koji su godinama komentarisali kako sam ja u stvari ko zna koliko i od koga plaćena da radim to što radim.

Prvih nekoliko godina imala sam potrebu da uzmem neki megafon koji je napravljen samo za tu priliku i da svima njima kažem. „Šta lupetate, hajde mislite malo svojom glavom... na šta liče takve neosnovane optužbe, sram vas bilo...“

S vremenom sam se pomirila sa tim da ne treba nikome da dokazujem da samo radim svoj posao zato što taj posao volim.

Mislila sam: pa dobro, sve ostaje zapisano, videće se jednog dana ko je šta radio.

Nije mi bilo jasno da postoje i takvi ljudi koji ne vide da „Insajder“ otkriva sve o svima. Pa ko je onda taj ko nas štiti? Zar je moguće da i dalje postoje oni koji ne vide da sam svoj život uništila baš zato što nikada niko nije stajao iza „Insajdera“?

Često sam govorila, a to mislim i danas, da ne postoji novac kojim može da se plati toliki stres zbog svake emisije. To, jednostavno, nema cenu.

Kada mi je banka ukinula pravo na dozvoljeni minus jer sam imala i kredite, a sve to nije mogla da pokrije moja plata, šalili smo se: „I zamisli da sad nekome kažem da nemam pravo na dozvoljeni minus, pa sigurno bi rekli - aha, kako da ne, imaš platu od nekoliko hiljada evra, a nemaš pravo na dozvoljeni minus“...

Mira je na to uvek imala jedan te isti odgovor: „Stoke!“ Nikada nisam znala na koga tačno misli, ali pretpostavljam da se to odnosilo na one koji nas pljuju. Moja plata nije dostizala ni blizu hiljadu evra za sve te godine kada smo radili serijale.

Prezirala sam uvek sve one koji nisu u stanju da misle svojom glavom. Zašto takvima smeta emisija koja u interesu javnosti otkriva zloupotrebe, pljačku, korupciju, kriminal? Nije logično da onima koji su poštjeni to smeta. Jednostavno, nije logično.

Već tada, tog jutra, donela sam odluku da neću raditi kao autor emisije sve dok imam obezbeđenje, odnosno dok me država štiti. Završiću još dve emisije koje su bile planirane i onda ću javno saopštiti da ja više ne radim „Insajder“. Odlučila sam da o tome razgovaram sa Sandom i Veranom već u ponedeljak, odnosno čim odlučim da izađem iz stana i odem na posao.

Kad danas razmišljam o tome, bio je to najteži serijal koji sam uradila. Svi su komentarisali informacije iznete u „Insajderu“, od predstavnika države, novinara, do građana. Pretnje su bile svakodnevnne i sve intenzivnije. Činilo mi se da sam stalno vest dana. Kakav užas. Pa kako to sve čovek može da podnese?

Kako u takvim uslovima da završavam emisiju? Na stadionu su nastavili da skandiraju gadosti o meni, iako su već prvog dana bili uhapšeni oni koji su mi pretili preko interneta. Sve to mi je bilo odvratno. Hapse one koji mi prete, a niko ne reaguje na dokaze koje smo izneli u emisiji.

Tih prvih nekoliko dana otkada sam dobila obezbeđenje, a istovremeno sam morala da završim i emisije, uglavnom sam bila kod kuće. Telefoni nisu prestajali da zvone. Morala sam da završim emisiju ali kada, kako?

Ili su me zvali da me nešto pitaju, ili sam davala izjave.

Istovremeno sam bila na stalnoj vezi s Mišom i Mirom. Da bi „Insajder“ bio spreman za emitovanje, pored nas troje radi još dosta ljudi u čitavom lancu.

Ceo proces, međutim, stoji dok ja ne završim tekst i ne sklopim emisiju „na papiru“. Tek tada se ulazi u montažu. Svih ovih godina za „Insajder“ su grafiku radili Đorđe Marković, Nenad Radojčić, Aleksandar Jašović i Jelena Sanader, koji su uspevali da urade sve što zamislim čak i ako to u prvom trenutku izgleda neizvodljivo. Kasnije se tom timu priključio i Igor Oršolić. Za montažu emisije „Insajder“ prvih nekoliko godina bila je zadužena Suzana Stevanović. Ne znam kako je izdržala taj tempo u početku. Tada nismo bili dobro organizovani, imali smo vrlo malo vremena da uradimo emisije i uvek sam u montažu ulazila u cajtnotu jer nisam mogla sve da stignem. Radili smo samo Miša i ja, i emisije i priloge za vesti, a „Insajder“ je tada emitovan češće na programu. Dešavalo se da ostanemo u montaži dva dana i dve noći i da posle toga ne možemo danima da se oporavimo. Od 2008. godine montažer emisije „Insajder“ je Aleksandra Milovanović.

Ona je, kako često volim da kažem, najbolji montažer na svetu, maksimalno posvećena poslu i odgovorna toliko da uopšte ne razmišljam kada ona treba nešto da završi. Aleksandra je u međuvremenu doktorirala na FDU-u.

Ne samo da svoj posao radi odlično i odgovorno nego je posle nekoliko godina ona postala i član našeg najužeg tima. S njom se konsultujem oko svake emisije pre nego što uđem u montažu. Jedini problem je što ona mnogo priča, a najviše vremena u montaži provodi s Mišom, koji uglavnom ćuti, tako da dolazi do kuršlusa kad se ona umori od priče, ili kad se Miša umori od ćutanja. Saša Brajović Cale i Filip Jasnić su snimatelji koji godinama rade za „Insajder“, a Robert Klajn na kraju

radi zvuk i pažljivo sluša svaku rečenicu u emisiji da bi izabrao odgovarajuću muzičku podlogu. Advokat Slobodan Kremenjak uvek čeka da mu mejlom pošaljem transkript emisije pre nego što uđem u montažu...

Strahovit pritisak! Svi čekaju mene, a ja treba u novonastalim okolnostima normalno da radim!

U celom tom ludilu koje je postalo sastavni deo moje svakodnevice igrala se i fudbalska utakmica lige Evrope Partizan - Šahtjor, na kojoj su navijači Partizana iz navijačke grupe „Alkatraz“ skandiranjem pozivali na ubistvo:

„Otrovna si kao zmija, proći ćeš ko Čuruvija, kurvo, Brankice...“

Takvo skandiranje bilo je praćeno šutiranjem gumene lutke iz seksi šopa koja je predstavljala mene. Dobacivali su se lutkom, udarali je, šutirali u glavu i na kraju je naboli na kolac.

Morbidno, demonsko izživljavanje.

To se dešavalo 16. decembra uveče, a 17. je trebalo da se emituje poslednja emisija iz serijala „(Ne)moć države?“.

U to vreme imala sam policijsko obezbeđenje već desetak dana. Dolazim na posao jer treba da završim u montaži tu poslednju emisiju. Ulazim u zgradu i čini mi se da me svako na koga nailazim pita: „Kako si?“ Odgovaram automatski, mahanički: „Ok“, „dobro“... možda sam čak rekla i „super“...

To je, međutim, bio dan kada sam se na poslu „slomila“ pred svima. Vikala sam toliko da više nisam znala šta govorim. Pretila sam tim kriminalcima. Pretila sam toliko glasno kao da su oni u prostoriji pored pa mogu da me čuju.

Imala sam potrebu da se sada ja njima osvetim. Pa i ovako je sve predstavljeno kao da ja vodim nekakav lični rat protiv njih. Nisam mogla da poverujem da je sve tako daleko otišlo.

Kome oni skandiraju „Proći ćeš ko Čuruvija“? Da li oni uopšte znaju ko je bio Slavko Čuruvija? Da li znaju da je izrešetan u ulazu zgrade u kojoj je stanovao? Da li znaju da ga je ubila država? I da zato do danas to ubistvo nije razrešeno?

Slavko Čuruvija bio je novinar, vlasnik „Nedeljnog telegrafa“, koji je ubijen 1999. godine na Uskrs, u vreme režima Slobodana Miloševića. To ubistvo je simbol brutalnosti države u kojoj je tokom devedesetih vladala prava diktatura.

Samo mesec dana posle petooktobarskih promena 2000. godine, u javnost je izasao dosije „Čuran“, dokument Državne bezbednosti, iz kojeg se videlo da je Čuruviju neposredno pre ubistva pratilo 27 pripadnika Službe bezbednosti. Pratili su ga i tog dana kada je ubijen. Neko im je naredio nekoliko minuta pred ubistvo da se sklone, došli su izvršioci i kada je ulazio u zgradu, ispalili u njega 17 hitaca.

Mehanizam u svim političkim ubistvima tokom '90-ih uvek je bio isti. Pripadnici Službe državne bezbednosti prate i prisluškuju potencijalnu, žrtvu, informacije o kretanju, kao i gde se ta osoba trenutno nalazi, javljaju šefovima Službe ili određenog odeljenja DB-a. Neposredno pre ubistva, šef naređuje operativcima na terenu da praćenje prekinu. Na taj način, operativci često ne znaju zašto nekoga prate, ali stalnim izveštavanjem gde je žrtva zapravo pripremaju teren za ubistvo, kada nastupaju pripadnici Jedinice za specijalne operacije. Po svemu sudeći, onaj ko izdaje naredbu operativcima da se praćenje prekine - zna da sledi ubistvo, ali isto tako zna i koje ubica.

Ubistvo Slavka Čuruvije najbolje pokazuje zloupotrebu. Službe, ali i njenu moć, zbog koje do danas nije podignuta optužnica za to ubistvo, iako postoji dosta dokaza na osnovu kojih je jasno da su pripadnici DB-a umešani u ubistvo.

Prethodno je putem državnih medija Slavko Čuruvija obeležen kao izdajnik. Predstavnici

tadašnje vlasti najavljivali su da će se, ako počne bombardovanje, obračunati sa svim izdajnicima u zemlji, čime je, uz pomoć Službe, medija i političara, stvarana atmosfera koja kasnije treba da u javnosti opravda ubistvo novinara Slavka Čuruvije.

Najava za ubistvo Slavka Čuruvije usledila je 6. aprila '99. godine u „Politici ekspres“. Novinar Miroslav Marković potpisao je tekst „Čuruvija dočeka bombu“, koji je u stvari bio napisan po nalogu Mirjane Marković, supruge tadašnjeg predsednika SRJ Slobodana Miloševića. Direktor novinske kuće „Politika“ u to vreme bio je Dragan Hadži-Antić. Bila je to javna pretnja i presuda Čuruviji. Komentarje pročitao i u drugom „Dnevniku“ RTS-a:

„U ovoj situaciji mudro su začuli svi oni koji su sve vreme priželjkivali bombe za Srbe. Reč je, dabome, o Slavku Čuruviji. Danas kada te željno očekivane i prizivane bombe ubijaju Srbiju, izdajnici čute. Ako čekaju da Srbi i Srbija budu pokoreni, uzalud čekaju, a ako su se nadali da će njihova izdaja biti zaboravljena, uzalud su se nadali.“

Slavko Čuruvija ubijen je pet dana kasnije, na Uskrs '99. godine, dok je sa Brankom Prpom ulazio u haustor zgrade u kojoj stanuje.

Mirjana Marković pobegla je iz zemlje neposredno pre ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića 2003. godine, i pored toga što je protiv nje bila podneta krivična prijava kao protiv inspiratora ubistva Čuruvije. Tu prijavu podneo je brat Slavka Čuruvije Jovo Čuruvija. Mirjana Marković nikada nije saslušana. Danas živi u Rusiji, gde je dobila politički azil.

Tek nekoliko godina posle ubistva Čuruvije, Veran Matić saznao je da je i on tada bio na spisku za odstrel. Tada je trebalo da bude ubijen i Zoran Đinđić, jedan od lidera opozicije. Svi oni su, kao i mnogi drugi u to vreme, na državnoj televiziji bili proglašeni za izdajnike, za strane plaćenike...

U zgradi B92 tog dana kao da je u svakoj prostoriji odzvanjalo skandiranje „Otrovna si kao zmija, proći ćeš ko Čuruvija, kurvo, Brankice“. Premotava se snimak po pet puta u montaži. Svi su zgrozeni. Dolazi i Jasmina Pašić Džesi. Osim što mi je koleginica, ona je i moja dugogodišnja prijateljica. U međuvremenu, bila sam joj i kuma na venčanju. Bez nje ne bih uspela da neke životno važne odluke izguram do kraja i prava je privilegija i sreća imati takvog prijatelja pored sebe.

„Kako si, Branči?“, pita me iskreno. Ne radi reda.

„Ne znam, imam potrebu da ubijem nekog“, odgovaram možda jedino njoj iskreno tog dana.

Posle dva sata, u zgradu B92 dolaze neki policijski inspektori i traže od mene da dam iskaz.

„Kakav iskaz? O čemu? Jesam li ja bila na utakmici? Kakva je ovo zamena teza? Neću da dam iskaz!“

Na šta to liči? “

Ne, oni ne odustaju!

Ne samo što sam morala da dam iskaz na poslu, nego su me zvali da dođem u policijsku stanicu u Ulici 29. novembra da opet dam iskaz istim povodom, pa sam onda morala da idem kod istražnog sudije takođe da dam iskaz o tome da li sam se uplašila zbog takvog skandiranja!!!

„A šta ako sam recimo luda pa se nisam uplašila? Da li to znači da je u tom slučaju za državu potpuno u redu da bilo ko bilo kome poručuje da će proći kao Čuruvija?“, pitala sam ih besno.

„Molim vas, po zakonu moramo da vam postavimo ovakva pitanja...“

„Molim i ja vas da na takva pitanja ne odgovaram jer vređaju moju inteligenciju.“

Ništa to njima nije značilo, postavljali su jedna te ista pitanja.

U narednih nekoliko dana uhapšeni su oni za koje se sumnjalo da su „vodili“ skandiranje „Opasna si kao zmija, proći ćeš ko Čuruvija“. Jedan od uhapšenih bio je i poručnik Vojske Srbije Dragan Đurđević, koji je tada zaposlen u Vojno-geografskom institutu. On je uhapšen kao vođa

Partizanove navijačke grupe „Oštećenje mozga“.

Među uhapšenima nije bilo vođa navijačke grupe „Alkatraz“. A mi smo tokom istraživanja utvrdili i objavili da navijačke grupe zapravo ne prave nijednu akciju bez odobrenja vođe, pa je tako i ova „akcija“ s lutkom morala biti isplanirana.

Vođe navijačke grupe „Alkatraz“ su Nikola Dedović, Miloš Radisavljević, Đorđe Prelić, Ljubomir Marković i Aleksandar Vavić. Nekoliko pripadnika i dvojica vođa, Prelić i Marković, osumnjičeni su u tom trenutku i za ubistvo Brisa Tatona.

Zakazan je istražni postupak. Odlazim s jednim advokatom i ljudima iz obezbeđenja, ne znam koliko ih je. Ulazimo u Palatu pravde. Šokirana sam! Ispred sudnice, gomila nekih ljudi! Advokat mi kaže da su to „njihovi“ advokati.

„Pa koliko advokata oni imaju?“, pitam zaprepašćeno.

„Ne znam. Više njih je privedeno pa valjda svako ima po dva.“

Bilo je ukupno 16 advokata koji su zastupali privedene huligane. Istražni sudija odlučuje da promeni sudnicu, jer je ona prvobitna, u kojoj je trebalo da me sasluša, bila mala. Nisu mogli svi da stanu.

Već mi je jasno da ću biti izložena još jednom linču. Tako je i bilo. Kreće napad na mene. Kao da sam ja kriminalac. Takvi advokati nisu advokati iz američkih filmova. Ovi advokati brane krivično delo. Pa to nigde ne postoji, njihov posao je da brane klijenta a ne da brane krivično delo koje je klijent počinio. U sudnici su me maltene optužili da sam kriva što sam uopšte radila tu emisiju. Počela sam da vičem. Pitala sam sudiju: „Je l' ovo neka skrivena kamera sa mnom? Hoćete li da sprečite ovo ili ćete da dozvolite da me maltretiraju?“ Jedan od „njihovih“ advokata uzeo je da čita citat jedne od pesama koju su smislili navijači tih dana.

„Niko neće da je j..., zato mrzi grobare.“ „Kurvo, Brankice...“ ili „E, Branka, Branka, puši nam k... bez prestanka...“ Onda je slavodobitno podigao jednu obrvu i rekao:

„Da li ste i zbog ovakvog skandiranja bili uplašeni?“

Gledala sam ga tako da sam pogledom mogla da ga ubijem. Kakav je ovo način? Oni sad okreću priču u drugom pravcu samo kako bi doveli do zaključka da i skandiranje „Otrovna si kao zmija, proći ćeš ko Ćuruvija“, s bacanjem i šutiranjem lutke koja je predstavljala mene, ide u isti koš s nekim uvredljivim sadržajem. U sudnici sam delovala kao da sam iznad svih njih, ali osećala sam da ću svakog trenutka da se rasplačem od nemoći... Ne, ne, ne, ne smeš to sebi da dozvoliš... ponavljala sam tih nekoliko sekundi dok sam ćutala, a onda je usledila moja transformacija.

„Pošto ste već citirali te vulgarnosti, i pošto se cela priča izokrenula, možete li, molim vas, da mi objasnite kako sam u istoj rečenici kurva, a niko neće da me j..., nije mi logično?!“

Čuo se smeh u sudnici. Valjda je i ostalim „njihovim“ advokatima to bilo duhovito. Istražni sudija se tek tada oglasio i rekao: „Moooolimmm vas!!!“ Ne znam šta je značilo to „molim vas“, ali izgledalo mi je kao da je upućeno meni jer sam „vulgarna“, a meni je već bilo muka od svega. Nisam mogla da verujem da treba da se pravdam i da odgovaram na tako besmislena pitanja.

Ipak, uspela sam da budem jača od sebe same i da odgovorim na sva pitanja. U pojedinim situacijama bila sam čak i nadmena. Izgledala sam samoj sebi kao neko ko je došao da im održi lekciju. U jednom trenutku bila sam čak i ponosna na sebe što sam uspela da, možda prvi put do tada, budem iznad situacije koja je za mene bila toliko grozna. Sada sam ja uz gestikulacije, s podignutim obrvama, vrlo staloženo objašnjavala da se osećam ugroženo zbog svakog skandiranja, pa čak i onog koje nije pretnja nego uvreda.

„Ne znam zašto mi postavljate glupa pitanja? Bolje je da razmislite da li biste se vi osećali ugroženo, uplašeno, da grupa huligana na stadionu skandira vaše ime ili ime vaše dece? Zar je važno

da li su mi poručili da „pušim k... bez prestanka“ ili da ću „završiti kao Ćuruvija!“? Znače šta, kada vam to skandiraju oni koji su do juče rušili i palili grad, koji imaju na desetine krivičnih prijavi za najteža krivična dela, to je poziv na linč, šta god da su skandirali. I to je jasno i vama, i više ne želim da odgovaram na vaša suluda i glupa pitanja. Verujem da će vas jednog dana biti sramota što ste opravdavali i branili krivična dela. Mene je sramota što živim u zemlji u kojoj vam je to dozvoljeno...”

Nisu me više ništa pitali.

Svašta se dešavalo kada je taj sudski postupak u pitanju. Prvo je tužilaštvo podiglo optužnicu protiv 11 osoba, onda su, iz nekog razloga, povukli optužnicu protiv petorice. Bilo je zakazano suđenje preostaloj šestorici. Tada se desila jedna od najskandaloznijih odluka.

Sudija Prvog osnovnog suda Jelena Milinović napravila je presedan. Na početku glavnog pretresa odlučila je da odbaci optužnicu i protiv šestorice kao neosnovanu, uz napomenu da je skandiranje „Proći ćeš ko Ćuruvija“ uvreda a ne pretnja. Glavni pretres nije ni održala. Optužene nije ni saslušala. Meni je poručila da sama podnesem privatnu tužbu za uvredu. Na takav način država je stala na stranu nasilnika i onih koji prete, a meni ni u ludilu nije padalo na pamet da podnosim privatnu tužbu jer to nije moja privatna stvar.

Optuženi su odmah pušteni na slobodu. Zajedno s prijateljima koji su ih bodrili na suđenju, neki su uz vesele poklike izašli iz Palate pravde, a drugi su ostali u zgradi kako bi kao podrška huliganima prisustvovali ročištu za ubistvo francuskog navijača Brisa Tatona, koje se održavalo baš tog dana.

Strašno. Sve to je bilo sumanuto. S jedne strane, jedan deo sistema zaključuje da mi je bezbednost ugrožena i dodeljuju mi policijsko obezbeđenje, s druge strane, drugi deo sistema zaključuje da je u pitanju uvreda a ne pretnja. Neko se tu igra sa mnom.

Otišla sam istog dana u MUP Srbije da tražim da mi se ukinu obezbeđenje.

„Hoću da potpišem, na svoju odgovornost, da više ne želim da imam obezbeđenje. Sud je zaključio da mi niko nije pretio.“

Sa mnom su u MUP otišli Veran i Miša. Načelnik UKP-a Rodoljub Milović pokušao je na sve načine da nas ubedi da to ne tražim. Na kraju je rekao - u redu, ali onda ćeš morati da imaš tajnu pratnju. To znači da će biti angažovano mnogo više pripadnika nego sada.

„Neeeeeeeeee..., neću tajnu pratnju, neću da razmišljam ko me prati, a osim toga, angažovanje više pripadnika koštaće državu mnogo više.“

Agonija se nastavila. Obezbeđenje mi nije ukinuto. Agonija se nastavila i kada su sudski postupci u pitanju.

U međuvremenu, tužilaštvo se žalilo, pa je Viši sud usvojio žalbu i naložio novo suđenje šestorici optuženih za pretnje upućene pevanjem pesme „Otrovna si kao zmija, proći ćeš ko Ćuruvija“. Zakazano je ponovljeno suđenje grupi od šest navijača Partizana, koje je predvodio Goran Klještan.

Ponovo su me maltretirali da dolazim u sud, ne znam koliko sam puta bila svedok u tim procesima.

Postalo mi je besmisleno da učestvujem u tome. Rekla sam našim advokatima da neću više da idem kao svedok jer je to sada već izživljavanje.

Njihovi advokati insistirali su na tome da dolazim i tražili od sudije da izda nalog za moje privođenje.

„Brankice, moraš da dođeš sledeći put jer će sudija izdati nalog za privođenje“, zove me i saopštava mi jedan od advokata B92.

„Izvini, da li je tebi to normalno pa mi to tako saopštavaš? Neću da dođem! Hajde neka me

privedu zato što sam ja svedok, odnosno oštećena u tom postupku! Volela bih da me privedu...“, iskreno sam to mislila.

„Pa znam, ali njihovi advokati imaju pravo po zakonu da traže tvoje prisustvo.“

„Čoveče, a imate li vi pravo, po zakonu, kao moji advokati jednu jedinu reč da kažete, ili ćete tako stalno da se povlačite i da budete fini? Pa dala sam iskaz u policiji, dala sam iskaz u istrazi... Šta više da kažem? Sudija, po zakonu, može da koristi taj moj iskaz. Kako nije jasno da namerno traže da dođem i da budem u istoj sudnici s tim idiotima. Valjda misle da ću tako da se predomislim, uplašim, Pa ću da kažem ne, ne mislim da je 'Proći ćeš ko Čuruvija' pretnja.

Tog dana, advokat Duško insistirao je na tome da se pojavim na sledećem glavnom pretresu. Otišla sam sa svim novinarima iz „Insajdera“. U Palati pravde vladalo je vanredno stanje tog dana. Interventne jedinice, obezbeđenje, sudska straža, novinari...

Svi iz „Insajdera“, osim mene, imali su užasnu tremu. U stvari, imala sam je i ja, ali se to nije videlo.

Izgledala sam kao neko ko vlada sudnicom. Šestorica njih koji su skandirali „Proći ćeš ko Čuruvija“ sedeli su u prvom redu. Ja u redu iza njih. Njihovi advokati s desne strane, moji advokati i tužilac s leve.

Sudnica je bila puna publike. Opasni huligani koji prete nisu me ni pogledali kada sam ušla u sudnicu. Naprotiv, upadljivo su sklanjali pogled. Istovremeno, ja sam analizirala svakog od njih. Šta je u njihovim glavama kada su tako ostrašćeni?

Nešto što izgleda kao govornica nalazilo se iza njihovih leđa. Tu sam morala da stojim i da kao svedok odgovaram na pitanja.

U visokim štiklama, utegnuta u farmerke i u svetloj majici, samoj sebi sam izgledala fantastično. To mi je bilo dovoljno da budem potpuno samouverena. Kada me je sudija zamolila da stanem na mesto predviđeno za svedoke, ustala sam sa stolice, vojničkim kofakom odšetala do „govornice“ i pre nego što mi je postavila pitanje, počela sam.

„Moram pre svega da vam kažem: da sam se ja pitala, ne bih se odazvala vašem pozivu, jer je vaša namera da me naterate da budem u istoj prostoriji s onima koji su mi pretili. Ali pošto ovo nije moja privatna stvar, nego stvar B92, advokati su insistirali na tome da se pojavim. Ovde sam, dakle, protiv svoje volje. Vi pretite privođenjem kao da sam ja kriminalac, umesto da koristite moj iskaz iz policije i istražnog postupka... Vi ćete biti odgovorni za sve što se bude dešavalo, a i sami vidite da je ovde danas vanredno stanje.“

Svi koji su činili sudsko veće klimali su glavom. Kao da se slažu s onim što govorim. A ja sam uporno govorila protiv njih i protiv takvog suda. Sudija mi je postavila nekoliko pitanja. Odgovorila sam.

Na tom glavnom pretresu, kako je posle toga objavljeno na sajtu B92, rekla sam: „Uporno me pozivate da se pojavim kao svedok, iako ja nisam svedok, jer nisam bila na utakmici. Na sva pitanja, kao i da li sam se osećala ugroženo zbog poruke 'Proći ćeš ko Čuruvija', već sam odgovorila u iskazu policiji i u istrazi. To ste mogli da koristite, jer nemam ništa novo da kažem. Niste to koristili, jer vam je cilj da me izložite linču advokata koji brane huligane, kao i da me naterate da budem u istoj prostoriji s onima koji su mi pretili. To, nažalost, pokazuje još jednom da je ovo sistem koji štiti huligane, nasilnike i one koji prete.“

Prvi osnovni sud je u ponovljenom postupku šestoricu navijača osudio na uslovne kazne zatvora.

Međutim, tu nije bio ni kraj priče, niti kraj moje agonije. Pošto je Milošu Radisavljeviću Kimiju, vođi navijača „Alkatraza“, koji je bio u bekstvu, bilo posebno suđeno za isto „delo“, morala

sam i na tom suđenju da se pojavim...

Priča o njemu potpuno je šizofrena. Radisavljević je još od sporne utakmice bio u bekstvu. Kada je sudija Jelena Milinović odbacila optužnicu, Radisavljević, za kojim je raspisana poternica, viđen je na fudbalskoj utakmici na stadionu Partizana. Na sajtu Partizanovih navijača objavljena je njegova fotografija ispod koje je čak i napisano: „Povratak opravdano odsutnih.“ Direktor policije Milorad Veljović izjavio je za B92 da je policija znala da je Radisavljević na tribinama i da je od dežurnog tužioca i sudije tražila objašnjenje kako da postupi. Za njim je raspisana potraga, a on se šeta pred policajcima koji su po zakonu morali da ga privedu. U Srbiji definitivno nema više ko da poludi - to je jedino što sam tada mislila. Objašnjenje je glasilo da ga nisu priveli jer je nastao „pravni vakuum“. Ne znam ni danas šta znači to „pravni vakuum“.

Radisavljević je uhapšen nekoliko dana kasnije na Novom Beogradu. Opet je moj mejl bio zatrpan porukama „Proći ćeš ko Ćuruvija“. Opet su svi huligani podivljali jer im je uhapšen vođa. U avgustu 2010. osuđen je na 16 meseci zatvora zbog ugrožavanja sigurnosti.

Do pravnosnažnosti presude Radisavljević je pušten na slobodu. Posle toga mu se gubi svaki trag.

U julu 2011. Apelacioni sud u Beogradu ukinuo je deo presude Milošu Radisavljeviću Kimiju koja se odnosi na ugrožavanje sigurnosti. S druge strane, sud mu je potvrdio presudu na šest meseci zatvora zbog nasilničkog ponašanja.

U delu presude koja se odnosi na ugrožavanje moje sigurnosti, naveo je Apelacioni sud, nisu izneti jasni i ubedljivi razlozi zbog kojih se smatra da je Radisavljević izvršio krivično delo na način koji mu se optužnicom stavlja na teret.

Kako je bio u bekstvu, u februaru 2012. lociran je u Skoplju i krajem meseca uhapšen je i predat srpskoj policiji.

Novo suđenje bilo je zakazano za april 2012.

Niko više nije mogao da prati tok događaja. Protiv koga obustavljaju postupak, kome sude, koga osuđuju, koga oslobađaju, za kim je raspisana poternica, za kim nije. Ali uporno su me u tim raznim postupcima pozivali da se pojavim kao svedok. Jednom nisam otišla jer sam bila prehladna. Branioci optuženog Radisavljevića tražili su da sudija izda nalog za moje privođenje.

U junu 2012. Miloš Radisavljević Kimi i ja bili smo u istoj sudnici. Ponovo je u Palati pravde vladalo vanredno stanje. Interventna brigada, sudska straža, policajci u civilu... „Želim da se izvinim Brankici Stanković“, rekao je. Njegovi advokati su insistirali na tome da se pusti snimak sa utakmice kako bi dokazali da Kimi nije pevao spornu pesmu „Proći ćeš ko Ćuruvija“.

Tako smo zajedno gledali snimak. Novinari „Insajdera“, koji su morali da ostanu ispred sudnice jer u njoj nije bilo dovoljno mesta, gledali su ceo događaj kroz prozor iz hodnika. Bili su frapirani činjenicom da sam primorana da ponovo gledam taj snimak i to zajedno sa osobom koja na snimku nabija na kolac lutku koja predstavlja mene.

Na tom suđenju sam, međutim, shvatila da je tužilaštvo u optužnici teretilo Radisavljevića samo za pevanje sporne pesme. Lutku nisu pominjali. Kako to uopšte može da se razdvoji? Pa nije isto ako neko samo peva „Proći ćeš ko Ćuruvija“ i ako uz to na kolac nabija lutku koju prethodno više huligana šutira u glavu...

Posle propisnog mučenja, jer to valjda tako mora, sudija me je pitala da li se pridružujem tužilaštvu u krivičnom gonjenju Miloša Radisavljevića. U zapisniku se navodi moj odgovor:

„Ne pridružujem se krivičnom gonjenju zato što ovo nije moj privatni problem, niti ja vodim privatni rat protiv bilo koga. Ovo je problem države koja mora da zaštiti svakog pojedinca. Sud mora da preuzme odgovornost jer od njegove odluke zavisi da li će u ovoj zemlji i dalje postojati sistem

koji štiti huligane i kriminalce. Ovaj postupak inicirala je država odnosno tužilaštvo, a ne ja i B92.“

Radisavljević je ponovo prvostepeno osuđen na 16 meseci zatvora, zbog ugrožavanja sigurnosti i zbog pretnji. Izrečena mu je jedinstvena kazna od godinu dana i četiri meseca zatvora u koju mu je uračunata kazna izrečena pravnosnažnom presudom. Još jedan paradoks. Samo mesec dana ranije Prvi osnovni sud u Beogradu, ali drugi sudija, osudio je na uslovne kazne zatvora šestoricu navijača Partizana zbog istog događaja.

Huligani me tuže, sudija mi preti privođenjem

Dok me uporno pozivaju da se u raznim postupcima pojavim kao svedok i kao oštećena zbog upućenih pretnji, istovremeno mi Sud preti privođenjem jer su me tužili „navijači“ Crvene zvezde Velibor Dunjić i Uroš Avramović zbog toga što sam „nelegalno“ došla do informacija o njima koje sam objavila u emisiji.

Neverovatno! Svaki dokument smo dobili zvaničnim putem.

Prema istraživanju „Insajdera“, od 2008. protiv Dunjića je podneto 19 krivičnih prijava, u kojima mu je stavljeno na teret da je izvršio najmanje 31 krivično delo. Dunjić je bio na slobodi, pa je tako u aprilu 2008. osumnjičen za pokušaj ubistva. Zajedno s njim prijavljen je i Uroš Avramović, takođe jedan od vođa navijača Crvene zvezde.

Oni su u aprilu 2008. osumnjičeni da su krivično delo izvršili s nekoliko NN lica na Adi ciganliji, u restoranu „Kalipso“. Kako se navodi u prijavi, posle kraće verbalne rasprave, oni su fizički nasrnuli na Andriju Čogurića, koji je sedeo na splavu. Udarali su ga nogama, rukama i flašama koje su bile na stolu, zbog čega je Čoguriću naprsla lobanja. Nakon toga su iz pištolja ispalili nekoliko hitaca u pravcu Čogurića i pogodili ga u predelu leve podlaktice i desnog lakta, pa su se udaljili sa splava. U vreme kada je ova prijava dostavljena Okružnom tužilaštvu, Dunjić i Avramović bili su u bekstvu.

Dunjić je uhapšen u Švedskoj 20. novembra 2008. Uroš Avramović uhapšen je u junu 2009. u Frankfurtu.

Serijal se emitovao u decembru kada su oni uveliko bili u zatvoru.

U maju 2010. Dunjić i Avramović osuđeni su na po osam godina zatvora zbog pokušaja ubistva.

Samo pola godine kasnije Apelacioni sud u Beogradu ukinuo je presudu i naložio novo suđenje. U međuvremenu im je novom pravnosnažnom presudom kazna prepolovljena pa su osuđeni na po četiri godine i dva meseca. U novom postupku sudilo im se zbog nanošenja teških telesnih povreda, umesto, kao u prvom postupku, za pokušaj ubistva Andrije Čogurića. U međuvremenu, obojica su pušteni na slobodu, valjda po Ukazu o proglašenju zakona o amnestiji, koji je doneo novoizabrani predsednik Srbije Tomislav Nikolić. Ispostavilo se, međutim, da je Velibor Dunjić izazvao novi incident čim se našao na slobodi i ubrzo je uhapšen zbog napada na predsednika LDP-a Čedomira Jovanovića, i to u kafani u Segedinu 2013. godine. U međuvremenu, isto 2013. godine, Uroš Avramović je, u nekom obračunu, ranjen u pucnjavi u Beogradu.

Bez obzira na to ko su oni i kakva sve krivična dela imaju iza sebe, bila sam prinuđena da se na sudu pravdam povodom toga kako sam došla do informacija o toj dvojici koje sam objavila u serijalu „(Ne)moć države?“.

U istom danu kada sam morala da se kao svedok pojavim na suđenju šestorici navijača Partizana bio je zakazan i istražni postupak protiv mene po tužbi Velibora Dunjića.

Posle prvog suđenja jedva sam čekala da pobegnem iz Palate pravde. Laknulo mi je kad sam izašla iz čitave te gužve jer je sve to bilo prilično stresno. Miša i ja smo već bili u kolima, pošto smo žurili na sastanak kad me je pozvao naš advokat.

„Brankice, moraš da se vratiš. Sudija je izdala nalog za tvoje privođenje“, rekao je.

„Molim?! Kakvo privođenje?! Zbog čega?“, pitala sam ga.

„Zbog istrage po tužbi Velibora Dunjića“, odgovorio je.

Sudija koja je vodila istragu po Dunjićevoj tužbi odlučila je da naredi policiji da me uhapsi i dovede kod nje u sudnicu jer se tog dana nisam pojavila da dam iskaz.

„Kaže da moraš da se pojaviš. Zakazala je tvoje saslušanje po Dunjićevoj tužbi. Njega su doveli iz pritvora, a ti se nisi pojavila. Rekla je: 'Ona se izgleda pojavljuje samo kad je oštećena, a kad je optužena onda se ne pojavljuje'“, prepričava mi advokat dok ja ne verujem svojim ušima.

„Za kada je izdala nalog?“, pitam ga.

„Pa nije htela da kaže. Ja sam pitao, a ona je rekla da je to faktor iznenađenja“, kaže on.

E, tu mi je prekipelo.

„Znaš šta, reci joj da će sad ona imati 'faktor iznenađenja', pošto se vraćam“, odgovorila sam mu.

Zamolila sam Sekulu da okrene automobil ponovo ka Palati pravde, što je značilo da je čitava mašinerija morala ponovo da se pokrene. Sekula zove svog šefa Rodoljuba Milovića, načelnika UKP-a, zatim i interventnu jedinicu, koja mora da se vrati u sud.

Uletela sam u sudnicu kao furija.

„Koga ćete vi da privodite?“, pitala sam sudiju. Bila sam užasno besna, bezobrazna i drska. „Treba da vas bude sramota. Vi ćete da izdajete nalog za moje privođenje zbog jednog ubice koji je u zatvoru!“

Dunjićev advokat je odmah skočio: „Molim vas, kakav je ovo način, tražim da uđe u zapisnik da ona za mog klijenta kaže da je ubica!“

„Molim vas“, vikala je sudija. „Dozvolite da imam makar malo dostojanstva u ovoj sudnici.“

A onda je napravila problem oko policijskog obezbeđenja.

„Ko ste vi?“, pitala je Sekulu.

„Publika“, odgovorio je.

„Molim vas izađite napolje“, rekla je.

„Gospođo sudija, mi ne možemo da izađemo“, nastavio je Sekula mirno. „Mi smo obezbeđenje i po propisima ...“

„Pa šta ako ste obezbeđenje“, odgovorila je ona. „Ovde dolaze i političari i estradne zvezde, pa ih obezbeđenje čeka napolju.“

„Ali mi imamo naredbu da budemo s njom u sudnici“, rekao je Sekula.

„Čiju naredbu imate?“

„MUP-a Srbije“, rekao je Sekula.

„MUP-a Srbije?!“, ponovila je. „Hoćete da kažete da ste vi pripadnici MUP-a Srbije?!?“

Nisam mogla da verujem. Pa ova žena nema pojma o tome da je meni država dodelila obezbeđenje? Ona misli da sam došla s privatnim telohraniteljima? Zna li ona bilo šta o osobi protiv koje vodi istragu? Čak je tražila da joj policajci pokažu službene legitimacije.

Čitavu predstavu prekinuo je sudski stražar koji je ušao u sudnicu da kaže da su Dunjića ponovo doveli iz pritvora. Uveli su ga u sudnicu, prišli gotovo do mene i pitali: „Gde može da sedne?“

„Što dalje od mene“, rekla sam besno iako pitanje nije bilo upućeno meni.

Stražar ga je odveo na drugu stranu sudnice, pomogao mu da sedne i još ga je potapšao po ramenu.

Stomak mi se prevrnuo.

Njihova namera je, u stvari, bila da od mene izvuku izvinjenje za to što sam radila svoj posao. E, to nije moglo!

„Poštovana sudijo“, rekao je Dunjićev advokat, „sve ovo možemo da rešimo tako što će ona javno da se izvini, pa ćemo mi odustati od tužbe.“

„Ne pada mi na pamet“, rekla sam.

Iako su se svi procesi po Dunjićevoj tužbi protiv mene završili tako što su svi nadležni sudovi odbacili njegove navode i potvrdili da sam samo radila svoj posao, potpuno istu tužbu protiv mene podneo je i Uroš Avramović, još jedan huligan o kome smo objavili informacije u serijalu „(Ne)moć države?“. Postupak je pokrenula njegova majka, koja je advokat, ali je predmet u jednom trenutku

preuzeo advokat Goran Petronijević, koji je počeo da ga zastupa dok se na B92 emitovao serijal „Patriotska pljačka“, o pljački državnog budžeta na Kosovu.

Petronijević je tada bio i pravni zastupnik četiri opštine na severu Kosova, a i advokat Zvonka Veselinovića, čoveka iz Zvečana o kom su u „Insajderu“ objavljene kompromitujuće činjenice koje se do tada nisu znale.

Zvonko Veselinović, koji je na severu Kosova predstavljen kao najveći patriota, bio je predmet nekoliko istraga. Bio je osumnjičen i za krijumčarenje robe oslobođene PDV-a, i to u saradnji s albanskim kriminalnim krugovima.

UNMIK administracija je još tokom 2005, 2006. i 2007. pokušala da utvrdi načine na koji se roba krijumčari između Srbije i Kosova. U istrazi se došlo do saznanja da su Zvonko Veselinović i albanski biznismen Mentor Bećiri organizovali nelegalni promet nafte. Mentor Bećiri je inače kum Ekrema Luke, koji je, prema informacijama do kojih je došao UNMIK, u samom vrhu organizovanog kriminala na Kosovu.

Bilo mi je jasno da Petronijevića uopšte ne zanima da zastupa Avramovića, već mu je cilj da mene dovede u sudnicu i od svega toga napravi cirkus zbog informacija koje smo objavili o Zvonku Veselinoviću. Bila sam u pravu, jer je kasnije taj isti Petronijević rekao Ivanu, novinaru „Insajdera“, kako ima svedoka iz Gračanice koji će javno reći da je Vlada Kosova platila, preko posrednika, ne znam koliko stotina hiljada evra Televiziji B92 da se uradi taj serijal. Taj svedok se, naravno, nikada nije pojavio, a Petronijević takvu tvrdnju nikada nije izneo javno, jer je i sam znao da je to laž i da ćemo ga tužiti istog trenutka, ali je zato takvim podmetanjima pokušavao da umanjí značaj onoga što smo objavili u „Insajderu“.

Sudija u tom postupku Vladan Stefanović uporno je insistirao na tome da se pojavim na glavnom pretresu, i pored toga što sam povodom tužbe Uroša Avramovića već dala iskaz u istražnom postupku. Mogao je da donese presudu ali nije hteo jer je, kako je naglasio jednom prilikom, hteo da gleda „Insajder uživo“ u sudnici. Kada sam morala da se sklonim iz Beograda zbog procene da mi je ugrožena bezbednost, nije u to verovao pa je tražio zvanično objašnjenje od MUP-a Srbije. Potvrdili su mu zvaničnim dopisom, ali ni to mu nije bilo dovoljno. Tražila sam od mojih advokata da pišu zahtev za izuzeće tog sudije. Imam pravo na to. Neću da me niko maltretira. Neka donese presudu kakvu god hoće. Neka me proglasi krivom ako smatra da ima dovoljno dokaza za tako nešto, ali neću da se ponovo pojavljujem u sudnici sa Urošem Avramovićem. Taj postupak i dalje traje...

Neću više da radim „Insajder”

Nekoliko dana po završetku emitovanja serijala „(Ne)moć države?“ u decembru 2009. uletela sam kod Verana u kancelariju. Besna.

„Možemo li da razgovaramo odmah?“

„Možemo...“

Ništa drugo nije ni mogao da mi kaže kada sam se na vratima pojavila kao pravi psihopata.

„Neću više da radim kao autor emisije, razmislila sam i potpuno je nenormalno da radim svoj posao objektivno dok imam policijsko obezbeđenje, odnosno dok me država štiti. Kako da s policajcima idem na sastanke, kako da se viđam sa „izvorima“, kako da snimam sagovornike... Oni će znati svaki naš korak unapred. Verovatno će imati vremena da sve zataškaju kad znaju šta radimo. Razumem da je vama važno da „Insajder“ opstane na programu i, evo, ja vam poklanjam emisiju, neka je radi ko god hoće.“

Veran je verovatno odmah shvatio da je moja odluka konačna jer je bilo nezamislivo da ranije bilo kome prepustim „Insajder“.

Pre nekoliko godina, kada je „Insajder“ imao odličnu gledanost, Veran i Sanda su tražili da emisija ide češće na programu. Rekla sam da to nije moguće, jer mi ne možemo da „štancujemo“ emisije svakog ponedeljka. Potrebno je mnogo vremena da se neka tema istraži i uradi emisija, a pri tom radimo samo nas troje. Veran je tada predložio da još neko od novinara iz informativne redakcije pređe u „Insajder“ i da bude više autora „Insajdera“, tj. da svako od autora radi svoju emisiju. Rekla sam da to ne dolazi u obzir. „Ne možeš ti sada nekome da poklanjaš emisiju čije smo ime napravili nas troje. Kako misliš da bude više autora 'Insajdera'? Može, ali ja dajem otkaz.“

Odustali su od te ideje. Zato mu je, sasvim sigurno, čim sam sama rekla „Evo vam 'Insajder', nemam ništa protiv da ga radi neko drugi“, bilo jasno da sam to zaista odlučila.

„'Insajder' bez tebe neće postojati. Ti si 'Insajder', tebe ljudi vezuju za 'Insajder'“, pokušao je Veran da mi objasni.

Prekinula sam ga. „Ne zanima me. Onda ugasite 'Insajder'.“

„Čekaj da ti objasnim. Razmisli o tome da proširimo tim novinara, da ti budeš urednik i da tako 'Insajder' opstane.“

Nisam bila sigurna da ću u tom slučaju biti sposobna da bilo šta kontrolišem, kao ni da ću moći da i dalje budem odgovorna za „Insajder“, ali ipak sam, samo posle nekoliko minuta razmišljanja, pristala. Bilo mi je žao da tek tako dignem ruke od emisije koja je promenila moj život i u pozitivnom i u negativnom smislu. Istovremeno, osećala sam neku vrstu obaveze prema B92 da uradim sve što mogu da se i pored svega nastavi emitovanje „Insajdera“.

Činjenica je da „Insajder“ nikada ne bi imao takav uspeh da nismo imali podršku urednika da radimo teme zbog kojih je B92 imao užasno mnogo problema. Sasvim sam sigurna da nijedna druga televizija nikada ne bi pristala da emituje takvu emisiju koja je uvek „prst u oko“ onima koji su moćni.

Naš tim je proširen kolegama iz Informativne redakcije B92 i „Insajder“ je prestao da bude samo „naša“ emisija. Godinama smo nas troje pravili „Insajder“, a na kraju smo, sticajem okolnosti, odlučili ili možda bolje rečeno bili primorani da „ustupimo“, „poklonimo“, „prepustimo“ nešto što je isključivo rezultat našeg rada.

Bilo nam je teško da se odlučimo na takav korak ali ispostavilo se da je to bio jedini način da „Insajder“ opstane na programu.

U redakciji B92 mi iz „Insajdera“ važili smo za neku vrstu incidenta. Postojali su oni koju su nas obožavali, ali i oni koji su mislili da smo na B92 zaštićeni i da nam je dozvoljeno da radimo šta hoćemo, i zbog toga su nas mrzeli. Nisu postojali oni kojima nismo bili uopšte bitni i koji su prema

„Insajderu“ bili ravnodušni, ja ih barem nisam poznavala.

Mene su već odavno, godinama, gledali kao osobu koja nikome ne oćuti. I kad sam bila „niko“, nisam dozvoljavala da me neko napada bez razloga. Raspravljala sam se kada sam smatrala da sam u pravu, vikala kada sam smatrala da je neophodno, branila svoj stav i po cenu života, ali vodila sam računa da budem pravedna uvek i u svakoj situaciji. Isključivo svojim radom, trudom, upornošću i znanjem sam s Mišom i Mirom uspela da napravim najgledaniju i najcitiraniju emisiju, a to je za mnoge površne znaćilo da sam postala „neko“. Suština je u tome da sam ja ostala potpuno ista, nisam se promenila zato što sam u nećijim očima bila „neko“. Moji prijatelji i danas su isti oni koji su mi bili prijatelji i pre deset, petnaest godina. Razlika je samo u tome što su priće o meni dobile neku novu, drugaćiju, znaćajniju dimenziju.

Svejedno. Nisam dala na sebe ni na „Insajder“, ni po cenu da me kasape na komade. Većinu je to mnogo nerviralo, a ja sam prestala da se obazirem na komentare. Naućila sam s vremenom da je najmanje važno da neke stvari u životu radim da bih se dopala drugima ili da radim ono što drugi od mene oćekuju. Smatrala sam da je uspeh ako me poštuju i oni koji me mrze. A to je bilo i ostalo tako do danas.

Iako nije u mojoj prirodi da bilo šta prepuštam slućaju, kada su u pitanju bile razne priće o meni, razne teorije zavere kada je o „Insajderu“ reć, sve sam prepustila slućaju. Neka misle šta hoće.

U trenutku kada odlućujemo da proširimo tim „Insajdera“, i to u mom najvećem životnom haosu, kada već dve nedelje živim sa obezbećenjem i izbegavam da se pojavljujem u javnosti, u naš tim prelaze novinari iz Informativne redakćije...

U takvoj situaciji trebalo je izabrati nekoliko novinara koje ćemo obućiti da s vremenom postanu autori „Insajdera“. Tadašnji urednici TV-a predloćili su mi nekoliko osoba: Irenu Stević, Đorđa Našćković, Senku Vlatćković i Tanju Janković.

Nije mi tada ni bilo važno ko će preći kod nas. Sa svima njima sam se vićdala na hodniku, ponekad bismo razmenili par rećenica, ali to je bilo sve. Nisam se do tada udubljivala u to kakvi su; na osnovu onoga što sam mogla da vidim u vestima a što su oni radili bila sam sigurna da smo dobili najbolje novinare iz redakćije.

Jedina osoba za koju nisam znala kakav je novinar i koju uopšte nisam poznavala bila je Tanja Janković. Ona je na B92 u tom trenutku radila svega nekoliko meseci.

Tada mi je bilo važno samo da se što pre oslobodim emisije i da pomognem njima da što pre preuzmu „Insajder“.

„Ćoveće, treba neko da mi zapreti ubistvom, pa da nam onda kaću: evo vam najbolji novinari“, komentarisala sam s Mišom i Mirom odluku uredništva da nam prepuste toliko dobrih novinara. Miri se uopšte nije svićdala ideja da proširimo naš tim i da im poklonimo emisiju.

„Ne znam koliko je ovo pametno. Niko nikada neće umeti da radi 'Insajder' onako kako ti radiš. 'Insajdera' nema bez tebe. Tebi niko nije poklonio tu emisiju nego si crkla dok nisi napravila ime koje je prepoznatljivo ne samo u Srbiji nego i u regionu i Evropi. Znaš li ti koliki je to uspeh i sada ćeš to da pokloniš?“

„Mirjana (tako joj se obraćam kad me iznervira), kakve veze to ima s ovim? Bitno je da 'Insajder' ostane na programu.“

„Kome je to bitno? Urednicima i rukovodstvu? Nama nije bitno! Baš me briga za 'Insajder' kada smo došli do toga da je tvoj život sada sjeban“, već je postajala izoblićena od besa.

„Ok, šta hoćeš? Da kaćemo - ukidamo 'Insajder'? Slušaj, ja to mogu da kaćem sutra. Mene niko sada neće pitati ništa jer sam trenutno u takvoj situaciji, ali šta će biti s vama?“, pokućkala sam da je nekako urazumim.

„Ja neću raditi u 'Insajderu' ako to neko drugi preuzme, a neće ni Miša. Nismo više mi bitni i to više nikada neće biti onaj stari 'Insajder'“, bila je uporna u nameri da me spreči da proširimo tim.

„Nemam živaca da se raspravljam, ne maltretiraj me!“, vikala sam iako sam znala da je u pravu.

Vikala sam zato što sam bila rastrzana između onoga što se dešava meni i opstanka „Insajdera“.

„Ok, hajde, probaćemo sve, ali kako će oni da rade 'Insajder'? Pa Ivana Živkov je pametna, kod nas je već dve godine, a još ne može da radi emisiju.“ Čini mi se da je Mira celu noć razmišljala šta će sve da navede kao argument da treba da ukinemo emisiju a ne da je uništimo tako što će neko drugi da je radi.

Bila je u pravu, jeste ta odluka teška, ali smatrala sam da je neodgovorno s moje strane prema B92 da kažem: hoću da ukinemo „Insajder“. Nisam mogla tako da se postavim. Ipak je „Insajder“ imao uspeha jer se emitovao na B92 a ne na Pinku. Ne bi bilo fer s moje strane.

Miša je smatrao da treba da pokušamo, pa da za nekoliko meseci vidimo da li je izvodljivo da novi članovi „Insajdera“ postanu i autori.

Zakazala sam prvi zajednički sastanak s proširenim timom.

„Koliko god da ste dugo u ovom poslu, vi ste u 'Insajderu', odnosno u istraživačkom novinarstvu, početnici... I molim vas da to tako i shvatite. Posle nekoliko meseci reći ćemo vam ko od vas može da radi ovu emisiju a ko jednostavno nije za taj posao.“

Ukratko sam im objasnila princip rada. Svi oni su uglavnom bili dugogodišnji novinari, ali ovo nije isto što i dnevno novinarstvo. Krenula je obuka, svakodnevni sastanci, njihova zbunjenost...

Bili su prilično iznenađeni načinom na koji se ta emisija radi i koliko je istraživačko novinarstvo zahtevno i potpuno drugačije od onog dnevnog novinarstva. Koliko je potrebno odricanja, znanja, upornosti. Na osnovu njihovih reakcija i pitanja zaključila sam da su verovatno i oni mislili da, eto, mi to radimo tako što nam neko da dokumentaciju i to je to.

Nekoliko meseci nas troje smo ih „obučavali“. Godinama smo stvarali neki naš sistem rada koji se ispostavio kao uspešan i toga smo se strogo pridržavali. Brojne obuke koje smo prolazili, razne škole koje smo završavali, nisu bile dovoljne dok sami nismo napravili naš princip i mehanizam rada. Jer nije isto baviti se novinarstvom u Americi, Engleskoj ili Srbiji.

Pomislila sam više puta - ovo uopšte neće ići lako. Kako će oni sa dnevnog novinarstva da se prebace na nešto potpuno drugačije?

S druge strane, „Insajder“ je i bez mene u glavnoj ulozi morao da ostane ono što je bio, nismo smeli da dozvolimo da se sve uruši preko noći. „Insajder“ je najgledanija emisija na programu, emisija koja se citira, kojoj se veruje, koja pomera granice i koja je postala institucija. Svi su se plašili „Insajdera“. Često su se razni političari, biznismeni, kriminalci, raspitivali okolo koja je sledeća tema koju istražujemo. Nama je njihov pokušaj da saznaju šta radimo bio zabavan. Emitovanje emisije čekalo se kao da se gleda neka važna utakmica.

Tek posle završenog emitovanja raznih serijala uglavnom smo od Saše Mirkovića Micija saznavali ko se sve kod njega, Verana i Sande raspitivao, i kako su mnogi pokušavali da neke informacije zaustave. Bili smo u svakom pogledu zaštićeni od takvih pokušaja jer su njih troje bili na „udaru“, čime su nama omogućili da radimo neku temu onako kako smo i zamislili od početka do kraja. Mici je zajedno s Veranom napravio B92.

On je čovek koji sve drži u glavi, koji ima neverovatne kontakte sa najneverovatnijim ljudima... od onih iz sporta, preko onih iz politike, do diplomata. Strahovito je odgovoran, precizan i pouzdan. Kao takav, Mici je maltene za svaki serijal koji smo radili bio veoma važna karika. Pomagao nam je svaki put, davao predloge, savetovao kako do nekoga da dođemo, spajao nas s raznim sagovornicima, iz svog fajla u glavi izvlačio uvek pikanterije o nekome.

Tražila sam od novih članova redakcije da predlože teme koje bi radili. Stigli su predlozi. Onda rasprava o temama. Zašto je to važno? Šta hoćete da postignete tom temom? Zašto je ta tema toliko značajna za javnost Srbije? Kako ćeš da dokažeš tu pljačku? Gde ćeš pronaći dokaze? Kako znaš da je to baš tako? Šta može da se promeni posle te emisije? Svakodnevno sam ih „maltretirala“ ovakvim i sličnim pitanjima. Mnoge predložene teme su tako otpadale na samom početku jer se ispostavljalo da su priče zasnovane na „rekla-kazala“, i da ne mogu da se dokažu.

Koliko košta da ništa ne radite?

Shvatila sam da je najbolje da novim članovima redakcije „Insajder” na primerima onoga što smo uradili objasnimo kako dokazati nešto što svi znamo da je tačno a ne možemo da imamo crno na belo. Satima smo im prepričavali detalje o serijalu „Službena (zlo)upotreba“ koji smo radili 2009. godine, a koji je bio najzahtevniji i, po mom mišljenju, najbolji serijal koji smo ikada uradili.

Taj serijal smo počeli tako što smo zapravo krenuli od teme „građevinska mafija“. Ja sam tada bila odsutna jer sam bila u školi u Londonu, a Miša i Mira su imali zadatak da naprave početno istraživanje na temu građevinske mafije pa da počnemo da radimo kada se vratim. Napravili su sinopsis, predlog šta sve treba da uradimo. Pročitala sam i rekla: ovo je potpuno lokalna tema. Nećemo ovo da radimo. Gde su vam ovde najveći investitori? Živate li u Švedskoj ili u Srbiji? Ne znate ko najviše gradi ili nekoga štitimo kad se kačimo za neke sitne investitore?

Mira je dopunila moje prepričavanje, jer se ona, kao po pravilu, seća svega, posebno naših „rasprava“.

„Brankica nam je tada rekla: ovo što ste uradili možete da bacite. A ja sam danima vadila arhivske podatke koje je ona jednostavno - bacila. Objašnjavala sam zašto je to važna tema, ali me je onda pitala: ok, šta je građevinska mafija? Kako funkcioniše?

Kada sam joj rekla: pa to tek treba da istražimo, pitala me je: šta da istražite? Nije vam poznato da mora da postoji korupcija u nadležnim institucijama da bi uopšte postojala građevinska mafija? Pa ne potplaćuje investitor sam sebe nego nekoga u nadležnim institucijama. Šta sve treba da uradi za dozvolu za gradnju?

Koliko šaltera mora da obiđe, odnosno na koliko šaltera mora da plati na ruke... “

Bilo mi je zanimljivo da slušam Miru kako prepričava do detalja naš tadašnji razgovor... Mnogo toga sam bila zaboravila.

„Brankica nam je u tom ubeđivanju rekla: 'Pa i baba iz Male Krsne zna sigurno da u Srbiji najviše grade Miroslav Mišković, Petar Matić, Milan Beko i svi oni biznismeni koji su novac stekli u vreme režima Slobodana Miloševića tokom '90-ih, kada je Srbija bila pod sankcijama i siromašila iz dana u dan.' Tog trenutka smo zapravo definisali temu serijala i počeli da istražujemo... “

Mira je izgledala ponosno dok se prisećala svega. Nije joj smetalo da prepričava i svoje greške jer je smatrala da, kada je „Insajder“ u pitanju, nema mesta sujeti.

U pokušaju da novim članovima „Insajdera“ objasni koliko je važno da se prikupe dokazi bukvalno za svaku rečenicu koja će biti emitovana u emisiji, Mira je izabrala primer na koji sam ja zaista zaboravila.

„Radili smo vrlo dugo tu temu. Sećam se šoka pred ulazak u montažu kada je već sve bilo gotovo a Brankica sklapala emisiju kod kuće. Treba da uđemo u montažu. Ceo svet zna da je Poslovni centar „Ušće“ u vlasništvu biznismena Petra Matića, svi mediji to objavljuju kao opštepoznatu činjenicu, a ja se nigde u fajlovima nisam ograđivala, nego sam svuda navodila: vlasnik je Petar Matić. Zove me Brankica i kaže:

'Mirjana, jesi li ti normalna, gde je crno na belo da je vlasnik Petar Matić? Mi to tvrdimo zato što svi tvrde ili imamo dokaz?' Bila sam zbunjena, šta joj je odjednom kad se to podrazumeva, i ja joj kažem: 'Pa, Brankice, to je opštepoznato.' Počela je da viče na mene: 'Šta, bre, opštepoznato, hoćeš li ti da ideš na sud? Gde ti je dokaz ako je već opštepoznato? Nađi dokaz, crno na belo da je Petar Matić vlasnik, inače nemamo emisiju...'“

Dok je Mira to prepričavala, setila sam se koliko sam bila luda zbog svake sitnice kada je u pitanju emisija. Umela sam satima da tupim na istu temu, da dokazujem da sam u pravu, nikada se moja tirada nije zaustavljala na priznanju drugih da nisu bili u pravu... To bi me uvek još više razbesnelo. Smatrala sam da Miša i Mira greše zbog toga što se nisu dovoljno potrudili jer znam kako

rade i kako im ništa ne promakne kada su milion posto posvećeni onome što rade.

Tada sam ozbiljno mislila da je Mira „odlepila“ jer je cela prva emisija bila o Petru Matiću. Uspeli smo da otkrijemo da mu je Skupština grada Beograda maltene poklonila četiri hektara na ekskluzivnoj lokaciji. Imali smo sve dokaze o tome. Na toj lokaciji izgrađen je Šoping centar „Ušće“, a mi nemamo dokaz da je on vlasnik. Naravno da to znamo, ali nije dovoljno da mi znamo... Šta kad prođe emisija koja pršti od dokaza, a on izda saopštenje i kaže: nisam ja vlasnik? A formalno može da bude da nije on, jer je, naravno, sve u vlasništvu neke tamo offshore kompanije...

„Sećam se da sam ti rekla: 'Ali, Brankice, ulazila sam u holandski registar pa sam došla do stepenice kad treba da platim...' Tad si još više poludela. Rekla si: 'Pa?!!! Što nisi platila, kakav ti je to izgovor?!' Onda sam ja odmah sledeće jutro ušla u holandski registar, platila pet evra, i čekam da mi pošalju dokument o registraciji. Stiže mejl a ja ne smem da pogledam... Gledam tako što sam rukama prekrila oči... Molim se u sebi bogu, daj samo da piše Petar Matić, molim te, molim te... I pisalo je!“

Zvala sam te ponosno i rekla: 'Evo, imamo crno na belo.' Rekla si mi samo: 'Eto vidiš, to smo mogli da imamo još pre dva meseca, ali, bravo, Miki.'“

Svi novi članovi „Insajdera“ počeli su da se smeju, a ja sam pomislila - možda bolje da ne prepričava koliko sam naporna ponekada jer će pobeći pre nego što bilo šta počnu da rade.

Taj serijal smo radili osam meseci. Petar Matić bio je misteriozan za srpsku javnost. Do serijala „Službena (zlo)upotreba“ nijedan medij nije uspeo da objavi njegovu fotografiju.

Dve godine ranije pripremali smo serijal o švercu cigareta tokom '90-ih i o tome kako su ovaj posao kontrolisali Marko Milošević, sin tadašnjeg predsednika Jugoslavije Slobodana Miloševića, i mnogi drugi, a praktično nijedna švercerska grupa nije funkcionisala bez pomoći državne bezbednosti i vrha režima. Okosnica ovog istraživanja bila je tajna policijska akcija „Mreža“. Rezultati istrage rađene još tokom 2002. godine držani su u tajnosti sve dok „Insajder“ početkom 2006. nije objavio detalje o tome.

Jedan od onih koji se indirektno pominjao u ovoj akciji bio je Petar Matić, tj. njegova tadašnja firma MPC koja je prema rezultatima istrage prepakivala cigarete „monte carlo“. Petar Matić je 2006. i distributer cigareta. Nije mi bilo jasno kako je moguće da se pojavljuje samo indirektno u lancu onih koji su se obogatili švercom. Istražujući sve švercerske grupe, svakodnevno smo razgovarali kako da istražimo priču o Petru Matiću. Medijska arhiva i navodi niza izvora nisu nam bili dovoljni, tražili smo dokumenta.

Posle višemesečnih pokušaja da dođemo do njega, pronašla sam broj telefona i pozvala sam ga, objasnila čime se bavimo i tražila sastanak sa njim. Rekao je: dođite odmah. U restoran na Vračaru došli smo Mira i ja. Na ulazu stojimo i ne znamo gde ćemo jer ne znamo kako on izgleda. Ponovo sam okrenula broj.

„Krenite desno, ja vas vidim“, rekao je.

Odmah smo počele da ga nagovaramo da snimimo intervju, ali on je bio izričit. „Jeste li me prepoznali kada ste ušli? Niste. Eto, ja bih voleo da tako nastavim da živim, ne želim da me ljudi prepoznaju.“ Na sva nagovaranja da odgovara na pitanja ponavljao je isto: neću ni pisano da odgovorim, objavite šta god hoćete.

Dve godine kasnije, Petar Matić bio je još važniji sagovornik za serijal „Službena (zlo)upotreba“. MPC je postao poslovna imperija. Na mestu nekadašnje zgrade Centralnog komiteta koja je oštećena u NATO bombardovanju Srbije 1999. godine gradio se Poslovni centar i Šoping centar „Ušće“, jedna od najvećih građevinskih investicija tih godina. Odgovore na pitanja opet nismo dobili, ali nam je trebao snimak jednog od najvećih biznismena.

Prilika se ubrzo ukazala. Svečano otvaranje „Ušća“ zakazano je nedelju dana pred početak emitovanja serijala. Akreditujemo Miru i Caleta, u to vreme stalnog snimatelja „Insajdera“, da prisustvuju otvaranju. Mira je zbog susreta od pre par godina jedna od retkih koja zna kako uopšte Matić izgleda. Pola sata nakon što su otišli sa B92, javila se i kroz smeh rekla: „Našli smo ga, okružen je s mnogo ljudi koji ga kriju, ali imamo snimke.“

Priča o Poslovnom centru „Ušće“ i ceo serijal „Službena (zlo)upotreba“ sigurno je jedan od najkompleksnijih i najtežih serijala koji smo uradili. Slali smo zahteve po Zakonu o dostupnosti informacija i odgovori su neprestano stizali. Za razliku od mnogih situacija do tada, imali smo utisak da je namera nadležnih institucija bila da nas zatrpaju papirima i tako prikriju istinu. U kancelariji se brzo nagomilalo na stotine dokumenata, gradskih odluka, zaključaka, rešenja o dodeli zemljišta, izmena detaljnih urbanističkih planova s mapama grada, izvoda iz katastarsa.

„Ako nam odgovore na još jedan zahtev, ja ću se upucati!“, kao u šali je rekla Mira, a meni se činilo da zaista strahuje od toga kako ćemo sve ovo protumačiti i ukrstiti. Radili smo dan i noć, pune kese dokumentacije nosila sam kući, satima ostajala pred rešenjem još jedne zagonetke. Dešavalo se da u pola noći budim Mišu ili Miru da im saopštim „najnoviji hit“, kako inače između sebe nazivamo svaku novootkrivenu informaciju. Mira je tek probuđena beležila šta nam dalje treba, koji zahtev „odmah ujutro“ mora da pošalje. Obilazili smo katastre, proučavali svaku odluku o dodeli zemljišta, sve aukcije, privatizacije i proveravali kako je koja stranka glasala u Skupštini - na ruku biznismenima ili na ruku građanima. Kao slagalica, sve je počelo da se sklapa uz veliki napor. Svaka sklopljena kockica donosila je osećaj radosti, kao kad rešite pretežak zadatak iz matematike.

Za taj serijal je, recimo, bio ogroman problem kako da dokažemo javnu tajnu da biznismeni finansiraju bukvalno sve stranke, i one koje su na vlasti i one koje su u opoziciji. Naravno, ne možemo da imamo priznanicu da je neko nekome dao novac, ali šta možemo da uradimo? Možemo da pročitamo sve zakone koje je donosila Skupština Srbije i odluke koje je donosila Skupština grada i da analiziramo sve to i da tako vidimo u čijem interesu su bili baš takvi zakoni.

To je bilo neverovatno teško i zahtevalo je mnogo vremena, ali zaista smo radili kao da smo pravi detektivi. Uspeli smo da otkrijemo pravo čudo i da svaku kockicu sklopimo u jedan veliki mozaik. U pitanju su bila konkretna imena svih biznismena, raznih političara iz svih stranaka, pojedinaca iz nadležnih institucija...

Serijal je govorio o stotinama miliona evra koje su na štetu građana i budžeta zaradili pojedinci zahvaljujući nekima koji su bili na vlasti. Nismo smeli sebi da dozvolimo ni najmanju grešku.

Tokom istraživanja utvrdili smo da su oni koji su svoj prvi milion stekli u vreme vladavine Slobodana Miloševića posle demokratskih promena postali i vlasnici hiljada kvadrata, pre svega u Beogradu, i hektara zemljišta u Srbiji. Iako žive i rade u Srbiji, većina njih u ovoj zemlji praktično ima status stranog investitora, jer uglavnom sve kupuju krijući se iza svojih raznih offshore kompanija. Na taj način ni poreklo njihovog kapitala nije poznato.

Prva emisija iz serijala „Službena (zlo)upotreba“ 2009. godine počela je nabranjem da su najveći investitori i vlasnici nekretnina, zemljišta i preduzeća u Srbiji danas Miroslav Mišković, vlasnik „Delte“, Petar Matić, vlasnik MPC-a, Radomir Baja Živanić, vlasnik „Verano motorsa“, Đorđe Nicović, Milan Beko i Milan Janković, poznatiji kao Filip Cepter.

A to je svakako bio „prst u oko“ svima. Jer oni su istovremeno bili i finansijeri svih političkih partija u Srbiji. Bila je to javna tajna. Niko tada nije smeo ni da ih pomene. Nastala je prava pometnja kada smo pustili reklamu za serijal samo s njihovim imenima i fotografijama. Odmah su pojedinci sa spiska zvali Verana, Micija i Sandu - a to sam saznala kasnije - i tražili da se ta, kako su rekli, „poternica“ s njihovim fotografijama i imenima skine s programa ako ikako može. I pre nego

što je emitovanje počelo, svima je bilo jasno da nas čeka još jedan „pakao“.

Nismo odustajali. Prikupili smo sve dokaze i uspeali smo da utvrdimo da su, zahvaljujući sistemu i onima koji su od 2000. do tada bili na vlasti, ti isti biznismeni postali stub ove države, zapošljavaju veliki broj ljudi, pa samim tim država zavisi od njih i više im ništa ne može. To je i jedan od razloga što su državne institucije već godinama praktično u službi biznismena. Ogroman novac koji se vrti u jednom te istom krugu ljudi omogućava im veliku moć i položaj, kojim mogu da ucenjuju političare, da formiraju vlade kakve njima odgovaraju, da postavljaju svoje ljude u svim nadležnim institucijama, dok istovremeno finansiraju i vlast i opoziciju, pa je tako krug zatvoren.

Otkrili smo da su predstavnici državnih institucija predložili, a poslanici Skupštine Srbije u nekoliko mandata izglasali takve zakone pomoću kojih na kraju biznismeni rade sve po zakonu, a državni budžet gubi, što je ujedno sve na štetu građana, pošto se privatizacija pretvorila u kupoprodaju nekretnina, a ne u oporavak privrede i propalih fabrika.

Bilo je moguće da mnogi biznismeni do ekskluzivnih lokacija u Beogradu dođu tako što kupe propalu fabriku, preduzeće ili štampariju a da u tu cenu nije uračunato građevinsko zemljište, koje zapravo najviše vredi.

Otkriveno je i to da dve kompanije u Srbiji koje najviše grade, „Delta“ i MPC, Miroslava Miškovića i Petra Matića, zapravo nemaju matičnu firmu u ovoj zemlji. Ovde su samo registrovane, a vlasnici njihovih kompanija u stvari su offshor kompanije na Kipru i u Holandiji. Na taj način sve što su kupili u Srbiji danas je formalno u vlasništvu stranih kompanija, odnosno njihovih offshore firmi. Ovakvim poslovanjem, iako je to dozvoljeno po zakonu, državni budžet potencijalno gubi milione evra, jer ukoliko jednog dana odluče da, na primer, prodaju sve što poseduju u Srbiji, a vrednost toga se meri milijardama, na to, opet po Zakonu o dozvoljenom poslovanju, neće platiti ni porez na kapitalnu dobit.

U serijalu su objavljeni dokazi o tome kako su na štetu budžeta predstavnici nadležnih institucija praktično poklonili dve najatraktivnije lokacije u Beogradu - zemljište Poslovnog centra „Ušće“ i Luke Beograd.

Šoping centar „Ušće“ bio jedna od najvećih zagonetki, svaki novodobijeni dokument iziskivao je novi zahtev koji je trebalo uputiti novoj instituciji. Uspeli smo sve da protumačimo i da utvrdimo da je Petru Matiću zemljište maltene poklonjeno. Danima smo smišljali taktiku za intervju sa onima koji su za to bili odgovorni.

I onda je, usred intervjuja, dok je sedeo preko puta mene, Zoran Alimpić, funkcioner DS-a, tada zamenik predsednika Skupštine Beograda, bivši v.d. gradonačelnika, potvrdio ono što smo uspeali da otkrijemo - da su praktično poklonili četiri hektara na ekskluzivnoj lokaciji. Mislila sam da će mi trebati večnost da to priznanje izvučem od njega, ali razgovor je išao ovako kako i danas piše na sajtu B92 u transkriptu emisije.

BS: Zbog čega je Grad odlučio da pokloni biznismenu, nekom, nije važno kako se zove, u ovom slučaju je to Petar Matić, četiri hektara tako ekskluzivnog zemljišta?

Zoran Alimpić: Grad nije odlučio nikome ništa da pokloni. Grad je odlučio da promeni jedan regulacioni plan.

BS: Čime je poklonjeno četiri hektara...

Zoran Alimpić: ...gde je Skupština grada, koja predstavlja građane Beograda, na predlog urbanista i arhitekata, smatrala da je to u interesu razvoja Grada da imamo još jedan takav reprezentativan objekat.

BS: Poklonili ste četiri hektara?

Zoran Alimpić: Nismo dali, nego smo promenili Urbanistički plan i tom prilikom je došlo do

preparcelacije.

BS: Pa dobro, ali to je to.

Zoran Alimpić: Možda je to to. Vi tako gledajte na to. Tu odluku je donela gradska skupština.

BS: A je l' vi znate kolika je, na primer, cena jednog ara na tako ekskluzivnoj lokaciji?

Zoran Alimpić: Postižu se dosta visoke cene na licitacijama, verovatno bi i tu cena bila dosta visoka, ne mogu sada da vam procenim kolika bi bila cena na toj lokaciji.

BS: Pa evo, primer Autokomande, jedan ar je koštao 76 hiljada evra na licitaciji.

Zoran Alimpić: Pa dobro, verovatno bi to moglo da se postigne i ovde, ali nije to ista lokacija, ovo je Ušće, ovde bi to možda bilo toliko, možda bi bilo više.

BS: Bilo i više... Verovatno.

Zoran Alimpić: Ali taj dobitak koji bi ušao u kasu Grada je procenjen, evo procenili smo da je manji od dobitka koji mi dobijamo time što je jedan takav objekat, jedna takva investicija u Beogradu napravljena.

U šoku i jedva se suzdržavajući da ne počnem ironično da se smejem, još nekoliko puta postavljam isto pitanje, ali Alimpić ponavlja kako u tome ne vidi ništa loše, pri tom priznajući da je vrednost koja se mogla postići na aukciji za tu parcelu i veća od 30 miliona evra. To u prevodu znači: baš tolika šteta za budžet, ali nikom ništa zbog toga.

Serijal je, kao što sam pretpostavila, zaista značio rat sa svima. Otkrili smo pregršt sukoba interesa.

Gotovo svaka politička stranka imala je svoju ulogu u tome kako da se izade u susret raznim biznismenima. Od DS-a, preko DSS-a, SPS-a, LDP-a, stranke Mladana Dinkića...

Ipak, najburnije je reagovao Čedomir Jovanović. U jednoj od emisija otkrili smo da je LDP, koji je tada u gradskoj vlasti, za predsednika UO Direkcije za građevinsko zemljište, koja je gradska institucija, predložio kao „nestranačku ličnost“ Milana Perovića, za kog smo otkrili da je u stvari istovremeno i pravni savetnik Luke Beograd, odnosno da radi za Milana Beka. To jeste bio sukob interesa, iako su nadležne institucije tvrdile da nije. U tom trenutku, dok je Perović na obe funkcije, već traje spor između Grada i Luke Beograd oko toga kome zapravo pripada skoro 200 hektara zemljišta na obali Dunava.

Imamo izvore svuda i do mene dolazi informacija da je na jednom od sastanaka u stranci Čedomir Jovanović išao toliko daleko da je izjavio da smo mu tražili novac da ne bismo objavili podatke o tome koje je ljude gde po gradu postavio. Na to su burno reagovali Vesna Pešić i Žarko Korać. Korać je, kako su mi preneli, izjavio: „Sram te bilo, da Brankicu tako pominješ, da li ti znaš da je ona odbila 30 hiljada evra, odbijajući nagradu Bogoljuba Karića pre nekoliko godina.“

Pozvala sam Čedomira i razgovor snimala, on se zaklinjao da tako nešto nikada nije rekao. Ta priča je tako i završena.

U trenutku kada treba da se emituje serijal „Službena (zlo)upotreba“ uveliko traje spor između Grada i novih vlasnika Luke Beograd. Do nas dolazi informacija da su ipak napravili kompromis i da će novi vlasnici uzeti veći deo zemljišta a Gradu će pripasti „nešto hektara“, ali od sudskih postupaka će odustati. Strahinja Sekulić, tadašnji gradski pravobranilac, pokušao je da zaštiti imovinu Grada, pa je pristao na razgovor za „Insajder“ i javno se suprotstavio dogovoru koji je bio napravljen između Grada i Luke Beograd. Tim svojim hrabrim činom doprineo je da se odustane od prethodnih dogovora. Planove smo im poremetili emitovanjem serijala u kom smo izneli brojne dokaze o malverzacijama, i to jeste bio jedan od uspeha „Insajdera“.

Luka Beograd prodana je preko berze Milanu Beku i Miroslavu Miškoviću u vreme dok je na

vlasti na republičkom nivou bio DSS. To preduzeće koje se bavilo lučkom delatnošću prostire se na površini od 220 hektara na obali Dunava. Biznismeni su, međutim, imali zamisao da naprave ogroman stambeno-poslovni kompleks, odnosno da do vrednog zemljišta dođu tako što su za smešnu cenu kupili „propalu fabriku“ Luku Beograd.

Nekoliko nedelja pred emitovanje serijala, priča o zemljištu Luke Beograd bila je spremna. Kao i uvek, svima je ponuđeno da odgovore na pitanja, pa tako i Milanu Beku. On godinama nije dao intervju za televiziju, ali uspeali smo da ugovorimo sastanak kod njega u kancelarijama Luke Beograd.

Na prvi sastanak odlazimo Mira i ja, a Beko drži nadugačko predavanje o tome kako je privatizacija koju je on osmislio u vreme vladavine Slobodana Miloševića kao ministar u vladi - savršena. Prve akcije Luke, koje je kasnije kupio, podeljene su baš po ovom modelu. Naš utisak o Milanu Beku, posle tog sastanka, bio je da je hiperinteligentan, mozak mu radi „sto na sat“, a istovremeno je i vrlo težak sagovornik. Upadljivo je bilo to da je nastupao iz pozicije moći i tokom razgovora se postavljao kao neko kome niko ništa ne može. Nije ni krio da sve važne političare drži pod kontrolom.

Bile smo uporne i za svaki njegov argument imale smo kontraargument. Do tada sam zakone koji uređuju ovu oblast znala do poslednjeg zareza. Sastanak se odužio a pošto uporno nismo dobijale odgovore koji osporavaju tezu da mu se zemljište skoro poklanja, izgubio je živce i pitao me:

„A šta ako ja sada objavim da ste vi putovali u Ameriku?“ Mira i ja smo se pogledale. Putovala sam u Ameriku, ali još 2006. i kakve to veze s ovim ima? „Možete vi, gospodine Beko, preko svojih plaćenih novinara da objavite šta hoćete, mi ovde govorimo o argumentima i, uostalom, je l' vi to meni možda pretite?“

Tu je spustio loptu. Razišli smo se uz dogovor da na pitanja odgovori pisano.

Poslali smo pitanja i kreće novi skandal. Zove me Veran i kaže da Beko traži novi sastanak, ali ima uslov da na sastanak krene i Sanda kao moj urednik. Cilj mu je valjda bio da moje urednike ubedi da ja nemam pojma o temi koju radim i da će B92 snositi posledice ukoliko se ta emisija emituje. Kažem Veranu i Sandi da je sada vrlo važan trenutak i da mi ni po koju cenu ne smemo odustati, da ne smemo priču koja je istražena od početka do kraja da pomerimo ni za milimetar pod pritiscima, kakvi god oni bili.

Ovaj put je Milan Beko na sastanak doveo i nekoliko svojih advokata. Ponovo pokušavaju pravnim rečnikom da zamene teze i gledaju me kao da hoće da kažu - „Brankice, nisi pravnik i nemaš pojma“. Sanda, po dogovoru sa mnom i s Veranom, uglavnom ćuti i s vremena na vreme podržava moja objašnjenja našeg istraživanja. Ja praktično držim čas, koliko god to neobično izgledalo u tom trenutku. Samouverena sam jer znam šta smo sve otkrili tokom istraživanja i znam napamet svaki član zakona. Sastanak traje toliko da Beka pozivaju na već zakazane sastanke na svakih petnaestak minuta. Između redova se može pročitati pretnja tužbama, a ja otvoreno kažem: „Izvolite, tužite. Mi nemamo s tim problem.“

Beko prekida raspravu i kaže, kao u šali: „Koliko košta da ništa ne radite?“

„Nemate vi tih para, gospodine Beko“, odgovaram ja, smešeći se na isti način kao on.

S Milanom Bekom se kasnije nisam srela. Sredinom 2011., kada su uživo emitovane emisije „Insajder debate“ koje je vodio Jugoslav Ćosić a u jednoj je gostovao Beko, bila sam u režiji, kao i tokom svake emisije.

U odlasku, kada me ugledao na udaljenosti od 50 metara, besno je prokomentarisao: „Oooo, tu je i zla Brankica.“

Bila je to užasna konstatacija.

Nekoliko dana kasnije zvao me je, valjda je i sam shvatio da je to zvučalo pregrubo. Rekao je

da je zadovoljan reakcijama na emisiju i da su komentari odlični, te da je on kao pobednik izašao iz studija B92 iako je, kako je tvrdio, naša namera bila da ga „uništimo“. Rekla sam: „Pa dobro, ako vi tako mislite.“

Za ceo slučaj prodaje Luke Beograd pod tim uslovima i činjenicu da su dva biznismena, krijući se iza offshore kompanija, za cenu fabrike koja se bavi lučkom delatnošću došli zapravo do 200 hektara zemljišta na ekskluzivnoj lokaciji - bile su odgovorne brojne političke partije i nadležne institucije. Prema našem istraživanju ispostavilo se da niko u državi nije insistirao na tome da onaj ko kupi fabriku mora da uloži u oporavak fabrike kako radnici ne bi ostali bez posla. Dešavalo se upravo suprotno. Do mnogih vrednih lokacija pojedinci su došli tako što je država prodavala propale fabrike, Skupština grada potom menjala urbanističke uslove i industrijsku zonu pretvarala u građevinsku, na kojoj su biznismeni gradili luksuzne zgrade i imali ogromnu zaradu, a budžet grada i Republike bio je oštećen za stotine miliona evra. U serijalu je dokazano da se dosta privatizacija propalih fabrika, baš po tom principu, dešavalo u vreme dok je ministar privatizacije bio Predrag Bubalo iz DSS-a, pa je samim tim odgovornost te stranke bila ogromna. DSS je i tada tvrdio da „Insajder“ vodi kampanju protiv te stranke. Kada je pisanje ove knjige bilo pri kraju, uhapšen je Predrag Bubalo, baš zbog prodaje Luke Beograd. Sve dokaze objavili smo još 2009. godine, a oni kojima smo se u serijalu bavili uhapšeni su 2013. godine, u vreme kada su na vlasti u Srbiji SNS i SPS.

Serijal je te 2009. godine emitovan u trenutku kada su nas napali sa svih strana. Mnogima smo praktično upropastili poslove - a mi smo samo postavljali pitanje zašto se zemljište vredno milione evra koje pripada državi i svim građanima poklanja pojedincima.

Veran je svih ovih godina uspevao da nas čuva od mnogih pritisaka spolja i unutar kuće, kako ne bismo čuli pretnje ekonomske prirode. Nikada mi nije rekao koliko je B92 izgubio u pogledu novca od reklama zbog svojevrsnog rata s najmoćnijima.

Sećam se pogleda ispod oka po hodnicima i u redakciji, kao da su svi oko mene šaputali da ćemo svi zajedno zbog „Insajderovog“ isterivanja pravde ostati bez plata.

Kako se emitovanje emisija iz serijala „Službena (zlo)upotreba“ približavalo kraju, tako je kampanja protiv B92 bila sve intenzivnija. „Press“, list za koji se kasnije saznalo da pripada Miroslavu Miškoviću, objavljuje naslove „Dramatično, Mišković kupuje B92“, „B92 ostaje bez frekvencije“. Luka Beograd preko svojih zastupnika unapred šalje upozorenja da se kompanija ne sme pominjati u emisiji i da to shvatimo kao upozorenje pred tužbu, šalje i „upozorenje upozorenja“, kako su ga nazvali.

U inat svima, potpuno svesna koliko smo veliki posao uradili, odlučujem da uradim još jednu emisiju, ovaj put bez ijednog sagovornika, samo sa dokazima koji su objavljeni u prethodnih šest emisija.

Da bi svima bilo sve jasno, šteta za budžet do detalja je opisana, a kada se uporedi s novcem koji je mogao završiti u gradskoj kasi ili u republičkom budžetu, to je na kraju te poslednje emisije, na osnovu našeg istraživanja i prikupljenih dokaza, izgledalo ovako:

Šteta za budžet je 1.980.000.000 evra.

Most na Adi, za koji mnogi tvrde da je najskuplji most koji se gradi u Srbiji, koštaće 118,6 miliona evra.

Od novca koji je grad izgubio moglo je da se sagradi 15 takvih mostova. Izgradnja jedne škole košta oko dva miliona evra, pa bi se moglo izgraditi 896 škola. Recimo, rekonstrukcija Kliničko-bolničkog centra Zemun koštala je tri miliona evra, pa bi ovim sredstvima, koja nisu naplaćena, moglo da se rekonstruiše 597 bolnica i klinika.

I predstavnici tadašnje vlasti koju je činio DS osporavali su naše istraživanje. Tvrdili su da mi sami procenjujemo koliko vredi koje zemljište, što je naravno bila laž. Svaka naša računica bila je izvedena na osnovu zvaničnih podataka, dobijenih po zakonu, od Direkcije za gradsko građevinsko zemljište, a na osnovu cena koje su postignute na lokacijama koje su išle na licitaciju. I pored svih osuda posle tog serijala, ipak se nešto promenilo. Posle emitovanih emisija i svih dokaza, tadašnja vlada Srbije, na čijem je čelu bio Mirko Cvetković iz DS-a, inicirala je promenu Zakona o izgradnji, čime je država zapravo odlučila da retroaktivno naplati zemljište svima onima koji su do tog zemljišta došli tako što su kupovali propale fabrike.

Krajem 2012. uhapšen je Miroslav Mišković zbog njegovih poslova u putarskoj industriji. I tom temom smo se bavili u serijalu i otkrili sve o spornim privatizacijama putarskih preduzeća. Prvi smo još tada otkrili da vlasništvo u svemu tome ima i njegov sin Marko Mišković, iako se krio iza offshore firme s Britanskih Devičanskih Ostrva. Zoran Janjušević i poslovi s brodogradilištem, mnoge afere koje se danas ponovo otvaraju obelodanjene su u sedam emisija ovog serijala. Mi smo pre nekoliko godina uradili ono što je postalo predmet istrage policije i tužilaštva tek četiri godine kasnije kada je promenjena vlast u Srbiji, što je samo pokazatelj da je dokaze nemoguće uništiti kampanjama i pretnjama.

Dugo sam razmišljala o tome kako da nastupim pred Veranom i Sandom i kako da ih ubedim da nam dozvole emitovanje serijala „Službena (zlo)upotreba“. Jasno mi je da televizija zavisi pre svega od reklama, a da li će biti reklama više ili manje na nekoj televiziji zavisi od političara i biznismena, jer su svi oni uvezani. Naravno da se nikome od njih neće svideti to što radimo, i naravno da će prvo učenjivati rukovodstvo B92, a to će možda kasnije dovesti do toga da se B92 sam od sebe ugasi. Mislila sam da će Veran u tom slučaju da se odluči da sačuva TV. Zato sam odlučila da tvrdim unapred da već imamo sve, jer tada neće moći da nam kažu „nemojte to da radite“ nego će reći „ne može taj serijal da se emituje“ a bila sam milion posto sigurna da se neće usuditi da nam tako nešto kažu. I bila sam u pravu.

Došla sam na posao i tražila da Miša i Mira idu sa mnom na sastanak kod Sande i Verana. Bila sam besna. „Zašto stalno moram ja nešto da prezentujem i zašto samo ja treba da se ubeđujem.“ Bez pogovora su krenuli. Tada nismo imali još ništa istraženo, samo smo znali šta hoćemo da radimo. Nisam ih upozorila kako ću da nastupim pred Veranom i Sandom: „Slušajte, imamo spektakl, ovim serijalom biće obuhvaćene sve stranke i bukvalno svi tajkuni, što znači da ćemo zaratiti sa svima.“

Veran me je pogledao kao da mu je tu nešto sumnjivo i pitao: „Kada ste tu temu uopšte radili i kada ste stigli da skupite dokaze?“ Nisam obraćala pažnju na Mišu i Miru, koji su verovatno bili iznenađeni. Mrtva-hladna rekla sam da se tom temom bavimo već mesecima onako usput, a sada smo skupili sve što nam treba i, evo, pri kraju smo pa smo došli da ih obavestimo da će ovo biti najbolji serijal ikada. I on i Sanda su rekli „ok“.

Kada smo izašli iz kancelarije, Miša je samo promrmljao: „Super je što imamo dokaze.“ Počela sam da se smejem i rekla, sećam se toga kao da je bilo juče: „Pa sad nemamo kud nego da ih nađemo.“ I tokom osam meseci svakodnevnog rada našli smo sve dokaze.

**Nisam mogla ni da sanjam da će se svi okomiti na mene - od
nagrada do pretnji**

I dok razgovaramo sa novim članovima našeg tima u glavi mi se vrti rečenica „Od danas vaš život više neće biti isti“. Razmišljam da li da im kažem i tu drugu surovu stranu svega. Znala sam još tada da će „Insajder“ i njima promeniti život. Odlučila sam da o tome s njima razgovaram neki drugi put. Brzo sam se vratila na temu sastanka.

B92 jeste pretrpeo veliku štetu zbog serijala „Službena (zlo)upotreba“. Mnogi su nas ucenjivali povlačenjem reklama, pretili da će nas zatvoriti, a mi smo i dalje bili ponosni na ono što smo uspeli da istražimo. Niko nas nije tužio. Niko nije demantovao nijednu rečenicu iz svega što je objavljeno.

Skoro dve godine kasnije, upravo je taj serijal bio razlog da odbijem nagradu NALED-a. Nagrade koje sam dobijala za svoj novinarski rad, i domaće i međunarodne, mnogo su mi značile, ali sam istovremeno mrzela sam čin dodele. To me užasno nerviralo. I to znaju svi iz mog okruženja. Isto tako, imam svoja pravila koja su možda često mnogima čudna, ali to je tako i ne može biti drugačije. Smatram da ne treba prihvatati sve nagrade već samo one koje nisu kompromitujuće u bilo kom smislu.

Veran me je pozvao dok sam bila na nekom sastanku: „Organizacija NALED hoće da ti dodeli nagradu 'Reformator godine', pa pitaju da li bi prihvatila?“

„Ma glupo je da stalno ja dobijam nagrade. Svima je već muka od mene, a ne znam ni šta je ta organizacija. Hajde da te zovem kad završim sastanak“, pokušavam da skratim priču.

„Samo mi kaži prihvataš li ili ne, pošto čekaju da im javim“, bio je izričit Veran.

„Pa, Verane, ne znam ni ko su oni.“

Pomenuo je USAID Srbija. Rekao je da je NALED važna organizacija i da on misli da treba da prihvatim. Rekla sam: dobro.

Kada sam došla kući, prvo što sam uradila bilo je da proverim na internetu kakva je to organizacija i šta je u pitanju. Poludela sam. Odlučila sam da ne prihvatim tu nagradu. Kako sad to da kažem Veranu? Poslala sam mejl. Usledila je prepiska između njega i mene.

Subject: Naled

From: brankica stankovic

Date: Wed, December 8, 2010 8:00 pm

To: veran matic

Pogledala sam pažljivo i imamo problem. Ovu nagradu ne mogu da primim... Verovatno nisi imao vremena da vidiš, ali pogledaj ko su članovi Upravnog odbora <http://www.naled-serbia.org/index.php?action=io>.

Isto tako, članovi te organizacije uglavnom su oni kojima smo se bavili u serijalu Službena zloupotreba, uključujući Deltu, Luku Beograd, itd. <http://www.naled-serbia.org/index.php?action=members>

Odbila sam nagradu Karića, a sada treba njihovu da prihvatim? To mi nije potrebno posle svega, zato što jeste kompromitujuće i zato što znam kako će to da izgleda... Ne znam kako sada to da izvedemo, možda da im kažeš da sam luda, da sam ušla na sajt, videla ko su sve članovi UO, i da sam rekla da ne mogu... Ne bih da ti pravim problem, ali neću se osećati dobro ako uzmem tu nagradu.

B.

Subject: Re: Naled

From: veran matic

Date: Wed, December 8, 2010 11:48 pm

To: brankica stankovic

Mislim da sam uvek pobednik kada oni kojima sam se kritički beskompromisno bavio počinju da ponavljaju moje reči; da primenjuju bar deo vrednosti koje promovišem, mislim da je to najveći uspeh, mnogo veći od onoga kada nekoga kazna stigne, on je odleži i uglavnom nastavi da se bavi opet istim nedelima. Dakle, za mene je uspeh kada nagrada dođe i iz krugova koji nisu očekivani, uski, fokusirani, koji se ponavljaju i dele samo između istomišljenika. Zbog toga mislim da si ti ovde ta čija se snaga pokazuje... Nikako to nije kupovina tebe; ne postoji nijedan argument za to, upravo obrnuto; ovakve nagrade nisu 'kupovina'. To je odavanje priznanja i pokušaj da se oni koji dodeljuju tu nagradu identifikuju sa vrednostima koje ima nagrađeni tj. ti. Meni bi to bio kompliment...

Kako hoćeš, ja ću sutra pozvati ljude i objasniti im, dati neke nove predloge i sl. Ali razmisli o ovome o čemu ti govorim. Ne smeš se zatvarati i smanjivati krug oko sebe, upravo obrnuto. Moraš grabiti svaki mogući prostor u koji ćeš proširiti ideje i stavove koje zastupaš; ovo je moje mišljenje, za koje mislim da je konstruktivnije od onog koje ti imaš. Nema ovo veze sa Karićevom nagradom. Ovu organizaciju direktno sponzorise USAID i sl. organizacije, ne zbog toga ko su članovi već zbog ciljeva na kojima NALED radi; NALED nije zbir firmi, već je zbir inicijativa oko kojih se okupljaju firme. Tebe niko ne tera da i ti budeš član uz njih... samo ti se daje nagrada u ime programa ideja i zadataka okupljenih oko NALED-a a ne od članova i preduzeća koja ga čine...

V.

Subject: Re: Naled

From: brankica stankovic

Date: Wed, December 8, 2010 12:48 pm

To: veranmatic

Razmislila sam, pročitala sam tvoj mejl 10 puta, u suštini, iako mi je teško da tako gledam na stvari, u pravu si, ali ne mogu, objasniću ti detaljno zašto. Ne kazem da sam ja normalna, da su moji stavovi prihvatljivi, ali ja imam taj problem u glavi i neke stvari od kojih ne odstupam. Možda je to loše, jeste, priznajem, možda je i glupo, ali kao što nikada ne bih, na primer, prešla na RTS ni za milijardu evra (a i to bi značilo da su oni prepoznali da im treba takvo novinarstvo i da sam u pravu), isto tako imam problem i sa ovim. Toliki da me boli želudac (na nervnoj bazi). Pa kakav god da je skup ideja, na njihovom sajtu lepo stoji koje su sve kompanije tu - Luka Beograd, Delta, Šaper, itd., itd. Upravni odbor, između ostalih, Ivana Veselinović, Toplica Spasojević itd.

S druge strane, moj utisak je da je neko to vrlo perfidno smislio. Iako na prvu loptu ne izgleda tako... Ali razmisli kako će to da zvuči, reformatori godine: Šutanovac, Đilas, ja!!! Pa nisam ja državni službenik!

Što me stavlja u taj koš? Drugo, što mi dodeljuju nagradu kada smo mi o većini njih objavili milion informacija i napravili im veliki problem... Dosta sam konfuzna, ali kada sve ovo uzmem u obzir, nikako ne mogu u ovom trenutku da uzmem tu nagradu.

Verovatno će ti ovo biti još jedna potvrda da nisam normalna. Ipak, ja sam samo htela da kao novinar dobro radim svoj posao i ništa drugo. Nisam ni u najcrnjim snovima mogla da pretpostavim da će tako svi da se okome na mene - od nagrada do pretnji.

Hvala na razumevanju.

B.

Veran mi ništa nije odgovorio na ovaj mejl. Ne znam kako je njima objasnio i šta im je rekao. Zvali su me i rekla sam im da nemam ništa protiv NALED-a i da ne mislim ništa loše o toj organizaciji ali da imam problem s tim ko su sve članice NALED-a... i to zaista jeste tako. Nisam ništa uvijala, lepo sam im sve objasnila i zamolila da me „preskoče“. To se nekako završilo. Međutim, nekoliko dana posle toga, OEBS me je proglasio za ličnost godine. Tu nagradu sam prihvatila. To jeste veliko priznanje, posebno kada se u obzir uzme činjenica da je te godine prvi put OEBS, organizacija koju čini 56 zemalja članica, proglasio samo jednu osobu iz Srbije za ličnost godine. Do tada, kao i svaki put posle toga, uvek je četiri ili pet osoba iz raznih oblasti dobijalo to priznanje. To jeste bio veliki uspeh. A zbog obrazloženja OEBS-a, koje je tada objavljeno u svim medijima, bila sam vrlo ponosna.

„Odlukom da nagradu dodeli autorki 'Insajdera' Brankici Stanković OEBS želi da pokaže da se ne zaboravljaju novinari koji se bave osetljivim temama i pokazuju posebnu hrabrost u svom profesionalnom radu“, rekao je šef misije OEBS-a u Beogradu Dimitris Kipreos, koji je uručio nagradu Brankici Stanković.

„Prošle godine u ovo vreme, dakle u decembru 2009., Brankica Stanković, novinarka B92, sa svojom dobro poznatom emisijom 'Insajder', razotkrila je veze između fudbalskih huligana i organizovanog kriminala. To je i bio povod da dobije i pretnje smrću. U znak podrške novinarki Brankici Stanković, međunarodna zajednica prisutna u Beogradu, na čelu sa misijom OEBS-a u Srbiji, posetila je stanicu B92 i dala svoju podršku ovoj hrabroj i izuzetnoj novinarki. Evo sada, godinu dana kasnije, odlučili smo da ovako izuzetne i hrabre osobe u onome čime se bave ne treba da budu zaboravljene i zbog toga mi je izuzetna čast da nagradu OEBS-a za ličnost godine uručim novinarki Brankici Stanković“, kazao je Kipreos.

Moj komšija Šarić

Usledio je period kada su novi članovi „Insajdera“ predlagali teme koje su želeli da rade. Kroz konstruktivne rasprave dolazili smo do toga šta treba da bude suština priče. Đorđe je u jednom trenutku rekao: „Ja sam počeo drugačije da čitam novine.“

„Eto, to je taj drugačiji način razmišljanja i analiza kojom moraš da budeš zatrovan da bi se uopšte bavio ovim poslom. Polako počinju da se menjaju“, oduševljeno sam rekla Miši i Miri. Miša je opet imao neku svoju teoriju. U tom trenutku prošlo je već nekoliko meseci otkako su u naš tim prešli novinari iz informativne redakcije. „Biće teško da od nekoga napravimo autora, rekao je Miša, a Mira je ovaj put ćutala.

Takva njegova konstatacija značila je da su on i Mira sada na jednoj strani a ja na drugoj. Oboje misle da treba što pre da odustanemo od emisije „Insajder“, odnosno da emisiju ugasimo. Odbijala sam da o tome razgovaramo.

Baš negde u tom periodu, u Zagrebu je uhapšen odbegli pripadnik zemunskog klana Sretko Kalinić. Bio je u bekstvu sedam godina. U međuvremenu je, u odsustvu, osuđen na 30 godina zatvora zbog učešća u ubistvu premijera Srbije. U pitanju je okoreli ubica. Nadimak mu je Zver.

Koliko je nadimak adekvatan najbolje pokazuje činjenica da se posle hapšenja saznalo da su Sretko Kalinić i Luka Bojović odbeglog pripadnika zemunskog klana Milana Jurišića, dok su zajedno bili u bekstvu, ubili i iseckali na komade, samleli delove tela u mašini za mlevenje mesa i od toga skuvali gulaš.

Sve se to dešavalo u Španiji.

Španska policija je 2012. godine na osnovu takvog priznanja Sretka Kalinića pronašla kosti Milana Jurišića u reci i celu priču i zvanično potvrdila.

Luka Bojović je pomagao pripadnicima zemunskog klana dok su posle ubistva premijera Srbije bili u bekstvu. Tako je i postao njihov novi šef.

Sretko Kalinić je uhapšen pošto je drugi odbegli pripadnik zemunskog klana Miloš Simović pucao na njega. Zajedno su se krili u Hrvatskoj, u okolini Zagreba, a onda su se „posvađali“. Luka Bojović je posle tog hapšenja bio u bekstvu dve godine, a onda je 2012. uhapšen u Španiji.

Kada je objavljena vest da su uhapšeni Kalinić i Simović, odmah sam zvala redakciju.

„...Hajde da radimo vanredni 'Insajder'. Ovo je užasno važno. Ovo je naša tema.“

Tada pojma nisam imala koliko je sve isprepletено i tek posle mnogo vremena ću, sticajem okolnosti, saznati kakve veze oni imaju sa mnom.

Počele su da stižu informacije o tome gde su se sve krili odbegli pripadnici zemunskog klana. Neke informacije govorile su da su imali „štekove“ (stanove koje su koristili dok su u bekstvu) i na Novom Beogradu.

Dok u kafiću u blizini zgrade B92 sedimo svi iz „Insajdera“, Miša, koji inače sve pamti, kaže:

„Zamisli ako se ispostavi da je zaista Kalinić one noći bio ispred tvoje zgrade...“

„Au... da... ja sam to i zaboravila...“, odgovaram kao da sam zaboravila neku običnu situaciju.

Irena zabrinuto i radoznalo pita: „O čemu se radi, zasto bi Kalinić bio ispred tvoje zgrade?“

„Duga je to priča...“, kratko sam odgovorila jer me je mrzelo da prepričavam.

Irena je inače strahovito uporna i ne ostavlja na miru nikoga dok ne sazna ono što je zanima. Tako je i tog dana zapela da joj sve ispričam, posebno zbog toga što sam joj već rekla da će ona ići u Zagreb i da će raditi vanrednu emisiju „Insajder“ o hapšenju Kalinića i Simovića. Ubistvo premijera Srbije je tema kojom se „Insajder“ bavio čak u 28 emisija.

Problem je bio u tome što smo mi sve podatke držali u glavi kada su u pitanju priče o zemunskom klanu, kao i kada je u pitanju ubistvo premijera. Tom temom smo se bavili godinama. Bilo je vrlo rizično da emisiju sada radi neko drugi. Ali nismo imali izbora. Ja u Zagreb ne mogu, a

emisiju moramo da uradimo. Senka, koja je godinama pratila suđenje za ubistvo premijera i koja je znala sve što je neophodno da bi emisiju uradila, tada je bila na trudničkom bolovanju i još nije počela da radi u „Insajderu“. Izbor je pao na Irenu. Zakazali smo joj sagovornike koje je trebalo da snimi u Zagrebu, napravili koncept pitanja, ali je ona bez obzira na to bila bačena u vatru. Irena je vrlo odgovorna i zbog toga uvek ima veliku tremu i brine se da li će nešto dobro uraditi.

Meni je ta njena osobina, koliko god da me ponekada izludi, zapravo vredna divljenja. Ne volim one samouverene koji misle da je sramota pitati i koji onda isto tako samouvereno naprave greške. Objasnila sam joj da ne treba da brine jer će Miša ići s njom pa će joj biti lakše...

Tog dana sedimo i dogovaramo se šta sve mora da se snimi, kakav je plan, kada kreću, kada se vraćaju, vrlo malo vremena imaju da sve urade. Zbog Mišine upadice da je Kalinić možda stvarno bio ispred mog stana priča je otišla u potpuno drugom pravcu. Prepričavamo Ireni sve što se događalo 2009. godine.

Prvi kaos dešavao se već u oktobru 2009. godine, dva meseca pre emitovanja serijala o huliganima i dva meseca pre nego što mi je dodeljeno policijsko obezbeđenje.

Već se proćulo koju temu radimo, a ja sam baš u tom periodu, posle nekoliko godina pauze, počela ponovo da izlazim. Prethodnih nekoliko godina izlasci me jednostavno nisu zanimali. Činilo mi se da sam nekako preko noći odrasla i da sam postala preterano ozbiljna. Izlazila sam samo ponekad u restoran na večeru, ali uglavnom sam uživala u tome da ja sama spremam večere i da dočekujem goste. Vikendom sam odlazila negde van Beograda, ili, kad god sam to mogla, barem na pet dana negde van Srbije.

Tog leta bila sam s Draganom u Londonu. Družimo se skoro 20 godina. Vrlo smo bliske. Sličnog smo temperamenta. Dragana je osoba čudne energije i kad je raspoložena i pozitivna može, čini mi se, planinu da pomeri iz mesta, a kad je neraspložena i besna, može isto tako samo tom svojom energijom da razruši sve oko sebe. Ukratko, kad bih je opisivala, rekla bih da je pravi prijatelj, dobar čovek, pozitivna, sposobna, komunikativna, ali istovremeno vrlo stidljiva, probirljiva, luda i prelepa. U međuvremenu, dok ja imam obezbeđenje, Dragani se dogodila bajka. Zaljubila se. Srećna je. Udala se i odlazi iz Srbije zauvek. Ja sam joj bila kuma na venčanju.

S obzirom na to da smo zbog posla obe vrlo zauzete, retko kada imamo vremena za duge trač-kafe i druženja. Zato smo odlučile da u London tog leta idemo same.

„Drugarice, ajmo samo ti i ja, bez frajera, hahahaha...“, predložila je, a ja sam odmah pristala.

Sjajno smo se provele. Ne pamtim kada sam se toliko smejala. Iznajmile smo stan u odličnom delu Londona. Taj grad sam godinu dana ranije dobro upoznala pošto sam u njemu „živela“ dok sam pohađala International House School. Tada praktično, zbog obaveza, nisam imala ni pet minuta slobodnog vremena, pa sam jedva čekala da se vratim u London.

Otišle smo, šopingovale, išle u pozorište, muzeje, galerije... šetale, obilazile sve što treba obići... I uveče u stanu, uz neko dobro vino, brbljale do ujutru. Kada smo se vratile u Beograd, tako dobro raspoložene, krenule smo da izlazimo češće.

Negde početkom oktobra 2009, kada sam već uveliko radila serijal o huliganima, i dok sam se još slobodno šetala sama, izašle smo Dragana, Natalija, Jeca i ja. Dragana me je „pokupila“. Moj auto ostao je parkiran ispred zgrade u kojoj živim. Dovezla me je nazad oko tri noću i ostale smo da se u kolima još malo ispričamo odnosno da „sredimo utiske“. Ona se parkirala tako da gledamo na prolaz koji vodi iz parka prema mojoj zgradi. Ugasila je motor automobila. Prozori su bili otvoreni. U jednom trenutku, dok sam pričala i smejala se tome što smo u klubu stajale baš pored Milke Forcan koja me je samo prostrelila pogledom, jer tada je još radila u „Delti“ i bila desna ruka Miroslavu Miškoviću, kojim smo se bavili u serijalu „Službena (zlo)upotreba“, Dragana izgovara povišenim

tonom: „Šta mu je, bre!?“

Pogledam u pravcu u kom gleda ona i vidim muškarca s kačketom na glavi, u drečavonarandžastoj dukserici, s rancem na leđima, koji u rukama drži nešto što liči na paket. Stoji kao ukopan i gleda u mene!!!

Gledam i ja u njega. Sve to traje nekoliko sekundi. Izgledalo je kao da on hoće tuda da prođe, pošto je baš na mestu gde su parkirana kola prolaz sa nekoliko stepenika koji iz parka vode ka mom ulazu.

Strahovito mi je bio poznat, ali u tom trenutku nisam znala ko je on. Dragana je naglo krenula u rikverc jer je situacija bila sumanuta. Kako smo krenule da bežimo, okrenula sam se i videla da se on krije, u kontejner je bacio „paket“ koji je prethodno držao u rukama, i, što je bilo najčudnije, čučnuo je iza parkiranih kola.

„Dragana, on se krije!!! “

„Ma daj, bre, da se vratimo, šta hoće ta budala?“, govori ona histerično dok skreće u prvu ulicu, pravi polukružno da bismo se vratile na isto mesto. U međuvremenu, on je verovatno mislio da smo otišle i krenuo je ulicom peške. Vraćamo se i prolazimo pored njega. Ponovo značajno gleda u nas ali i mi u njega. Dolazimo do moje zgrade i ponovo, ne znam zašto, odlučujemo da krenemo za njim, da vidimo gde ide. Nismo ga našle.

Zaključile smo da se verovatno sakrio u neki ulaz. Ali zašto bi se krio od nas?!

Nikada nisam zaboravila to lice. To je verovatno neko ko je u bekstvu, pa me je prepoznao po glasu, mislila sam. Uvek me svi prepoznaju tek kad progovorim, s obzirom na to da se u svojim emisijama retko kada pojavljujem likom, uglavnom se čuje moj glas. A te večeri je mogao da me čuje jer su prozori na autu bili otvoreni, tri sata noću je, mrtva dšina... Stajao je svega dva-tri koraka od kola. Nije isključeno da me je čuo jer sam uglavnom ja pričala kao navijena te noći kada smo ostale da „sredimo utiske“.

Dragana je bila uplašena za mene. S obzirom na to da je poznajem godinama, znala sam da nije paničar.

Isto tako, znala sam da ima neku čudnu intuiciju koja me je često plašila.

I nju je strašno nerviralo to kako se ja ponašam i što sam mrtva-hladna kada je u pitanju moja bezbednost. Ona je bila jedna od onih koji su bili protiv toga da radim serijal o huliganima. Smatrala je da ću tim serijalom navući razne psihopate sebi na vrat. Uvek sam imala isti odgovor: „Ma daj, šta ti je, pa to mi je posao. Opusti se... “

„Ok, ali stvarno mislim da preteruješ, Brankice, šta ti to treba u životu. Nerviraš me time što sebe ugrožavaš zbog posla. “

Svaki naš razgovor o mom poslu završavao se tako što sam ja objašnjavala da ne treba da brine.

Te noći, jedva me je pustila da idem kući da spavam. Samo je ponavljala: „Brankice, on tu nije bio slučajno, jesi li videla kako te je unezvereno gledao. Zašto je pobegao? Da je neki narkoman, ne bi bežao. Da je prosjak, takođe (a nije ličio na prosjaka), da je slučajni prolaznik, ne bi se ukopao u mestu kad je video da si ti u kolima..

Insistirala sam da se smiri. Obećala sam joj da ću čim svane pozvati ljude kojima je to posao da ih pitam što bi se neko tako ponašao

„Ma ko god da je bio, sad je otišao. Hajde, idem da spavam. Mrtva sam umorna“, pokušavala sam da je ubedim.

Ne, ona je tvrdoglavo insistirala na tome da spavam kod nje. Bila je ubeđena da je taj neko te noći bio tu zbog mene... Na kraju smo napravile kompromis. Bila sam s njom na telefonskoj vezi sve dok nisam ušla u stan i zaključala vrata, a ona je sedela u kolima ispred i čekala da „bezbedno“ uđem

u stan. Valjda je ideja bila da će čuti ako me neko napadne i da će pozvati policiju. Mada je odmah, dok smo još bile zajedno u kolima, insistirala na tome da pozovem policiju i prijavim tog ludaka. Bila sam protiv toga... Objašnjavala sam joj da nemam šta da kažem policiji. Koga da prijavim? Zašto? Šta nam je uradio? Ništa...

Iste noći kada sam ušla u stan, uključila sam laptop, otišla na internet i ukucala Sretko Kalinić. Zašto baš njegovo ime, nemam pojma, ali kada se pojavila slika, bila sam milion posto sigurna da je to taj čovek koji je bio ispred moje zgrade, ili bar neko ko mnogo liči na njega. Možda je dvojnik u pitanju? U tom trenutku Kalinić je bio u bekstvu. Bio je jedan je od onih koji su osuđeni za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića...

Zovem Draganu.

„Hej, jesi li zaspala?“

„Ma kakvi zaspala, ne izlazi mi iz glave onaj ludak.“

„Znaš li da on izgleda isto kao Sretko Kalinić?“

Počela je da viče: „Brankice, majke mi, htela sam to da ti kažem. Ali nisam smela pošto bi ti verovatno mislila da sam luda...“

Pozlilo mi je. Istog trenutka napisala sam mejl Miši, Miri, Veranu i Sandi, u kom sam objasnila šta se desilo...

Odmah ujutru, zvala sam Sašu Vukadinovića, koji je u tom trenutku bio direktor BIA. Miša i ja ga poznajemo godinama, još iz vremena kada je bio načelnik SUP-a Kruševac. On je jedan od retkih, a možda i jedini predstavnik nadležnih institucija s kojim smo bili na „ti“. Tako je počelo kad smo ga upoznali, jer je bio svega nekoliko godina stariji od mene, pa je to bilo nekako prirodno. Kada je nekoliko godina kasnije postao direktor BIA, bilo nam je glupo da zbog njegove nove funkcije prelazimo na „vi“.

„Halo, Brankica je. Imaš li pet minuta vremena?“

„Ako imaš nameru da me ispituješ o nekoj 'temi' koju trenutno radiš, nemam ni sekund vremena“, to je naravno rekao kroz osmeh, ali znam da se nije šalio, što je bilo dovoljno da poludim.

„Svašta! Ti si na toj funkciji pre svega da bi radio u interesu javnosti i imaš obavezu da odgovoriš na sva pitanja.“

Ne znajući zašto ga zovem, sad je i on bio besan.

„A gde si ti to videla da direktor neke tajne službe odgovara na pitanja novinara za neku emisiju?“

„To nije neka emisija nego 'Insajder', ne može tebe funkcija da štiti od pitanja...“ Bila sam u stanju tako satima da maltretiram svakoga koga pozovem zbog neke teme koju radimo.

Ne znam ni sama zašto se razgovor tada odmah na početku pretvorio u raspravu, jer ga tog dana nisam zvala zbog emisije. Zvala sam zbog toga što sam htela da proverim ko bi mogla da bude osoba od prethodne večeri. Ispričala sam mu sve do detalja.

„Hm, zanimljivo, obično kada neko radi neko krivično delo oblači nešto baš drečavo i upadljivo jer posle izvršenja krivičnog dela skine to a svedoci, ako ih ima, zapamte baš tu boju“, bila je njegova prva reakcija na sve što sam mu ispričala. I on je zaključio da ponašanje te osobe nije baš normalno, bilo mu je čudno što je pobeo kada me je video.

Nisam imala snage da mu kažem da mi je ta osoba ličila na Sretka Kalinića. Pa ko će mi to verovati?... To moje razmišljanje da li da kažem ili da ne kažem prekinuo je pitanjem:

„A gde su tvoja kola?“

„Ispred zgrade.“

„Pa je l' ti obezbeđen parking?“

„Nije, a što je to važno?“

„Brankice, pa gde ti je bezbednosna kultura? Radiš posao koji radiš i tako ostavljaš kola na izvol'te... Pa znaš li da je najlakše rešiti se nekoga tako što mu postaviš bombu ispod kola? Kako nimalo nisi svesna mogućih posledica zbog posla kojim se baviš?“

Ma daj, što bi meni neko postavio bombu ispod kola? - mislim u sebi, jeste baš će Sretko Kalinić da se bavi Brankicom iz „Insajdera“, što bi? Pa on je u bekstvu zbog ubistva premijera Srbije, sad baš ima vremena da postavlja bombe nekome ispod kola. Jeste da sam radila nekoliko serijala o odbeglim „Zemuncima“, o ubistvu premijera Srbije, o svim tim kriminalcima. Ali to je bilo još 2004. i 2005. godine. Dobro, i 2007. i 2008. Ali kakve to veze s ovim ima? U tom trenutku nisam znala da u mom kraju žive i razni „Šarići“.

Ime Darka Šarića bilo je potpuno nepoznato javnosti sve do 17. oktobra 2009. godine kada je objavljena vest da je u jednoj urugvajskoj luci zaplenjeno skoro tri tone kokaina, u vrednosti od oko 250 miliona dolara, koji je trebalo da bude prokrijumčaren u Zapadnu Evropu.

U operaciji nazvanoj „Balkanski ratnik“ učestvovala su službe Srbije, Urugvaja, Argentine i Sjedinjenih Američkih Država, a celokupna aktivnost na razbijanju kriminalne grupe koja je organizovala šverc pokrenuta je na osnovu informacija američke Agencije za suzbijanje narkotika DEA i srpske BIA.

Učešće srpskih službi bezbednosti bilo je vezano za činjenicu da je na čelu narko-klana Pljevljanin sa srpskim pasošem Darko Šarić.

Mreža koju je kontrolisao Šarić brojala je tada prema operativnim podacima čak 400 pripadnika. Šariću je praktično dozvoljeno da svoj biznis širi još od 1998. godine, a prema podacima policije vrhunac karijere dostigao je između 2004. i 2008. kada veoma aktivno, preko niza posrednika, kupuje preduzeća u Srbiji. Istraga je pokazala da je kroz privatizaciju kupio najmanje 15 preduzeća, koristeći offshore firme i nekontrolisan proces privatizacije u Srbiji za pranje novca stečenog kriminalom.

U podacima o Šariću koji su iscurili tokom ove afere saznalo se da je njegov brat još u februaru 2007. godine bio uhapšen zbog sumnje da je u garaži na Novom Beogradu čuvao heroin. Mlađi brat Šarić pušten je zbog nedostatka dokaza. Ova garaža je 2009. zaplenjena na zahtev Specijalnog tužilaštva. Na istoj adresi, u ulici Proleterske solidarnosti 29, zaplenjen je stan, koji se takođe vodi na Duška Šarića.

Koliku je poslovnu imperiju Šarić stvorio govori podatak da mu je oduzeto jedno preduzeće, „Jedinstvo“ iz Gajdobre, privremeno su zaplenjeni kafe „Paskući“ na Terazijama, splav „H20“, klub „Magacin“ na savskom pristaništu, najluksuznije vile na Tatarskom brdu u Sremskoj Kamenici, gde je Šariću oduzeto čak 15 katastarskih parcela, površine jednog hektara i 80 ari, sa objektima. Šarić poseduje još desetak vila i stanova, uglavnom u Beogradu. Najveći broj privremeno zaplenjenih stanova nalazi se na Novom Beogradu, u ulici Arsenija Černojevića i u Bulevaru Zorana Đinđića. Njegov klan je razbijen u vreme kada je na čelu BIA bio Saša Vukadinović, a Šarić je do danas - 2013. godine - u bekstvu.

Kada su 2011. godine u četiri ujutru u moju zgradu upali naoružani policajci i maltene razvalili vrata stana iznad mog, saznala sam da taj stan pripada Šariću. Tada, međutim, nisam znala ko je koristio taj stan i kakve veze je ta osoba imala sa mnom. Isto tako, posle nekoliko godina saznala sam da je restoran „KOD“, u kom sam nekoliko puta ručala, zapravo u vlasništvu Šarića, a uvek sam se čudila što me tamo gledaju kao da sam pala s Marsa. Sad mi je jasno da su bili ubeđeni da tamo dolazim namerno da ih provociram. A ja sam u taj restoran odlazila samo zato što je hrana bila

dobra. Nisam imala pojma ko je vlasnik, a još manje sam tada znala ko je Šarić.

Kada sam sve to saznala, počela sam da razmišljam i o tome da sam možda te noći nekom Šariću spasila život. Možda je taj čudak koji je bio ispred moje zgrade krenuo da postavi bombu ispod kola nekom od Šarića, pa se šokirao kada je video mene? Možda je pomislio: čoveče, ko me je prodao kada je ova što radi „Insajder“ na licu mesta? Možda je zato i pobegao?! Tada, u oktobru 2009., ne znam ništa od svega toga, znam samo da se taj neko uspaničio kad me je ugledao u tri noću ispred mog ulaza.

Vukadinović, međutim, u razgovoru počinje da insistira na tome da kola ostavljam na parkingu ispred B92 jer je ceo taj prostor pokriven kamerama. Obećavam da hoću. Prekinula sam vezu, i dok sam se spremala za posao, samoj sebi sam u glavi postavljala sumanuta pitanja. *Šta njega briga da li su mi kola obezbeđena ili ne kad i ovako beži od nas od kada je na toj funkciji. Pa sigurno bi mu bilo lakše da me nema, jer tad ne bi bilo ni „Insajdera“... „Eksplodirala opel-astra koja se vodi na Brankicu Stanković, još nije poznato da li je ona bila u kolima...“*

Gluposti, kažem sebi, ali istog trenutka negiram samu sebe rečenicom koja mi se mota po glavi: verovatno je kao direktor BIA mrzeo „Insajder“.

Nekoliko dana ranije zvala sam ga da bismo Miša i ja otišli na sastanak kod njega. Imali smo dosta informacija o tome da je BIA u prethodnom sazivu, dok je na njenom čelu bio Rade Bulatović iz DSS-a, imala sve podatke o tome da će huligani 21. februara 2008., kada je održan opštenarodni miting „Kosovo je srce Srbije“ zapaliti Američku ambasadu u Beogradu i da to namerno nisu sprečili. Valjda su tadašnji državni službenici odlučili da se utope u masu huligana i divljaka koji uporno dokazuju da je tačno kada se kaže da je fizička hrabrost vidljiva na svakom koraku, ali moralna retko ili nikada.

To je trebalo da bude jedan segment priče u serijalu o huliganima koji smo spremali. Priču smo proširili i na desničarske grupe. Vukadinović je, prema našoj proceni, bio idealan sagovornik za tu temu zbog funkcije na kojoj se nalazio. Našli smo se s njim. Rekao je, mogu tačno da citiram: „Jeste li vas dvoje poludeli, tražite od mene kao direktora BIA da vam otkrivam informacije iz BIA?!“ Posvađali smo se.

Nikada nisam mogla da shvatim ljude koji nisu hteli da govore o kriminalu samo zato što su na funkciji na kojoj jesu. Za njega sam imala utisak da bi politiku Borisa Tadića branio čak i svojim telom, pa i kada se ne slaže sa svim odlukama. Ne znam šta se to ljudima desi, i da li ih na to obavezuje funkcija, ali da sam ja na nekoj funkciji - pa ne bih ni minut pristala na nešto sa čime se ne slažem. Dala bih ostavku. Javno saopštila. Nemam pojma šta bih uradila, ali ne bih ćutala, ne bih nekoga štitila po svaku cenu. Ne znam zašto je štitio Radeta Bulatovića - on je pre njega bio na čelu BIA, a i funkcioner je DSS-a... Možda je Boris Tadić štitio Bulatovića, ili je to bio pakt o nenapadanju... Ništa mi nije bilo jasno, taj isti Rade Bulatović bio je uhapšen u policijskoj akciji „Sablja“ koja je pokrenuta na dan ubistva premijera Srbije. Bio je osumnjičen da se viđao s Miloradom Ulemekom Legijom i „Zemuncima“ pre ubistva premijera. Proveo je u pritvoru tri meseca, ali optužnica nije podignuta. Tužio je državu i dobio odšetu zbog vremena provedenog u pritvoru. U to vreme je Vojislav Koštunica već preuzeo vlast, i postavio je Radeta Bulatovića, ni manje ni više, za šefa tajne službe. Danas, 2013. godine, Rade Bulatović je ambasador Srbije u Ukrajini.

Šta god da je bio razlog, Saša Vukadinović je jasno rekao da neće ništa da nam kaže.

Često sam sagovornike ubeđivala tako što sam govorila: „Pa imate obavezu da govorite o tim stvarima. Nemate pravo da o tome ćutite. To je u interesu javnosti... emisija će biti emitovana i bez vašeg učešća jer imamo sve dokaze.“ Mnogi su posle mog monologa i ubeđivanja pristajali da pred

kamerama odgovaraju na pitanja.

Međutim, sa Sašom Vukadinovićem Miša i ja smo imali neki distanciran odnos od kada je postao direktor BIA. Tačnije, on se odmah od nas distancirao. Kao da je sugerisao: poštujem ja to što vi radite, ali od mene ne očekujte ništa iako vas poznajem. Vi radite svoj posao, ja ću svoj. Nekako nam je svaki put upadljivo stavljaao do znanja da je on profesionalac i da ga ni najgorim mučenjem nećemo naterati da nešto iz službe otkrije. Pre nego što je došao na čelo tajne službe mislio je isto kao i mi. Ubice su ubice. Lopovi su lopovi. Prevaranti su prevaranti. Sada je bio drugačiji. Nije se nikada ni o čemu izjašnjavao. Znala sam da i dalje misli isto što i mi, taj čovek je, bar koliko smo mi znali, bio pošten i pravedan, ali ga je očigledno funkcija sprečavala da se o mnogim stvarima izjašnjava. Čak se i na tim retkim sastancima trudio svaki put da na nas ostavi takav utisak da ne znamo šta misli. Bilo nam je jasno da nije baš popularno da neko ko je na državnoj funkciji, i to takvoj, ima kontakt s novinarima „Insajdera“. S novinarima koji se u svakoj emisiji i svakom serijalu bave upravo odgovornošću države i njenih institucija.

S obzirom na to da je i naše pravilo od samog početka rada na „Insajderu“ bilo da ni sa kim od političara i funkcionera nema „druženja“ i „privatnog ćaskanja“, nije nam smetalo kada su se od nas mnogi „sklanjali“. Istovremeno nama je godinama najvažnije bilo da napravimo emisiju koja ima kredibilitet, čije informacije niko neće demantovati i kojoj javnost veruje.

Istina, mnogi su pokušavali da u tabloidima i uz pomoć plaćenih novinara, plasiranjem laži o meni ili nama diskredituju emisiju koja im je smetala, ali u tome nisu uspeli. Znali smo da nemamo nikakvu mrlju, da nam niko ništa ne može jer svoj posao radimo profesionalno i pošteno.

Kada smo 2008. godine odlučili da radimo serijal o ljudima koji znaju sve o svima, odnosno serijal o tajnim službama, zvala sam Mišu i Miru na kafu i rekla sam im, kao da sam sišla s uma, jer u tom trenutku smo zajedno radili već nekoliko godina: „Slušajte, razmislite dobro da li imate nešto iz prošlosti što neko može sutra da izvuče i da tako udari na Insajder . Gledali su me kao da sam ozbiljno poremećena i pitali: „Šta je bilo? Šta ti je?“

„Kako šta mi je? Pa radimo serijal o tajnim službama, ako postoji bilo šta što može da nas 'ukalja', to će izaći na videlo sada... jeste li ludi? Pa treba da radimo serijal o ljudima koji znaju sve i koji mogu da nas unište iz osвете. Zato vas pitam.“

U isti glas su rekli: „Nemamo ništa!“

„Znala sam da nemate, ali za svaki slučaj pitam“, pokušala sam da se izvučem jer je izgledalo kao da nemam poverenja u njih dvoje, a u stvari sam samo razmišljala o ugledu i kredibilitetu „Insajdera“.

Bio je to jedan od boljih serijala, uspeli smo da raskrinkamo sve njihove mehanizme, kako su učestvovali u pljačkama, ubistvima, švercu... i pokazali kako do danas nije bilo prave reforme Službe bezbednosti.

Sticajem okolnosti, taj serijal je emitovan samo nekoliko meseci pošto je na mesto direktora BIA imenovan Saša Vukadinović.

Zvali smo ga i tada da se vidimo s njim, otišli smo Miša i ja u njegov kabinet, rekli smo šta nas zanima, a on je, pošto nas je saslušao, samo rekao: „Pa baš ste sad našli da radite taj serijal, što to niste radili svih prethodnih godina, pre nego što sam ja došao na ovo mesto, sad mi samo fali 'Insajder' o instituciji na čijem sam čelu...“ Nije hteo ništa da nam kaže, zapretila sam da ćemo mu poslati zahteve da nam odgovori po Zakonu o dostupnosti informacija. Rekao je: „Pošaljite“. Poslali smo više zahteva. Niko iz BIA nije nam odgovorio. To smo i objavili u emisijama. Bilo je ukupno šest emisija. Pre emitovanja poslednje, otputovala sam u London na nekoliko meseci. Emitovanje je počelo baš kada se dogodilo istorijsko pomirenje između DS-a i SPS-a. Tom informacijom sam i

počela emisiju. Kadar u kom Ivica Dačić i Boris Tadić čestitaju jedan drugom a iza njih na zidu stoji fotografija ubijenog premijera, jer se istorijsko pomirenje dogodilo u prostorijama DS-a, najbolje oslikava Srbiju danas. Svi smo sve zaboravili. Upali smo u neku kolektivnu amneziju i svima je sve postalo normalno. Više niko nije postavljao pitanja. E baš zato je „Insajder“ svima smetao!

Šesta emisija emitovana je u ponedjeljak uveče, u utorak ujutru zvao me je Saša Vukadinović: „Stvarno ste mi napravili kaos. Nisam gledao emisiju, ali od jutros imam red ispred kabineta. Razni koje ste pomenuli dolaze da se pravdaju.“

To se odnosilo na kraj emisije, zapravo na naše istraživanje ko je u šta bio umešan u vreme Miloševićevog režima i ko je u međuvremenu vraćen i danas radi u tajnoj službi. Kada se sva ta imena nađu na jednom mestu, jasno je da nikakve reforme službe tokom demokratske vlasti nije ni bilo.

Posle serijala o tajnim službama, neko vreme nismo bili u kontaktu s Vukadinovićem. Ponovo sam ga pozvala kada smo odlučili da radimo serijal o huliganima. Bilo je to posle brutalnog prebijanja francuskog državljanina u centru Beograda, posle koga je on i preminuo.

Rekla sam Miši: „Ma daj, sigurno će hteti da nam bar nešto kaže, pa to je užasno važna tema.“ Zato smo ga i pozvali, ali i taj sastanak bio je potpuni debakl. Pitao nas je da li smo svesni u šta će se pretvoriti naš život ako odlučimo da radimo tu temu. Odgovorili smo da to radimo već dva meseca i da će serijal uskoro biti emitovan. Nije hteo ništa da nam kaže, osim da „huligani i desničari“ nisu u nadležnosti BIA nego MUP-a.

„Ne mora...“, komentarisali smo kad smo izašli. To nama nije nikakva prepreka. Nastavili smo da radimo serijal i baš u tom periodu, dok smo pripremali tu temu, dogodio se onaj susret ispred moje zgrade sa čovekom na parkingu. S obzirom na to da sam te iste noći poslala mejl Miši, Miri, Sandi i Veranu, sutradan ujutru Miša me je pozvao i kao kroz šalu rekao: „Kod tebe nikad dosadno... Hajde pre nego što sedneš u auto, molim te, pogledaj da li ispod ima nešto.“

„Vi ste svi ludi. Šta da bude ispod?“

Zvala sam Žeksa. Pored njega sam nekako „odrasla“. Stariji od mene deset godina, imao je potpuno drugačije poglede na svet. Jedan je od retkih muškaraca koji nije sujetan, koji kad voli voli, koji je posvećen sto posto, pažljiv, uspešan, pametan, lep i dobar. Zvuči nemoguće, ali je zaista tako. Dok sam bila novinar na radiju, snimao je sve emisije koje sam radila, bio mi je uvek podrška, u svakom smislu. Posle dugogodišnje veze, toliko godina poznanstva, druženja i bliskosti, Žeks pre svega spada u najuži krug mojih prijatelja.

I on je mislio da ja sve olako prihvatom i da nisam svesna posledica koje mogu da imam zbog posla kojim se bavim. Dok tog jutra razgovaramo, kroz šalu mu kažem: „Slušaj, Žeks, ako ti se ne javim kad uđem u kola, a to je za desetak minuta, samo da ti kažem da svim našim zajedničkim prijateljima preneseš da sam ih mnogo volela.“

Počeo je da viče: „Ti si budala, kako se tako zajebavaš! Sačekaj me ispred zgrade, stižem.“

Mislila sam da se šali, međutim stigao je u roku od deset minuta, njegova firma je bila u kraju u kom živim. Izašla sam ispred zgrade, tražio mi je ključeve od kola. Gledala sam ga prilično zbunjeno. Pogledao je ispod, rekao da nema ničega, ali da retko kad to i može ovako da se vidi. Ulazi u moj auto, i dok stojim na parkingu, govori mi: „Skloni se malo dalje.“ Počela sam da se smejem.

„Čekaj, pa šta ako stvarno ima neka bomba ispod. Jesi li normalan? Odletećeš u vazduh.“

„Lakše mi je to, nego da gledam kako ti letiš u vazduh“, rekao je krajnje ozbiljno i ušao u auto, izašao s parkinga, a ja sam kao neka klinka stajala pored i razmišljala kako je ovo fantastično, kao u filmovima. Pa on bi stvarno poginuo zbog mene... U tom suludom razmišljanju uhvatio me je napad smeha. Nije mogao da veruje kada je video da se bukvalno savijam od smeha na ulici, sama sa

sobom.

Bio mi je još smešniji kada je izašao iz kola i kada sam videla kako je bled. Dozvala sam se pameti kada sam shvatila da me u stvari zapanjeno gleda. Tad sam prvi put postala svesna toga da su ljudi iz mog okruženja bili više zabrinuti za mene od mene same. Priča s automobilom ispod kojeg je možda bomba bila je samo dokaz da su meni bliske osobe živele sa strahom da će mi se nešto desiti, dok sam ja sve to doživljavala kao potpunu glupost.

Nije mi bilo svejedno kada sam shvatila šta sam u stvari svojim poslom napravila svima onima kojima sam bila bitna. Ali šta sad mogu, nema nazad. U tom razmišljanju, rekla sam mu: „Divan si. Nikada ti neću zaboraviti da si mi spasio život“, i opet sam počela da se smejem. I on je počeo da se smeje, ali je ozbiljnim glasom rekao: „Hajde jednom u životu shvati da živiš u Srbiji i da moraš mnogo više računati da vodiš o sebi. Brankice, kada misliš da staneš sa svim tim emisijama? Želiš li da živiš normalno?!“

„Pa ja živim normalno“, izgovaram dok ulazim u kola i kroz prozor mu šaljem poljubac.

Gledao me je s očajanjem. Nije reagovao pa sam viknula: „Hajde, cmok, Žeki“. Samo je odmahnuo rukama, kao kada za nekoga ustanovite da mu nema pomoći pa nemate šta više da mu kažete.

Otišla sam na posao. Srela sam Verana na hodniku i ukratko mu, u prolazu, u 10 sekundi, ispričala da sam se čula s Vukadinovićem i šta mi je rekao. Ništa mu nije bilo jasno. Jurio me je kasnije po zgradi da mu ispričam detalje. Rekla sam da mi je predložio da svoja kola ostavim ispred B92. Veran je uvek bio zabrinut za moju bezbednost, ali nikada to nije pokazivao, osim kasnije u nekim baš dramatičnim situacijama. Stalno je sve okretao na šalu i trudio se da ne unosi paniku. Tog dana je rekao: „I ja mislim da je bolje da ti kola stoje ovde neko vreme. Bar dok ne završiš serijal o huliganima voziće te kući vozač sa B92.“ Rekla sam: „Pa huligani će nam pre zapaliti zgradu nego što će meni nešto uraditi.“

„Dobro, nemoj ti da procenjuješ šta će oni da urade, ništa ti ne fali da malo više povedeš računa... Meni je sigurnije da te neko odavde vozi i isprati do stana, za svaki slučaj.“

Pošto sam shvatila da sada nemam kud, rekla sam: „Važi, tako ćemo par dana...“

Tog dana dešavala se prava drama koju je zaista teško objasniti. Veran je o tome da će moja kola biti parkirana ispred B92 obavestio Vojkana Radoša, koji je na B92 bio zadužen za mnogo toga, pa tako i za vozni park i za obezbeđenje zgrade. Verovatno, da mu ne bi pričao detalje o tome kako sam veče pre toga videla nekog sumnjivog tipa ispred svoje zgrade, ukratko je rekao: „Sada, dok radi serijal o huliganima, neka je vozač sa B92 vozi kući i dovozi na posao, a njena kola će ostati ovde, to je predložio i Saša Vukadinović.“ Vojkan je o tome obavestio policajca koji je tog dana bio na smeni obezbeđenja zgrade B92. Inače, zgradu TV B92 su već dve godine, pored našeg obezbeđenja, čuvali i policajci, jer se često dešavalo da nam pojedinci prete da će baciti bombu na zgradu.

Taj policajac je istog trenutka obavestio svog šefa, ali mu je preneo da Brankici Stanković prete huligani i da spremaju njeno ubistvo i da BIA ima podatke o tome. Šef je odmah pozvao kabinet ministra policije Ivice Dačića. Dačić je zvao Verana da ga pita kako to da nismo prijavili ništa, Veran mu je ukratko objasnio da to nema veze sa istinom, da je nesporazum u pitanju, ali dok je Dačić bio s Veranom na vezi, Milan Kuribak, koji je tada bio u kabinetu kod Ivice Dačića, zvao je hitno Veljovića (direktora policije) koji se u tom trenutku, maltene sa vrhom MUP-a, nalazio na sastanku kod direktora BIA Saše Vukadinovića. Telefon je bio kod Vukadinovićeve sekretarice. Ona prekida sastanak, ulazi i kaže: - Hitno se javite Kuribaku. - Sastanak se prekida i Veljović iz Vukadinovićevog kabineta zove Kuribaka, a pošto je hitno i važno uključuje spikerfon da svi čuju. S druge strane Kuribak kaže: „Novinarki B92 Brankici Stanković huligani prete ubistvom, BIA ima

podatke o tome... “

Svi prisutni na sastanku u šoku gledaju u Vukadinovića, koji im prethodno o tome ništa nije rekao. Vukadinović objašnjava da nema nikakve podatke o tome, već da sam ga ja zvala da mi ispričam za sumnjivog tipa ispred zgrade i da mi je predložio da svoj auto ostavljam ispred B92... Sve to saznajem tek pošto me je Vukadinović pozvao i pitao: „Izvini, o čemu se radi? Sad su zvali iz kabineta Dačića...“ Ja kažem: „Nemam pojma.“

Zovem Verana istog trenutka.

„Znam, zvao je i mene Dačić, ja sam samo Vojkana obavestio, ali priča je otišla daleko jer su policajci iz zgrade obavestili svoje šefove i tako je sve naduvano“, pokušao je Veran da mi ukratko objasni šta se desilo.

Nisam mogla da verujem. Čitava drama, ni oko čega! Međutim, objašnjavanje i naša rekonstrukcija kako je zapravo krenula ta priča nisu vredeli ništa. Iste večeri, policija je odlučila da postavi patrolu MUP-a ispred zgrade u kojoj živim. Meni je javljeno da će nekoliko policajaca doći kod mene da im dam izjavu. Te večeri su tražili da im kažem da li su mi huligani pretili i šta sam videla ispred zgrade prethodne noći. Svima sam objašnjavala da cela ta priča nema veze s huliganima. O njima tek radim serijal koji još nije emitovan, ali nema nikakvih pretnji. To je glupost. Tek iz razgovora s njima shvatila sam da je kraj u kojem živim pun navijača Zvezde, huligani se skupljaju neposredno ispred mog ulaza... Rekla sam da ih nikada nisam videla.

Gledali su me čudno.

Već sam se dogovorila da se te večeri vidim s mojom kumom, drugaricom, ne znam kako bih uopšte opisala Biljčicu. Družile smo se od osnovne škole, skoro 30 godina. Prošle smo zajedno razne faze. Potpuno smo različite, ali smo vrlo bliske. Biljčica je jedna od retkih osoba za koju, u ovom pokvarenom svetu, može da se kaže da je suštinski dobar čovek. Neiskvarena, poštena, privržena, lojalna, poznaje me možda bolje od svih drugih prijatelja i ume da ne pita, jer zna kad ne treba da pita. Uvek je zabrinuta za mene. Pomislila sam: „O, neee... već je krenula, sad kad zatekne pun stan policije, neće se oporaviti mesecima.“

Zvala sam je i rekla: „Hej, B., ako nisi krenula, sačekaj još malo.“ „Dušo, u taksiju sam.“

„Ok, ali da znaš, neka policija je kod mene, uzimaju izjavu, nemoj da dramiš, nije ništa, objasniću ti

Bio je tajac s druge strane, samo je rekla: „Opa!? Ok.“

Došla je Biljčica i kad sam otvorila vrata, gledala je u mene onim svojim nestvarno zelenim očima, dok je istovremeno glumila da joj je sve jasno. Ništa nije pitala, samo je inspektorima u dnevnoj sobi rekla „dobro veče“ i izašla na terasu. Kada su inspektori otišli, ispričala sam joj o čemu se radi, i sve vreme sam bila na telefonu. U jednom trenutku, počela je da viče s terase: „Dušo, dođi, molim te, da vidiš ovo, šetaju se kao neki manekeni na pisti... “

Izašla sam na terasu i odmah dobila nervni slom. Ispred moje zgrade gomila policajaca koji paradiraju. Zovem Sašu Vukadinovića: „Molim te, uradi nešto da sklone ovu policiju, sramota me je od ljudi koji žive u zgradi.“

Nije uspeo da uradi ništa. Policajci su ostali ispred moje zgrade sve do danas. Ispostavilo se da je ovaj događaj zapravo bio povod da se uradi procena bezbednosti mesta stanovanja. Zaključili su da stanujem u kraju koji je pun huligana i nisu hteli ni da čuju da se skloni policijski auto koji je već bio parkiran ispred moje zgrade.

Tako je dva meseca pre nego što mi je dodeljeno dvadesetčetvoročasovno obezbeđenje policijska patrola trajno postavljena ispred zgrade u kojoj živim.

U početku nisam imala nikakvu predstavu kako da se ponašam prema policajcima koji

obezbeđuju zgradu u kojoj živim. Bilo je čak smešno kako je sve to izgledalo. Kad ja izlazim iz zgrade, oni izleću iz automobila, iz nekog drndavog keca koji je na parking, ja samo prođem, uđem u auto i odem. Tako je bilo nekoliko dana. Jedne noći sam taman zaspala kad me je probudila vika: „Policija, lezi dole...“ Potpuno isprepadana izletim na terasu, vidim da stiže još jedna patrola, hapse dvojicu, ubacuju ih u kola i odlaze. Jedva sam dočekala jutro, i sišla da pitam šta se desilo. To je bio trenutak kada sam „progovorila“ s policajcima ispred zgrade. Pošto su izašli iz kola, prišla sam, predstavila se i pitala šta se desilo sinoć. Rekli su mi da su neki klinci pokušali da ukradu automobil. Nije imalo veze sa mnom.

„Ne znam da li kršim pravila ako vas pitam hoćete li kafu, sok?“ Rekli su da to nije kršenje pravila, ako imam vremena da im skuvam kafu. Od tog dana, stalno sam im kuvala kafu i svaki put kad bih se vraćala kući kupovala sam im koka-kolu, čokoladice, vodu. Ubrzo sam ih sve upoznala, stajala s njima po desetak minuta i pričala svaki put kad izlazim iz stana ili kada se vraćam.

Radili su u smenama. Dvojica koji rade 12 sati preko dana sledećeg dana rade noć, pa su onda slobodni 24 sata, i to za platu od 35.000 dinara. Nisu znali ni za praznike ni za vikende. Jesam mrzela policiju jer sam imala traume iz vremena režima Slobodana Miloševića, ali, realno, nisu ovi obični policajci bili krivi što su policajci u ovakvoj zemlji. Neverovatno je da niko ko je bio ministar policije od 2000. godine do danas nije uradio ništa da se izbori za njih. Pa sistem jedne zemlje se stvara tako što policija, sudstvo, zdravstvo, prosveta moraju da imaju velike plate, jer se tako smanjuje prostor za korupciju. Ne samo da su oni imali najmanje plate u državi, nego policajci nisu ni uniforme imali. Važno je bilo samo to da rade u interesu države, da podignu ministru rejting njegove partije, a da li su goli, bos, i da li imaju šta da jedu i da prehrane svoje porodice - nikoga nije zanimalo. To je zaista žalosno!

Počela je zima. Oni su i dalje bili tu. Vraćala sam se kući jednog dana i videla dvojicu policajaca u ulazu zgrade. Pitala sam: „Šta se desilo? Što niste u kolima?“ Rekli su da nemaju auto. Pokvario se.

Naivno sam pitala: „Pa jeste li prijavili to, kako ćete da budete napolju i u ulazu po ovoj hladnoći. Evo vam ključevi od mojih kola.“ Nisu hteli ni da čuju. Bilo im je neprijatno da mi objašnjavaju da nemaju kome da prijave. Samo su rekli: „Pa naš posao je da budemo ovde ispred.“ Rekla sam da to ne dolazi u obzir na minus 10. Istog trenutka sam zvala Milorada Veljovića, direktora policije. Predstavila sam se i rekla da ne mogu da verujem da se oni, rukovodioci, tako ponašaju prema svojim zaposlenima. „Na šta to liči? Hoćete li da ovi ljudi dobiju upalu pluća samo zato što nisu funkcioneri? Svako se vozi službenim automobilom, a ljudi koji su vam na terenu nemaju gde da sednu i da se bar malo ugrelu?“

Veljović me je pitao: „Brankice, znate li vi da policija tako radi? Niko ko je u obezbeđenju objekta nema auto, ali slažem se, zvaću sada njihovog šefa.“ Iste noći, dovezli su im nekog belog stojadina.

Mogla sam na miru da zaspim. Nisu na minusu napolju dok sam ja u toplom krevetu. Sledećeg dana saznajem da nemaju benzin. Dali su im auto, ali ne i pravo da sipaju benzin kako bi bar malo mogli da se ugrelu noću kada napolju zaledi.

Opet sam zvala Veljovića.

„Je li vama normalno da se ja borim za uslove rada vaših ljudi? Kako možete tako da se ponašate?“

Imala sam utisak da više nije mogao da sluša moja „predavanja“. Rekao je samo: „Rešiću to.“ Tada su dobili i benzin. Nisu mogli da veruju da se toliko zalažem za njih. Kasnije su pričali: „Brankica je tako fina, ljubazna i dobra prema nama. Nije uopšte onakva kako izgleda na televiziji.“

Jedan od njih mi je jednom prilikom rekao: „Hvala na svemu. Oni čije objekte čuvamo i ne jave nam se kada prođu pored nas.“ Meni je to bilo strašno, bilo mi je žao tih ljudi. U tim svakodnevnim kratkim razgovorima pitali su me kako radim, zašto to radim, odakle mi informacije. Objašnjavala sam, kao i uvek mnogima koji su me to isto pitali, da svaki novinar koji želi da dođe do informacija može to da uradi, pitanje je samo zašto niko neće da se bavi takvim temama, zašto se svi sklanjaju, i kako mogu mirno da spavaju ako znaju da svoj posao ne rade u potpunosti. Priznajem, bila sam besna svaki put kada me neko pita zašto to radiš i odakle ti informacije. Nekada sam taj bes prikrivala, a nekada sam imala potrebu da urlam i da objašnjavam da nasedaju na pisanje tabloida i njihovu propagandu kojom su godinama pokušavali da umanje značaj emisije „Insajder“. - Kakvo je to pitanje odakle nam informacije? Pa Vi nasedate na najveće gluposti koje plasiraju tzv. mediji, ili političari, analitičari, što malo ne razmislite svojom glavom? Pa to pitanje postavljaju upravo oni kojima „Insajder“ smeta...

Često bi se takav razgovor pretvarao u moj monolog.

Zar nije posao novinara da do informacija dolazi i da ih u interesu javnosti objavljuje? Kakav je to novinar koji nema svoje izvore i kontakte? Užasno sam se nervirala zbog podmetačina. Snaga argumenata nije dovoljna da ubedi one koji su toliko zatrovani da ih ne zanima stvarnost već se svoje izmišljene priče drže toliko jako da ih ništa ne može ni osvestiti ni opametiti.

Da li je moguće da mnoge jednostavno ne zanima da samo malo razmisle pre nego što nešto paušalno zaključuje? Postavljala sam sebi to pitanje milion puta i tražila odgovor u činjenici da je ovo ipak zemlja koja je godinama bila izolovana, u kojoj je procenat nepismenih ogroman, čiji su građani bili prinuđeni da u vreme jednog diktatorskog režima kakav je bio režim Slobodana Miloševića, koji je vladao deset godina, žive u ratu i sankcijama, nemaštini, a da im TV Pink plasira turbo-folk i sistem vrednosti koji podrazumeva da su kriminalci „opasni momci“, pevaljke ok, a ratni zločinci zapravo heroji. To je nakaradni sistem vrednosti koji se do danas nije promenio zato što nijedan političar nije spreman da tu i takvu Srbiju menja. Možda je samo Zoran Đinđić to pokušao, ali je zato ubijen. Svi oni se prilagođavaju takvom sistemu vrednosti zato što su im bitni samo glasovi na izborima. Zašto? Pa zato što je vlast prilika da pljačkaju i da rade u svom interesu i interesu pojedinaca, a ne u interesu građana. O svemu tome razgovarala sam i s policajcima ispred moje zgrade. Imali su mnogo predrasuda o B92, o meni, sve dok me nisu upoznali. Jednom prilikom kada je jedan od njih zaključio kako je o meni čuo da sam baš „grozna“, a sada je iznenađen, kratko sam rekla: „Da li je vama bitno šta vam neko kaže, ili vam je bitno ono što sami zaključite i u šta se sami uverite?“ Svi su samo klimnuli glavom, otprilike to je značilo: da, u pravu si.

Oni su i dalje ispred mog stana, samo što su se sada pravila promenila.

Stremi visoko, kopaj duboko

Irena se vratila iz Zagreba. Izvadila je iz arhive emisiju koju smo radili 2006. godine kada je ubijen Zoran Vukojević, svedok saradnik u procesu za ubistvo premijera Srbije. Zove me. Zvuči usplahireno:

„Brankice, ne mogu da verujem, vi ste u ovoj emisiji samo dan posle ubistva Vukojevića objavili nezvanična saznanja o tome ko ga je ubio!!! Pa to je sada, toliko godina kasnije, potvrđeno. Kako ste to znali?“

„Do tada smo uradili mnogo emisija u vezi s ubistvom premijera Srbije, dosta emisija o organizovanom kriminalu. Imali smo već, na osnovu svih prikupljenih činjenica, sliku ko je ko, ko šta radi. A imali smo i izvore koji su potvrdili naš zaključak da su mogli da ga na takav način, sa takvim 'potpisom', ubiju samo tada odbegli pripadnici zemunskog klana.“

„Sada mi sve izgleda mnogo strašnije nego kada se to dešavalo. Valjda zato što nisam bila toliko u temi. Stvarno sam srećna što sam deo vaše ekipe“, rekla je nekako ponosno iako će za nju pravi timski rad tek kasnije uslediti.

Prekucala je razgovore koje je snimila u Zagrebu i poslala mi transkripte. Dogovorili smo se za pitanja, ali samo za nekoliko ključnih. Uz to sam joj objasnila da je najveća greška za novinara kada ima napisana pitanja kad snima nekog sagovornika. Tako se obraća pažnja na ono što piše na papiru i da se nešto ne preskoči, a za to vreme ne slušaš šta sagovornik priča. Najvažnije je da slušaš šta on odgovora i da onda postavljaš potpitanja. Bila sam prijatno iznenađena kako je Irena uradila te razgovore. Tačnije, bila sam oduševljena.

Đorđe, Tanja i Ivana počeli su da rade na nekoliko tema. Tanja je bila zadužena da pre svega radi teme „Insajdera“ za vesti TV B92. Sećam se da sam jednom toliko poludela da sam joj prilog vraćala 20 puta, sve dok nije bio odlično urađen.

„Tanja, moraš sto puta da proveriš svaku rečenicu pre nego što je napišeš. Imaš ogromnu odgovornost za ono što će biti emitovano. Nedopustivo je da ja proveravam umesto tebe, jer je to tvoja priča. Ja moram da budem sigurna da je sve tačno, a biću sigurna ako ti verujem, a ne mogu da ti verujem ako pogrešiš u računici.“

Šta bi bilo da ovo nisam uzela da proverim?“

Tanja je čudna osoba. Ima milion važnih kontakata, ume s ljudima, ali istovremeno veruje u sve što joj servira neko ko se predstavi kao žrtva. Nekoliko puta sam pomislila: ova žena treba da se bavi nekim humanitarnim radom, a ne mafijama u „Insajderu“. Ispostaviće se da je ona zaista rođena za to da pomaže ljudima. Kasnije je to i radila u emisiji „Više od života“, koja se takođe emitovala na B92.

Irena se istakla snimljenim razgovorima za vanrednu emisiju „Insajder“. Ona je neko kome ništa što treba da se uradi nije teško. Ako je pozovem u ponoć i kažem: „Irena, sutra u osam ujutru je taj i taj na tom i tom događaju“ - često i ne sačeka da završim. Odmah sledi odgovor: „Idem da ga jurim.“ Prirodno je pozitivna osoba, uvek raspoložena za rad.

Đorđe je potpuno drugačiji. Ostavlja utisak osobe koja je ravnodušna za sve na ovom svetu. Posle nekoliko meseci provedenih u „Insajderu“, kada nije imao nikakve rezultate, smanjila sam mu platu za pola. To nije ličilo na mene, ali rukovodila sam se uvek time da moram da budem pravična, koliko god da mi je neko simpatičan ili antipatičan. Došla sam na posao i očekivala sam da me bar pita: „Izvini, o čemu se radi, zašto mi je toliko smanjena plata?“ Nije me pitao ništa! Samo je na moje „ćaoooo“ rekao „ćao“.

Pozvala sam ga u kancelariju u kojoj sam u tom trenutku bila sama.

„Đorđe, da li si video koliko ti je smanjena plata?“

„Jesam.“

„I????!!!! Imaš li nešto da mi kažeš? Nešto da me pitaš?!“

„Pa, nemam. Znam zašto mi je smanjena. Nisam ništa uradio.“

Umesto da on ostane u šoku od onoga što sam se spremala da mu kažem, ja sam ostala u šoku zbog njegove reakcije.

„Da, ali na tebi je da pokažeš koliko možeš i koliko znaš.“

„Ok.“

To je bio kraj razgovora. Đorđe jednostavno nije neko ko se nameće u bilo kom smislu. Čak tako

neupadljivo i hoda. Takvo mu je i držanje. Dugo sam razmišljala kako da ga aktiviram. Istovremeno, on je godinama bio Mirin najbolji prijatelj. Nisam to znala jer se ona nikada nije trudila da ga brani, niti da priča hvalospeve o njemu. Ona potpuno u svojoj glavi odvaja prijateljstvo od posla. To sam primetila tek kasnije, i bilo mi je čudno. Đorđe je posle nekog vremena dokazao da zaista ume da radi i da mnogo zna. Bilo je potrebno valjda samo da prođe neki „prelazni period“. Pokazao se kao vrlo temeljan, odgovoran i čovek koji neprestano razmišlja. Nema šanse da njemu nešto promakne!

Međutim, meni se činilo da sve ide sporo i teško, da novi članovi „Insajdera“ nikako ne mogu da se uklope u naš sistem rada. Posle nekoliko meseci objašnjavanja šta je neophodno za istraživačko novinarstvo, odlučila sam da i njima i sebi skratim muke i da im sve što imam napišem u jednom opširnom mejlu.

Subject: Istraživačko novinarstvo

From: brankica stankovic

To: insajderovci

Šta je istraživačko novinarstvo

Obično, odnosno dnevno novinarstvo je prenošenje informacija a istraživačko novinarstvo je kopanje ispod površine! „Stremi visoko, kopaj duboko.“ Novinari informativne redakcije primenjuju informativne kriterijume u određivanju prioriteta događaja koji su im ponuđeni, dok novinari istraživačkog tima to rade na osnovu sopstvene procene značaja teme.

Kada predlažete teme i kada razmišljate o temama kojima „Insajder“ treba da se bavi u emisijama ili vestima, morate uvek da imate u glavi sledeće:

Istraživačko novinarstvo znači:

Rezultat sopstvenog rada a ne rezultati istrage koji su procurili iz nekih institucija. Dokumentacija, rezultati istrage, bilo kakav papir, treba da bude samo polazna osnova za dalje istraživanje!

Tema kojom se bavite UVEK mora da ukazuje na sistemski problem, a ne na izolovan slučaj koji pogađa samo pojedinca. Dakle, istraživačke priče moraju da budu priče koje su važne za širu javnost, a ne samo za pojedince.

Da bi tema bila istraživačka, treba da razotkriva korupciju, kršenje zakona, zloupotrebu vlasti, da ispravlja nepravdu, ili da objašnjava složene probleme kojima se otkrivaju propusti sistema. Cilj istraživačke teme može da bude i rekonstruisanje nekog složenog događaja čime javnosti, na osnovu prikupljenih činjenica i analize, ukazujete na ono šta se zaista dogodilo.

TIMSKI RAD

TV istraživačko novinarstvo podrazumeva timski rad. Istraživačko novinarstvo ne može da

počiva samo na jednoj osobi. Reč je o zajedničkom naporu koji zavisi pre svega od lične upornosti svih novinara koji u tome učestvuju.

Istraživački novinar ne može da bude svako! Za tako nešto neophodne su sledeće osobine:

Upornost, radoznalost, strpljenje, posvećenost, odgovornost, stalno učenje, timski duh, sposobnost duge koncentracije, smisao za rad s ljudima, sposobnost analize i zaključivanja.

NALAZITE I ODRŽAVAJTE IZVORE INFORMACIJA

Uspostavljajte kontakte sa širokim krugom ljudi koji imaju korisne informacije. To može potrajati godinama. Naravno da je najlakše da od nas preuzmete kontakte, ali svako mora da ima svoje... Ja sam svoje kontakte podelila sa svima vama, i pored toga što sam još odavno naučila da je to pogrešno. Morate napraviti „samo“ vaše kontakte koje treba ljubomorno da čuvate, ali isto tako da vi, preko vaših izvora, pomognete ostalim kolegama, a ne da svoje izvore prepuštate drugima. Prepuštanje izvora je pogrešno. Prvo, zato što ste godinama, na primer, pravili kontakt sa „izvorom“ koji je postao pouzdan i koji vam veruje. Ako mu kažete: „Javiće ti se ta osoba, pa joj pomози“, to može da ima kontraefekat. Vaš izvor se neće osećati više toliko važnim za vas jer ga prepuštate nekom drugom i neće biti dovoljno otvoren za nekog s kim priča prvi put. Zbog toga svuda u svetu postoji pravilo da svaki novinar svoje izvore „ljubomorno“ čuva, a to nikako ne znači da ih ne koristi kada treba da pomogne kolegama ili programu. Ovo nije nešto što je neko izmislio, u pitanju je čitava jedna psihologija „rada sa izvorima“. Molim vas da mi svako od vas napiše koje kontakte ima kao svoje. Isključivo svoje. Ono što ste sami uspeali da napravite u prethodnih nekoliko godina, a ne tako što vas je neko od kolega uputio na nekog ili vam „prepustio“ svoje izvore. Znači, kontakte i izvore koji su plod vašeg rada. Ovde mislim pre svega na izvore i kontakte koje možete da pozovete u pola noći da vam daju informaciju ili da nešto proverite, a za koje ste sigurni da vas neće slagati. Neće vas slagati samo ako vas poštuju, a poštovaće vas ako imate stav, ako znaju da sa vama nema zezanja i da profesionalno radite svoj posao, kao i da ćete sutra o njemu ili njoj, ako su umešani u nešto, to objavit, bez ikakvih dilema. Takav imidž stičete godinama, a ne preko noći.

VAŽNO KADA SU IZVORI U PITANJU

Kada novinar obeća izvoru tajnost informacije, ta reč ima snagu potpisanog ugovora i to nikada ne smete da prekršite!!! Ali zato morate dobro da razmislite pre nego što nekome date takvo obećanje.

NOVINAR MORA DA POSTANE EKSPERT ZA TEMU KOJU RADI

Jedan od prvih koraka jeste da se pregledaju tekstovi iz svih novina koji se odnose na temu koju počinjete da istražujete. To je i dalje jedan od najosnovnijih i najvažnijih alata za pretraživanje. Ali to je samo početak. Korišćenje interneta jeste korisno u početnom istraživanju priče ali nikako dovoljno. Ekskluzivni materijal do kojeg dođete ne znači da je u pitanju istraživačko novinarstvo. To je samo osnova, svaka ekskluzivna informacija, podatak, dokument, zapravo je osnova za dalje istraživanje, pa čak i kada je u pitanju „ekskluziva“. Ako, na primer, papir koji ste dobili ili do kojeg ste došli proverite samo iz nekoliko izvora, ne može da se kaže da je novinar do toga došao svojim radom, niti da je bilo šta dodatno istražio.

Kada počinjete da se bavite nekom temom, osim osnovnog pretraživanja, morate da pročitate sve biltene, privredne preglede, izveštaje vlade, uredbe, zakone, razna referentna izdanja u zavisnosti od toga šta radite. Morate da nađete nezavisne stručnjake iz oblasti koju radite, da njih ispitete sve što vas zanima. Ako nema nezavisnih stručnjaka, onda razgovarajte sa više različitih stručnjaka iz iste

oblasti. Tek kada savladate sve što se odnosi na temu koju hoćete da radite, možete da budete potpuno sigurni i samouvereni u razgovorima koje ćete snimati. Jedino kao „ekspert“ za oblast, odnosno temu kojom se bavite, bićete milijardu posto sigurni da postavljate pravo pitanje, što će kod sagovornika izazvati reakciju da vas u razgovoru poštuju, jer vide da sve znate, a kod gledalaca osećaj da osoba koja im nešto predstavlja, odnosno vi, zna o čemu priča. Takođe, na taj način postajete sigurni da ništa ne može da vam promakne, znaćete koje su vam informacije neophodne, koja dokumenta, nećete lutati i tražiti sve ugovore i sve anekse, nego ćete tačno znati šta vam treba.

Prikupljanje mnogo informacija ne znači da ste uradili istraživanje, znači samo da imate informacije. Ali da bi nešto bila istraživačka priča od početka do kraja, to podrazumeva sledeće: prikupili ste informacije, proverili te informacije, istražili pozadinu svega prikupljenog, analizirali, ukrstili sa svim ostalim činjenicama kojima raspolazete i došli do zaključka. Tek posle svega toga možete da zakazujete snimanje sagovornika. Naravno, te informacije moraju da budu važne velikom broju ljudi i morate ih pribaviti uspešnim razbijanjem sistema koji ih skriva. Utvrđivanje činjenica ne sme da zavisi od raznih interesa na koje prilikom istraživanja nailazite, nema podele na prijatelje i neprijatelje ako je u pitanju utvrđivanje činjenica i otkrivanje istine u interesu javnosti. Vaše je da budete objektivni o kome god da radite priču. Dakle, nema odustajanja i povlačenja kada krenete u nešto što je tema koja je u interesu javnosti.

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO IZISKUJE DRUGAČIJI NAČIN RAZMIŠLJANJA, PRI ČEMU UVEK SEBI MORATE DA POSTAVLJATE VISOKE CILJEVE. NIKADA NE POLAZITE OD TOGA DA NEŠTO NE MOŽETE!

Statistika i istorija novinarstva pokazuju da istraživačko novinarstvo u svakoj zemlji počinje tako što veliki proboj svojim tekstovima ili emisijama prave pojedinci. Za takav rad neophodno je povoljno okruženje koje podstiče novinare da se uhvate u koštac s teškim temama. Mi smo, nažalost, za sve morali sami da se izborimo. To je činjenica. Nailazili smo na svakakve prepreke, preživeli razne stresove ali uspeli smo i u takvom nepovoljnom okruženju da napravimo brend koji je prepoznatljiv ne samo u regionu već i u Evropi. Vama je našim dosadašnjim radom praktično napravljen prostor da pokažete koliko možete i šta možete. Vi sasvim sigurno nećete imati probleme koje smo mi imali godinama. Došli ste na gotovo pa se potrudite da to iskoristite maksimalno dobro i da napravite svoje ime.

„INSAJDER“

Vrhunac novinarstva jeste istraživačko novinarstvo. Postanite svesni što pre toga da imate priliku i mogućnost da se bavite jedinom vrstom novinarstva koje dovodi do konkretnih rezultata, koje pomera granice, nešto što će vam dati prostora da vaše ime ostane zapisano ako se dovoljno potrudite da odlično radite svoj posao. Ovakvu vrstu novinarstva morate da volite da biste se time bavili. Ovaj posao se ne radi zbog novca niti zbog toga da biste bili zvezde. Ako vam je najvažniji uslov novac, odnosno kolika vam je plata, moram da vam kažem da treba odmah da odustanete. Ne zato što mislim da treba da radite za smešne plate, nego zato što takav rad nema cenu. Ako se opredelite za ovakvu vrstu novinarstva, to nikada nećete moći da naplatite onoliko koliko treba. Takav rad, žrtvu i odricanje ne može realno niko da vam plati, ali zato možete svojim radom da napravite takve rezultate koji će vam s vremenom omogućiti da postavite neke nove uslove pod kojima ćete biti spremni da radite i dalje. Za tako nešto potrebno je dosta vremena i postignutih rezultata. Naravno da vi nikada nećete biti u situaciji da radite u lošim uslovima u kakvim smo mi radili sedam godina, dok smo stvarali brend. Naprotiv, već sada, na početku, radite pod mnogo

boljim uslovima nego cela redakcija B92. Tako nešto je bilo moguće zato što smo napravili emisiju koja je za Televiziju B92 vrlo važna. Još jedna bitna stvar - ako vam je cilj da postanete zvezda, moram da vam kažem da onda vi niste za istraživačko novinarstvo. U tom slučaju, promašili ste redakciju. U emisiji „Insajder“ niste bitni vi u glavnoj ulozi, već su bitne informacije koje ste istražili, do kojih ste došli, i to šta ste uspeali da otkrijete u interesu javnosti. Ukoliko u svom poslu budete uspešni i to konstantno, dobićete nešto mnogo više od „biti zvezda“, a to je novinarsko ime koje više niko ne može da vam oduzme. Ovo sve možda zvuči surovo, ali mene su tako naučili još 2003. godine. Kada vam se stvari na samom početku tako predstavljaju, odmah znate da li vas ovakvo novinarstvo zanima ili ne, da li ste na to spremni ili niste.

Ako imate bilo kakvu dilemu u vezi s ovim, odnosno ako razmišljate da li da radite ili ne radite, da li ste za to ili niste, da li ste spremni za mnoga odricanja, za previše rada, a da nikada za to, realno, ne budete dovoljno plaćeni, najbolje je da ne gubite vreme već da odmah odustanete. Za ovakvu vrstu novinarstva najvažniji uslov je da taj posao volite i da ste bukvalno „zatrovani“ istraživanjem.

MOŽDA JE KORISNO DA ZNATE I OVO:

Mi smo, na primer, svesno odlučili da se godinama borimo za uslove rada a ne za plate. Bilo nam je važnije da se izborimo da dobijemo šest meseci rada na jednoj temi, nego da imamo veće plate. U trenucima kada smo pravili najbolje moguće rezultate, naše plate su bile vrlo male za ono što radimo. Ali imali smo cilj od kog nikada nismo hteli da odustanemo. Uspeh se ne postiže preko noći. Nama je trebalo nekoliko godina da napravimo brend, s tim što se, i kada je „Insajder“ postao najgledanija emisija, kada smo svake godine dobijali bar po jednu nagradu, nismo opuštali i živeli od „stare slave“ nego smo se trudili da svaki sledeći serijal bude još bolji. Mogli smo da pravimo kompromise kada je u pitanju otkrivanje istine u interesu javnosti, da ne bude baš uvek u „Insajderu“ sve „pravo u glavu“... Ali nije nam padalo na pamet da se kockamo s nečim što smo toliko dugo pravili. E sad, ja sam takvu odluku donela svesno još 2003. godine. Kada svoj posao volite i kada radite pošteno, kada vam je otkrivanje istine jedini motiv, naravno da je uspeh zagarantovan.

Sve ovo sam vam napisala iz jednog jedinog razloga. Biće vam lakše da donesete odluku da li želite ili ne želite da radite ovaj posao, da li to možete ili ne možete. Sledeće nedelje moraću da dam spisak novinara koji rade u „Insajderu“. Izveštaje o vama dobićete tokom nedelje, ali na osnovu svega ovoga i sami ćete lakše odlučiti, a samim tim bićete iskreni i poštjeni i prema sebi i prema nama. Među vama sigurno ima i onih koji su „zatrovani“ ovakvom vrstom novinarstva, pa ćete uvek imati ovaj fajl kao smernicu u kom pravcu treba da razmišljate kada predlažete teme, kao i kakav je proces rada. Nadam se da će vam ovo biti korisno i u jednom i u drugom slučaju.

Ako imate nekih pitanja, tu sam.

Brankica

Posle ovog mejla koji sam poslala novim članovima „Insajdera“, svi su odlučili da ostanu u našoj redakciji. Bila sam ponosna zbog toga.

Usledio je i prvi zajednički uspeh. Serijal „Prevara veka“, o dugo-godišnjoj pljački državnog preduzeća Kolubara...

Temu je predložila Tanja, ali sam ja odlučila da tu temu rade zajedno ona i Irena, jer je u pitanju timski rad. Vidale smo se na sastancima, i razmatrale ono što su uspele da prikupe i dogovarale kako da dođu do dokaza. Nije to priča samo o pljački jednog rudnika, to je priča o pljački budžeta, odnosno građana Srbije. Na neke sastanke išle smo zajedno, jer mi je bilo važno da vidim kako one

razgovaraju sa sagovornicima koji će eventualno pristati da ih snimimo za emisiju. Procena s kim kako razgovarati zapravo je najvažnija. Jer, ako se u tome odmah na početku pogreši, gubi se zauvek neko ko je bio potencijalni sagovornik. Objašnjavala sam im da ne treba odmah krenuti u napad, pa čak i kada vas sagovornik, na tim prvim sastancima, gleda u oči i laže. Treba im pružiti šansu da objasne svoje postupke i svoje odluke pa ih tek u intervjuu pitati, na osnovu prikupljenih dokaza.

Irena je u međuvremenu dogovorila snimanje jednog od važnih sagovornika. Poludela sam.

„Irena, pa zar je istraživanje potpuno gotovo pa si tako sigurna da će taj razgovor biti dobar?“

„Mislim da imam sve što je važno za dobar razgovor „Ok, ako si tako procenila, ali rekla sam da se tako ne radi, to je pogrešno dok nemaš sve na jednom mestu... Ali dobro, snimi kad si već dogovorila.“

Često umem, u najboljoj nameri, da budem gruba pa tako možda učinim nesigurnim nekoga ko treba da snima sagovornika. Baš to sam uradila Ireni.

„Pa da ga otkážem? Hajde da prođemo kroz svu dokumentaciju zajedno, pa da vidiš da li imam dovoljno.“

„Nemoj sad da otkazuješ, snimi kad si već dogovorila.“

Krenule smo dokument po dokument... pravljenje koncepta pitanja i sve što treba za pripremu intervjua. Snimila ga je, ali posle dva meseca, kada je istraživanje bilo gotovo i kada smo imali svu dokumentaciju po Zakonu o dostupnosti informacija, ispostavilo se da tom sagovorniku nisu postavljena ključna pitanja...

„Irena, moraćeš ponovo da ga snimaš. Eto, o tome sam ti pričala, ne može razgovor nikada da bude dobar ako se snima dok priča nije istražena do kraja.“

„Da, sad mi je jasno, neću više nikada napraviti tu grešku.“

„Sad ti ostaje samo da ga kako znaš i umeš ubediš da pristane ponovo.“

„Ok, ne brini.“

Ubedila ga je, snimila ga je ponovo, postavila prava pitanja. Bio je to odličan razgovor.

Serijal „Kolubara“ bio je vrlo zahtevan, s vrlo konkretnim dokazima. Nikada do tada nismo imali tako dokumentovane malverzacije, crno na belo - bili su ubeđeni da su toliko moćni da su čak u zvaničnim papirima zavodili da mašina radi 25 sati dnevno!

Rad na tom serijalu obeležen je zapravo podučavanjem novih članova „Insajdera“. Bio je to stres i za njih i za nas. Bili su iznenađeni kada su shvatili da moraju da proveru na više mesta čak i one podatke koje dobiju zvaničnim putem. Trebalo je ukrstiti sve podatke do kojih su posle višemesečnog rada došle Tanja i Irena.

Mira je bila skeptična... „Brankice, pa to je toliko obimno, nama bi trebalo nekoliko meseci da to uradimo kako treba. Pa teže ti je da radiš ovako, jer radiš petostruki posao.“

To je bilo tačno, bila sam već na ivici snage zbog svega što se dešavalo. Bila sam potpuno iscrpljena, a svako od njih me je zivkao i za najmanju sitnicu. Izgledalo mi je u jednom trenutku da ništa ne mogu bez mene, ali vrlo brzo sam shvatila da nisu oni krivi zbog toga nego upravo ja. I za sve što su uradili sami uvek sam imala nekoliko primedaba. Uvek zašto tako, a ne ovako...

Moji novi „drugari“

Paralelno s poslom koji sam morala da radim i u takvim okolnostima, sve bolje sam upoznavala „drugare“, policajce iz obezbeđenja. Nove kolege iz „Insajdera“ takođe. Ceo taj period je za mene bio prilično konfuzan.

Tada se dešavaju i pregovori o dokapitalizaciji B92. Trudila sam se da ne razmišljam o tome iako mi se samo na tu pomisao svakodnevno prevrtao želudac. Trudila sam se da ignorišem stvarnost i da radimo „Kolubaru“ kao da se ne dešava „prodaja“ B92. Istovremeno, napravila sam neki čudan odbrambeni mehanizam i valjda nesvesno, zbog te sramote što moram da živim sa obezbeđenjem, od njih sam s vremenom „napravila“ drugare. Bilo mi je lakše da ih gledam kao osobe s kojima se u ovom periodu života češće „družim“ i pijem kafu, nego kao ljude koji me „čuvaju“. Kasnije se ispostavilo da je to drugarstvo sa mnom njima predstavljalo užasan problem kada je u pitanju njihov posao.

Po njihovim pravilima, oni su imali obavezu da me gledaju kao „objekat“ koji čuvaju. Nikakvo druženje i nikakva priča. Ma nije bilo šanse da to tako prihvatim. Bilo me je baš briga za njihova pravila. Ne mogu s nekim da provodim sate tokom dana i da ćutim. Ne mogu tako da funkcionišem.

Htela sam sebi da olakšam i postavljala sam se prema njima onako kako sam ja smatrala da treba i da je ispravno. U početku je izgledalo kao da u kolima razgovaram sama sa sobom. Sama pitam, sama odgovaram. Ponekad mi odgovore sa: da, ne, jeste, nije... Izdržala sam tako samo nekoliko dana, a onda sam odlučila da se tom pravilu suprotstavim:

„Je l’ vi ne umete da govorite, ili vam je zabranjeno da razgovarate

Počeli su da se pravdaju: „Ne, taman posla da je zabranjeno, nije.“ S obzirom na to da sam nastavljala stalno nesto da zapitkujem, vrlo brzo smo počeli „normalno“ da razgovaramo. Posle nekoliko meseci počeli su i oni mene da zapitkuju sve i svašta o „Insajderu“.

Najviše ih je nerviralo to što ja nisam imala nikakvu svest o tome da mi je bezbednost ugrožena. Često su bili očajni zbog toga. Bili su verovatno očajni i zbog toga što sam uspela s njima da uspostavim nekakvu normalnu komunikaciju, što je značilo da sam počela da se mešam u njihov deo posla.

„Nemojte da se ponašate kao policajci, sramota me je. U početku sam im pravila scene zbog toga što ne vezuju pojas: „A za vas zakon ne važi? Kakva bahatost!“

Bila sam u stanju da pričam satima o tome dok oni ćute. Kad više nisu mogli da me slušaju, objasnili su mi da oni ne treba da vezuju pojas jer ako se nešto desi, bilo šta, moraju da budu u pripravnosti. Ok, hajde, bilo mi je logično, ali onda sam našla drugi razlog da nastavim da držim predavanje o bahatosti:

„Zašto vozite žutom trakom? Neću tako da se vozim s vama.“

„Brankice, imamo pravo da vozimo žutom trakom.“

„E, nemate pravo kad sam ja u kolima s vama! Da sam ja sada u svojim kolima, koja ste mi praktično oduzeli, ja ne bih išla žutom trakom!“ Popustili su: „Ok, nećemo žutom trakom.“

I više nisu vozili žutom trakom. Jednom smo, međutim, umalo izginuli kada sam krenula da demonstrativno napustim automobil jer su prošli na crveno i upalili neko čudo od sirene da se svi sklone.

Nisam mogla da verujem. Počela sam da vičem toliko da su me verovatno čuli i pešaci na ulici.

„Na šta to liči? Kako vas nije sramota!!! Ne možete tako da se ponašate!“, obratila sam se jednom od njih. „Sekula, stani, hoću da izađem. Je l’ čuješ šta ti kažem, izaći ću iz kola u pokretu!!!“

Krenula sam da otvorim vrata (naravno, ne bih iskočila nego sam htela da ih urazumim) ali su vrata bila zaključana. Svašta!!! Pa oni me zaključavaju kad uđem u kola?

Čula sam kao u magli da sve vreme pokušavaju nešto da mi kažu, ali nisam se zaustavljala u

tiradi. Ne znam kako sam uopšte uspela da uhvatim vazduh od brbljanja i toliko izgovorenih reči u sekundi. Ućutala sam tek kada je Sekula povisio ton:

„Brankice, prestani da se mešaš u naš deo posla. Prošao sam na crveno jer sam video kola koja nas prate već 10 minuta.“ Karan, koji je neposredno pre toga počeo da radi u ekipi koja je bila zadužena za moju bezbednost, ćutao je. Mislim da je on doživljavao poseban stres kad počnem da vičem. Ćutala sam i ja ukupno dve sekunde.

„Ma ko nas, bre, prati? Pa šta ako nas prati? Nemojte nikada više da vam padne na pamet da uključite sirene i da prolazite na crveno. Prijaviću vas! Uradiću emisiju o vama!“

Sad su obojica ućutali, što me je još više razbesnelo.

„Što ćutite? Sad verovatno mislite u sebi: kakva ludača.“

Progovorio je Karan: „Ma nije, nego šta da ti kažemo. Razumemo mi tebe, ali razumi i ti nas. Mi smo ovde zbog tebe i moramo da radimo onako kako mislimo da treba.“

Sekula se ubacuje ljutito:

„Je l' ti jasno da smo mogli da poginemo? Gde si krenula iz kola? Šta da nisam zaključao vrata?“

Tek tada sam podivljala.

„A što vi mene zaključavate? Mislite da ću negde da pobegnem iz kola u pokretu?“

„Pa videli smo da si i na to spremna, a zaključavamo jer može neko na semaforu da priđe i otvori tvoja vrata, ovo nije nešto o čemu treba da pričamo s tobom i samo te molim da se više ne mešaš u ono što radimo.“ Kakav užas - gundala sam još neko vreme sama sa sobom. Postigli smo kompromis. Oni će se strogo pridržavati saobraćajnih propisa, a ja se neću mešati u njihov deo posla. Kasnije je bilo još sličnih incidenata i rasprava sa njima. Ali nikada više nisu uključili sirene i nisu prošli na crveno. Često sam ih mrzela i maštala o tome kako ću uskoro živeti bez obezbeđenja. Uredno sam im svaki put naglašavala da to nije ništa lično i da o njima mislim sve najbolje, ali da jednostavno ne mogu više da ih gledam...

Sekula i Karan su bili stalna ekipa. Ostali su se menjali. Postala sam, s vremenom, vrlo bliska sa njima. Toliko da sam mogla i da vičem na njih, a da mi ne bude glupo što vičem. Sekula ima 40 godina, bio je rukometaš, ekonomista, radio je u DB-u, pa UKP-u, pa u SAJ-u. Visok, ima ogromna leđa i ramena, valjda zbog rukometa koji je igrao godinama, pa bi na prvi pogled svako zaključio da trenira dan-noć. Zbog obrva koje su velike i maltene spojene izgleda kao neki opasan lik, odnosno kao da je stalno namršteno-zamišljen i spreman bar da se pobije. Ima ćerku koju obožava, i koja ga zivka sto puta dnevno, svaki put joj strpljivo objašnjava da mora da radi, da ne zna kada će kući.

Karan ima 36 godina. Prethodno je radio u žandarmeriji, pa u UKP-u, pa u SAJ-u. Često mislim da ima neki kompjuter u glavi pošto je neverovatno šta taj čovek sve pamti! Nikada nisam upoznala nekoga ko ima takvu moć zapažanja. Za razliku od Sekule, Karan izgleda kao veseli dečak, uvek sa nekim poluosmehom.

Imam utisak da s takvim veselim izrazom lica kriminalce i hapsi i ispituje. Ništa mu nikada ne promakne, ni najmanja sitnica. Mislim da je jedina osoba koja je u stanju da popije više kafa nego ja. I on ima ćerku. Jednom ga je pozvala dok smo bili u kolima i insistirala da se čuje sa mnom. Rekla mi je:

„Ti si direktorka mom tati, hoćeš da ga pustiš da dođe ranije kući večeras?“

Mislila sam u sebi: Au, šta me je snašlo!!!

„Nisam mu direktorka, ali ne brini, doći će ranije kući.“

Svi smo se posle tog razgovora smejali, ali meni je bilo žao, jer se njihov radni dan završavao kad mene ostave u stanu. Karan je pokušavao da mi objasni da ne obraćam pažnju na to.

„Ovo je naš posao, molim te nemoj da se upravljaš po nama, nego završavaj obaveze koje imaš.“

Koliko god mi objašnjavali da su tu zbog mene, uvek mi je bilo glupo da ako dođem kući u 18 sati, izađem ponovo u 21 sat. Svoje večernje izlaske, ili druženja vikendom, svela sam na minimum, bilo mi je važno da se i oni odmaraju.

Pored Sekule i Karana, jedno vreme u stalnoj ekipi obezbeđenja bio je i Đole, poznatiji kao rvač, koji je prethodno radio u SAJ-u. Veličinu torbice bira po tome da u nju može da mu stane knjiga i pištolj. Stalno čita i sve ga zanima. Dolazio je svakog dana na posao iz Kragujevca. Tamo živi sa ženom i decom. Obožava svoj posao, pa ga tako nije mrzelo da putuje ukupno više od 300 km dnevno.

Ljubu zovu „fensi“ policajac. Šalila sam se da mi je Ljuba od svih njih najbolja „drugarica“... Uvek raspoložen za šoping, jer sam i u šoping morala s njima. Duhovit, izgleda ponekad kao da ga mrzi da progovori, ali i onda kada ćuti i kad nas zasmehava, vodi računa o tome da svoj posao radi kako treba. Po njemu sam uvek mogla da procenim kakva je situacija. Kad se Ljuba uozbilji, znači da je dramatično. U međuvremenu, dok je radio u mom obezbeđenju, oženio se i dobio sina.

Biske, duga priča... Radio je prethodno u SAJ-u, bio na Kosovu u vreme rata. Drugačiji od svih ostalih „drugara“ iz obezbeđenja, jer je slušao Seku Aleksić, Cecu Ražnatović, stalno pričao o ratovanju i rogovima, veruje u boga i stalno posti. Plaši se bilo čega što može da bude greh, ali greh po njegovim pravilima - što znači da je grešan čak i ako popije čašu vina. Žene su uvek u pravu, pa čak i kada lažu i varaju. To nije greh po Bisketovim pravilima.

Nikada u svom životu nisam bila okružena takvim ljudima. Nekako se u mom društvu, i širem i užem, nikada nije raspravljalo o sistemu vrednosti.

Podrazumevalo se šta je ispravno a šta nije. Sticajem okolnosti, dogodilo se da vreme provodim s čovekom koji sluša turbo-folk. Turbo-folk za mene nije predstavljao samo muzički pravac koji mi je odvratniji već je oslikavao jedan nakaradni sistem vrednosti koji je nastao u vreme ratova i sankcija.

Danima sam objašnjavala: „Biske, kako ne shvataš šta predstavlja turbo-folk? Čoveče, u vreme nastanka turbo-folka promovisana je politika ratovanja, za patriote su proglašene ubice, pevaljke i ubice su tako postali idoli mladima.“

Ma kakvi, nisam uspela da doprem do njega nimalo. S druge strane, Biske je istovremeno pouzdan ali i jako tvrdoglav. Obožava da ratuje. Stalno je pričao: „Šefice, ne brini ako se zapuca, ja sam tu.“ Zvao me je šefice, što me je užasno nerviralo, a tek priča o pucnjavi - nisam to mogla da podnesem. Nosio je sa sobom heklere i bombe.

„Biske, hoćeš li, molim te, da skloniš to oružje da ga ne vidim. Mrzim oružje.“

Uvek bi sledio njegov zadovoljni osmeh koji je praćen trljanjem ruke o ruku, kao izraz oduševljenja što će uskoro da se „zapuca“.

Zajedničko za sve njih bilo je to da su svi poštteni policajci koji vole svoj posao i spremni su da za to i poginu.

Najviše ih je nerviralo što nisu mogli da mi objasne koliko je važno da ih slušam.

Nisu me ostavljali ni minut samu, mislila sam da su stvarno malo „zatupljeni“ Pa valjda mogu da procene na kom mestu mi je bezbednost ugrožena a na kom nije, zašto uvek moraju da glume neko ludilo?

Tek posle godinu i po dana saznala sam da oni sve vreme znaju ono što ja ne znam.

Kupljena je snajperska puška iz koje treba da budeš ubijena

Tek kada sam obavještena da je kupljena snajperska puška iz koje treba da budem ubijena, saznala sam od koga oni mene zapravo čuvaju na taj način. Obezbeđenje mi je dodeljeno u decembru 2009. godine, a tek u januaru 2011, na osnovu onoga što mi je „javljeno“, prvi put sam pomislila da je možda ipak bilo tačno ono što mi je na prvom sastanku u MUP-u, kada mi je dodeljeno obezbeđenje, rekao načelnik UKP-a Rodoljub Milović.

U januaru 2011, prilično kasno uveče, pozvao me je dugogodišnji izvor, čovek kome verujem: „Moramo hitno da se vidimo.“

Rekla sam: „Nema šanse, ni večeras ni sutra. Kaži preko telefona o čemu se radi.“

„Radi se o tebi“, bio je kratak i jasan.

„Ok, reci, znaš da ništa ne krijem.“ Uvek me je nerviralo kad mi neko kaže: - Neću preko telefona. - Što nećeš? Šta, kao, neko nas sluša? I da sluša, ništa ne krijem. Kod mene je sve transparentno, tako sam se šalila i to veče.

Usledila je tišina od nekoliko sekundi a onda je rekao: „Ok. Kupljena je snajperska puška iz koje treba da budeš ubijena, a to treba da uradi neko za Luku Bojovića. Ne smeš nikada nikome da kažeš da sam ti ja ovo javio, jer ćeš tako mene dovesti u opasnost. Ja sam ti javio zbog svoje savesti, jer nisam siguran šta će preduzeti nadležne institucije tim povodom. Oni koji treba da budu obavješteni, obavješteni su, a tebi sam javio zato što je situacija u državi takva da ne znam koliko će hteti da te sačuvaju... Molim te, čuvaj se. Ako ne budu pojačali obezbeđenje, ako te nigde ne sklone, uradi nešto, napusti zemlju, ali pravi se da ništa ne znaš.“

Sve to je izdeklamovao u tri minuta, nisam ga prekidala, ostala sam potpuno nema. Pomislila sam da sam možda i glas izgubila od stresa, međutim, uspela sam da kažem: „Ok, hvala ti.“

Poslednjim delićem zdravog razuma samo sam na kraju razgovora pitala: „Jesi li ti siguran da je to tačno?“ Rekao mi je: „Milion posto.“

Tog čoveka poznajem godinama. Nikada me nije slagao. Za svaku informaciju koju mi je ikada dao ispostavilo se da je bila tačna. Kada je u nešto bio siguran, uvek je govorio: siguran sam milion posto, ali proveriti. Očekivala sam da će mi u ovom slučaju reći nešto tipa: „Pa ne znam, nisam siguran, ali treba da znaš.“ Očekivala sam sve, samo ne da mi kaže da je siguran milion posto.

Skamenila sam se prvi put u životu.

Sećam se da je to bilo oko 11 sati uveče. Nisam smela nikome da javim. Obećala sam da neću.

Uostalom, taj čovek mi je to rekao zbog mene. Ne smem da ga izdam koliko god da je moj život u pitanju.

Potpuno nesvesno, kada sam čula da je kupljena snajperska puška, istog trenutka sam do kraja spustila roletne u celom stanu. Prvi put sam osetila strah. Vrtela sam film u glavi i ubeđivala sebe da je sve to glupost. Zašto bi me neko ubio? Zašto Luka Bojović? Kako da živim sa ovim saznanjem? Šta da radim?

Otišla sam do frižidera, uvek imam neko dobro vino i sve spremno ako mi svrate gosti. To je postalo uobičajeno, svi su dolazili kod mene otkada imam obezbeđenje. Nigde nisam išla. Bilo me je sramota da idem s obezbeđenjem po gradu i da sa „namrštenim specijalcima“ ulazim u kafiće i restorane.

Sipala sam sebi vino, uvalila se u fotelju, podigla noge na sto, zapalila cigaretu i samoj sebi obećala da ću, i pored svega, nastaviti da se ponašam kao da je sve normalno. Neću da traumatiram ljude oko sebe. Praviću se kao da nemam pojma zašto imam obezbeđenje. Nema mesta panici. Sigurna sam da mi se ništa neće desiti jer ništa loše nisam uradila. Uostalom, ako neko stvarno hoće da me ubije, pa šta ja tu mogu. Gde da pobegnem?

Taj neko će me naći gde god da odem...

Što negde ne mogu da sretnem tog Luku Bojovića da ga pitam: Izvini, u čemu je tvoj problem? Šta ti imaš sa mnom? Je l' bi voleo da si normalan i da nisi ubica? U tom razmišljanju samoj sebi sam postavljala sto pitanja u jednom minutu. O Luki Bojoviću sam znala ono što je bilo opšte poznato. Nadimak mu je Pekar, jer je bio vlasnik jedne od pekara u Beogradu, sin je Vuka Bojovića, koji je već godinama direktor Beogradskog zoološkog vrta. Početkom '90-ih bio je u Arkanovoj dobrovoljačkoj gardi koja je ratovala na prostoru bivše SFRJ. Kako je tada bio opčinjen Arkanom, tako je posle bio opčinjen Legijom. Posle ubistva premijera Srbije pomagao je pripadnicima zemunskog klana u bekstvu pa im se samim tim nametnuo kao šef... Od njega su zavisili. Optužen je za više ubistava i pokušaja ubistava.

Dugo sam u glavi premotavala šta se sve od neobičnih situacija dešavalo, kojim osobama smo se bavili u emisijama.

Godinu dana kasnije, na suđenju koje je bilo otvoreno za javnost, pripadnik zemunskog klana Miloš Simović rekao je da je Sretko Kalinić po nalogu Luke Bojovića trebalo da ubije neke novinare. Kalinić je na sudu to negirao.

Iako tada kad mi je javljeno da je kupljena snajperska puška nisam još znala ništa od ovoga, setila sam se epizode sa čovekom ispred moje zgrade za kog sam pomislila da liči na Sretka Kalinića.

Nekako sam zaspala te noći...

Ujutru su po mene došli „drugari“. Sekula, Karan i Biske... Ulazimo u kola, vidim da su pogubljeni. Dovoljno sam ih upoznala da mogu da procenim kad nešto nije u redu. Sekula me pita, uobičajeno, kao i svakog dana: „Gde idemo?“ Kažem: „Na B92.“

„Ok, moram da odem kod Ročka hitno, koliko se zadržavaš na B92?“

Malo je falilo da mu kažem: znam zašto te zove, ali ugrizla sam se za jezik. Pravila sam se luda i odgovorila da ostajem nekoliko sati. Kao da se ništa ne dešava, kao da mi veče pre toga moj dugogodišnji izvor nije javio da je kupljena snajperska puška. Bilo mi je lakše, zbog činjenice da je Sekula pozvan na hitan sastanak. Sigurno će mu reći ono što sam i ja već saznala.

Nekoliko sati kasnije zove me Veran Matić da dođem kod njega u kancelariju, hitno, na sastanak.

Ulazim. Nikada ga nisam videla takvog. Bio je izgubljen, na licu mu se oslikavao očaj, ali je pokušao da glumi kako je manje-više sve ok. Rekao mi je: „Moraš da se skloniš na neko vreme iz Beograda. Ne smeš nikome ništa da kažeš...“

Pretpostavila sam da su ga već obavestili o čemu se radi, ali sam se i dalje pravila luda. Pitala sam, mrtva-hladna: „Što?“ Rekao je, kao da je u pitanju nešto potpuno normalno:

„Tu su neke ubice, nemoj da praviš dramu i problem, spakuj se i idi na neko vreme „Verane, nema šanse, pa serijal 'Kolubara' treba da krene...“

„Ma kakva 'Kolubara', jesi li normalna? Ovde je tvoj život u pitanju, svojim novinarima reci da ideš službeno i da ne znaš kad se vraćaš.“

Pitala sam kad moram da idem, rekao je: što pre, ovih dana, čim se organizuješ, bilo bi dobro već sutra.

E tada sam počela da histerišem.

„Ma kakvi, ne dolazi u obzir. Ne pada mi na pamet da se ja tako sklanjam. Nisam ja nikakav kriminaliac da bežim iz grada i zemlje, neću da idem.“

Počeli su pregovore sa mnom. S jedne strane, Veran, Sekula, Sanda - s druge strane samo ja. Gledam kroz njih, uopšte ih ne slušam. U jednom trenutku Veran mi ozbiljnim tonom, kaže:

„Evo ti, pročitaj ovo, pa će ti biti jasnije da treba ozbiljno da shvatiš celu situaciju.“

Uzimam papir i čitam. U kancelariji muk.

MUP, Uprava kriminalističke policije
Odeljenje za opservaciju i dokumentaciju
Predmet: Brankica Stanković
Bezbednosna procena

„Dana 06.01/2011. godine sačinjena je službena beleška koja se odnosi na ugrožavanje bezbednosti novinara B92 Brankice Stanković. Smatram da je neophodno pojačati sve preduzete operativne mere i radnje u cilju očuvanja lične bezbednosti novinara Brankice Stanković.“

U prilog tome drugi papir na kojem piše:

Republika Srbija
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Direkcija policije Uprava kriminalističke policije
03/4 Str. pov. br 16/11
Beograd

Službena beleška

„Dana 06.01.2011. od strane tužioca za organizovani kriminal Miljka Radisavljevića sam obavešten da Tužilaštvo raspolaže još uvek neproverenim informacijama da su pripadnici organizovane kriminalne grupe s područja Crne Gore izvršili nabavku dve snajperske puške a radi izvršenja likvidacije novinarku B92 Brankice Stanković (naručilac ove likvidacije je Luka Bojović). Po saznanjima kojima se raspolaže, likvidacija je naručena uz posredovanje Klisura Srpka i Vitomira Bajića, koji se trenutno nalaze u zatvoru u Crnoj Gori i čekaju izručenje pravosudnim organima Italije.“

„Svašta!!!“ - bilo je sve što sam rekla posle čitanja službene beleške MUP-a. Glumila sam pred njima kako sam ubeđena da je to čista glupost. Neka lažna dojava. U tom trenutku nisam znala koliko je to sve ozbiljno, tek kasnije, kada je Vitomir Bajić pronađen mrtav u svojoj ćeliji u zatvoru u Italiji, počela sam da „kopam“ podatke o njemu. Saznala sam užasavajuće informacije.

Svi u Veranovoj kancelariji tog trenutka gledali su me s nekim čudnim žaljenjem. Osetila sam to. Kao da sam već ubijena. Zgadilo mi se sve. Prekinula sam tu mučnu situaciju.

„Ok, idem, ali ovo je prvi i poslednji put da se sklanjam. Ako znaju da neko hoće da me ubije, neka ga uhapse, šta čekaju? “

Objašnjeno mi je da, prema našem zakonu, priprema krivičnog dela nije krivično delo, odnosno jeste samo ako se dokaže priprema, što je veoma teško. Pitala sam: „Pa je l' treba da me bar rani da bi ga uhapsili?“ Čudno, ali ponašala sam se kao da se radi o nekom drugom, i pored toga što sam samo noć ranije spustila sve roletne i tresla se od straha bar sat vremena. Tada, kod Verana u kancelariji, pomislila sam da ja zaista nisam svesna ničega. Kako sam tako mrtva-hladna? Osećaj me nikada ne vara, sigurno sve ovo izmišljaju, ali zašto mi je čovek koji nema nikakve veze sa MUP-om javio to isto? Za njega sam znala da ne laže, nikada me nije slagao... Bila sam potpuno sluđena, a trudila sam se da izgledam pribrano.

Izlazim iz Veranove kancelarije i kažem Miri: „Molim te, pozovi sve iz 'Insajdera' na sastanak. Moram hitno na seminar.“ Gleda me kroz one njene naočare kao neka stroga učiteljica koja me je

upravo uhvatila u laži...

„Kakav sad seminar!?!?... Pa kako ćemo da završimo 'Kolubaru'?“ Počinjem da vičem kao da mi je ona nešto skrivila i kroz urlanje objašnjavam da je to iskršlo. Znala sam da mi ne veruje, ali nisam imala snage da objasnim o čemu se radi. Ubrzo posle toga okupili smo se svi u kancelariji „Insajdera“: Miša, Mira, Irena, Đorđe, Tanja, Ivana, Senka i ja.

Miša i Mira, koji su inače znali sve, tog dana kada je trebalo da im saopštim da idem na neko vreme iz Beograda nisu znali o čemu se radi. Ipak, posle toliko godina provedenih sa mnom, shvatali su da nešto nije u redu, ali nisu pitali ništa. Na sastanku smo podelili zadatke. Rekla sam im: biću na mejlu i telefonu, ovde će me zamenjivati Miša i Mira, ali zovite za sve što vam treba. Verovatno sam izgledala unezvereno, pa su svi ćutali. Niko ništa nije pitao.

Tog dana pojačano mi je obezbeđenje. Taj dan bilo je Badnje večer. Godinama idem kod oca na večeru na Badnje večer. On super kuva i sprema hranu. Odlazim kao da se ništa ne dešava. Tu su i gosti. Njegovi prijatelji. Večeraemo. Meni je u glavi samo to da već prekosutra moram da otputujem, a da ne smem da kažem zašto.

„Idem na Kopaonik, baš sam nešto umorna, idem na nekoliko dana da malo dođem sebi.“

„Što tako odjednom? Pa jeste li završili serijal?“, pita me jer zna da uskoro treba da počne emitovanje.

„Jesmo.“

„Pa, super, idi da se malo odmoriš.“

Malo je falilo da opet počnem da plačem, ali nisam. Pričala sam neke gluposti i jedva čekala da dođem u svoj stan i da budem sama sa sobom.

Dok se vozimo do stana, neko od policajaca me pita: „Kada možeš da kreneš, najranije?“

„Ne pada mi na pamet da krećem ni sutra, a ni ranom zorom. Nemojte da vršite pritisak na mene!“

„Nije pritisak, samo pitamo zbog organizacije/1

„Kakve organizacije? Je l' ide cela vaša jedinica? Neću da idem!“

„Brankice, moraš da nam kažeš kada planiraš da krenemo. Samo to. Ti odluči kada krećemo ali nam samo kaži na vreme. Dosta ljudi je uključeno u sve ovo.“

„Boli me uvo što je dosta ljudi uključeno!!! Prestanite da me maltretirate, usred haosa oko serijala ja sad

moram da idem van Beograda, i to sa vama!“

Ćutali su kao da ih uopšte ne zanima što ja upravo počinjem da histerišem. Umesto da me ostave na miru, usledila je neka vrsta naredbe.

„Nemoj nikome preko telefona da govoriš gde ideš i kada ideš, sada je važno da nas slušaš.“

„Ma šta je svima vama?!? Kakvo je ovo glupiranje, što moram da krijem gde sam?“

„Sad moraš.“

„Nikome ne smem da kažem gde idem? Nikome ne smem da kažem da neću biti tu? Ok, onda ću sve pozive prosleđivati na vaše telefonske brojeve pa vi objasnite da sam nestala u akciji, da me nema, da sam isparila, preselila se na Mars!!!“

Iako je moja histerija postajala sve veća, na takvu tiradu su se nasmejali nekako sami za sebe. Ali bili su uporni u svojim zahtevima.

„Razumemo kako ti je, ali nemoj bar prvih nekoliko dana ništa nikome da pričaš. Ovo je važno zbog tebe. Nismo mi odlučili da se skloniš na neko vreme, i nama je rečeno kao i tebi“

Našli su „lokaciju“. Plan je bio da idemo na Divčibare, a da ljudima iz najbližeg okruženja kažem da idem na Kopaonik.

Toliko sam bila besna da im nisam rekla ni „ćao“ kada sam ušla u stan, mrzela sam ih u tom trenutku.

Ostalo je na tome da im što pre javim kad krećemo.

Izvalila sam se u dnevnoj sobi. Nisam ni TV uključila. Nisam ništa radila. Da li je moguće da mi se ovo dešava? Zašto?! Šta da radim na Divčibarama, pa tamo nikad nisam bila... Koliko uopšte treba tamo da ostanem? Nisam imala vremena da se „plašim“ i da razmišljam o strahu. Sve ostalo što su tražili od mene bilo mi je mnogo strašnije od neke službene beleške da je kupljena snajperska puška... Jeste grozan osećaj, ali nekako sam još veće pre toga ubedila sebe da je to glupost. Znam da ću živeti bar sto deset godina. Znam da mi se ništa neće desiti.

Čini mi se da sam tako satima sedela na jednom mestu. To je bio prvi put da treba negde da putujem a da me mrzi da se pakujem i da mi se ne ide. Obožavam da putujem i stalno to radim. Pre nego što mi je dodeljeno obezbeđenje, uvek sam se tako organizovala da bar jednom u dva meseca otputujem na nekoliko dana negde van Srbije. Putovanja, upoznavanje drugih kultura i civilizacija - to je za mene bila neka vrsta rehabilitacije. Dok su za putovanja bile neophodne vize, bilo mi je najvažnije da u pasošu uvek imam neku šengen-vizu kako bih mogla da putujem kad mi padne na pamet. Ceo moj pasoš bio je ispunjen pečatima. Kada su ukinute vize, meni je uvedeno obezbeđenje pa je sve bilo mnogo komplikovanije. Sada bih bila najsrećnija da mogu da ostanem u Beogradu.

Sutradan sam pozvala Sekulu da se dogovorimo oko puta.

„E, kaži, Brankić!“

„Šta kaži? Kaži ti meni koliko ostajem na toj nepoznatoj lokaciji.“

„Pa ne znam, sve zavisi...“

„Ma kako možeš tako da mi kažeš, od čega zavisi, ako mi se ne sviđa tamo mogu li da se vratim za dva dana?“

„Ne znam šta da ti kažem, ali ponesi više stvari za svaki slučaj. Znaš li kada krećemo?“

„Ne znam!!!“

„Ok, planiraj sutra uveče.“

„Kako misliš da planiram? Je l' to dogovor ili naredba?“ „Najbolje je sutra uveče.“

„Ajđ' zdravo“, nisam sačekala da i on meni kaže ćao, samo sam spustila slušalicu.

Te noći odlučila sam da Miši i Miri kažem sve. Oni moraju da znaju gde ću biti i zašto ću biti negde, a ne u Beogradu. Spakovala sam se. Ponela sam sve što mi je palo na pamet da će mi zatrebati. Legla sam da spavam, ali nisam spavala celu noć. Odlučila sam da ujutru odem na posao i da tamo budem pre nego što krenemo na put, tako mi je bilo najlakše. Nisam mogla da sedim u stanu i da sa svakim ko me pozove pričam kao da se ništa ne dešava.

Došli su po mene kao i svakog dana, ali ovaj put je sve bilo potpuno drugačije. Bilo je tu njih desetak.

Toliko njih sam videla - dva vozila opservacije, tri vozila policije. Oni koji su došli po mene, do vrata od stana, držali su ruke na dršci pištolja koji im je bio za pojasom. Verovatno pištolj uvek tu stoji, a sada sam to i videla.

Nisu krili oružje ispod dukserica, džempera, jakni. Dok smo bili u liftu, motorolom su javili „silazimo“. U podrumu, gde su parkirana kola, stoje dvojica. Bio je to prvi put da se tako ponašaju. To je za mene bila neka nova, potpuno drugačija vrsta stresa.

Imala sam utisak da će svakog trenutka neko da zapuca. Ništa mi nije bilo jasno. Ili sam luda ja, pošto mislim da drame bezveze, ili su ludi oni što toliko drame. Činilo mi se da ih ima milion.

„Hoćete li da mi objasnite kakva je ovo parada? Šta je ovo? Neću ovako da idem na posao. Da

li ovo znači da ćete svi ići sa mnom tamo negde u ilegalu? Ne pada mi na pamet da tako idem.“

„Ne idu svi, naravno, većina se vraća, ali moramo ovako da radimo danas, i dok smo u Beogradu.“

Bila sam očajna, šokirana, uplašena, besna, tužna, nesrećna. Mislim da je sve to bilo pomešano i da tako kako sam ja delovala tog dana izgleda neko za koga se kaže „potpuno izgubljen“.

Ispred ulaza u B92 uvek ima mnogo ljudi. Tu su dva kafića koja su stalno puna, zaposleni sa B92 koji ispred stoje na puš-pauzi. Uvek mi je bilo odvratno kada kolima dolaze do samog ulaza da bih ja izašla. Bilo me je sramota, ali njihova pravila su bila takva i tu nije bilo prostora za ubeđivanje.

Taj dan je, u tom trenutku, bio posebno odvratan. Svima je bilo jasno da se nešto dešava. Niko ništa nije pitao, osim sto me je neko gledao čudno, neko zabrinuto, a poneko potpuno nezainteresovano.

Kad sam ušla u kancelariju „Insajdera“ dočekala me je užasna atmosfera, ili je bar iz mog ugla izgledalo tako. Trebalo je da se emituje emisija „Insajder o Insajderu“, kao najava nove sezone. Pošto nas nije bilo dugo na programu, skoro godinu dana zbog situacije u kojoj sam se ja našla, urednici su predložili da se pre početka novog serijala „Prevara veka“ o Kolubari, koji će raditi neko drugi - odnosno, to će biti prvi put da se ne čuje moj glas - uradi neka vrsta retrospektive svih emisija „Insajder“, da se podseti na sve ono sto smo razotkrili. Ideja je bila da se objasni da ja više neću biti autor emisije. To mi je zvučalo logično, ali me je mrzelo da pričam šta smo radili i kako smo radili. U tom trenutku sve mi je izgledalo besmisleno...

Ivana Živkov, koja je kao student FPN-a u „Insajder“ došla na praksu, ostala je kod nas jer sam smatrala da će ona biti odličan novinar, temeljna je, uporna, vredna, dobro razmišlja... Jedini problem s njom bio je što su je uglavnom zanimalo društveno-socijalne teme, a ne kriminal i korupcija koju „Insajder“ razotkriva. Ona i danas radi na B92.

Ona je nekako uvek ostala deo „Insajdera“. Kao novinar radila je u drugoj redakciji ali je više puta dnevno dolazila da nas pita da li nam treba neka pomoć. Obožavanje između nas bilo je obostrano.

Ivana je tada imala zadatak da uradi retrospektivu svih „Insajdera“, i da snimi razgovor sa mnom. Rekla sam joj: pitaj me šta god ti padne na pamet, nemoj da se dogovaramo oko pitanja. Mnogo serijala je urađeno dok ona nije došla u „Insajder“, i svašta ju je zanimalo, takva su bila i pitanja.

Kada sam došla u redakciju, više da se nekako pozdravim s njima i da im još jednom kažem da je sve isto samo što ću ja biti odsutna neko vreme, oni su još jednom gledali emisiju koja treba da se emituje. Neko od njih je rekao: „Super je emisija. Ajde ipak da pogledaš pre emitovanja. Rekla sam: „Ne pada mi na pamet, pa to je retrospektiva, šta ima da gledam.“

„Hoćeš li je gledati večeras?“

Pomislila sam - kakav paradoks, ja moram da se sklanjam iz Beograda jer neko navodno hoće da me ubije, a te večeri ide emisija o tome šta smo sve uradili za tih šest godina...

„Gledaću, naravno, ako stignem...“, a mislila sam u sebi da ću na kraju verovatno postati potpuno luda od svega što mi se dešava.

Atmosfera je bila vrlo čudna. Kao da su svi znali sve, ali su se pravili ludi i trudili se da to prikriju. Irena je u jednom trenutku pitala: „Samo mi reci, molim te, da li je sa tobom sve ok?“

„Jeste, pričaćemo jednog dana“, očigledno sam imala potrebu da svima sve kažem, ali to mi je bilo zabranjeno pa sam zato morala da glumim. Ipak se po meni videlo da ništa nije ok.

Otišla sam sa Mišom i Mirom na kafu. Kada smo izašli iz zgrade, opkolilo nas je mnogo policajaca u civilu. Užasno je sve to izgledalo...

„Došla sam da vam objasnim šta se dešava, ne mogu da vas lažem... Ali, pravite se da vam ništa nisam rekla i nemojte da me gledate zaprepašćeno sad dok vam pričam, jer će provaliti da sam vas o svemu obavestila a rekli su mi da ne smem nikome ništa da kažem.“

Potrudili su se da izgledaju pribrano, ali na njihovim licima je bio nekakav grč koji nije mogao da se prikrije. Došlo mi je da kukam na sav glas. Njihovi pogledi, koji su govorili da su zabrinuti, očajni i da me istovremeno žale, za mene su bili zastrašujući. Rekla sam im sve onako kako jeste i da bi koliko-toliko sve ostalo u nekim normalnim okvirima, odnosno da se ne bismo svi tu rasplakali zbog svega, rekla sam:

„Vas dvoje vodite računa o svemu. Ne mogu da se nerviram i zbog emisija i zbog toga ko šta radi.“

Miša, koji je uvek brižan, rekao je: „Doći ćemo Mira i ja kod tebe na par dana, pa ćemo o svemu da pričamo i da vidimo šta dalje.“

Mira je bila na ivici suza, ali je to uspešno krila.

Morala sam da krenem. Sama sam odlučila da pođemo što pre. Ako već moram da idem, hajde onda što pre da prekinem agoniju. Otišla sam samo da se javim Veranu i Sandi.

„Odoh ja, sve sam se dogovorila sa mojima iz 'Insajdera', biću na mejlu i skajpu, telefonu.“

Veran je ustao, zagrlio me i poljubio. To se nikada za toliko godina nije dogodilo. Veran jednostavno nije takav. Da sam samo nekoliko meseci ranije, kojim slučajem, došla da mu kažem: „Verane, ja odoh na par godina na Mars“, on ne bi možda ni podigao pogled sa računara nego bi otprilike rekao nešto kroz šalu: „Ajde, javi se ponekad, uživaj, srećan put“. Sada je uradio nešto što je mene potpuno izbacilo iz koloseka. Skoro da sam se tu pred njim rasplakala.

Sanda me je isto tako zagrlila, izljubila i rekla: „Brančice, čuvaj se.“

Ne znam kako sam izašla iz zgrade, ne znam kako se nisam srušila od stresa i šoka.

Put od Beograda do Divčibara trajao je čitavu večnost. Kolona od nekoliko automobila na izlasku iz Beograda, menjaju tablice... U kolima ćutim i razmišljam šta mi je sve ovo trebalo. Žalila sam samu sebe, a to je ipak najodvratniji osećaj koji može da te obuzme. Tada sam shvatila da nema ničeg goreg od samosažaljenja. Bio je to prvi put da se tako osećam.

Stigli smo. Trojica iz obezbeđenja su ostala sa mnom, svi ostali su se vratili za Beograd. Bio je to mali hotel, i činilo mi se da su svi znali, od konobara do vlasnika, zašto sam tu... Vlasnik me je prepoznao i došao da se upoznamo:

„Ja obožavam vaše emisije, čast mi je što ste ovde. Jeste li poslovno tu?“

„Hvala mnogo, jesam... Imam baš mnogo posla pa sam se malo sklonila iz Beograda da radim na miru.“ „E, lepo, ovde će vam prijati, evo baš čekamo da počne 'Insajder'.“

Obuzela me je neka panika, ne znam zašto, rekla sam: „Idem u sobu da gledam.“ Karan je rekao: „Možemo li i mi kod tebe da gledamo?“

Bilo mi je glupo da im kažem: Samo mi još vi falite...

Umorna od svega rekla sam: Dodite kad počne emisija, idem da se raspakujem, istuširam, i dođem sebi... Karan, Sekula i Biske došli su u moj apartman i celu emisiju, koja je zapravo bila retrospektiva svega što smo radili prethodnih godina, sa najvažnijim segmentima izvučenim iz emisija, gledali su i komentarisali zaprepašćeno... Odgledali su od početka do kraja.

„Ja sam stalno pratio 'Insajder', ali nisam se toliko udubljivao, osim što sam bio ubeđen da nema šanse da to radite sami, da nemate nikoga ko stoji iza vas. Sada kad sam upoznao sve vas, jasno mi je da su to bile obične podmetačine i da ne radite ni po čijem nalogu“, rekao je Sekula. Karan je samo prokomentarisao da nije ni čudo posle svega što smo uradili da neko hoće da me ubije.

„Zato smo mi tu, samo neka probaju“, bio je izričit Biske.

Te noći nisam spavala. Emitovanje najvažnijih delova iz svih emisija koje smo radili vratilo me je u period početka emitovanja emisije „Insajder“ i na razmišljanje o tome koliko je zbog budućnosti ove zemlje važno da se otkriju mračne tajne iz prošlosti.

Prvi serijal „Insajdera“ 2004. godine zvao se „Rukopisi ne gore“. Ne znam zasto sam odlučila da serijal nazovem citatom iz romana „Majstor i Margarita“. Možda baš zato što činjenica da „rukopisi ne gore“ na najbolji mogući način oslikava sve što se dešavalo pre i posle ubistva premijera Srbije. To ubistvo nije do kraja rasvetljeno do danas. Pravnosnažno su osuđeni samo oni koji su pucali, ali nikada nisu otkriveni naručioci, nalogodavci i inspiratori tog ubistva. Taj serijal obeležio je „Insajder“ na svaki način. Uradili smo za nekoliko godina čak 28 emisija na tu temu. Pročitali smo sve iskaze, svu sudsku dokumentaciju, razgovarali sa svedocima svih važnih događaja. Mislím da niko osim nas u Srbiji nije imao kompletnu sliku o onome što se tada dešavalo. Neki to jednostavno nisu hteli da vide, neki su ignorisali, a neki su namerno konstruisali laži.

12. mart 2003.

Imala sam slobodan dan. Tada sam radila na Radiju B92. Taksijem sam krenula od kuće, valjda da se nađem s nekim na kafi, kada mi je zazvonio mobilni. Zvali su me iz redakcije. Nisam mogla da verujem u ono što čujem.

Ranjen!!? Kada? Gde? Kako? U tom trenutku nije se znalo da je ubijen. Informacija je glasila: premijer Srbije je ranjen i prevezen u Urgentni centar. I u prethodnom periodu bilo je nekoliko puta takvih lažnih dojava. Sada sam znala da je informacija tačna. Uhvatio me je neki čudan strah koji nikako da me pusti. Ma ne, ipak nije... Izvući će se sigurno, čak i da je ranjen... Naravno da sam odustala od toga da odem u pravcu koji sam prethodno planirala... Rekla sam taksisti adresu redakcije Radija B92. Na putu do posla okrećem sve moguće brojeve telefona svih ministara iz Vlade Srbije. Niko se nije javljao. Ne znam zašto, okrenula sam i Đinđićev broj. Bio je nedostupan.

Samo dvadesetak dana ranije, 21. februara 2003, odigrao se jedan od pokušaja ubistva Đinđića kada je na kolonu automobila u kojoj je bio i premijer kamionom „naleteo“ član tada zemunsko-surčinskog klana Dejan Milenković Bagzi.

„Mediji“ o kojima tada nisam mislila ništa loše - bila sam previše naivna pa nisam ni verovala da mogu da postoje „plaćeni“ novinari - objavljivali su svakodnevno pre ubistva: „Koga se to Đinđić plaši?“, „Šta će mu obezbeđenje?“, „Zbog čega bi neko ubio premijera?“ Zbog takve atmosfere, i verovatno zbog kampanje koja se vodila protiv njega, sam Đinđić je tog 21. februara 2003. godine rekao da je u pitanju neko ko je očigledno vežbao da vozi na autoputu. Kada je ubijen, saznalo se da je Bagzi tada trebalo da zaustavi kolonu vozila koja se kretala autoputem, a da ostali pripadnici zemunskog klana zoljama s određene udaljenosti gađaju vozilo u kojem se nalazio premijer. Bagzi nije uspeo da zaustavi kolonu, ali je uhapšen maltene zbog saobraćajnog prekršaja.

Obezbeđenje Zorana Đinđića tog se dana zaista čudno ponašalo, ali očigledno niko na to nije obratio pažnju. Oni su, ni manje ni više, pozvali saobraćajnu policiju kao da je u pitanju saobraćajni prekršaj, a ne očigledan pokušaj da se zaustavi kolona u kojoj se nalazio i premijer. Sada kada ja živim sa obezbeđenjem, jednostavno znam da se to tako ne radi. Profesionalni policajci ništa ne prepuštaju slučaju tek tako.

Braća Miladin i Milan Veruović koji su bili glavni u Đinđićevom obezbeđenju nisu bili profesionalni policajci. Oni su čak imali i krivični dosije ali su, uprkos tome, po Đinđićevom nalogu, posle demokratskih promena dobili službene legitimacije MUP-a. Đinđić je hteo da ga, i kada je postao premijer, čuvaju isti oni koji su ga čuvali dok je bio jedan od lidera opozicije. U vreme Miloševića, ko je drugi mogao i hteo da čuva Đinđića nego neko iz tog sveta!? Naravno da Đinđić nije verovao Miloševićевой policiji koju su nasledili posle promena i insistirao je na tome da ga čuvaju isti ljudi.

Dejan Milenković Bagzi uhapšen je na licu mesta, ali isto tako i pušten, pa su ga maltene jurili kada je izašao iz SUP-a, da ga vrate... O tome je Milenković i sam govorio u iskazu.

Iskaz Dejana Milenkovića Bagzija dat policiji 21. februara 2003:

„U policijskoj stanici su mi saopštili da sam počinio carinski prekršaj. Sačinili su zapisnik i meni vratili dokumenta, oduzeli mi kamion uz potvrdu i pustili me. Pošto su me pustili, ja sam krenuo iz stanice i posle 100 metara iza mene je izašao jedan policajac u uniformi, potrčao je prema meni i rekao mi: 'Izvini, molim te, moraš da se vrati ponovo, veliki je problem'. Potom sam se vratio u stanicu.

Taj događaj je možda i najvažniji, jer najbolje oslikava kako sistem uopšte nije funkcionisao, isto kao što je to bio najbolji dokaz kakav je sistem nasledila prva demokratska vlast. Kriminalci su

imali svoje ljude i u službi, i u policiji, i u pravosuđu.

Policajac je pozvao Milenkovića da se vrati jer je usledio telefonski poziv iz Bezbednosno-informativne agencije i Uprave za borbu protiv organizovanog kriminala, s pitanjem: „Pa, je l' vi znate koga ste uhvatili i pustili? Vraćajte ga.“ Tako Milenković završava u SUP-u u Ulici 29. novembra. Ipak, 22. februara policija podnosi krivičnu prijavu samo za oduzimanje vozila, čak ne ni za falsifikovanje isprave. Istražni sudija donosi rešenje kojim se Dejanu Milenkoviću određuje pritvor od osam dana. U obrazloženju se navodi da okolnosti ukazuju na opasnost od bekstva, te da mu je zbog toga u cilju nesmetanog vođenja krivičnog postupka određen pritvor.

U obrazloženju žalbe, Bagzijeveve advokat Milorad Gligorijević objašnjava javnosti da je njegov klijent po zanimanju trgovački putnik koji živi na poznatoj adresi i porodičan je čovek. Još je dodao, a svi mediji preneli:

„Ja sam u poverljivom razgovoru s Milenkovićem u Gradskom SUP-u saznao da će čim izađe na slobodu tražiti prijem kod predsednika Vlade kako bi mu objasnio svoje ponašanje u saobraćaju i ukazao na nebezbednu i nepropisnu vožnju vozila iz njegove pratnje.“

Sve ovo ne bi bilo neobično da se kasnije nije saznalo, i to baš od Dejana Milenkovića Bagzija, da je jedan od advokata mafije bio upravo Gligorijević. Da li je to značilo da je on znao da je Bagzijeveve plan bio da pomogne tog dana u planiranom ubistvu premijera Srbije, i da ga to nije sprečilo da obmanjuje javnost i učestvuje u prikrivanju krivičnog dela - ovo u sudskom postupku nije razjašnjeno.

Kada je premijer ubijen, uhapšeno je i nekoliko advokata koji su zastupali pripadnike zemunskog klana, među njima i Miodrag Gligorijević. Tada je Uprava za borbu protiv organizovanog kriminala MUP-a Srbije, kako su preneli mediji, saopštila da je u zloupotrebama ovlašćenja prednjačio advokat Miodrag Gligorijević.

Protiv njega, međutim, nikada nije vođen postupak. On je tužio državu zbog vremena provedenog u pritvoru i u vreme vlade Vojislava Koštunice dobio je za to odštetu.

Samo četiri dana posle hapšenja Dejana Milenkovića Bagzija 2003. godine, Vanraspravno veće IV opštinskog suda u Beogradu iz potpuno neobjašnjivog razloga ukida mu pritvor, i pored toga što su znali ko je Bagzi. Istom tom veću dostavljen je i izveštaj iz krivične evidencije kroz koju Dejan Milenković Bagzi prolazi prethodnih godina, tako da je potpuno neargumentovano objašnjenje da Sud nije znao o kome se radi i da su članovi Sudskog veća mislili da je reč o trgovačkom putniku. Tako je Dejan Milenković pušten iz pritvora četiri dana ranije. Tih nekoliko dana trebalo je da posluži policiji da prikupi dokaze da se radilo o pokušaju ubistva premijera Srbije.

Neverovatno je kako je taj slučaj ostao neispitan do kraja. Premijer je ubrzo posle tog događaja ubijen, tokom sudskog postupka saznalo se koliko su puta pokušavali da ga ubiju. Dejan Milenković Bagzi bio je u bekstvu sve do 2006. godine. Posle toga, postao je svedok saradnik. To je tek posebna priča. Ovaj bivši član surčinskog i zemunskog klana rekao je na suđenju da su mu advokati Slobodan Milivojević i Biljana Kajganić, dok je bio u bekstvu, u vreme vlade Vojislava Koštunice, poručivali da prihvati status svedoka saradnika i da Vladimira Popovića Bebu i Čedomira Jovanovića dovede u vezu s atentatom na predsednika vlade. Milivojević je tada branio prvooptuženog Milorada Ulemeka Legiju a Biljana Kajganić je zastupala Bagzija dok je bio u bekstvu, odnosno dok je bio okrivljen. Bagzi je otkazao saradnju Biljani Kajganić i izabrao drugog advokata.

Objavljene su kao dokaz čak i službene beleške o svemu tome, ali je cela ta priča kasnije zataškana.

Niko nije odgovarao zbog nagovaranja na lažno svedočenje.

Ostalo je nejasno zašto je Bagzi kao neko ko je učestvovao u pokušaju ubistva premijera na

kraju dobio status svedoka saradnika.

Nekako sam ipak verovala da Zoranu Đinđiću ne može ništa da se desi. Jednostavno, nije moguće da ga nema. Bio je pun života. Svakodnevno na raznim događajima. Stalno u nekoj akciji. U redakciji smo se smejali kada je jedan dan, u pauzi između sednice Vlade Srbije i nekog sastanka, vozio rolere (valjda je bila rolerijada ili nešto slično), onda je ručao pasulj sa studentima u studentskom domu, pa je sa vatrogascima bio na pokaznoj vežbi. I ko zna šta sve još tog dana. Razmišljali smo tada da je taj čovek stvarno neumoran kada pored svih obaveza ima vremena i za „takav marketing“. Svi smo mislili da radi sve kako bi promenio imidž koji je imao u javnosti prethodnih godina.

Dugogodišnja kampanja koja se u medijima vodila protiv njega u vreme vladavine Slobodana Miloševića ipak je na javnost Srbije ostavila „trajne posledice“. Mnogi su ga mrzeli i doživljavali kao izdajnika, prevaranta, plaćenika. Tek na sahrani, na kojoj se pojavio neočekivano veliki broj ljudi, neko od njegovih saradnika, čini mi se Žarko Korać, rekao je: „E, Zorane, ipak su te voleli iako ti to nikada nećeš saznati.“

Koliko god smo mislili da u mnogim stvarima greši, koliko god smo ga u programu svakodnevno „kritikovali“ i ukazivali na greške njegove vlade, Zoran Đinđić je ipak kod novinara bio omiljen političar jer je uvek odgovarao na telefonske pozive. Svaki razgovor s njim donosio je neku vest. Javljao se na telefon čak i kasno uveče. Kada je odlučio da uredbom, koju je donela Vlada Srbije, bivšeg predsednika Jugoslavije

Slobodana Miloševića izruči Hagu, zvala sam ga pošto sam bila dežurna u redakciji. Bilo je prilično kasno za poziv premijeru, ali javio se odmah. „Dobro veče, izvinite što zovem ovako kasno, Brankica Stanković, B92.“

„E, dobro veče, Brankice, što radite ovako kasno?“ „Pa, danas ste doneli uredbu i izručili Miloševića, kako komentarišete tvrdnju predsednika Jugoslavije Vojislava Koštunice da je u pitanju državni udar?“ Prekinuo me je i rekao: „Nikako, evo gledam film 'Gladijator' s Lukom.“ (Luka je njegov sin.) Rekla sam: „Pa morate nešto da kažete.“ On se nasmejao i rekao: „Nećete se ljutiti ako vam kažem da se film upravo završava i da ne bih da propustim kraj.“ Rekla sam: „Hvala, do viđenja.“

Sećam se da sam ipak objavila vest da premijer neće ništa da komentariše jer, kako kaže, gleda film sa sinom. To su prenele sve domaće i strane agencije. Sledeći dan je, u televizijskom obraćanju, građanima objasnio da je takvu odluku o izručenju Miloševića Hagu doneo zbog budućnosti Srbije i svih nas.

Samo nekoliko meseci ranije, neposredno pošto je formirana prva demokratska vlada na čijem čelu je bio Zoran Đinđić, Slobodan Milošević je uhapšen u svojoj vili na Dedinju. Taj događaj je bio značajan ne samo kao vest nego je meni to bilo posebno važno pošto sam uspela da snimim telefonski razgovor s Miloševićem.

Bio je to veliki uspeh. Poslednja izjava koju je Milošević dao srpskim medijima bila je baš za Radio B92, koji je u vreme njegovog režima zatvaran više puta. Nekoliko puta u vreme njegove vladavine Radio B92 je gubio signal jer je, kako su objašnjavali, „ušla voda u koaksijalni kabl“. Veče uoči NATO bombardovanja tadašnje SRJ 1999. godine, u prostorije radija, koji se tada nalazio u zgradi Doma omladine u centru Beograda, upali su policajci sa mašinkama i puškama i naredili da se iste sekunde prekine emitovanje programa. Bila sam te noći dežurna u redakciji i nisam se danim oporavila od šoka. Ponašali su se prema nama kao da smo ubice. „Odmaknite se od telefona, svi sedite za ovaj sto, nemojte da se neko čuje.“ Naravno da sam morala da progovorim: „Kakav skandal, kako vas nije sramota.“ Sećam se da se i Bojana Lekić, koja je tada bila urednik,

raspravljala s njima, dok su nas tako opkoljene držali kao taoce. U jednom trenutku pojavio se Veran Matić.

Kada su ga legitimisali, naredili su mu da krene s njima. Nismo celu noć znali šta je s njim. Kasnije smo saznali da su ga odveli u SUP u 29. novembra i držali ga tamo celu noć da bi ga ujutru pustili. Nisu ga ništa ispitivali.

Bio je to način zastrašivanja. Pošto su nam zabranili da emitujemo program na frekvenciji 92,5, počeli smo da emitujemo program preko interneta i satelita. Ubrzo su, posle nekoliko dana, dok je uveliko trajalo NATO bombardovanje Srbije, ponovo upali, ali ovaj put su zapečatili prostorije B92 i izbacili nas napolje. Radio B92 je preuzet, odnosno oteo ga je SPS, na čijem je čelu tada bio Slobodan Milošević, a portparol je bio Ilica Dačić, današnji premijer Srbije. Urednik otetog B92 postao je Nemanja Đorđević. Taj čovek bio nam je svima antipatičan. Danas je „uspešan biznismen“. Pozvali su tada sve zaposlene da ostanu i dalje da rade na „novom B92“. Svi do jednog su to odbili.

Mrtvi-hladni nastavili su da emituju program na frekvenciji 92,5, samo što je to sada bio pravi „patriotski program“, kojim je do tada nezavisni radio B92 sada prkosio NATO-u na isti način kao i RTS.

Mi smo se sastajali svakodnevno u prostorijama „Medija centra“ i svako od nas je postao dopisnik neke ANEM-ove radio-stanice (Asocijacije nezavisnih elektronskih medija, čiji je osnivač bio zapravo B92). Članice ANEM-a bile su brojne lokalne radio-stanice u Srbiji ali i Crnoj Gori. I tada je Veran pokazao koliko brine o svojim ljudima. Ne znam kako je našao načina, ali uspeo je da nas održi na okupu. Radili smo kao dopisnici, ali smo ipak radili, što nam je svima pomoglo da preživimo taj užasan period bombardovanja i da ipak tako na okupu nekako sve lakše podnesemo.

Kada je završeno bombardovanje, preselili smo se u „Beogradanku“. Emitovali smo program na frekvenciji trećeg programa gradskog radija Studio B i zvali smo se B2-92. Ubrzo su nas i odatle izbacili.

Ponovo su nas zatvorili. Tada smo otišli na tajnu lokaciju. Improvizovana redakcija nalazila se u Ulici Svetozara Markovića. Bila sam tog jutra na rasporedu za jutarnji dnevnik. U pola šest zvala me je Sanda.

Kratko je rekla: „Zatvorili su nas. Nemoj da ideš u Beogradanku. Idi na tajnu lokaciju.“ Isto tako, kratko sam rekla „ok“. To je zaista bio period ilegale. Osećala sam se kao da sam u ratu i da dok pucaju sa svih strana moram da stignem s jedne na drugu poziciju a da me usput neko ne ubije. Zgrada na Obilićevom vencu u kojoj sam tada živela, u epicentru Beograda, bila je puna onih koji su radili u Miloševićевой tajnoj službi. Pojma nisam imala da se nalazim praktično u „osinjem gnezdu“. Kada sam to slučajno saznala, počela sam svesno da ih nerviram. Svakog dana sam u liftu lepila po jednu nalepnicu na kojoj je pisalo OTPOR (sa stisnutom pesnicom). Kada sam se vraćala s posla, nalepnica je uredno bila ili iscepana i sklonjena ili precrtana. I tako smo se preganjali svakoga dana...

U Ulici Svetozara Markovića ostali smo sve do 2003. godine. Tamo smo dočekali i petooktobarske promene. Jedina razlika je bila u tome što smo se posle 5. oktobra vratili na našu staru frekvenciju i emitovali program na 92,5.

Kap ne buši kamen snagom nego čestim kapanjem

Kada su 31. marta 2001. godine počele da stižu nezvanične informacije o tome da je krenula akcija hapšenja Slobodana Miloševića, istog trenutka sam otišla u redakciju. Podrazumevalo se da onaj ko je na smeni u redakciji ne treba da zove ostale novinare kada se nešto dešava nego se odmah svi u nanosekundi pojavljujemo na poslu. Tako je bilo i te noći.

Svi novinari su u redakciji. Informacije stižu jedna za drugom, „uhapšen je“, „odveden je u Palatu pravde“, „odveden je u Centralni zatvor“. Ispred kuće na Dedinju gde je živeo Milošević s porodicom okupili su se članovi SPS-a, partije na čijem je čelu i tada bio. Novinari domaćih i svetskih medija javljaju različite informacije. Novinari B92 raspoređeni su na više lokacija, neko je ispred vile na Dedinju, neko ispred CZ-a, neko ispred Palate pravde. Niko od predstavnika države se ne oglašava. Sedim u redakciji i uporno zovem Branislava Ivkovića, tada visokog funkcionera SPS-a. On se nalazio u vili s Miloševićem. U jednom trenutku stiže potvrda da je Milošević prebačen u CZ. Nastaje pometnja. Ja i dalje zovem Ivkovića. Neko od urednika mi kaže: „Brankice, šta ti radiš? Hajde zovi nekoga iz Vlade neka ti potvrde i zvanično.“

„Neka zove neko drugi, pokušavam da dobijem Miloševića.“ Sećam se samo urlanja. „Ti nisi normalna, vidiš li da je kaos? Baš ćeš da dobiješ Miloševića, kako da se čuješ sa njim kad je u CZ-u. Radi nešto korisno.“ Nisam se obazirala. Odлучila sam da snimim Miloševića i tu je za mene bio kraj priče. Nema šanse da odustanem... U jednom trenutku javlja se Branislav Ivković, valjda zato što vidi da zovem već sto prvi put. „Gospodine Ivkoviću, da li je Milošević i dalje u kući ili je uhapšen?“

„Nije uhapšen, evo sedimo kod njega.“

„Pa možete li da ga zamolite da se javi, hoću da razgovaram s njim.“

„Ne, ne, ne... ne mogu to stvarno...“

Nastavila sam da zovem. Kada mu se smučilo što zovem bez prestanka, opet se javio.

„Gospodine Ivkoviću, ja sam mislila da vi imate bar malo uticaja na Miloševića“, rekla sam više očajnički, a ne da bih ga isprovocirala da mi dokaže da zaista ima uticaja na Miloševića. Sledeće što sam čula jeste da Ivković kaže Miloševiću:

„Predsedniče, na vezi je Brankica Stanković s Radija B92, ona je korektna, hoćete li da se javite?“

Uhvatila me je panika... Već mi je na računaru otvoren i namešten program za snimanje telefonskih izjava.

„Dobro veče“, bilo je prvo što je rekao Slobodan Milošević kada je uzeo telefon od Ivkovića.

Brzo sam uključila snimanje i valjda da bih dobila na vremenu izgovaram:

„Dobro veče, gospodine Miloševiću.“

U tom trenutku svi iz redakcije bukvalno skaču na mene da se uvere da li stvarno pričam s Miloševićem. Neko dobacuje: „Ne mogu da verujem da ga je dobila... Ona je potpuni šou.“

Od te pometnje koja je nastala oko mene, nemam pojma šta da ga pitam i čini me se da sam postavila najgluplje pitanje u istoriji novinarstva.

„Šta radite?“

Bivšeg predsednika, koji je bio pravi diktator i vladao deset godina, koji samo što nije uhapšen, pitam šta radi!!!

Njegov odgovor je, međutim, obišao ceo svet i ispostavilo se da ništa pametnije nije ni trebalo da ga pitam u tom trenutku kada se nagađa da li je uhapšen ili nije.

„Upravo pijem kafu s mojim drugovima ovde i vrlo sam dobro. Gledam na sve ovo kao i svi građani Srbije. Ispred kuće su se okupili mnogobrojni građani, ne samo pristalice SPS-a već mnogi kojima je na srcu naš narod i nacionalno dostojanstvo. Mi smo svi zajedno ponosni kad vidimo takvo raspoloženje/1 „Da li ste uplašeni zbog najave hapšenja?“

„Naravno da nisam.”

Sledeće pitanje bilo je o Hagu. Svi smo znali da će, ako ga uhapsu uskoro, biti i izručen Haškom tribunalu za ratne zločine. Tada je, međutim, samo prekinuo vezu. Ipak, imala sam snimljenu izjavu Slobodana Miloševića. Objavili smo je istog trenutka, a tu izjavu preneli su svi domaći i svetski mediji. Gledala sam kako na CNN-u i BBC-ju emituju izjavu koju sam ja snimila. Bila sam ponosna i sva važna. U redakciji euforija. Svi su oduševljeni. Uspela sam sve te velike novinare da oduševim. I do tada sam uvek jurila nekakve ekskluzive i ništa me nije mrzelo da radim. Nikada se nisam bunila kada sam morala da idem i na tri konferencije za novinare dnevno. Za mene to nije značilo da ću samo uključiti mikrofoni i snimač. Uvek sam se spremala temeljno za konferencije. Smišljala sam pitanja i donosila vest u redakciju. Već posle nekoliko godina postala sam omiljeni mlađi novinar u redakciji, a iz tog perioda postoji i anegdota. Biljana Vujasinović, urednica radijskih vesti, jednom je u trenutku besa rekla: „Ako ne pristane, pustićemo Brankicu na njega.“ Tako su me doživljavali drugi, jer sam i ja samu sebe uvek videla kao osobu koja će uspeti šta god da odluči. Upornost je najvažnija. Najlakše je odustati posle prve prepreke. Ali, kap ne buši kamen snagom, nego čestim kapanjem.

Toga sam se pridržavala uvek. Put od hiljadu milja počinje malim korakom. Uvek sam bila takva, ali sam se našla pod reflektorima i svi su obratili pažnju na mene tek kada sam počela da radim emisiju i na TV-u. Do tada sam to isto radila i na radiju, uvek teme koje niko nije radio. Ali emisija na radiju nije imala efekat kakav je imala emisija na televiziji.

Dok je Zoran Đinđić bio premijer, mislila sam za njega da je bio upetljan u sve i svašta. Takav utisak sam verovatno stekla na osnovu napisa po novinama i svakodnevnih izjava njegovih političkih protivnika.

Optuživali su ga za šverc cigareta, da je blizak sa kriminalcima, da pljačka državu. Smatrala sam da je on čovek koji sve kontroliše i ima apsolutnu vlast. Jednostavno, ostavljao je takav utisak. Kasnije sam saznala da to nije bilo ni približno tako.

U vreme kada je Zoran Đinđić postao premijer, bila sam novinar Radija B92. Počela sam da radim u toj redakciji '97. godine i može se reći da sam tamo novinarski „odrasla“. U vreme Slobodana Miloševića, B92 je bio simbol slobode, neka vrsta oaze koja vam pomaže da ne poludite. Tako sam ja doživljavala odlazak na posao.

S obzirom na to da je u Srbiji vladala prava diktatura, Radio B92 imao je veliku ulogu i značaj u svemu.

Iako nas je tadašnja vlast proganjala i propagirala da smo svi mi strani plaćenici i izdajnici svog naroda, i tada sam ponosno nosila majicu sa znakom B92. Nisam se plašila Miloševićeve policije, bila sam besna što živim u takvoj zemlji.

Godine 2000. Milošević je raspisao vanredne predsedničke izbore, ubeđen da će potvrditi svoju poziciju predsednika. Već je uveliko važilo „pravilo“ da Milošević s takvom opozicijom kakva jeste može da vlada sto godina. Niko nije očekivao da će se opozicija ujediniti i da će imati svog kandidata koji će pobediti Miloševića.

Bio je to Vojislav Koštunica. Bili smo zatečeni. Otkud Vojislav Koštunica kao predsednički kandidat?

Kada neko od novinara dobije zadatak da ide na konferenciju za novinare Vojislava Koštunice, to se smatralo svojevrsnom kaznom. To je čovek koji nikada ništa ne kaže, koji je dosadan, na čijim konferencijama novinari spavaju i nikada nemaju vest... Na pitanja ne ume da odgovara. A čini mi se da je to jedina osoba koja izgleda opasnije kada se smeje nego kad je ozbiljan. To sigurno govori

nešto o njemu kao o čoveku. Đinđić ga je predložio za predsedničkog kandidata. U sukobu su bili godinama. Svi smo u redakciji komentarisali, ne sluteći da će tako i biti, da Đinđić donosi najgoru odluku ikada.

Kakav Koštunica? Pa kakve on šanse uopšte ima protiv Miloševića? Njega ljudi i ne znaju. Koštunica je i tada imao svoje uslove. Danima se čekalo da saopšti da li prihvata ponudu da bude predsednički kandidat DOS-a. Posle nekog vremena - prihvatio je.

Krenula je predizborna kampanja DOS-a (Demokratske opozicije Srbije koja je tada brojala 18 stranaka). Vojislav Koštunica je trebalo prvo da poseti Miloševićev rodni Požarevac, koji je tada važio za grad zabranjen za opoziciju. Kao novinar Radija B92 pratila sam taj događaj. Kad sam se vratila, redakcija je bila puna. Svi su pitali: I? Kakav je Koštunjavi (tako smo ga zvali) kao predsednički kandidat? Bila sam sigurna da pobeđuje Miloševića. Svi su rekli: ma daj, stvarno? Objašnjavala sam: Ali, ljudi, ne možete da verujete kako su ga dočekali oni koji važe za okorele socijaliste. To je bilo potpuno neočekivano i nestvarno koliko je građana u Požarevcu, „zabranjenom gradu“ za opoziciju, izašlo na ulice da podrži predsedničkog kandidata opozicije. Braničevski okrug je, inače, bio poznat po tome da većina spada u „slobiste“. Svi su, međutim, bukvalno radosno skakali na Koštunicu. I on je nekako bio zbunjen i zatečen, ali već tada se videlo da ima šanse.

Koštunica je stvarno pobedio Miloševića. Ispostavilo se da je jedino on mogao da privuče i glasače socijalista. Niko od nas tada nije razmišljao da je on u stvari sličan njima.

Peti oktoobar

Tokom Miloševićeve desetogodišnje vladavine dogadali su se ratovi na prostoru bivše Jugoslavije, zemlja je bila pod sankcijama, stanovništvo sve siromašnije, satima se stajalo u redu za hleb i mleko, bilo je to vreme hiperinflacije... A istovremeno, oni koji su bili bliski Miloševiću imali su sve privilegije. Učestvovali su u tadašnjim „državnim poslovima“ kao što su bili šverc cigareta, nafte, oružja, otimanje novca od građana, iznošenje novca na Kipar. Vrhunac je bilo bombardovanje Srbije, opet zbog politike koju je vodio Milošević.

Većini je bilo dosta takvog života u izolaciji, ali u njihovim glavama, zahvaljujući propagandi Miloševićevih medija, Zoran Đinđić, lider opozicije, bio je „izdajnik“ jer se školovao u Nemačkoj, strani plaćenik, čovek koji se „zalagao za bombardovanje“. Istovremeno, Vojislav Koštunica bio je pošteđen takve medijske propagande, nije učestvovao u demonstracijama opozicije protiv Miloševića. Sve u svemu, nije se preterano isticao. Zoran Đinđić, svestan svega toga, predlaže Koštunicu za predsedničkog kandidata.

Važnu ulogu u „rušenju“ Miloševića imao je pokret Otpor. Osnovan 1998. godine, kao studentska organizacija, prerastao je u masovni pokret mladih protiv režima Slobodana Miloševića. Tokom 1999/2000. godine pripadnici MUP-a svakodnevno su hapsili „otporaše“, a oni su neumorno isto tako svakodnevno smišljali duhovite akcije koje su očigledno strahovito nervirale diktatorski režim.

Otpor se „priključio“ DOS-u. Na istoj strani, u borbi protiv Miloševića, bile su i brojne nevladine organizacije, nezavisni mediji, intelektualci, glumci...

Na završnom mitingu DOS-a na Trgu Republike, svi lideri opozicije pojavili su se na bini u majicama Otpora, jedino predsednički kandidat Vojislav Koštunica nije nosio majicu. Pratila sam kao novinar taj događaj i znam da sam to stavila u izveštaj. Bilo mi je čudno. Od čega se ograđuje? Zašto mrzi Otpor?

Čak ga je i Ceca Lukić u intervjuu koji je išao uživo na Radiju B92 pitala, onako iznenada, bez uvijanja, kako to samo ona ume: „Gospodine Koštunica, zašto mrzite Otpor?“ Potpuno se zbunio, a mi smo u redakciji vrištali od smeha. Ne zato što smo ga mrzeli. Nismo. Jednostavno, nikada nije bio zanimljiv novinarima.

Izbori su bili zakazani za 24. septembar 2000. Koštunica je pobedio. Izašla sam tada na izbore i glasala za Koštunicu. Problem u Srbiji je što se uvek glasa protiv nekoga a ne za nekoga ko stvarno može i hoće nešto da promeni. Te 2000. imala sam potrebu da dam svoj doprinos mogućim promenama. Želela sam da živim u državi u kojoj se poštuju ljudska prava, pravo na različitost, pravo na uspeh, pravo na život! Milošević je, međutim, saopštio da niko nije pobedio i da u drugi krug izbora idu on i Koštunica. Prvi put sam pomislila da više nema smisla i da treba otići iz Srbije. Međutim, krenula je akcija opozicije i otpora, „Zatvoreno zbog krađe“. Poruka je bila da je Milošević izbore pokrao i da svi koji tako misle treba da zatvore svoje radnje. Ceo grad se ubrzo pretvorio u pravo smetlište, đubre je bilo na sve strane, komunalci takođe nisu radili. Većina je stupila u neku vrstu protesta i štrajka.

Bilo je, u stvari, posebno zabavno živeti tada u Beogradu. Kao da smo se non-stop prebrojavali. Ima li više normalnih ili onih koji su zatrovani i zatupljeni toliko da ignorišu ubistva, pljačku i zločine...

Tada sam u centru Beograda na Obilićevom vencu živela u iznajmljenom stanu sa Jasminom Seferović, kasnije Pašić. Odlučile smo jednog dana 2000. godine, dok smo u „Grinetu“ ispijale ko zna koju kafu po redu, da živimo zajedno u centru grada iako je ona imala kuću u Višnjičkoj banji, a ja u Bulevaru kralja Aleksandra.

Otišle smo u agenciju, iznajmile prvi stan koji su nam pokazali i uselile se preko noći. Pravile

smo stalno „žurke“ i bile „ribe iz centra grada“. U tom periodu, bila sam ludo zaljubljena u „frajera iz centra grada“ pa mi je to bio još jedan od razloga da iznajmim stan baš u tom delu grada. Žeks i ja smo zajedno radili sve, pa i „rušili“ Miloševića. I danas kada posle toliko godina pričamo o svemu, uvek umiremo od smeha kako smo usred rušenja diktatorskog režima odlučili da ipak svratimo u kafanu koja je radila i nešto na brzinu pojedemo. Ispostavilo se da smo tako preskočili suzavac.

Petog oktobra bio je zakazan veliki miting, opozicija je pozvala Srbiju u Beograd. Četvrtog oktobra uveče radnici rudnika Kolubara stupili su u štrajk. Milošević je odlučio da pošalje policiju, opozicija je odlučila da kao podršku rudarima „pošalje“ Koštunicu. Opet sam bila tamo na novinarskom zadatku. Već te noći postalo je jasno da su ovaj put svi spremni na sve, pa i rudari Kolubare. Uključivala sam se u program, vratila se kasno, ali sam se 5. oktobra ujutru već u devet našla sa Žeksom na Obilićevom vencu. Krenuli smo peške po gradu da „dočekujemo“ demonstrante iz Srbije. Trebalo je da idem na posao posle podne. Pre podne sam bila građanin na demonstracijama, posle podne novinar.

Nije to bilo pitanje da li ste za ovu ili onu političku opciju, to je bilo pitanje opstanka. Ubijali su političke protivnike, osuđivali neistomišljenike, pljačkali...

Tog dana izgledalo je da je Srbija odlučila da se jednom zauvek izvuče iz izolacije i vladavine Slobodana Miloševića. Miting je bio zakazan za posle podne, ali su demonstranti iz svih gradova dolazili od ranog jutra. Tog dana je stvarno vladalo „ludilo“. Svi smo se plašili Miloševićeve policije i vojske. Bilo je kordona policije na svakom koraku, ali su istovremeno svi koji su tog dana odlučili da izađu na ulice bili posebno ludi i hrabri. Kao da smo svi zajedno rešili da sada više nema nazad!

U toj pometnji po gradu, odlučili smo da svratimo na piće u restoran „Polet“ koji je radio normalno, pa da ja idem na posao, a Žeks do Savezne skupštine gde je uveliko počelo okupljanje „mase“. Sedeli smo u „Poletu“ možda pola sata. Kada smo izašli, svi su negde trčali, bežali... Pitali smo šta se desilo, rekli su nam da je bačen suzavac i da su se svi razbežali. Bila sam očajna, sećam se da sam histerisala, pa što sad svi beže... I tako „nikakva“ krenula sam ka poslu. Sedište nam je tada bilo na „tajnoj“ lokaciji u Svetozara Markovića. Dok im išla ka redakciji, čula sam helikoptere. Mislila sam da će nas sve pobiti. Skoro uplakana ušla sam u redakciju, i rekla: „Ne mogu da verujem, pa stvarno smo svi najobičnije pičke, svi su pobešli, on će vladati večno, al' će nas prvo sve ubiti.“ Svi su me gledali zbunjeno, a neko me je prekinuo i rekao: „Šta ti je? Alo?“

Gori Skupština! Sad se Danijel uključio: Kakav suzavac, preuzeli su Skupštinu!!!“... Nisam mogla da verujem... Nastala je prava euforija... Svi su jurili po redakciji, okretali telefone, pokušavali da saznaju ko je gde...

Stizala je tako s terena informacija za informacijom. „Gori RTS“, „Policija se predala i prešla na stranu naroda“, „Specijalne jedinice su na strani građana“, „Legija je sa svojom jedinicom podržao demonstrante“... Ta informacija o Legiji je bila saopštena nekako kao najvažnija vest. Ona to jeste bila, ali tada nismo imali pojma šta će to značiti za sve ono što se kasnije događalo i kakve je veze imao 5. oktobar s ubistvom premijera Srbije Zorana Đinđića.

Milorad Ulemek Legija sredinom '80-ih je u Francuskoj pristupio Legiji stranaca, u kojoj je proveo sedam godina, ratujući u raznim krajevima sveta - u Čadu, Libiji, Bejrutu, Francuskoj Gvajani, u Persijskom zalivu... U Srbiju se vratio kada je počeo rat, 1992, i priključio se Srpskoj dobrovoljačkoj gardi, Arkanovim „Tigrovima“, i u njihovoj bazi u Erdutu obučavao dobrovoljce za front. Kao jedan od komandanata, s Arkanom je ratovao u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Kada je rasformirana Arkanova garda, prešao je u Jedinicu za specijalne operacije Službe državne bezbednosti Srbije, „Crvene beretke“, a komandant JSO-a je postao početkom 1999. kada je

na čelu Miloševićeve službe bio Radomir Marković.

Radomir Marković postavljen je za načelnika DB-a u oktobru 1998. godine, kada je s tog mesta smenjen Jovica Stanišić. Marković je bio čovek od poverenja Mirjane Marković i Slobodana Miloševića.

Slobodan Milošević je 6. oktobra pred kamerama državne televizije priznao poraz i saopštio da odlazi u penziju. Činilo mi se tada da je konačno sve pod kontrolom.

Tako je u oktobru 2000. godine Koštunica postao predsednik Jugoslavije. Formalno je samo on od svih iz DOS-a imao vlast. Tada su održani samo predsednički izbori, tako da vlast u Republici i dalje ima Milošević, odnosno SPS i JUL. Posle pobede kandidata opozicije na izborima za predsednika, raskisuju se i vanredni republički i lokalni izbori. Ali do okončanja tih izbora na republičkom nivou ta tri meseca vlada „prelazna vlada“ koju pored predstavnika opozicije čine i predstavnici Miloševićevog SPS-a. Sve odluke se donose konsenzusom. Koštunica odlučuje da neće biti revanšizma i na ključnim mestima u vojsci i DB-u zadržava Miloševićeve ljude, Radomira Markovića i Nebojšu Pavkovića. Takav prelazni period iskorišćen je da se unište brojni dokazi o pljački i zločinima.

Tri meseca kasnije, posle završenih vanrednih parlamentarnih izbora, premijer Srbije postaje Zoran Đinđić. Na prvoj sednici vlade smenjuje Radomira Markovića sa mesta šefa DB-a. Sledi prvi otvoreni sukob između Koštunice i Đinđića. Javnost, međutim, zaključuje da Koštunica uz sebe ima vojsku i vojnu službu, a Đinđić policiju i DB.

Istovremeno, sve ono što se godinama govorilo o Đinđiću na državnim medijima sada dobija i „potvrdu“. On je izdajnik, isporučio je Slobodana Miloševića Hagu, Koštunica je čovek koji poštuje zakon i patriota. Neposredno posle toga, otvara se slučaj oko ubistva na Ibarskoj magistrali (kasnije su za to ubistvo osuđeni upravo pripadnici JSO-a i DB-a). Komandant JSO-a Milorad Ulemek Legija u međuvremenu je smenjen i penzionisan. Na dan kada treba da se pojavi pred sudom kao svedok u slučaju ubistva na Ibarskoj magistrali izbija oružana pobuna JSO-a. Predsednik Jugoslavije Koštunica, koji je tada i vrhovni komandant Vojske, javno opravdava izlazak pripadnika JSO-a pod punom ratnom opremom na ulice Beograda.

Radila sam tada emisiju „Jutopija“ na Radiju B92. Tema je bila pobuna JSO-a. Znam da sam u uvodu emisije napisala da Koštunica javno podržava pobunu, a Zoran Đinđić ide u Kulu na slavu te jedinice. Njih dvojica su za mene tada bili podjednako krivi za sve što se u zemlji dešava.

U periodu od 2000. do 2003. zbivalo se svašta. Afere svakodnevno. Sukob između DSS-a i DS-a, odnosno između predsednika i premijera, bio je sve vidljiviji. Posle samo dve godine od promena desio se njihov potpuni razlaz. Štrajkovi nezadovoljnih radnika bili su takođe svakodnevni. I tada su me nervirali - kao urednik dnevnika na radiju radila sam priloge o tome kako to da u vreme Miloševića nikada nisu bili nezadovoljni. Nije mi to bilo jasno. Kasnije se ispostavilo da je štrajkove zapravo vodila Miloševićeva Služba bezbednosti preko svojih saradnika u sindikatima.

Tada nisam obraćala pažnju na to koje novine se najviše bave otvaranjem raznih „afera“ u koje je, kao po pravilu, bio umešan premijer. Upadljivo je, međutim, bilo da je tada započelo osnivanje brojnih novina, dnevnih listova i nedeljnika.

Za vreme Miloševićeve vladavine postojali su državni mediji i nekoliko nezavisnih. Tabloidi, osim lista „Svet“ koji se bavio estradom, nisu postojali. Posle promena 2000. mnogi koji su mislili da će biti ugroženi, a u takve spadaju razni pripadnici Vojne službe, DB-a, policije, političkih stranaka, ali i novinara Miloševićevih medija, počinju sa masovnim osnivanjem dnevnih listova.

Tako se osnivaju prvi tabloidi koji 2001. godine, logično, za cilj imaju rušenje prve demokratske vlade, diskreditaciju njenih članova, promovisanje vrednosti Miloševićevog režima...

Preko noći novinari postaju i mnogi koji do tada uglavnom nisu imali nikakve novinarske biografije. Urednici postaju oni koji su bili spremni da objavljuju i laži i neproverene informacije, ali pravi osnivači i vlasnici nikada nisu bili poznati nadležnim institucijama. Glavna meta novoosnovanih tabloida bila je vlada Zorana Đinđića. U međuvremenu, osniva se i list „Identitet“ koji je, kako je utvrdila istraga tokom akcije „Sablja“, bio u vlasništvu zemunskog klana. U tom listu je na dan ubistva objavljeno: „Đinđić meta slobodnog strelca!“

Tek 12. marta 2003. počela sam da razmišljam o tome ko su u stvari takvi novinari. Za koga rade? U akciji „Sablja“ zabranjeni su i ugašeni listovi „Nacional“ i „Identitet“. Od njih su, odmah posle ukidanja vanrednog stanja, nastali novi dnevni listovi u kojima su radili naravno isti novinari: „Kurir“ pa kasnije „Press“, „Balkan“, „Centar“, „Srpski nacional“, „Internacional“, „Evropa“ pa kasnije „Standard“... Dakle, jedan te isti krug ljudi, odnosno novinara, koji je radio u listovima koji su zabranjeni, zato što su i prema zvaničnoj istrazi stvarali atmosferu linča.

Kada je 12. marta 2003. godine stigla potvrda iz Urgentnog centra da je premijer Srbije preminuo od posledica ranjavanja, konsenzusom smo odlučili da to nećemo prvi da objavimo. Sačekaćemo zvanično saopštenje. Takva vest definitivno nije ekskluziva. Meni je bilo strašno suočavanje sa činjenicom da živimo u državi u kojoj je usred dana ubijen premijer. Šta će biti sa nama? S našom zemljom? Pa taj čovek je hteo nešto da promeni! Bilo je to čudno jer je B92 spadao u one koji su glavni kritičari vlade Zorana Đinđića. Sledećeg dana bila sam na rasporedu da radim Jutarnji dnevnik. Počelo je bez instrumentala, bez uobičajenog „dobro jutro, slušate Jutarnji dnevnik“. Ne znam kako sam preživela, ali pročitala sam taj jutarnji dnevnik bez ijedne greške. Imala sam utisak da svi čuju kako mi glas podrhtava; ali ne, zvučalo je kao da sam najpribranija osoba na svetu. Bez trunke emocija. Na sahranu nisam htela da idem kao novinar koji radi izveštaj, htela sam da idem kao građanin. Imala sam potrebu da na taj način budem među svima onima koji su kriminalcima i ubicama pokazali da ih se ne plaše.

Šok-bombe, hekleri, pištolji - više ništa ne može da me iznenadi!

Posle ubistva premijera Srbije, stalno sam razmišljala o tome kako je moguće da većinu novinara i medija u ovoj zemlji ne zanima šta je sve pozadina tog ubistva. Kasnije sam odlučila da baš zato radim serijal o tome, da probam da otkrijem šta se sve tu dešavalo. Imala sam utisak da su mnogi događaji koji su tako prolazili pored svih nas zapravo bili ključni u pripremi za ubistvo.

Koliko god da su mnogi pokušavali da nas diskredituju upravo zbog tog prvog serijala o ubistvu premijera Srbije, nismo odustajali iako je to možda jedina tema koju nismo uspeli da isteramo do kraja. O svemu tome ponovo sam razmišljala prve noći u „ilegali“, posle emitovanja najvažnijih delova iz svih serijala koje smo radili od 2003. do 2010. godine.

Te noći, kada sam gledala šta smo sve uradili za tih nekoliko godina, postalo mi je jasno da smo se mi, u stvari, što su više „udarali“ na nas upuštali u sve „opasnije“ teme. Pored serijala „Rukopisi ne gore“ radili smo i serijal „Državna pljačka države“, o iznošenju novca na Kipar tokom ratova i sankcija, o tome kako su srpski biznismeni u to vreme zaradili svoj prvi milion: „Pravila igre“, o fudbalskoj mafiji, „Službena (zlo)upotreba“, o korupciji u nadležnim institucijama, o pljački putem privatizacije, „Sud pred sudom javnosti“, o korumpiranom sudstvu i pravosudnoj mafiji, „Službena tajna“, o zločinima u kojima je učestvovala služba bezbednosti i o tome kako nikakve reforme nije ni bilo, i još mnogo serijala...

Stvarno smo se mnogima zamerili - bio je to i moj utisak.

Poruke koje sam dobijala zbog emitovanja najvažnijih delova iz svih emisija bile su sličnog sadržaja:

„Au, šta ste sve uradili za ovih nekoliko godina!“, „Dobro je što ste nas podsetili na sve ovo, jer se brzo zaboravlja“, „Pa kada se ovako sagleda šta ste sve uradili, na najbolji način svima možete da zapuštite usta činjenicom da za 'Insajder' nema zaštićenih“.

Oni koji su slali poruke nisu znali da sam sklonjena u „ilegalu“ upravo zbog takvih emisija, odnosno zbog bezbednosne procene.

Sledećeg dana, sve do tri po podne nisam izašla iz sobe. U jednom trenutku Veran mi je poslao mejl:

„Je li s tobom sve u redu? Ovi iz tvog obezbeđenja zabrinuti su što te nema, ne znaju da li još spavaš.“

To me je još više razbesnelo. Pa šta ako nisam izašla iz sobe? Sigurno nisam umrla ili skočila s drugog sprata. Izaći ću kad mi se bude izlazilo!

„Ma ne spavam, nego mi je mučno da silazim dole, ali moraću nešto da jedem. Ne brini, ok sam.“

Veran je znao da sam očajna, pa su zato on i Miša, koji su pored Mire jedini znali gde sam, odlučili da dođu u „posetu“ da bi me malo oraspoložili. Mnogo mi je značio takav njihov gest. Ručali smo satima, odnosno satima sedeli u kafani. Pričali smo o novom serijalu „Kolubara“ koji treba da krene za dve nedelje, o novim članovima redakcije „Insajdera“ i o komentarima kojima je bio zatrpan sajt B92 posle emitovanja dva dela emisije „Insajder o Insajderu“.

Miša je tada poneo sa sobom i malu kameru da sve snima. Nervirao me je što se i u takvim situacijama ponašao kao da je na „zadatku“ i kao da je došao da snima a ne da se vidi sa mnom. „Šta će ti snimak lokacije na kojoj se nalazim, da li si poludeo? Pa ovo je moj život, nemoj to da snimaš!“

„Moramo da imamo sve ovo zbog istorije“, rekao je kao da se čudi što se odjednom bunim kada sam uvek ja ta koja pita da li ste snimili ovo, da li ste snimili ono...

Dok smo Veran i ja sedeli u restoranu, Miša je izašao da s tom malom kamerom snimi okolinu. Zamolio je Bisketa da otvori gepek automobila da snimi i šta su sve poneli od naoružanja. To mu je tada izgledalo kao - „dobra“ ideja za „dobar“ snimak. Vratio se posle deset minuta u restoran.

Priznao je da je doživio neku vrstu otrežnjenja. Da je zapravo tada postao potpuno svestan da je situacija i više nego ozbiljna. Prestao je da snima.

Ostao je, međutim, snimak na kojem se vide šok-bombe, hekleri, pištolji, neke lampe, sprave za otkrivanje bombe ispod automobila... Nisam ni ja znala šta sve nose sa sobom ali činilo mi se, kada se Miša vratio bleđ za sto, da više ništa ne može da me iznenadi. Slušali smo ga kako objašnjava da zapravo sve do tog trenutka nije bio svestan onog što se dešava. Sve to govorio je u mom prisustvu kao da se radi o nekoj desetoj osobi. Najluđe od svega je bilo ipak to što sam ja aktivno učestvovala u razgovoru. Interesovalo me je šta je imao nameru da radi s tim snimcima. Objasnio mi je da je to svedočanstvo i da moramo da imamo taj materijal jer će se s vremenom zaboraviti šta se dešavalo. Kao da mi je dao ideju! Tražila sam da mi ostavi tu malu kameru zbog koje sam samo pola sata ranije besnela. Kasnije sam ja tajno snimala sve što sam mogla. Tako sam snimila i filmsku jurnjavu po autoputu...

Izdržala sam na toj tajnoj lokaciji ukupno šest dana. Kada su Veran i Miša otišli, počela sam da pregovaram sa Sekulom, Karanom i Bisketom da odemo odatle.

„Stvarno ovde ne mogu da radim. Hajde da se vratimo u Beograd. Novi serijal počinje uskoro, imam dosta posla...”

„Brankice, tako nešto nije moguće... Ne možemo u Beograd sve dok nam ne jave da je bezbedno“, objašnjavali su mi naizmenično Biske, Karan i Sekula.

„Ne može tako... Što bih se ja sklanjala? Vaš posao je da uradite sve da ja budem bezbedna u Beogradu. Nisam ja tražila obezbeđenje, nego je država odlučila da moram da imam policijsko obezbeđenje, prema tome, treba vi da se prilagodite meni a ne ja vama.“

„Sve si u pravu, ali sada tako nešto nije moguće.“

„Hoću kući!“, bila sam izričita u svom zahtevu.

E tad već nisu znali šta će sa mnom. Na trenutke je izgledalo kao da pored sebe imaju dete koje histeriše jer hoće igračku i ako je ne dobije tog trenutka počće da urla, plače. Na kraju će se zaceniti...

Sekula je rekao: „Hoćeš li da razgovaram sa šefovima da promenimo lokaciju ako ti se ovde ne sviđa?

Da li bi volela da ideš na neko drugo mesto odakle ćeš moći da radiš?“

„Na koje drugo mesto?! Hoću kući!“

„Kući ne možeš, ali možemo da odemo negde gde se tebi sviđa, razmisli pa da probamo tako nešto da organizujemo.“

Pomislila sam da bi bilo dobro da odem u jedno mesto blizu Kopaonika, tamo volim da idem, osećam se kao kod kuće, nema gužve, bila sam tamo mnogo puta, u blizini je čuvena kafana „Kljunac“. S vlasnikom kafane sam u međuvremenu postala drugarica jer sam tamo boravila i jela često. Duletu, koji je jedan od vlasnika, bilo je simpatično kad tražim „od svega po malo“ i onda mi iznese sve što ima: kajmak, sir, ajvar, kiseli kupus, pavlaku u paprici, pihtije, pršutu, jagnjetinu, pogaču... Često sedi sa nama za stolom. Jednom je, potpuno iznenađen, dok sam sedela sa svojim društvom i večerala, rekao:

„Brankice, ti sigurno imaš neku pojačanu kiselinu u želucu?“ „Odakle ti to? Nemam!“

„Pa mnogo, bre, jedeš a ništa ti se ne vidi...”

Svi za stolom počeli smo da se smejemo. Uvek večeram ili ručam satima. Kao Italijani. Nikada ne jedem samo zato što sam gladna nego zato što uživam u hrani. Tako uživam u svemu. Veliki sam hedonista i volim da uživam. To ne ume svako, takvo umeće je prava privilegija. Čoveku pripada samo sadašnjost i u njoj treba uživati maksimalno. Zato i filozofi hedonizam poistovećuju sa umećem

življenja.

Rekla sam „drugarima“ da hoću da idem tamo.

„Ajde videću posle sa šefovima da li je to izvodljivo.“

„Što ne bi bilo izvodljivo? Čak i ako nije, reši to sa njima, ubedi ih da bude izvodljivo.“

„Potrudiću se“, obećao je Sekula. Učinilo mi se da im je već uveliko muka od mene, ali to im je bio posao pa nisu imali kud.

Pristali su da promenimo „lokaciju“. Dobili su dozvolu da to uradimo. E, tada počinjem da pregovaram da kad krenemo s Divčibara na Kopaonik, svratimo samo kratko na B92 da popijem kafu. Plan mi je zapravo bio da se dokopam svog stana i da tu ostanem. Rekli su: u redu, krećemo sutra ujutru, tad i tad stižemo u Beograd. „Koliko planiraš da se zadržiš na B92?“

„Ne znam!“

Znaju da kad kažem - ne znam, povišenim tonom, onda tu više nema razgovora. I zato me svaki put posle toga ostave malo na miru, pa iz nekog petog pokušaja saznaju šta ih zanima.

Nisam javila nikome da dolazim. Ni Miši, ni Miri, ni Veranu, ni Sandi. Bilo je već poslepodne kada sam banula na B92. Svi su se iznenadili kad su me videli. Iz „Insajdera“ su svi bili na poslu.

„Eee, jupiii, otkud ti?“, rekla je Irena kada me je videla na vratima kancelarije.

S njom sam bila u svakodnevnom kontaktu jer je serijal „Prevara veka“ o zloupotrebama u Kolubari, trebalo da počne s emitovanjem, pa smo sve radile preko telefona, skajpa i mejla. Za nedelju dana mi je bar 100 puta poslala poruku: „Užasno nam fališ, ovo ne možemo da završimo bez tebe.“ I zato se oduševila kada je videla da sam došla.

„Evo, na proputovanju... svratila da popijemo kafu.“

„Čekaj, pa ne ostaješ ovde?“

„Ne, hajde, sve ćemo se dogovoriti na kafi.“

Svi iz tadašnje redakcije „Insajdera“ krenuli su sa mnom na kafu u obližnji kafić „Kaldi“.

Desetak policajaca u civilu raspoređeno je unutra, ispred kafića, ispred B92. Užasno! Neko iz „Insajdera“ me je pitao: „Šta se ovo dešava?“

„Nemam pojma, glupiraju se i igraju se rata“, kratko sam rekla. Shvatili su da neću da pričam o tome.

Nisu više zapitkivali.

Svi oni su tada bili pod nekom posebnom vrstom stresa. Treba da počne serijal koji je prvi zajednički projekat proširenog tima „Insajdera“. Irena paniči: „Molim te, reci mi da će sve biti ok. Užasna mi je frka.“

Šaljem ti novi predlog koncepta prve emisije večeras, ali plašim se da opet neće biti dobro.“

„Na kraju će biti dobro, ne brini. Važno je da mi pošalješ večeras, kako bih imala vremena da prepravim.“

Tu je i Aleksandra koja sada prvi put treba da montira emisiju s Irenom, prvi put treba da radi „Insajder“ bez mene u montaži. Godinama radimo zajedno i to odlično funkcioniše. Ona je posebno u panici jer emisija mora da se izmontira na vreme, a u tom trenutku izgleda kao da se sve raspada.

Dok sedim s njima i pričam, na trenutak sam zaboravila da gomila policajaca čeka ispred da krenemo, da zapravo ne ostajem tu, nego opet idem u ilegalu, ali na drugu lokaciju. Smejemo se jer je Miša opisivao šta se desilo tog dana i kako je uspeo tajno da snimi nešto što nam je trebalo.

Prilazi Sekula: „Izvinite, samo da pitam, kad krećemo?“

U trenutku sam poludela.

„Neću da krenem. Ja bih da prespavam u svom stanu jer je već kasno.“

I stvarno, jeste bilo već oko osam uveče. Počela sam da objašnjavam da je suludo da sad idemo.

„Možemo li da ostanemo u Beogradu večeras?“, usudila sam se da pitam.

„Nije pametno da ostajemo, ali šta mi tu možemo ako ti nećeš da ideš“, rekao je besno. „Samo nam kaži da li ideš ili ne, dosta ljudi čeka da im javim... Nismo sami.“

Užasno sam mrzela takve situacije. Ja se, zapravo, ništa ne pitam ali mi, kao, ostavljaju mogućnost da odlučim. Nemoćna sam potpuno! Ostala bih, ali otkud ja znam da li je stvarno toliko opasno jer se oni šetaju sa heklerima i situacija je napeta toliko da po njihovim izrazima lica deluje kao da će svakog trenutka neko da nas napadne.

Uz sve to, osim Miše i Mire, ostali članovi „Insajdera“ pojma nemaju šta se dešava i gledaju zapanjeno raspravu koja je počela između mene i Sekule.

Miša, koji retko kad poludi, ubacuje se i kaže Sekuli: „Pa nemoj tako, odlučite vi da li može da ostane ili Sekula se drži svoje priče i ponavlja jedno te isto.“

Mira se oglašava: „Sekula, nemojte to da joj radite.“

I tu je bio kraj... Nisam mogla da se uzdržim, lice mi je odjednom postalo mokro od suza. Valjda u pokušaju da sakrijem koliko sam očajna, počela sam da jecam. Zaboravila sam da su svi iz „Insajdera“ tu, da je pun kafić, da je nekoliko policajaca pored mene, da svi gledaju u mene. Nastavila sam da plačem ali i da vičem: „Ostajem večeras u Beogradu!“

Sekula me je samo pogledao i kao da je neki kamen od čoveka kratko rekao: „Ok. Je l' to definitivno?“

„Da!!!“, rekla sam besno. Sada je u meni preovladao bes pa sam prestala da cmizdrim. Svi za stolom pokušavali su da me uteše. Sedeli smo još malo a onda sam otišla u stan.

Plan mi je bio da u Beogradu ostanem, ali posle samo nekoliko dana naređeno mi je da odmah krenem dalje, na drugu lokaciju.

Kada sam Aleksandri poslala da pročitava sve ovo što sam pisala, u njenim komentarima stajalo je, između ostalog, baš kod ovog dela: „Bože, koliko si tada plakala... Sećam se da sam sledećeg jutra donela odluku - jedino što ja mogu da uradim i kako mogu da pomognem u ovakvoj situaciji, jeste da sedim i radim tu 'Kolubaru' koliko god sati da je potrebno... Stalno sam mislila: gde je B., ja sam njen montažer, ne umem ovako da radim... Samo da mi se ona vrati.“

Tek kada mi je Aleksandra napisala kako je njoj sve to izgledalo tada, postala sam svesna činjenice da je svako iz tima „Insajdera“ na neki svoj način preživljavao pakao koji se dešavao meni, ali kao što sam ja izbegavala da o tome pričam, očigledno su i oni imali isti mehanizam „odbrane“ od realnosti.

Jurnjava po autoputu

Posle skoro godinu dana, kada smo za istim stolom sedeli Mira, Miša, Sekula, Karan, Ljuba i ja, Mira je odjednom, kao da je sve vreme živela za taj dan, pravo ni od kuda rekla:

„Meni je prošle godine sve izgledalo dramatično, uopšte nisam znala šta se dešava. Sekula, ja sam tebi tada toliko zamerila zbog te situacije. Iz moje perspektive, to je izgledalo strašno. Brankica je maltene s koferima došla u 'Kaldi'. Seli smo, frka je, njoj se po izrazu lica vidi da je frka. Brankicu poznajem godinama, i to vrlo dobro. Nikada je nisam videla da se tako slomi. Ona je užasno jaka. Kao planina. Kada je ona onako pukla, meni se u trenutku svet srušio. Niko od nas nije navikao da je vidi takvu. Kada je otišla, nismo znali kako da joj pomognemo. Bilo nam je užasno!!!“, pričala je Mira bez pauze kao da nije htela da dozvoli da je neko prekine.

Pažljivo su je slušali, a onda su Sekula i Karan rekli nešto što me je dotuklo.

„Miro, zar misliš da se meni ne plače kad vidim kako ona živi i šta radi, i meni se plače. Misliš li da mi nije strašno kad pričam sa njenim ocem pa kad vidim koliko je zabrinut, a to pred njom krije. Pa i ja imam dete, i naravno da u ovom poslu ne možeš da budeš samo surovi profesionalac koji je kao kamen. Saživiš se s ljudima koje čuvaš. Isto tako znam i koliko je Veran zabrinut a neće to da joj pokaže, s njim sam pričao milion puta.“

Karan je kratko rekao: „Mi sa strane vidimo sve, i mnogo nam je žao, ali tako je.“

Sekula je tada počeo da prepričava Miši i Miri nešto što im ja nisam nikada ispričala. Bilo mi je gadno da to uopšte pominjem.

„To što je ona odlučila da ostane u Beogradu, iako je procena bila da ne smemo da se zadržavamo, moglo je da bude pogubno. Imali smo sreće pa smo sve loše stvari izbegli.“

Mira je bila zapanjena, Miša zbunjen, a ja sam, kao luda, počela da se smejem i pokušavala sve to da prekinem.

„Ma daj, Sekula, nije sad važno to da pričaš. Pa ja to nikome nisam pričala jer mislim da je to bila glupost.“

„Tebi je, bre, sve glupost! Kako glupost? Znaš li ti ko je na kraju bio u tim kolima? Nije normalno da ti sve to znaš, ali sticajem okolnosti bila si tu pa nismo mogli ništa da sakrijemo od tebe“, povisio je ton, kao da je i njemu već bilo zlo od svega.

Objasnio je Miši i Miri kako su me posle tri dana naterali da krenem iz Beograda. „Na kraju smo joj rekli: 'Brankice, nije pametno da se toliko zadržavamo u Beogradu, hajde molim te spakuj se da krenemo što pre.' Ona uvek misli da mi nešto dramimo i uopšte nas ne sluša nego nam se podсмеva.“

Miša pokušava da objasni da ja verovatno tako reagujem jer mi je to neka vrsta odbrambenog mehanizma.

Karan pali cigaru za cigarom i samo vrti glavom. Sekula gleda negde u daljinu i zamišljeno kaže:

„Pa da, mi smo imali pravu jurnjavu na autoputu a ona je sedela pozadi u kolima i smejala se, tj. pričala nešto ko navijena, ja je uopšte nisam slušao jer sam gledao kako da pobegnemo.“

Miša i Mira su skamenjeni, jer za tu situaciju nisu znali.

Sekula im opisuje svaki detalj tog događaja. Ne znam zašto, ali zapisivala sam sve što je pričao. Kao da sam na nekom sastanku. Niko nije obraćao pažnju na to šta radim jer je ispred mene stajao papir na kom sam neprestano nešto žvrljala. A rekao je, od reči do reči, ovo:

„Krećem od jednog kafića na Novom Beogradu, prema Bisketu, da ga kupim. Za mnom kreće auto švedskih tablica, koji je takođe bio parkiran blizu kafića. U autu dva muškarca sede napred, uključuju se za mnom na kružnom toku. Sumnjivo mi je, dodajem gas, oni se približavaju, ja preko

puta Centra „Sava“, gde je bio onaj kiosk, stanem. Oni stanu malo dalje. Ja krenem, pa stanem na prilazu Gazeli, oni krenu ali produže i stanu malo dalje kod „Mostara“. Ja prolazim pored njih, vidim stoje desno, pogledam: samo vozač, nema suvozača. Posle toga oni mene stižu u visini Dušanovca, vidim ih u retrovizoru. Idu paralelno sa mnom i otvara se zadnje staklo na automobilu, onaj što je bio na mestu suvozača sada sedi pozadi, otvara prozor i gleda ko je u mojim kolima. Brankica uvek sedi pozadi, a tu su zatamnjena stakla, trebalo je stvarno da Brankica već tada bude u kolima, ali javila je da joj treba još sat vremena da se spremi pa sam ja odlučio da odem po Bisketa dok je čekamo. Samo sticajem okolnosti nije bila tada u kolima. A za tog što je s mesta suvozača prešao pozadi i otvorio prozor odmah sam pomislio: sto posto će da puca. Ja naglo skrećem na Dušanovački most i javljam svima motorolom, kolegama, opservaciji, ali kasno su se uključili, izgubili smo ih, pobjegli su. Tada nismo imali određene ruke da jurimo nekoga ko je sumnjiv, nego smo morali da javljamo drugim ekipama, a tu su sekunde u pitanju, sasvim dovoljno da pobjegnju. Da smo imali određene ruke, stigli bismo ih.“

I ja sam tada prvi put čula celu tu priču. Nisam imala pojma da se sve to dešavalo dok tog dana, godinu dana kasnije, Sekula nije ispričao sve Miši i Miri. Bila sam svedok samo onoga što se dešavalo u nastavku, kada su došli po mene.

„Krećemo na Kopaonik, čujem jer razgovarate preko motorole da vam šefovi javljaju da obratite pažnju na taj i taj auto s tim i tim tablicama. Pitala sam te šta se dešava, ništa nisi hteo da mi kažeš, a ja sam sve tajno snimala malom kamerom.“

„Ma ja te tada uopšte nisam registrovao. Gledam retrovizor, svaka kola koja prođu, čujem da nešto pričaš...“

Karan, koji je tada, kada smo krenuli na Kopaonik, bio u jednom od automobila iza nas, kaže:

„Kod Velike Plane nailazimo na mercedes bugarskih tablica. Gledao sam svaka kola koja prođu i ostao mi je u sećanju mercedes s bugarskim tablicama, trojica njih u kolima. Oni su nas obišli. Sekula preko motorole pita: „Karane, jesi li video koliko lica ima u ovom mercedesu?“ Ja mu kažem: „Tri lica, onaj koji sedi pozadi je upečatljiv.“ Sekula objašnjava da mu je taj mercedes bio sumnjiv jer je išao paralelno s nama. „Čudno su se ponašali, pretekli su nas, a onda su na autoputu išli paralelno s nama. Konsultovali smo se šta da radimo. Dogovaramo se da ubrzamo da vidimo da li će da nas prate. Ubrzavamo na 160, oni nas prate, na 180, prate. Stižu nas.“

Setila sam se kako je sve to izgledalo pa prekidam Sekulu: „Znam da sam tada slušala vašu komunikaciju i ništa mi nije bilo jasno. Malo me je uhvatila panika kad su ti javili da se sklonimo na prvu pumpu a da će oni da ih stignu i legitimišu. To mi je bilo užasno.“

Dok sve to prepričavamo, Miša i Mira samo unezvereno gledaju. „Sekula se tada sklanja na prvu pumpu... Oni u mercedesu usporavaju, jer su očigledno videli da smo se isključili, i kako prolaze pored pumpe, taj koji je sedeo pozadi, kao, drži novine i okreće se kroz prozor, kao da je iznenađen što nas vidi da stojimo sa strane.“ To sam čak i ja videla, i njegov izraz lica neću zaboraviti nikada. Izgledao je baš kao ubica. Kasnije se proverom ispostavilo da to i jeste.

Jedan automobil iz naše kolone u kome su Karan i Biske nastavlja da prati mercedes, ali on je ubrzo uspeo da pobjegne, što je njima bilo još čudnije.

Karan u tom razgovoru naglašava nešto o čemu ja nisam razmišljala. „Nije se znalo da krećemo na put. Iz Beograda smo otišli prilično tajno, znao je samo mali broj ljudi u MUP-u. Tada mi je sve to bilo čudno, ali sada, posle svega, sve mi je logičnije da nas je i tada neko prodao.“

Sekula i Karan bili su ubeđeni da je sve što se dešavalo tog dana, od prepodneva kada su pratili Sekulu pa sve do jurnjave na autoputu, bio zapravo pokušaj da mene ubiju. Nikada to tako nisu jasno

izgovorili, ali po načinu na koji su prepričavali svaki detalj, o čemu su sve razmišljali, bilo mi je jasno da je to u njihovim glavama tako i nikako drugačije.

Nikada mi nisu otkrili šta se ispostavilo kasnije, kakve su provere urađene i kako se došlo do saznanja da je jedan od tih u kolima s bugarskim tablicama zapravo bio kriminalac koji je srpskog porekla ali živi u Švedskoj. Kasnije sam saznala da su tablice pripadale nekim drugim kolima a ne mercedesu, da su bile lažne.

To sam saznala slučajno jer se u celu istragu uključio i Biro za terorizam i međunarodnu saradnju. Dok smo bili na Kopaoniku, došao je neki njihov kolega da ih obavesti o rezultatima istrage. Mislili su da sam ja u svojoj sobi i da ništa ne čujem, a ja sam zapravo stajala na stepenicama i sve pažljivo slušala.

Štošta sam i zaboravila jer sam se trudila da ružne stvari potisnem, a bilo ih je mnogo.

Tvoj život je najvažniji

Jedna od najstrašnijih stvari iz tog perioda bila je situacija koju sam morala da podelim s ljudima koji su praktično stranci u mom životu, iako su sa mnom neprestano. Nikada neću zaboraviti dan kada sam ih mrzela najviše na svetu.

Ranom zorom, u pet ujutru, probudio me je telefon. Javili su mi da je umro ujak, rođeni brat moje pokojne mame. Ujak je bio mlad. Nije bio bolestan. Umro je iznenada, zaključili su da je u pitanju srce. Samo nekoliko dana pre toga obećala sam mu da ću svratiti da se vidimo. Nisam imala vremena zbog posla, nisam imala vremena zbog haosa u kom sam se našla... a bilo me je sramota da dolazim sa obezbeđenjem. Znam da me je razumeo, ali krivila sam sebe što nisam imala vremena da ga vidim. A sada je bilo kasno.

Ustala sam, pozvala tatu, on je već znao. „Nisam hteo da te budim. Šta sad tu možeš. Idem ja kod njih.“ Počela sam da ga molim da dođe po mene da idemo zajedno, imala sam potrebu da odem kod njih kući, bilo je to poslednje što sam mogla da uradim.

„Nemoj, molim te, da pravimo problem, znaš da ne možeš da izađeš iz stana dok njih ne pozoveš.“

„Ali niko neće znati, dođi po mene, vratićeš me u stan do 10 ujutru, neće imati pojma da sam izlazila, hoću da idem sa tobom.“

Ćutao je nekoliko sekundi.

„Ne mogu da dolazim po tebe. Neću da razmišljam da li nešto može da se desi kad iz stana izađeš bez policije. Tvoj život je najvažniji“, rekao mi je otac na kog sam u tom trenutku bila ljuta.

Nisam imala vremena da razmišljam šta je zapravo u njegovim mislima kada se toliko brine da će mi se nešto desiti ako sama izađem iz stana. Nisam više imala svoja kola. Razmišljala sam da odem taksijem, ali to nisam smela jer šta ako me taksista prepozna, šta ako nekome kaže da me je vozio u pet ujutru uplakanu i nikakvu, pa šta ako to saznaju njihovi šefovi, šta ako im napravim problem?

Nisam htela njih da zovem, bilo mi je glupo da ih budim u pet ujutru.

Nisam znala šta da radim. Bio mi je to najčudniji dan od kada sam dobila obezbeđenje.

Na sahranu sam morala da idem s ljudima iz obezbeđenja. Zamolila sam ih da ne idu sa mnom nego da me ispred kapele sačekaju u kolima. Kada sam se posle sahrane vratila, stajali su ispred kola. Krenuli smo. Bila sam kao iscedena krpa. Umorna od svega, a i mnogo tužna.

„Je li, Brankice, tamo gde si stala da upališ sveću posle sahrane, je li ti tu sahranjena mama?“, pitao me je Biske kao da je to najnormalnija stvar na svetu.

Bila sam zbunjena. Odakle zna? Znači da su me pratili, a obećali su da će sedeti u kolima. Ledeno i besno sam rekla: „Da, jeste“, i učutala. Na taj način htela sam da im stavim do znanja da me ostave na miru.

Nisam htela s njima da pričam o tome. Ko su oni da me pitaju o nečemu što je samo moje, intimno? Nešto što hoću da podelim s onima s kojima ja to želim. Odakle im pravo da baš toliko postanu iz čista mira, preko noći, deo mog života?!

S vremenom sam uspela da stvorim neki čudan mehanizam odbrane od ružnih situacija. Jednostavno, kao da imam kompjuter u glavi, neke stvari izbrišem, zaboravim tako što pritisnem taster delete. Dok se oko mene dešavalo svašta, znala sam da moram da mislim na sebe, da moram posle svega da ostanem normalna ako je to ikako moguće.

Kako to obično bude u životu, koliko god surovo da zvuči, uvek na jednoj strani izgubiš, na drugoj dobiješ. Ubrzo je usledila jedna divna vest. Postala sam tetka. Goran, moj brat od strica, dobio je sina. Na fotografijama koje mi je poslao, ta mala beba je izgledala kao da joj je sve već

jasno i kao da sve zna. Zovem i kažem oduševljeno: „Čoveče, pa on će biti neki genije!“ Goran kaže: „E, pa ako će biti veći od tebe i mene, onda nije dobro!“ Umiremo od smeha, iako ja tog dana krećem na drugu lokaciju, odnosno u „ilegalu“. Goran, kao ni mnogi drugi u tom trenutku, nema predstavu o tome šta se meni u stvari dešava. Pred svima njima zvučim kao da je sve u najboljem redu.

Posle jurnjave na autoputu, konačno smo stigli u mesto pored Kopaonika. Bilo mi je čudno što mi Biljčica šalje poruku: „Dušo, je li sve ok, kako ste putovali?“ Dok iznenađeno čitam njenu poruku, jer nikada me tako nešto ne pita, zove me tata. Uvek se brine kad negde putujem, pogotovo ako ja vozim. Tvrdi da vozim žustro i brzo kao muškarac, ali se kontroliše pa me ne zivka. Otkada nisam vozila svoja kola, i otkada sam dobila policijsko obezbeđenje, nije se toliko brinuo zbog mojih putovanja.

Međutim, zove me te večeri i pita: „Kako ste putovali, je li sve bilo u redu?“ Ne mogu da verujem!!! Da li je moguće da su toliko vezani za mene pa jednostavno osećaju da nešto nije u redu? Odgovorila sam mu: „Sve je super, idem da spavam, umorna sam.“ On nije znao zašto sam otišla iz Beograda i pričala sam sa njim kao da sam na odmoru. Niko nije smeo da zna zašto sam otišla, osim Miše, Mire, Sande i Verana, a posle mog nervnog sloma u kafiću ispred B92 znali su i ostali članovi „Insajdera“, samo nisu znali sve detalje.

Biljčici sam odgovorila da je sve u redu, ali ona nije odustala. „Jesi li ti ok?“, pitala me u sledećoj poruci. Nervira me uvek kada zna da nešto nije u redu, ne znam kako zna, ali zna, pa iako ja nemam nameru da joj to priznam u tom trenutku, ona nastavlja da me ispituje. Krenula sam u napad: „Šta je tebi? Naravno da sam ok, ne brini ništa, došla sam da se malo odmorim od svega.“

„Ok, dušo, ali nekako mi čudno zvuče tvoje poruke. Hajde odmaraj.“

„Ništa nije čudno, čujemo se sutra.“

Sigurna sam da je znala da nešto nije u redu, ali je prestala da me zapitkuje jer je shvatila da me nervira. Nisam htela da je opterećujem jer znam da se brine i znam da ne bi spavala da sam joj sve ispričala.

U svakom slučaju, od tog puta na Kopaonik opet više ništa nije bilo isto kao do tada. Kada smo stigli u hotel, nisu mi dozvolili da sedim u dnevnom boravku hotela, jer je ceo prostor u prozorima, spolja se sve unutra vidi, a napolju je mrkli mrak. Mi smo u tom trenutku bili jedini gosti hotela. Tu su bili i svi oni ostali policajci koji su pored Sekule, Karana i Bisketa došli sa nama do „lokacije“.

Plan je bio da se oni vrate za Beograd jer ja nisam mogla da podnesem da toliko policajaca bude pored mene.

Mislim da su me slagali da se većina vratila za Beograd. Jednostavno, to je bila priča za mene, a oni su verovatno bili smešteni negde u blizini. Iz te prostorije u kojoj smo svi sedeli izlazim do dela gde se nalazi šank, da uzmem kafu. Većina prisutnih policajaca kreće za mnom.

„Šta vam je, mogu li kafu da popijem sama?!“, pitam besno.

Jedan od njih je rekao: „Naravno, gde hoćeš da sediš?“

„Evo baš ovde, pored prozora“, pokazujem na jedan deo gde se nalaze dve kožne fotelje i mali stočić a iza su prozori pa izgleda kao da je ceo zid u staklu. Vidi se da je napolju sve zavejano, belo. Mračno je, samo su u dvorištu svetiljke, a brdo je preko puta, kao da sam na kraju sveta. Fantastičan prizor. Volim tu da sedim i da gledam u daljinu dok pijem kafu.

„E, ne može tu. Molim te, sedi tamo u onaj ugao“, pokazuje mi na drugi deo prostorije koja nije u prozorima nego u nekim policama s knjigama i kaminom.

„Neću!“

Tako nastaje incident između mene i njih. U prvom trenutku ostala sam iz inata da sedim pored

prozora, ali je odmah njih nekoliko izašlo u dvorište hotela, baš tu ispred prozora, da stražare dok ja sedim unutra. Napolju je bilo hladno i zavejano, bilo mi je žao da stoje ispred hotela, pa sam zato sela tamo gde su mi naredili, ali odbijala sam da s njima bilo šta pričam.

Sa Danetom, menadžerom hotela, još iz Beograda sam se dogovorila da ne budem u apartmanu u okviru hotela, nego u jednom izdvojenom apartmanu koji je na dva nivoa, kao sastavni deo hotela, ali je fizički praktično izdvojen od apartmana gde će biti smešteni policajci i ostali gosti hotela koji treba da stignu tih dana. Htela sam da mi bude lepo dok sam tu, da sebi omogućim da koliko-toliko uživam u ružnim okolnostima u kojima sam se našla. Drugi incident i prava svađa desili su se kada su shvatili da sam od Daneta tražila da budem baš u tom apartmanu. Ovaj put nisam htela da popustim. Mislila sam: nećete me naterati da promenim apartman, nema šanse! Biću tamo gde ja hoću, a vi, ako vam se ne sviđa, žalite se kome hoćete, vratite se za Beograd, uradite šta hoćete, samo me ostavite na miru!

Izašla sam s njima da iznesem svoje stvari iz kola. Nikada mi nisu dozvoljavali da ja nosim, a meni je bilo glupo da samo oni nose. Pa nisu oni moje sluge ili moje privatno obezbeđenje. Nije njihov posao da tegle moje torbe. Stalno smo se svađali oko toga.

Oni su mi objašnjavali da to nema veze s poslom. „Brankice, ne možeš ti pored nas da nosiš te stvari. Ti si žensko.“

„Pa šta ako sam žensko, niste vi ovde sa mnom privatno pa da mi pomažete...“

Na kraju se sve završavalo tako što mi dozvole da ponesem, na primer, svoj laptop i ručnu torbu, pa tako izgleda kao da su mi popustili.

Ulazimo u apartman, stepenice koje vode do apartmana potpuno su izdvojene od hotelskog dela. Apartman je ogroman. Na prvom nivou su kuhinja i kupatilo, na drugom nivou dnevna i spavaća soba. Iz dnevne sobe stepenicama se ide na treći nivo gde je potkrovlje i još jedna spavaća soba. Previše za jednu osobu, ali tad sam želela da budem baš tu. Prozori dnevnog boravka jesu nisko, i realno može svako da razbije prozor i da uđe. Policajci ne mogu ništa da čuju jer su fizički odvojeni, njihovi apartmani su u potpuno drugom delu hotela.

Spustili su moje stvari, pošto su, kao, pristali da ostanem tu, i seli na ogromnu kožnu ugaonu garnituru. Svi su se tu poređali, a ja sam sedela za stolom. Došao je i Dane. Počelo je ubeđivanje.

„Brankice, ne možeš ovde da ostaneš, nemamo prilaz tvom apartmanu. Molim te da pređeš u drugi deo hotela i da se ne raspravljamo“, rekao je Sekula kao šef obezbeđenja.

„Neću da pređem u drugi deo hotela i tačka. Ovo sam izabrala baš zato što hoću da budem daleko od vas.“

„Ali ne smemo da te ostavimo ovde“, nastavio je Biske.

Ubacio se Dane: „Pa čekajte, ljudi, ako joj se sviđa ovde, hajde ja ću sedeti dole u dnevnom boravku hotela do četiri ujutru, odatle imam pregled na stepenice koje vode do ovog apartmana, a onda neka ustane neko od vas pa neka dežura

Počela sam da se smejem. „Dane, divan si, ali, molim te, opusti se. Ko će, bre, da razvaljuje vrata i prozore, šta je svima vama?“ Karan je rekao: „Najmanji je problem da dežuramo. Problem je što je ona skroz izdvojena, tako ne možemo normalno da radimo. Mi svakako dežuramo, čak i kad je u nekom apartmanu blizu nas.“ „Brankice, zašto sad ovo radiš? Nemoj da ti sad naređujemo da pređeš tamo gde ti kažemo, mi smo ovde zbog tebe i nemoj da nam otežavaš“, ubacio se Sekula.

„Ma ne možete da mi naredite. Nemate pravo da mi naređujete, ja nisam uhapšena, nego sam slobodan građanin ove zemlje i imam pravo na svoju privatnost, imam pravo da budem tamo gde se meni sviđa. Zašto toliko dramite? Ko će da me ubije?“

„Mi nemamo pravo tebi bilo šta da prenosimo, a ti lepo zovi naše šefove pa traži sastanak s

njima i pitaj ih sve što te zanima, možda oni imaju pravo s tobom da razgovaraju o tome koliko si bezbednosno ugrožena“, sada su već bili ljuti.

„Na svoju odgovornost neću da idem odavde, treba li da potpišem nešto?“

Odustali su od dalje rasprave, samo su na kraju rekli: „Organizovaćemo se, ali ovako ne možemo da radimo ubuduće.“ Svi su otišli. Otišao je i Dane. Ostala sam sama u tom ogromnom apartmanu. Odjednom mi je od svih tih njihovih priča i onoga što se dešavalo na autoputu, i heklera, bombi, čuda nekih koje su poneli sa sobom, sve postalo sablasno. Otišla sam da se istuširam i da, pre spavanja, proverim mejl. Kada sam sve to završila, pogasila sam svetla, legla u spavaću sobu i od te mrtve tišine imala sam utisak da stalno nešto šuška, da se neko šunja oko prozora. Ustala sam i u dnevnoj sobi uključila televizor da se čuje bar neki poznati zvuk, upalila sam svetlo u kupatilu, da se bar nešto vidi. Tako sam uspela da zaspim.

Međutim, budim se u jednom trenutku, nema svetla, ne radi televizor. Panika. Kao da čujem sopstveno srce koje hoće da iskoči. Sigurno je neko ušao i ugasio sve da me uplaši, sada se tu negde krije i čeka da ustanem. Uzimam mobilni i uključujem ga da bar malo osvetlim prostor. Ni sama ne znam šta sam mislila da radim ako naletim na nekog uljeza u apartmanu. Bauljam tako po mraku i svetlom sa telefona tražim „tog nekog“, sve dok mi nije palo na pamet da probam da upalim svetlo u dnevnoj sobi. Nisam uspela. Nestalo je struje!

Bilo mi je lakše, ali tek tada upadam u potpunu paniku. Šta sad da radim u mrklom mraku, neću sigurno posle takvog stresa moći da zaspim. Neću da zovem nikoga od njih jer će sasvim sigurno da likuju što sam se uplašila pa će me tek tada terati da se preselim u drugi apartman.

Sedela sam tako u dnevnoj sobi, struja nije dolazila. Razmišljala sam o svemu, prvi put o tome da li ću moći da' o ovome što mi se dešava ćutim i dalje, šta uopšte radim još u Srbiji. Već tada sam znala da neću moći još dugo da izdržim da živim tako, ali nisam znala šta da radim. Ne mogu tek tako da se spakujem i odem iz zemlje, a ne mogu ni da podnosim više sve ovo.

Zaspala sam tek kad je svanulo. Kada sam sišla da popijem kafu, svi su već sedeli i gledali u mene besno. Pojavila sam se potpuno sređena kao da krećem na posao, našminkana i sa laptopom u ruci.

„Dobro jutro“, rekla sam s podignutom glavom kao da sam upravo saznala da sam dobila „Pulicera“. Plan mi je bio da im ništa ne kažem nego da ih potpuno ignorišem. Njih sam krivila što prethodnu noć oka nisam sklopila. Izazvali su mi takav stres da nisam smela da zaspim bez uključenog televizora i svetla, šta to meni treba? Kad sam ih videla, smučili su mi se.

„Dobar dan“, rekli su u glas.

Opet je pao u vodu ceo moj plan. Poludela sam istog trenutka jer su na moje „dobro jutro“ ironično odgovorili „dobar dan“.

„Pa jeste već dan ali ja nisam spavala zbog vas, vašim pričama da neko može da razvali vrata od apartmana a da vi to nećete čuti doveli ste do toga da noćas kad je nestalo struje pomislim da je neko ušao u apartman i ugasio TV koji je ostao uključen. Nemate pravo to da radite, i neću više ništa da vas slušam.“

„Dolazio sam ja do tvojih vrata kada je nestalo struje, pomislio sam da si budna i da ti neće biti prijatno da sediš u mrklom mraku, ali ništa se nije čulo, pa sam zaključio da spavaš“, rekao je Karan.

„A šta da se čuje? TV? Muzika? Kako kad nema struje. Nisam spavala, bila sam budna sve do jutros, a sada idem da se šetam sama!“

„Aha, sigurno ćeš sama, znaš da to ne dolazi u obzir“, promrmljao je Sekula dok je čitao novine.

Počelo je organizovanje moje šetnje, ko ide sa mnom, šta nosi od oružja, a ko ide iza, polako, kolima... „E pa tako sigurno neću u šetnju“, rekla sam besno, uzela kafu i vratila se u sobu.

Stiglo mi je bezbroj mejlova, imala sam hiljadu stvari da završim, treba da sklopim emisiju, a ništa od dokumentacije nemam kod sebe, sve je u redakciji. Počinje prava zbrka. Na telefonu, mejlu i skajpu sa novinarima „Insajdera“ bila sam tih dana 20 sati dnevno. Irena je trebalo da uđe u montažu za emisiju, a Mira da joj pomogne pošto je to bio prvi put da radi „Insajder“.

U jednom trenutku zove me Mira panično: „Znaš šta, ja ne mogu da doprem do Irene, ne konstatuje me. Hajde da dođemo kod tebe i da završimo tu emisiju.“

„Ok, dođite.“

Jedva sam čekala da dođe neko „moj“. Naredba je bila da nikome ne smem ništa da pričam, ali ovde je u pitanju bio moj posao i imala sam sve argumente na svojoj strani.

Već je sve postalo suludo. Tih dana zove me Marko. Počeli smo ponovo da se viđamo jer je, u tom periodu, bio u Beogradu. Tada sam bila u nekoj fazi da spremam večere, svaki dan sam smišljala neki novi specijalitet.

Baš u tom periodu desilo se da moram da odem iz Beograda, a nisam smela da kažem zašto. Njemu nisam htela ništa da govorim jer bih opet morala da slušam predavanja o tome šta sam samoj sebi uradila zbog posla. Odlučila sam da kažem da moram poslovno da putujem.

Nisam tada razmišljala o tome kako to zvuči nekome ko mi je blizak.

„Moram da putujem na desetak dana.“

„Gde putuješ?“

„Pa reći ću ti kad se vratim.“

„Čekaj, šta bi bilo da ja tebi kažem: moram da idem, ali neću da ti kažem ni gde ni zašto - na šta to liči?“

„Pa da si u situaciji u kakvoj sam ja, razumela bih da ne možeš ništa više da mi kažeš.“

„Brankice, sve mogu da razumem ako sa mnom razgovaraš normalno. Čuješ li ti sebe?“

„Ne mogu da se raspravljam, ispričaću ti jednom. Čao.“

Tako sam razgovarala jer sam mrzela situaciju u kojoj sam se našla. Sve mi je bilo mučno. Isto sam zvučala i kad me je zvao dok sam bila na putu.

Posle nekoliko dana dobila sam sms koji je značio da mi se više neće javiti jer misli da sam bezobrazna. Ništa nisam odgovorila jer nisam imala šta da kažem. Shvatila sam i sama da je to verovatno izgledalo tako, ali nisam htela ništa da objašnjavam.

Prestali smo da komuniciramo. Moje drugarice su tvrdile da je on prava osoba za mene: pametan, lep, sposoban, pažljiv, dobar, šarmantan, duhovit. Jeste, ali, jednostavno, pojavio se u nekom mom životnom rasulu.

Kasnije sam uspela sve da mu objasnim, ali ponovo su usledile rasprave zbog mog upornog odbijanja da se odselim iz Srbije i njegovog insistiranja da je to jedino rešenje za mene.

Ne znam da li sam pogrešila. I da li i dalje grešim što ga ne poslušam.

Dragana, kojoj sam u šiframa rekla da neću biti tu, odnosno da moram da se sklonim, nije me dodatno zapitkivala jer je shvatila o čemu se radi... ali je isto tako zvala tri puta dnevno da vidi kako sam. Svaki put je razgovarala najnormalnije sa mnom, iako smo i ona i ja znale da tih dana ništa nije normalno. Dobro me poznaje i na neki čudan način smo povezane. Svaki put su nam se u istom periodu dešavale životno važne stvari i to je već postalo neverovatno. Mislila sam da neću preživeti dan kada je odlazila iz Srbije zauvek. Bez obzira na to što sada živi na drugom kontinentu, u svakodnevnom smo kontaktu i znam da je ona uvek tu za mene, kao što i ona zna da sam ja uvek tu za nju.

U tom periodu „ilegale“ jedine osobe koje su došle kod mene u mesto pored Kopaonika bili su novinari „Insajdera“.

U inat svima

„Slušajte, sutra dolaze kod mene Mira, Irena i Tanja. Ostaće ovde nekoliko dana dok ne završimo serijal o Kolubari“, saopštila sam to „drugarima“ tako da nisu imali prostora ništa da kažu osim - u redu.

Jedva sam čekala da stignu. Mira jedina zna gde su se zaputili i kakva je situacija. Dolaze njenim kolima. Dogovor je bio da se nađemo u restoranu.

Pozdravile smo se kao da se nismo videle godinama. U vazduhu se osećala napeta atmosfera.

„Pa što mi ranije niste otkrili da postoji ovako dobra kafana“, rekla je Irena kao da je sve htela da prebaci na šalu.

„E, pa ne može odmah sve da se otkriva, čekaj, niste dovoljno dugo u 'Insajderu'“, rekla sam kroz šalu samo da me ništa ne bi pitali.

Policajci su bili raspoređeni ispred objekta, jedan je bio unutra.

„Brankice, šta se dešava? Mira uopšte nije htela da nam kaže gde idemo. Samo je rekla da ponesemo stvari za nekoliko dana i to toplu odeću jer je tamo gde idemo hladno“, pitala je Tanja više kao da se sad pred Mirom žali na nju.

„Čekaj, ne mogu da verujem da vam nije rekla gde idete“, kažem kroz smeh i gledam u Miru koja mi ozbiljnim glasom kaže: „Pa, naravno da im nisam rekla, šta ima da im bude važno gde idu.“

Uvek je bila pouzdana, ali nisam mogla da se otmem utisku da je krajnje ozbiljno shvatila da nikome ništa ne sme da kaže.

„Ni Zdravku nisam rekla gde idem i koliko ostajem. Rekla sam mu samo da idem na par dana, ne mogu da kažem gde, nalazim se s Brankicom, i on me najnormalnije ništa nije pitao“, nastavila je Mira da objašnjava, sada već ljuta što se Tanja usudila da joj tako nešto zameri.

Da bi malo opustila atmosferu, Irena se ubacuje: „Ma nije problem što nismo znali gde idemo, nego sam se ja šokirala kada sam shvatila da je Tanja ponela celu opremu za feniranje i spakovala stvari u 'Gucci' kofer, kao da idemo u neki lud provod.“

Počela sam da se smejem toliko glasno da se ubrzo sve pretvorilo u dobro zezanje, iako je situacija bila užasna.

Irena je onda ozbiljnim glasom rekla:

„U velikoj sam panici zbog svega, zbog serijala, zbog svega što se sa tobom dešava, a ne znamo šta se dešava.“

Odlučila sam da im ukratko sve ispričam. Ublažila sam najstrašnije detalje, ali je opet zvučalo strašno.

Kao da im je pozlilo od svega što su čule. Nije ni meni bilo dobro od onoga što su one rekle meni, ispostavilo se da su mi otkrile detalj za koji je postojao dogovor da mi ne govore.

„Tačno sam znala da se nešto strašno dešava kada sam videla da nameštaju zavese ispred ulaza u B92“, rekla je Tanja.

„Kakve zavese?!!! O čemu pričate?“, pitala sam povišenim tonom.

„Zavese zbog snajpera s okolnih zgrada“, rekla je Mira besna što je uopšte to izrečeno.

Bila sam očajna. Svet mi se srušio ponovo. Tražila sam da mi objasne sve do detalja. Prepričale su mi i zlonamerne komentare nekih od zaposlenih na B92, na primer: „Da li ćemo i mi sada biti meta?“

Bilo mi je muka od svega. Neću više nikada ući na B92 dok ne sklone te glupe zavese.

„Brankice, treba da odložimo emitovanje serijala, kako uopšte u tim uslovima možeš bilo šta da radiš?“, rekla je Irena posle prvog šoka.

„Nećemo da odlazimo. Kad ste već došle, uradićemo taj serijal najbolje na svetu, važno je za vas da ovo bude odličan serijal.“

Složile su se sa mnom. U tom trenutku izgledalo mi je kao da smo sve četiri odlučile da u inat svima, celom svetu, damo sve od sebe i da uradimo važnu stvar. Da uradimo dobre emisije. Da uradimo emisije posle kojih više ništa neće biti isto.

Te večeri bilo je predviđeno da se o svemu ispričamo, da se odmorimo i da ujutru počnemo da radimo.

Sedele smo danima u mom apartmanu. Tu su nam donosili hranu koju naručimo, kafu, piće. Svaka je radila za svojim laptopom. Nisam navikla tako da radim. Bila je to nova situacija za mene, a ja sam bila ta koja je morala sve da drži pod kontrolom. Trudila sam se pred njima da tako i izgledam. Bila je završena prva emisija. Ostalo je da uradimo još četiri. Dogovor je bio da se Mira i Tanja vrate za Beograd a da Irena ostane sa mnom da bismo završile pripremu za ostale emisije pa da onda ona može da uđe u montažu.

„Kolubara“ - tektonski poremećaj posle „Insajdera“

Emitovana je prva emisija iz serijala „Prevara veka“. Irena i ja u „bazi“ zajedno gledamo emisiju. Bila je dobra, ali smatrala sam da je ta prva emisija mogla da bude još bolja. Uvek to mislim. Počele su da mi stižu sms poruke, da zvone telefoni. Poslednji put sam imala toliko poziva kada smo radili serijale „Službena (zlo)upotreba“ i „Fudbalska mafija“. Zovu me kolege maltene iz svih medija, prijatelji, poznanici... Telefoni su se usijali i meni i Ireni. Ona je očajna. U jednom trenutku dok posle emisije odgovaram na poruke i pozive, vidim da je Irena izbezumljena. Skoro da počinje da plače. „Irena, šta je bilo?“

„Ne znam, ovo je veliki stres za mene, ovo je velika odgovornost, šta ako sam u nečemu pogrešila?“

„Mooliiimmmmm??!!“, pitam je u neverici. „Kako ako si pogrešila, pa jesmo li prošle kroz sve papire zajedno, kroz svaki dokument, sve proverile nekoliko puta, jesi li proverila sve ono što si mi rekla da jesi?“ Zvučim kao da je napadam.

„Jesam, ali vidi koliko ljudi gleda ovo. Pogledaj ko te sve zove. Šta ako sam napravila neku malu grešku, čoveče, šta je ovo, kao da se dogodio neki tektonski poremećaj posle emisije.“

„Čekaj, polako... Šta te je sada spopalo, nisi napravila grešku. Sve smo proverile sto puta, šta ti se desilo odjednom?“

Znala sam da je zabrinuta zbog toga što sam u poslednjem treimtku pronašla nekoliko grešaka; ispostavilo se da za neku rečenicu i tvrdnju u emisiji nemamo dokaz crno na belo. Imamo svedoke koji to potvrđuju ali ne i dokument. Uspeli smo sve da iskopamo, pa i dokument za svaku rečenicu, ali znala sam koliki pritisak počinje tek kad emisija prođe. Zato mi je bilo važno da ona ostane sa mnom i da budemo zajedno posle emitovanja prve emisije.

„Nisam očekivala ovoliko reakcija, nisam verovala da 'Insajder' izaziva baš ovoliko haosa“, rekla je izgledajući kao da će svakog trenutka da se onesvesti zbog tolikog pritiska.

Imala sam potrebu da je istovremeno zadavim i utešim.

„Irena, ovo je ništa. Ovo je tek početak. Sada moraš da budeš spremna na sve. Mnogi će te mrzeti, mnogi će početi da ti rade o glavi, da te pljuju po medijima. Moraš da ostaneš iznad svega toga i da nikako ne poklekneš. Ti samo radiš svoj posao. Ništa drugo ne treba da te zanima osim da taj posao radiš odgovorno i profesionalno. To je ono što vam pričam od početka. Kad radiš neku temu, sudbina nekih ljudi je u tvojim rukama. Ako objaviš nešto što nije tačno i nekoga netačnim informacijama uništiš, onda je to strašno, i zato moraš stalno sve da proveravaš po milion puta.“

„Brankice, za ovo stvarno treba imati muda, ja se tebi divim sad kad vidim kroz šta si prolazila posle svake emisije. A uvek si nekako sigurna u sebe i hodaš tako kao da ti niko ništa ne može“, rekla je toliko iskreno da sam ja tek tada shvatila da je „Insajder“ jedan veliki teret svima nama.

Koliko sam bila ponosna toliko sam bila i ljuta na sebe što sam od te emisije napravila nešto što je s vremenom postalo veće od svih nas zajedno. Bilo mi je jasno da samo jedna loša emisija može da nas proguta i zakopa tri metra ispod zemlje kao da nikada nismo postojali. Tog trenutka sam postala svesna zbog čega stalno ponavljam da nemamo pravo ni na najmanju grešku.

Serijal koji je emitovan u januaru 2011, o pljački u „Kolubari“, koji smo nazvali „Prevara veka“, urađen je na osnovu zvanične dokumentacije. Objavili smo dokaze dobijene analizom podataka koje smo tražili i dobili ih po Zakonu o dostupnosti informacija od javnog značaja.

Zvanični dokumenti, više stotina ugovora, faktura i dnevnika radova koje smo prikupili, pokazali su da su pojedinci i predstavnici vlasti godinama već raznim zloupotrebama ili donošenjem pogrešnih odluka pravili ogromne gubitke u javnim preduzećima, pa je na kraju rezultat isti kao da je u pitanju bila pljačka.

EPS je, na primer, najveće javno preduzeće, koje istovremeno ima monopol u Srbiji i čije

usluge, odnosno struju, moraju da koriste svi građani. Naše istraživanje pokazalo je da je upravo EPS jedan od najboljih primera kako je napravljen sistem da niko nikoga ne kontroliše, već da se pojedinci „ugrađuju“ i zarađuju na štetu svih građana. Rudarski basen „Kolubara“ sastavni je deo EPS-a i ujedno od strateške važnosti za Srbiju jer se od uglja iz „Kolubare“ proizvodi struja. Međutim, prirodna dobra, koja takođe pripadaju svim građanima

Srbije, povlašćeni pojedinci koriste kako bi se obogatili. Poslovanje Kolubare godinama niko nije kontrolisao, ni EPS čiji je sastavni deo, ni Vlada Srbije, koja je dužna da u ime građana kontroliše javna preduzeća, ali ni nadležne institucije.

Na prvi pogled izgleda da je sve legalno, ali posle nekoliko meseci istraživanja, prikupljanja dokumentacije i analize svih dokaza do kojih smo došli zaključili smo da je reč o o jednoj od najvećih prevara.

Od uglja iz „Kolubare“ proizvodi se čak 50 odsto struje za Srbiju. Za kopanje uglja državno preduzeće „Kolubara“ godinama angažuje i mehanizaciju privatnih firmi. To je, međutim, kako se ispostavilo, idealna prilika da se novac rasipa i da povlašćeni postanu bogati preko noći, a na štetu državnog preduzeća, i to zahvaljujući upravo odlukama države.

Samo za osam godina privatnicima je za iznajmljivanje mašina državno preduzeće „Kolubara“ platilo više od 130 miliona evra. Za taj novac koji je otišao u privatne džepove mogla je da se kupi nova mehanizacija.

Najviše novca iz „Kolubare“ izvlači se preko iznajmljivanja privatne mehanizacije. Reč je o teškim građevinskim mašinama koje „Kolubara“, pod izgovorom da nema dovoljno sopstvenih, mora da zakupi od privatnika. Privatnici su uglavnom povlašćeni pojedinci koji su preko prijateljskih i političkih veza uspeli da se ubace u biznis s praktično državnim preduzećem „Kolubara“. Nikome od nadležnih institucija nije bilo čudno to što troškovi za zakup mehanizacije drastično rastu iz godine u godinu. Takav rast troškova bio je moguć jer poslovanje niko nije kontrolisao.

Tako smo došli do podatka da je u vreme dok su na čelu „Kolubare“ bili funkcioneri DSS-a Dragan Tomić i Vladan Jovičić zabeleženo da su mašine pojedinih privatnih firmi radile po 24 sata bez prestanka.

Dešavalo se čak i to da jedna mašina radi bez prestanka 31 dan u mesecu. Kao da radnik koji je upravljao mašinom nije pravio pauzu za kafu, ručak, toalet, bez pauze za točenje goriva. Takođe smo došli do podatka da je jedna mašina radila 25 sati dnevno, što je u DSS-u objašnjeno prelaskom s letnjeg na zimsko računanje vremena.

U serijalu je otkriveno i da je mašinu u „Kolubari“, između ostalih, imala i firma „Kačer turist“, čiji je suvlasnik Dragan Tomić. Iz dnevnika radova se jasno vidi da je jedan jedini radnik navodno upravljao tom mašinom 24 sata, četiri dana za redom. Bez prestanka!

Zaključak se sam nameće - da su za vozača, mašinu ili oboje pisani fiktivni sati, koje je na kraju „Kolubara“ isplaćivala preduzeću čiji je suvlasnik Dragan Tomić. U isto vreme, Tomić je bio i direktor „Kolubare“.

Otkrili smo i to da upravo u vreme kada na vlast dolazi koalicija DS - SPS, Jedinstvena Srbija, PUPS G17 Plus, „Kolubara“ počinje da iznajmljuje mašine i od privatne firme „Daka“, čiji je vlasnik snaha koalicionog partnera DS-a Dragana Markovića Palme, lidera Jedinstvene Srbije.

Sledećeg dana pozvao me je tadašnji gradonačelnik Jagodine Dragan Marković Palma, čija je stranka tada bila deo vladajuće koalicije u Srbiji. „Uništili ste mene i moju porodicu, žaliću se Veranu Matiću.“

„Šta nije tačno?“, pitala sam hladno jer sam mrzela sve koji se usude da zovu i pričaju gluposti.

Bila je prava retkost da neko od onih kojima se emisija bavila pozove mene. Uglavnom su zvali

urednike. Mene niko, jer su znali da ću to i da objavim.

„Ništa nije tačno“, rekao je Marković.

„Možete da nas tužite ili da demantujete, ja stojim iza svega što je objavljeno i za svaku rečenicu imamo dokaz.“

„A šta ako ja počnem o vama da lažem putem medija“, pitao me je sada već pretećim tonom.

„Slušajte, gospodine Markoviću, ako vi ne tužite nas, ja vas sasvim sigurno hoću. Nemojte da mi pretite nekim plaćenim novinarima i vašim medijima. Ne umem tako da razgovaram. Pitala sam vas šta nije tačno.“ Pokušao je da nastavi raspravu, ali smo razgovor završili.

Kasnije sam saznala da je zvao i Verana Matića, ali Veran mu je rekao otprilike isto što i ja, i tako mu stavio do znanja da neće slušati optužbe na račun novinara „Insajdera“.

Dragan Marković Palma mislio je da niko nema pravo da ga pomene. Naravno da nije bio jedini koji je tako mislio o sebi. Odbio je 20 puta poziv za snimanje. Imali smo i snimljene telefonske razgovore u kojima odbija da pristane na intervju. Morali smo čak i telefonske razgovore da snimamo jer „treba biti spreman na sve“. Ne bi bio prvi put da neko ko odbije razgovor za „Insajder“ kasnije mrtav-hladan javno tvrdi kako ga nikada nismo zvali. Zato smo zbog mera predostrožnosti snimali svaki telefonski razgovor. Dragan Marković Palma nije hteo ni da čuje za intervju. Valjda je mislio da ga nećemo pomenuti u emisiji ako ne pristane na snimanje. Objavili smo samo činjenice. Međutim, u tom trenutku on je bio vrlo moćan i politički i na svaki drugi način. Bio je čovek koji drži sve u svojim rukama jer je dve godine ranije pomogao DS-u da formira vladu sa SPS-om, strankom u čijoj je on koaliciji. On je presudio da ta koalicija neće u vladu s Koštunicom nego s Tadićem i zato mu je sve bilo oprošteno. Palma je tokom '90-ih bio u stranci Željka Ražnatovića Arkana, a to je po automatizmu značilo da je „opasan“.

Arkan je tokom '90-ih imao svoju paravojnu formaciju koja se zvala „Tigrovi“. Pripadnici te formacije su kao dobrovoljci odlazili da ratuju na prostoru bivše Jugoslavije. Bio je i saradnik Savezne službe bezbednosti, odnosno radio je „prljave“ poslove za državu, a zauzvrat mu je bilo dozvoljeno da se bezbedno bavi kriminalom. Ubijen je u hotelu „Interkontinental“ u Beogradu dok je tamo sedeo s prijateljima i svojom suprugom, folk-pevačicom Svetlanom Ražnatović, koja je u međuvremenu postala „nacionalna diva“. Ona je u vreme akcije „Sablja“ bila uhapšena zbog kontakta s kriminalcima, ali i zbog malverzacija počinjenih dok je vodila Fudbalski klub Obilić koji je nasledila od Arkana kao njegova udovica.

U jednom od serijala koji se bavio pravilima funkcionisanja fudbalske mafije, otkrili smo sve do detalja o tome kako je Svetlana Ražnatović oštetila državu za porez prodajom igrača Obilića. Objavili smo brojne dokaze o tome, snimili svedoke... Naravno, ona je odbila da govori za „Insajder“, ali je posle serijala uz pomoć svojih plaćenih novinara zatrpavala javnost izjavama kako je sve što je o njoj objavljeno u „Insajderu“ čista laž i da će nas tužiti. Nikada nas nije tužila, a sve što smo objavili bilo je tačno. Kada je nekoliko godina kasnije tužilaštvo podiglo optužnicu protiv nje i kada se ispostavilo da je optužnica maltene ista kao i sadržaj emisije „Insajder“, ona je priznala krivično delo da je protivpravno prisvajala novac od transfera deset fudbalera FK Obilić u inostrane klubove i bez dozvole držala 11 pištolja u kući. Postigla je nagodbu s tužilaštvom da kazna za to bude godinu dana u kućnom pritvoru i milion i po evra novčane kazne. Takva nagodba je izazvala brojne osude u javnosti. Mnogi su smatrali da je ona zaštićena i da zakon nije isti za sve, valjda zbog njenih dobrih odnosa sa predstavnicima vlasti... Svi oni mediji koji su je branili posle „Insajdera“ nisu tada podsetili da je ona lagala i obmanjivala javnost nego su jednostavno preneli vest da je postigla nagodbu s tužilaštvom. Kao da nikome nije bilo važno to što je priznala da je počinila krivično delo. Jedan od onih koji su je javno opravdavali i štitili na sve moguće načine jeste i Dragan Marković

Palma. To je ista ekipa.

Nekoliko dana posle poziva Dragana Markovića Palme, usledila je priča u javnosti da je tadašnja saradnica „Insajdera“ Tanja Janković preko Ivica Tončeva, bliskog saradnika Ivica Dačića i prijatelja Dragana Markovića, tražila navodno novac kako ne bismo objavili deo o Palmi u emisiji „Insajder“. Naravno da je to bila laž, ali i najlakši način da se neko kompromituje.

Ni danas niko u Srbiji ne zna baš tačno ko je Ivica Tončev, osim da se kao „biznismen“ iz Beča našao u ulozi onih koji o nečemu odlučuju u Srbiji.

Kada je trebalo da postane savetnik ministra policije Ivica Dačića, jedan od starijih policajaca rekao mu je pred svedocima, koji su to kasnije opet pred svedocima prepričavali: „Pa, čoveče, ti si kriminalac, ne možeš ti da radiš u policiji.“

Na takvu konstataciju niko se nije obazirao. Tončev je imenovan za savetnika, a kasnije je dobio i poslanički mandat.

Odlučila sam da zovemo i Palmu i Tončeva i da sve te razgovore tajno snimamo. Jedino tako ćemo dokazati da lažu da im je tadašnja saradnica „Insajdera“ tražila novac. Ivica Tončev je tvrdio da tako nešto nikada nije rekao Draganu Markoviću Palmi i ponovio pet puta da mu Tanja Janković nikada nije tražila novac. Mi smo sve te tajno snimljene razgovore emitovali i dokazali istinu.

Međutim, već posle prve emisije ceo Lazarevac, mesto pored Beograda gde se i nalazi „Kolubara“, bio je izlepljen plakatima „Uključi mozak, isključi B92“.

Sušтина sadržaja plakata bila je zapravo poruka da je serijal emisije „Insajder“ uperen protiv DSS-a. To je ujedno bila i reakcija na sve objavljene dokaze. A mi smo dokazali da je „Kolubara“ plaćala, na primer, buldožer privatniku mesečno 74.000 evra jer je taj buldožer, navodno, bez prestanka radio 24 sata 31 dan u mesecu. Sve to dešavalo se dok je na čelu „Kolubare“ bio Dragan Tomić iz DSS-a, a direktor EPS-a, koji treba da kontroliše poslovanje „Kolubare“, tada je bio Dragomir Marković, kog je postavio DS. Na mestu predsednika UO EPS-a bio je Aca Marković, kog je imenovao SPS. Objavili smo i da u jednoj od firmi koja radi u „Kolubari“ udeo vlasništva ima član najuže porodice Radosava Savatijevića, inače člana UO EPS-a. Savatijević je godinama, preko nekoliko firmi u čijem vlasništvu učestvuje on ili s njim povezana lica, radio sa mehanizacijom u „Kolubari“, ali su firme u čijem vlasništvu učestvuje bile i direktan kupac uglja od „Kolubare“. U Upravni odbor EPS-a, javnog preduzeća čiji je sastavni deo i „Kolubara“, Savatijevića je imenovala Vlada Mirka Cvetkovića, na predlog koalicije SPS - PUPS - Jedinstvena Srbija, decembra 2008. godine. Tako je krug zatvoren.

Ko nije zlonameran mogao je da shvati da zaštićenih u serijalu „Insajder“ nije bilo, kao i da su tvrdnje o nekakvom političkom progonu samo nedostatak druge argumentacije.

Pretili su po raznim novinama da će nas tužiti jer smo izmislili sve. Niko nije podneo nijednu tužbu. To je, u stvari, bila oprobana praksa. Tvrde da će podneti tužbu kako bi bar privremeno stvorili utisak u javnosti da nisu tačne činjenice iznete o njima. Umesto toga, ceo Lazarevac je bio izlepljen novim plakatima protiv „Insajdera“ i B92. Ovaj put to su bile umrlice kojima je saopšteno da je B92 mrtav, a kao ožalošćeni smo navedeni Veran Matić, ja i svi koji su bili potpisani u špici emisije.

Za plakate je osumnjičen Nenad Pavlović zvani Neks, vozač Dragana Tomića.

Kada je tužilaštvo reagovalo po službenoj dužnosti i pokrenulo postupak, svi mi iz „Insajdera“ bili smo pozvani da kao svedoci damo iskaz, odnosno da kažemo da li smatramo da nam je bezbednost ugrožena.

Osumnjičene je zastupao ni manje ni više nego bivši ministar pravde a tada advokat Zoran Stojković, visoki funkcioner DSS-a.

Posle serijala „Insajder - Prevara veka“, u kojem su objavljeni svi dokazi do kojih je redakcija došla tokom višemesečnog istraživanja, usledila su hapšenja. Tokom 2011. više od 30 ljudi je uhapšeno zbog zloupotreba u „Kolubari“. Bila je to potvrda da je sve što je objavljeno u „Insajderu“ tačno!

Optužnica je, međutim, podignuta samo za period do 2008. godine, dakle obuhvata samo vreme kada su „Kolubarom“ rukovodili kadrovi DSS-a, dok se istražni organi u optužnici nisu bavili periodom kada je mašine u tom preduzeću imala, primera radi, i familija Dragana Markovića Palme.

Opet je u pitanju bila selektivna pravda.

Promene na B92

U „ilegali“ sam provela gotovo sve vreme dok se emitovao serijal „Prevara veka“.

Niko nije znao da mi kaže kada ću moći da se vratim u Beograd. Zato sam jednog dana sama odlučila da tamo više neću da provedem ni jedan jedini dan.

„Sutra idemo, obavestite svog šefa da ja više ovde ne ostajem!“

Ne znam da li su odjednom počeli da me slušaju i da li sam se odjednom ja nešto pitala ili je možda „prošla“ opasnost, ali dozvoljeno mi je da se vratim kući. Posle skoro dva meseca dolazim na B92, to je bio trenutak kada je trebalo da se suočim sa „crvenim zavesama“. Plan je bio da se, svaki put kada dolazim na posao, javi obezbeđenju zgrade B92 nekoliko minuta pre nego što stignemo do ulaza da spuste zavese koje bi trebalo da me zaštite od snajpera. Takva su bila njihova pravila i procena da je jedino tako bezbedno da uđem u zgradu televizije.

Znala sam šta me čeka, pa sam, kako smo se približavali zgradi, rekla da im slučajno ne padne na pamet da spuštaju zavese jer ću napraviti skandal.

Počeli su da me ubeđuju da to tako mora. Nekoliko metara od ulaza u B92 otključavaju vrata na autu kako bi onaj ko sedi na mestu suvozača izašao iz kola da osmotri okolinu pre nego što se parkiraju ispred ulaza i pre nego što ja izađem. Taj trenutak iskoristila sam da iskočim maltene iz auta u pokretu. Ostali su da me gledaju zapanjeno: postajala sam polako ali sigurno luda. Čak mi ništa nisu rekli. Nisu besneli, samo su bili iskreno iznenađeni.

Ulazim u zgradu. Neko od zaposlenih na portirnici zgrade kaže mi zbunjeno: „Brankice, zašto nisu zvali da se spuste zavese?“

„O kojim zavesama pričaš!? Neće se spustati zavese nikada! Možete da ih skinete odmah što se mene tiče“, rekla sam besno. Nisam se zaustavljala, sve to sam izdeklamovala usput dok sam hodala ka kancelariji „Insajdera“. To je u prevodu značilo da neću stajati i čekati da čujem šta imaju da mi kažu. Zaveses su vrlo brzo uklonjene.

Tih dana glavna priča u redakciji postaje prodaja B92. Niko od tadašnjeg rukovodstva nam ništa ne govori. Bila sam ljuta. Zasto je Veran Matić uopšte došao u situaciju da mora da proda B92?!

Za mene je prodaja B92 bila ravna ideji da mi se svet ponovo ruši jer B92 za mene nije bila samo redakcija u kojoj radim. Tamo sam novinarski odrasla. B92 je bio pre svega simbol slobode u svakom smislu. Tamo sam naučila jos kao klinka da treba da mislim svojom glavom i da uvek treba da kažem svoj stav, da sama treba da donosim zaključke. Koliko je važno u kakvom okruženju je neko odrastao i kako je vaspitan, toliko je važno i okruženje u kojem i „poslovno“ sazreva.

Najbolji primer koliko je to važno jeste MUP. Oni koji su tamo zaposleni bukvalno su dresirani da ne misle svojom glavom. Nemaju pravo da se bune. Kakva god da je nepravda u pitanju oni nemaju pravo glasa.

To se, naravno, odražava i na formiranje njihovih ličnosti jer kada neko sa 20 godina počne da radi u takvom jednom zatvorenom sistemu u kom je prinuđen da čuti, to se kasnije odražava i na razne životne odluke koje donosi. Baš to što su naviknuti da klimaju glavom i da kažu „razumem, šefe“ čak i kada se sa šefom ne slažu dovodi do toga da su retko kada kasnije u životu spremni da donose bilo kakve radikalne odluke kojima bi, na primer, poboljšali svoj život ili uradili nešto za sebe.

Kako je to davno objasnio filozof Max Horkheimer, postoje dva tipa čoveka. Većina ljudi se pokorava. Takav pokorni tip sve više prevladava. On se služi oponašanjem, te se od ljudskog bića pretvara u člana organizacije. Nasuprot njemu, tip otpora živi životom sukoba i usamljenosti, on ne žrtvuje istinu vladajućim standardima.

B92 je bila organizacija u kojoj je bilo dozvoljeno da se pokazuje „otpor“ i da zbog toga ne rizikuješ da budeš proglašen za budalu. U stvari, tako je bilo dok smo bili samo radijska redakcija... Kasnije, kada smo postali velika ozbiljna kompanija, sve mi je izgledalo drugačije. Odjednom sam

uvidela da ako ukažeš na problem, postaješ problem, ali ja sam nekako uvek volela da budem takav problem. Bolje i to nego da ćutim.

Tako sam svoje mišljenje o B92 često saopštavala, pred svima, demonstrativno.

Smatrala sam da je B92 od kada je osnovao televiziju nekako lutao sa programom. Hteli su da zadrže informativni program, ali i da malo ubace zabavni zbog gledanosti i reklama. Radio B92 je tokom 90-ih a i kasnije imao najbolji informativni program u zemlji. Imao je ugled ne samo u regionu nego i u celom svetu. Veran Matić bio je čovek koji je uspeo sve to da napravi od jednog običnog radija. Imao je misiju i u tome je uspeo. To je zapravo bio ogroman uspeh. Od jedne maltene lokalne radio-stanice B92 je postao svetsko ime. Posle demokratskih promena, Veran ulazi u sukob sa novom demokratskom vladom jer nema ni naznaka da će TV B92, koja je osnovana tada kao produkcija, dobiti nacionalnu frekvenciju. Zoran Đinđić, kao tadašnji premijer, odlazi u svoju prvu posetu Vašingtonu. Pravilo je da kada neko gostuje u Američkom institutu za mir to se najavljuje na web stranici i pozivaju se zainteresovani širom sveta da prate događaj i da pošalju pitanja unapred. Veran je dan ranije poslao pitanje za premijera Srbije koje je otprilike glasilo: „Zašto je nekim medijima koji su se borili protiv Miloševića, i zbog toga su bili zabranjivani, danas isto teško kao u njegovo vreme, jer ne mogu da dobiju dozvolu za emitovanje programa niti da budu ravnopravni s medijima koji su bili stubovi Miloševićeve vlasti?“ Zoran Đinđić je besno odgovorio da B92 može da dobije orden za zasluge, ali ne i nacionalnu frekvenciju.

Od tog trenutka trajala je neka vrsta sukoba između B92 i prve demokratske vlade.

Bila sam protiv takvog stava Verana Matića jer sam smatrala da nama niko nista ne duguje. Mi smo novinari. Nismo mi nečiji službenici, pa da radimo za nekoga. Nisam razumela taj širi kontekst. Iz mog ugla to je izgledalo kao da tražimo frekvenciju, a onda ćemo zauzvrat da ćutimo o greškama koje pravi vlast. Zapravo, sve sam posmatrala samo iz svog novinarskog ugla. Meni je bilo važno samo to da možemo da radimo isto kao što smo i radili svih tih godina. Da kritikujemo ono što nije dobro i da ukazujemo na greške. Veran tada nije obraćao pažnju na mene i moje teorije.

Kasnije, kada sam se svojim znanjem, radom i upornošću izborila za svoj prostor i kada je morao da obrati pažnju na sve što imam da kažem, užasno sam ga nervirala što sam unapred u svemu videla problem. Ali isto tako mi je svaki put strpljivo objašnjavao da nije tako kako meni izgleda da jeste. Da možemo da radimo svoj posao normalno. Uvek sam bila oprezna, ali sam s vremenom shvatala da nas je baš Veran milion puta zaštitio a da to nismo znali. Kakve god da je kompromise pravio oko programa, na „Insajder“ nije dao nikome da udari! I mi smo mu postali beskrajno zahvalni zbog toga.

Shvatila sam da je Veran neko ko će podržati svakog novinara ako zaključi da taj novinar zna šta hoće, odnosno ako ima misiju... Mislim da je često gledajući baš mene, Mišu i Miru, u stvari video sebe i to kakav je on bio u periodu kada se borio i izborio da napravi nešto vredno. Mislim da nas je baš zato razumeo, ali je pre svega poštovao to što radimo.

U vreme vladavine Slobodana Miloševića kada su nezavisne medije i novinare zatvarali, ubijali i sprečavali na sve moguće načine da rade svoj posao, postojale su međunarodne institucije, organizacije koje su finansijski pomagale takvim medijima da opstanu. Mediji su vrlo važni u svakoj državi. Staviti medije pod kontrolu cilj je svake vlade jer se tako uspešno i „bezbedno“ vlada. Niko ne postavlja nikakva pitanja o njihovim greškama, zloupotrebama, promašajima. Baš zato je bilo važno da u vreme jednog diktatorskog režima, kada sloboda govora praktično nije postojala, postoje nezavisni mediji. I nije nikakva tajna da su takvi mediji opstali zahvaljujući donacijama međunarodnih organizacija. Istina je isto tako da je posle promene vlasti 2000. godine broj takvih fondova drastično smanjen. B92 je bio u teškoj poziciji jer naravno da informativni program ne

donosi toliko novca od reklama kao što donosi zabavni program.

Činjenica je da su tezu „Soroševi plaćenici“ ili „strani plaćenici“ plasirali upravo predstavnici režima Slobodana Miloševića. Takvu etiketu lepili su svima onima koji su tada, tokom '90-ih, mislili svojom glavom, koji su osuđivali rat, ubistva, pljačku.

Posle pada Miloševićevog režima ta teza nije bila aktuelna nekoliko godina. U periodu od 2000. do 2004. ili 2005. meta retrogradnih snaga nisu bili novinari nezavisnih medija, već prva demokratska vlast na čelu sa Zoranom Đinđićem. Posle ubistva Zorana Đinđića aktuelizuje se priča o stranim plaćenicima, osnivaju se ekstremne desničarske organizacije koje s vremenom samo postaju bolje organizovane i predstavljaju pretnju svima koji misle drugačije od njih, prete, pozivaju na linč... Baš takve organizacije često su koristile razne političke partije, nekada i službe bezbednosti, nekada i kriminalni krugovi, zavisi kada je šta u čijem interesu bilo. Niko ne postavlja pitanje kako je moguće da ranije takve organizacije nisu postojale?! Ko finansira organizacije čiji je cilj da prave haos u državi? Zakonom ih treba zabraniti. Oni su najobičniji prevaranti koji su plaćeni da ruše i pale, da presuđuju šta je patriotizam a šta nije... Paraziti. Niko im se ne suprotstavlja valjda zato što niko neće da im se zamera. Uvek sledi čuveno: „Pusti budale“. A kako „pusti budale“ kad te iste budale prete svakome?

Jednostavnom analizom svako ko ume da misli svojom glavom lako će doći do zaključka da se desničarske organizacije osnivaju tek od 2004. godine kada se opet aktuelizuje podela na izdajnike i patriote koja je obeležila vladavinu Slobodana Miloševića. Na stranu tih organizacija jasno su stale sve retrogradne snage u zemlji, takve političke partije ali i novinari koji su bili najglasniji u kampanji protiv Đinđića.

Bilo je jasno da će se B92 ugasiti sam od sebe, i da ćemo ponovo postati neka gerila ukoliko se ne desi „prodaja“.

Isto tako, imala sam utisak da se rukovodstvo B92 prethodnih godina igralo televizije. Veran Matić koji je uspeo da napravi Radio B92 u veoma teškim okolnostima sada je pokušavao da napravi i TV. Razlika između radija i televizije je ogromna. TV je kao rupa u koju novac stalno odlazi. Veran je, barem je tako meni izgledalo, bio uglavnom okružen onima koji mu se nisu suprotstavljali. Tako su se ponašali jer su im bile važne pozicije i plate. Preko noći smo postali „ozbiljna kompanija“. Nije više moglo tek tako da se dođe do Verana. Morala je da se poštuje hijerarhija. Meni se na sve to prevrtao želudac i uporno sam ignorisala nova pravila ponašanja.

Dok smo kao redakcija radija bili smešteni u Domu omladine u centru Beograda, sve dok nas 1999. godine odatle nisu izbacili, atmosfera je bila potpuno drugačija. Stalno smo bili meta ali međuljudski odnosi su bili mnogo bolji. Redakcija je bila u maloj prostoriji, koja je imala oko deset kvadratnih metara, na sredini je bio jedan veliki sto, veliki toliko da može da sedne šest osoba, a sa strane su bili poređani stolovi sa kompjuterima. Neke šarene zavese na štrafte visile su na prozorima. Uvek je bilo zagušljivo jer su uglavnom svi pušili. Iz tog perioda postoji i anegdota: „Zatvori taj prozor, od smrada još niko nije umro a od upale pluća jeste.“

Meni je tada izgledalo kao da je to neki centar u koji se slivaju sve informacije, kao da mi jedini znamo baš sve u svakom trenutku. Tada na radiju B92 rade važna novinarska imena: Svetlana Lukić, Tamara Pupovac, Antonela Riha, Sanda Savić, Zoran Mamula, Bojana Lekić, Milica Kuburović, Aleksandar Timofejev, Biljana Vujasinović, Boris Husović, Dušan Mašić, Slobodan Stupar, Aleksandar Vasović, Danijel Bukumirović, Miloš Milić, Dejan Radojević... U istom hodniku gde je ta prostorija koja je zapravo redakcija, nalazila se i nešto manja kancelarija u kojoj su sedeli Saša Mirković Mici i Veran Matić.

Delili su jednu kancelariju. Kada se uđe u kancelariju, prvo se nailazi na Micijev deo, odnosno

njegov sto koji je potpuno sreden, sve je na svom mestu, sve pod konac. Do Veranovog dela je moralo da se preskače preko knjiga, časopisa, ne znam kakvih sve čuda, jer sve što nije moglo da stane na njegov sto, i na police, nalazilo se na podu. Bili su nekako uvek tu sa redakcijom. Među ljudima.

Samo nekoliko godina kasnije radio i TV postaju jedna redakcija. Velika zgrada, deset puta veća redakcija od one prethodne, sve nekako skockano i sredeno, kartice kojima se otvaraju vrata i istovremeno beleži ko je kada došao na posao a ko je kada otišao s posla, kao neka fabrika u kojoj se radi od 9 do 17 h pa je najvažnije radno vreme. Kao da novinari uopšte imaju radno vreme! Svako od urednika ima svoju kancelariju. Gledajući širi kontekst, bio je to ponovo uspeh. Od jedne lokalne radio-stanice postali smo prava radio-televizija. Ozbiljna kompanija. Ipak, meni je nedostajao onaj stari radio i ona stara redakcija. Ali navikla sam se nekako. Nismo više posle radijskog dnevnika u pet sedeli i pričali satima. Nismo više bili kao neka mala porodica, ali i dalje se zadržao taj zdrav duh i pored desetina novinara koji su na B92 došli iz raznih redakcija...

S vremenom smo opet svi funkcionisali kao tim...

Sada se ponovo spremala nekakva promena. Teku pregovori o prodaji odnosno dokapitalizaciji B92.

Poslala sam Veranu mejl.

Molim te da me obavestiš šta se dešava s prodajom B92. Neću posle svega da mi neki novi vlasnici kažu: „Do viđenja, 'Insajder' nam više nije potreban “. Nemaš nikakvu obavezu prema nama, osim da me na vreme o svemu obavestiš jer sam ja ta koja treba da kaže do viđenja..

Veran se potresao zbog takvog mog mejla. Odgovorio je ali me je istog dana pozvao na sastanak.

„Kako uopšte može da ti padne na pamet da ću ja dozvoliti da se neko, bilo ko, posle svega što ste uradili, vama zahvali na saradnji?“

„Verane, ne sumnjam u tebe, ali neću više da slušam priče po hodnicima ko dolazi, ko ostaje, ko dobija otkaz. Boli me uvo za B92. Boli me uvo za 'Insajder'. Hoću samo na vreme da znam šta se dešava.“

Taj razgovor se završio tako što sam ja do kraja bila potpuno ravnodušna, možda prvi put kada je B92 u pitanju. Nezainteresovana da uopšte slušam detalje koje se Veran trudio da mi prepriča, objasni, obrazloži, naglasi da je on taj koji će podržati „Insajder“. Meni je, posle svega što se dešavalo, nekako bilo svejedno. Bilo mi je dosta B92. Vreme je da krenem dalje. Tako sam razmišljala tada.

Dok se dešavaju pregovori o dokapitalizaciji, koju ja zovem prodaja B92, „Insajder“ je serijalom „Prevara veka“, o pljački u državnom preduzeću „Kolubara“ još jednom pomerio granice. Opet smo u svim medijima bili vest dana. Opet smo pokazali da nema zaštićenih. Opet je to bila najgledanija emisija na B92. Uspeli smo i pored toga što su mene sklonili iz Beograda zato što je „neko hteo da me ubije“. Uspeli smo sa novim ljudima u „Insajderu“ da održimo emisiju na onom nivou na kojem je uvek bila. Uspeli smo jer sam osećala obavezu pre svega prema B92.

Opet mi je bilo najvažnije samo to da „Insajder“ bude isto što je bio i ranije.

B92 je prodat Grcima. Sve sam nervirala sa tim terminom „prodaja“ i uporno su mi objašnjavali da se ne radi o prodaji nego o dokapitalizaciji, izlaze jedni suvlasnici ulaze drugi. Ok, objašnjavala sam, neka se zove kako god, ne zanima me. Krenula je priča po gradu da iza kupovine stoji Srđan Šaper, koji je u javnosti važio za savetnika tadašnjeg predsednika Srbije Borisa Tadića. Šaper je

tvrdio da je on samo član Glavnog odbora i Predsedništva DS-a, kao i da je bio menadžer Tadićeve kampanje. Istovremeno, Šaper je bio i vlasnik jedne od najvećih marketinških agencija u Srbiji, pa su mnogi to tumačili kao sukob interesa. Poslala sam Veranu ponovo mejl s pitanjem da li je tačno da Šaper stoji iza kupovine B92, jer ako jeste, ja sutra dajem otkaz. „Molim te da mi kažeš istinu.“

Bio je izričit u tome da nema ni govora o takvim konstrukcijama.

Veran je ostao glavni i odgovorni urednik. Informacija koju sam dobila glasila je: „Novi vlasnici žele da se nekako ograde od 'Insajdera'. Oni bi da ta emisija zbog reputacije ostane na B92, ali da oni ne budu odgovorni. Zato 'Insajder' prelazi u Fond B92. Treba da raskinete radni odnos sa B92 i da postanete zaposleni u Fondu B92...“

Jelena Kosanić, koja je tada bila direktor Vesti, zove me da svratim kod nje u kancelariju. Istorija našeg poznanstva je zanimljiva. Po temperamentu i karakteru smo iste. U početku, kada su radio i TV postale jedna redakcija, bile smo u sukobu. Mislim da se nismo podnosile više zbog toga što je ona o meni čula svašta i što sam ja o njoj čula svašta. Jugoslav Ćosić nas je zvao „zvečarka“ i „zmija“. Nisam ja dala na sebe, nije ona dala na sebe. Kada se desio naš prvi sukob 2004. godine, ona je bila urednik Vesti B92, a ja sam tek počela da radim „Insajder“. Imala je neke primedbe. Rekla sam joj: „Ne diraj me, neću ni ja tebe. Probaj da se na bilo koji način baviš 'Insajderom', imaćeš veliki problem sa mnom.“ Odgovorila mi je vrlo slično. Ne sećam se šta, jer sam se posle takvog nastupa okrenula i otišla iz redakcije.

Izbegavale smo se. Otišla je na trudničko. Vratila se. Bile smo zbog programa upućene jedna na drugu. Shvatile smo obe da smo zapravo na istim talasnim dužinama, a da ja sa njom nemam nikakav problem kao što nema ni ona sa mnom. S vremenom smo izgradile potpuno iskren poslovni odnos. Poštovanje je bilo obostrano i svako je radio svoj posao. U međuvremenu, Jelena je postala direktorka Informativnog programa. Pametna, sposobna i, pre svega, dobar novinar. Ispostavilo se da se ta ista Jelena Kosanić, bez mog znanja, potpuno iskreno založila za „Insajder“ u razgovoru s novim vlasnicima B92. Ona je najviše bila besna što nekome pada na pamet da se tek tako odrekne „Insajdera“ i da nas, kako je govorila, pusti niz vodu...

„Brankice, ja sam im rekla da će to biti skandal. Oni posle svega traže od tebe da raskineš radni odnos. To je van pameti... Ja to neću dozvoliti.“

„Jelena, stvarno me više ništa ne zanima. Ne znam ko su novi vlasnici, meni je važno šta će biti s ovim ljudima koji su prešli u 'Insajder'.“

„Ma kako ti nije važno. Nećemo da dozvolimo da se neko tako igra... Opet ću ići na sastanak povodom 'Insajdera'“, rekla je odlučno.

Ima istu crtdu kao ja. Mrzi nepravdu. Mene stvarno ništa nije zanimalo osim to da ljude koji su prešli u „Insajder“ ne ostavim na cedilu. Što se mene tiče, tada mi je izgledala dobro ideja da pređem u Fond B92 i da nemam nikakav kontakt s novim vlasnicima. Veran me je pozvao na sastanak:

„Ti, Miša i Mira prelazite u Fond B92. Bićete stalno zaposleni. Suštinski se ništa ne menja.“

„Kako to misliš nas troje? Šta je sa ostalim novinarima iz 'Insajdera'?“, već sam bila u stanju da se posvađam istog trenutka...

„Ne možemo da prebacimo sve na Fond. Novi vlasnici traže da se smanji broj zaposlenih.“

„To ne dolazi u obzir. Ili svi iz 'Insajdera' prelaze u Fond B92, ili niko. Ja neću bez njih da pređem. Dali ste nam te ljude iz redakcije, sada nema mesta da se vrate u redakciju i daćete im otkaz? To ne dolazi u obzir“, bila sam na ivici nervnog sloma i odlučna da istog trenutka dam otkaz.

„Brankice, tražiš od mene nešto što nije moguće, to nije izvodljivo“, krenuo je da mi objašnjava zbog čega nije izvodljivo. Shvatile sam da postoji više problema. Ne znam s kim sve od odgovornih na B92 nisam razgovarala i pregovarala tog dana. U redakciji „Insajdera“ niko pojma nije imao šta se

dešava. Posle nekoliko sati rešili smo sve probleme.

Ušla sam kod Verana opet. „Sve sam završila. Sad samo ti treba da kažeš da je ok da pređu svi u Fond.“ „Ok, prelaze svi u Fond B92.“

Moj plan je bio da prelazak u Fond B92 bude privremen. Tada sam već imala ponudu da odem na Kolumbija univerzitet u Njujorku, ali i da predajem istraživačko novinarstvo godinu dana u Hong Kongu. Veran je bio za opciju da odem, da nešto od ponuđenog prihvatim. Stalno sam se premišljala, stalno bila na ivici hoću li ili neću. Bilo je raznih ponuda koje bi automatski značile da počinjem neki novi život. Ne znam da li iz revolta prema svemu, da li iz nekog inata, ili iz straha od novog početka, uporno sam odbijala da o tome razmišljam. Odlagala sam konačnu odluku. Kasnije se ispostavilo da kada odluku ne možeš da doneseš, ona se donese sama. Puštala sam da vreme učini svoje. A to sam, inače, uvek mrzela najviše na svetu. Nikada nisam umela da pustim da prođe vreme. Šta to znači? Da sedim i čekam? Kao da sam se preko noći promenila. A možda sam bila samo previše umorna da bih uopšte mogla da donosim važne odluke.

Za novu direktorku B92 imenovana je Manja Grčić. Većina zaposlenih bila je puna predrasuda.

Osuđivali su Manju i pre nego što je počela da radi. To je jednostavno pravilo. Zašto nekoga pustiti da pokaže šta zna i da li zna, bolje je odmah unapred reći da taj neko nema pojma. Nervirale su me takve predrasude baš zbog toga što su mnogi imali predrasude i o meni. Znala sam koliko je teško nositi se sa tim. Manja je nekoliko godina mlađa od mene. Radila je kao novinar na TV B92 na početku osnivanja TV, 2003., 2004. Otišla je, kako se pričalo, jer nisu hteli da joj povećaju platu. Pokazala je tada, kao „početnik“, da ima svoj stav i da sebe pre svega ceni i poštuje. U međuvremenu, promenila je više poslova, radila je kao šef kabineta Predraga Markovića iz G17, potom u USAID-u, pa je bila zaposlena na Pinku u menadžmentu. Posle se udala, preselila u Sloveniju i tamo bila direktor jedne od njihovih televizija koje su imale nacionalnu frekvenciju. Napravila je uspeh sa tom televizijom. Sada se, sticajem okolnosti, na B92 vraća, ali u velikom stilu, kao direktorka.

Nisam je poznavala iz perioda kada je radila kao novinarka na TV B92. Tada sam ja bila novinar radija i jedan od urednika dnevnika na radiju. Imala sam otpor prema TV B92. Smatrala sam da su ukrali ime Radija B92 i da će ga uništiti. Nisam u tom periodu ni zalazila u redakciju. Gotovo da ni sa kim nisam ni razgovarala. Tako Manju nisam ni upoznala.

Ona je o meni čula da sam nadmena, drska i nezgodna za saradnju. Nikada mi to nije rekla, ali sam to zaključila iz kasnijih razgovora i iz razgovora sa onima kod kojih se raspitivala kako da stupi u kontakt sa mnom.

Neki su iz protesta što će Manja biti direktor, odlučili da napuste B92. Tada je otišla i Sanda Savić, s kojom sam ostala u kontaktu i s kojom volim i danas da popijem kafu. Godinama smo radile zajedno, što je značilo da se jedno poglavlje definitivno završava. Bilo je i onih koji su na sve moguće načine pokušavali da se približe novoj direktorki i da tako zadrže svoje pozicije. Ja sam bila potpuno nezainteresovana. Ubedila sam sebe da nemam ništa sa novim vlasnicima, s novim rukovodstvom, jer ja prelazim u Fond, a osnivač Fonda je Veran Matić.

Moj dugogodišnji prijatelj Nikola, koji se inače celog života bavi uglavnom privatnim biznisom, vrlo sposoban, inteligentan i pronicljiv, zove me da se vidimo na kafi. „Je l' poznaješ Manju Grčić?“

Prevrnula sam očima. Valjda sam u prevodu htela da kažem: Zbog toga si me zvao da se vidimo?! „Ne poznajem je“, rekla sam prilično odsečno. „Zašto pitaš?“

Počeo je kao da ima cilj da me u nešto ubedi. Nisam shvatala poentu.

„Pa, moj dobar drug je njen kućni prijatelj. On zna da si mi ti drugarica, pa me je zamolio da te pitam da li bi htela da se vidiš s Manjom jer je njoj veoma važno da ti ostaneš na B92 i da 'Insajder'“

ostane na B92.“

„Svašta. Pa mi prelazimo u Fond. A drugo, ona je direktorka, može jednostavno da me pozove na sastanak“, sada sam već počela i da besnim.

Nikola me je dugo poznao pa mu nije bilo čudno što polako počinjem da vičem. Nikada se na to nije obazirao.

„Pa, Brankice, njoj je očigledno neko rekao da ti nećeš uopšte da razgovaraš s novim vlasnicima a ni s novim rukovodstvom B92. Sigurno je čula da si teška osoba.“

„Da li si ti normalan? Pa nemam problem da razgovaram s bilo kim. Zašto im jednostavno nisi rekao da je sve to što su čuli o meni glupost, jer me poznaješ toliko godina. Znaš valjda kakva sam.“

Prešli smo na druge teme. Bilo mi je besmisleno da pričam dalje o B92, Manji, Fondu... Nikoli nisam rekla ništa konkretno što bi on mogao da prenese svom drugu a on Manji. Nije ni insistirao na tome.

Nekoliko dana kasnije, na prvom spratu zgrade B92 gde se nalazi kancelarija „Insajdera“, „naletela“ sam na novu direktorku Manju Grčić. Sticajem okolnosti njena kancelarija je privremeno bila u istom delu gde i naša. Nisam to znala. Odmerile smo jedna drugu, onako kako žena odmeri ženu. Super izgleda, dobro je obučena, nekako blista, primetila sam sama za sebe i zaključila da je po tome kako hoda prilično samouverena. Pretpostavljam da je i ona mene skenirala isto tako u roku od dve sekunde. Učinilo mi se, međutim, da je odjednom prilično nesigurna u mom prisustvu. Valjda sam se zbog toga i nasmejala pa sam krajnje srdačno rekla: „Dobar dan, Manja.“ Njen osmeh je bio još veći.

„Ćao, kako si? Stalno pitam za tebe, nikako da se vidimo. Je l' mogu da te pozovem ovih dana?“, pitala me je Manja koju su već, pakosno, prozvali „direktorka na štiklama“, što je valjda značilo da gazi sve pred sobom.

„Naravno da možeš“, rekla sam sa osmehom.

Pozvala me je već sutradan i zakazala sastanak.

Nije mi bilo jasno šta bi oni sada, kad su već odlučili da se „Insajder“ izmesti u Fond B92 a da se i dalje emituje na TV B92. Takve sam informacije imala tada, iako se nisam raspitivala da saznam detalje, poput toga ko je to tačno zahtevao, zašto, šta su rekli.

Posle kurtoazno razmenjenih rečenica, sve se pretvorilo u jedan opušten razgovor, a ista takva bila je i atmosfera u njenoj kancelariji, usledilo je otprilike nešto što je suština onoga što je Manja htela da mi kaže.

„Brankice, nama je važno da 'Insajder' ostane na B92, to je najvažnija emisija i nema potrebe da prelazite u Fond B92“, rekla je Manja koja je inače jedna prijatna osoba, sa nekim upečatljivim očima, i lepim osmehom. Svakako je na mene ostavila utisak osobe koja zna šta hoće.

Ne znam kakva se transformacija dogodila tako odjednom u meni samoj, ali i ja sam bila iznenađena. Nastupila sam kao neko ko je godinama pregovarao, a u stvari nikada to nisam ranije radila. Valjda sam i u tome odrasla preko noći pa nisam odmah počela da se svađam. Ranije bih sigurno rekla - ma daj, prvo ste tražili da se od nas distancirate, pa sada kada ste shvatili da će to biti javni skandal, onda ste se predomislili...

Međutim, sve to rekla sam nekako pristojnije i na koliko-toliko fin način.

„Manja, neko se ovde očigledno igra sa nama. Prvo ste se ograđivali od 'Insajdera', sada kada sam uspela da ceo tim pređe u Fond, jer je nekoliko ljudi trebalo da ostane bez posla zbog prodaje B92, kažeš mi da je to 'puj pike ne važi'. Zašto misliš da sada ja treba da kažem ok, važi?“

„Ali, Brankice, nije tačno da smo mi ikada tražili da vi pređete u Fond. Ja sam shvatila da si ti to odlučila. Da li si pitala Verana šta je bilo na tim sastancima, jer je on bio učesnik svih sastanaka

na kojima se govorilo o budućnosti programa B92?“

E tada više nisam znala šta da kažem. Tačno je da nikada nisam pitala Verana nikakve detalje o svemu tome.

„Pa nisam, ali s Veranom sam se dogovorila da pređemo svi u Fond.“

Mislim da je njen osmeh njeno oružje. Naravno, i tada se nasmejala i rekla: „Brankice, mi sa tobom nećemo da pregovaramo, ti si nam važna i spremni smo da ispunimo sve tvoje uslove.“

Bila sam zatečena. Nikada nisam pregovarala o svom statusu nego da neka tema mora da bude emitovana i borila se, i bila spremna da poginem ali da se izborim za „Insajder“. Nikada mi niko do sada na B92 nije rekao tako nešto. Na drugačiji način su pokazivali da im je do te emisije stalo, ali podrazumevalo se da nikada ne postavljamo pitanje o uslovima rada.

Nekako sam se izvukla.

„Manja, da li znaš koliko ljudi radi u 'Insajderu'? Nisam samo ja u svemu tome. Naš tim je proširen i sada nas ima mnogo više.“

„Ok, razmisli pod kojim uslovima želiš da ostaneš na B92 pa da se vidimo za par dana i napravimo neki predlog ugovora.“

Razišle smo se.

Otišla sam kod Verana odmah čim sam izašla iz njene kancelarije.

„Verane, ko je odlučio da mi pređemo u Fond. Ko je to tražio?“

Pogledao me je kao i milion puta do tada kada sam ulazila kod njega u kancelariju tako što još iz hodnika počnem da deklamujem sve što imam.

„Niko konkretno to nije tražio, ali činilo se da postoji opasnost da se ograde od 'Insajdera'. Ja sam razmišljao da moram da vas nekako od svega zaštitim i da obezbedim da i dalje možete da radite kako ste radili, da vas niko ne sprečava u emitovanju emisija, pa sam odlučio da je najbolje rešenje Fond.“

Opet sam bila zatečena. Pa Veran je razmišljao o nama sve vreme?! Hteo je da nas zaštiti. Opet je bio veliki čovek u mojim očima.

Nisam mogla tačno da rekonstruišem šta se sve dešavalo, ali bilo mi je jasno da smo, iz nekog razloga, bitni i novim vlasnicima. Tada nisam verovala da je to iskreno s njihove strane, ali odlučila sam da o svemu razmislim.

Poslala sam Manji posle nekoliko dana mejl koji se zvao „Predlog za saradnju“. Što se mene tiče, bilo je završeno jedno poglavlje u kojem smo radili a da ništa nismo pitali jer nam je bilo važno da stvorimo brend; bilo nam je važno da se izborimo za to da dobijemo šest meseci da uradimo jedan serijal, a sada su se okolnosti promenile i ovo će biti samo moj posao a ne i moj život. Bila sam ubeđena da nikada više neće biti nikakvih emocija kada je B92 u pitanju.

Sušтина tog mejla bila je da je nama najvažnija uređivačka politika i to da možemo da radimo kao i do sada. Da nam niko ne zabranjuje da bilo šta emitujemo... Bolje uslove tražila sam za sve članove „Insajdera“ a ne samo za sebe.

Ubrzo smo svi dobili nove predloge ugovora. „Insajder“ je ostao na B92.

U međuvremenu, Manju sam dobro upoznala. Rešavala je sve što smo tražili. Imali smo i njenu podršku za ono što smo radili. Ona je poštovala našu poštovanost, posvećenost poslu i rezultate koje smo ostvarivali, a mi njenu iskrenost i umeće da za svaki problem nađe rešenje. Takav je bio i Veran koji je godinama glavni i odgovorni urednik pa nam je samim tim bila olakšavajuća okolnost o činjenica da nova direktorka ima takav odnos prema „Insajderu“.

Kada sam odlučila da na B92 ipak ostanem, počela sam da se raspitujem ko sad ima tu koliki udeo, ko je vlasnik, da li je televizija prodana ili je u pitanju dokapitalizacija. Ispostavilo se da jeste

onako kako su mi objašnjavali. Dokapitalizacija B92 obavljena je oktobra 2010. godine. Svoje udele u vlasništvu prodali su MDLF (Media Development Loan Fund) i kompanija DexyCo (vlasništvo Slobodana Vučićevića).

Dotadašnji akcionar - švedski investicioni fond East Capital tada je uvećao vlasnički udeo u B92 i napravio zajedničku firmu „Astonko“ sa novim suvlasnikom Stefanosom Papadopoulosom iz Grčke.

U novoj vlasničkoj strukturi „Astonko“ je postao većinski vlasnik ali je po osnovu sporazuma o suvlasništvu, B92 Trust zadržao uređivačku kontrolu nad informativnim programom B92 s Veranom Matićem kao glavnim i odgovornim urednikom.

Ovakav rasplet bio je od velikog značaja za nas iz „Insajdera“ ali i za Informativnu redakciju zato što su većinski akcionari B92 Trusta bili osnivači B92 na čelu s Veranom Matićem i Sašom Mirkovićem Micijem. To je značilo da će sačuvati uređivačku kontrolu na delu programa po kojem je B92 postao popularan te izgradio integritet stanice kojoj se veruje i koja se citira.

Razmišljala sam o tome kako će novi suvlasnici uložiti novac, pre svega u informativni program, i kako posle toga više neće biti nikakvih gluposti na programu. Ubrzo sam, međutim, ponovo počela da se nerviram... Opet „Veliki brat“, opet neki programi koji više priliče Pinku nego TV B92...

Jedino što smo mogli bilo je da to ignorišemo i da nastavimo da radimo i spremamo nove serijale s novim ljudima u „Insajderu“. Nas niko nije uslovljavao, i mogli smo da radimo svaku temu koju smo zamislili, a to je ipak bilo najvažnije.

„Ako napišeš knjigu, i nas će morati neko da čuva“

U septembru 2011. u novinama je objavljena vest da je u zatvoru u Italiji pronađen obešen Vitomir Bajić.

Vitomir Bajić, Vitomir Bajić... odzvanja mi u glavi. To ime mi je poznato! Kao kroz maglu setila sam se da se njegovo ime navodi u službenoj belešci koju sam samo osam meseci ranije čitala kod Verana u kancelariji! Tada sam tu belešku i uzela od Verana. Počinjem panično da preturam po fiokama, rasturila sam ceo stan. Ne mogu da je nađem... Na kraju sam je našla u rokovniku iz tog vremena. Jeste! U toj belešci piše da su pripadnici organizovane kriminalne grupe sa područja Crne Gore izvršili nabavku dve snajperske puške a radi izvršenja likvidacije novinarka B92 Brankice Stanković (naručilac ove likvidacije je Luka Bojović). Po saznanjima kojima se raspolaže, likvidacija je naručena uz posredovanje Klisure Srpk a i Vitomira Bajića, koji se trenutno nalaze u zatvoru u Crnoj Gori i čekaju izručenje pravosudnim organima Italije.

Počela sam da se raspitujem na sto strana o Vitomiru Bajiću. Posle nekog vremena saznala sam da je on bio „saradnik“ Darka Šarića ali i Luke Bojovića. Zaledila sam se kada sam saznala da je Vitomir Bajić zapravo „prodao“ Luku Bojovića tako što je, dok je bio u zatvoru u Crnoj Gori, dostavio informaciju da se priprema moje ubistvo. Plan mu je bio da tako izbegne izručenje Italiji. Mislio je da će taj podatak biti važan za Srbiju i da će biti izručen Srbiji. Tako je zapravo i nastala službena beleška o tome da je kupljena snajperska puška kojim treba da budem ubijena. Policajci s kojima sam razgovarala tvrdili su da ne postoji šansa da se on ubio jer su poznavali njegov psihološki profil. Tvrdili su od početka da je zapravo ubijen u zatvoru. To ipak nije bilo najveće iznenađenje za mene kada je Vitomir Bajić u pitanju. Ključnu informaciju saznala sam tek kasnije, krajem 2012. godine i to sasvim slučajno. rororo.Bosna'U'niTsS.'nsT

Posle skoro dve godine stresnog života sa obezbeđenjem, saopštila sam Veranu Matiću, glavnom i odgovornom uredniku B92, da hoću da napišem knjigu o svemu što mi se dešavalo. Ne mogu više da ćutim.

Veran je rekao: Ok, koliko ti vremena treba da napišeš knjigu?

Bez ikakvog razmišljanja rekla sam: Dva meseca, negde na obali nekog mora.

Pojma nisam imala kako sam uopšte zamislila da ću moći da napišem knjigu za dva meseca! U tom trenutku bilo mi je potrebno samo da negde pobegnem, da nikoga ne čujem i ne vidim, ako je to ikako moguće.

Izabrala sam mali hotel, u jednom grčkom selu. Hotel se nalazio na samoj litici u borovoj šumi s pogledom na tirkiznozeleno more. Mir i tišina, čule su se samo ptičice i uveče zrikavci. Unaokolo nije bilo ničega. Idealno za pisanje knjige i odmaranje mozga. Međutim, koliko god sam insistirala na tome da idem sama, tako nešto nije bilo moguće - i „drugari policajci“ morali su da krenu. Prvi put mi nije smetalo što će i oni morati da idu sa mnom. Imala sam cilj. Htela sam da napišem nešto što ostaje. Istinitu priču, od početka do kraja.

U početku sam jedva čekala da sve stavim na papir. Počela sam da pišem još u Beogradu. S jedne strane, bilo mi je važno da pokušam da objasnim kako smo radili, šta smo radili i kako izgleda živeti ovako... S druge strane, nikada u životu nisam bila tako otvorena kada je u pitanju moj lični odnos prema svemu tome.

Mira je jednom dok smo se vozile na neki sastanak, i dok sam ja odsutno, zamišljeno gledala kroz prozor, rekla nešto što sam zapamtila:

„Još nisam upoznala tako zatvorenu osobu kao što si ti.“

Odmah je usledila transformacija. Htela sam po svaku cenu da izbegnem započeti razgovor.

Nije odustala. Pogledala me je i rekla, hladnim i ozbiljnim glasom:

„Pa jesi zatvorena!“

„Ti nisi normalna! Ja zatvorena? Pa to što ne pričam detalje o osobi s kojom sam ne znači da sam zatvorena.“

„Ne, ne... nisi me razumela... sve ti pričaš, ali nikada ne pričaš o svojim emocijama. Nikada ne kažeš ništa o svojim osećanjima. Nikada ne znam kako se osećaš...“

„Hm... u pravu si, Miki. Ja sam verovatno emotivno osakaćena osoba.“

Opet je mislila da se šalim.

„Ma šta zajebavaš... naravno da nisi.“

Kada sam počela da pišem o onom što mi se dešavalo, odustajala sam maltene posle svake napisane rečenice. Pa svih ovih godina niko ništa nije znao o meni privatno. Ni u jednom intervjuu nisam odgovarala na pitanja o privatnom životu. Smatrala sam da je za javnost Srbije važno da zna sve o emisiji „Insajder“, kao i da vidi rezultate našeg rada, a ne o tome ko mi je dečko, da li sam se udala, šta kuvam, kakva mi je kuhinja. Odvratno mi je bilo kada „zvezde“ puštaju novinare da im zavire u garderober, spavaću sobu...

Konačno sam, posle silnih prepravljavanja, u jednom trenutku završila prvih 20 strana... još u Beogradu.

To je to. Poslala sam na nekoliko adresa, najbližim osobama iz mog okruženja. Mejl je glasio:

„Evo samo da vidite kako će izgledati. Ne obraćajte pažnju na greške, ništa nije sređeno.“

I onda su krenuli da me zovu...

„Odlično. Znam kako si se osećala, iako to nisi napisala do kraja, ali svejedno, bilo mi je strašno da

čitam.“

„Uh, tako je teško... čas sam se smejao, čas plakao.“

„Ma ovo će stvarno biti spektakularno... budi više lična.“

„Užasno je teško! Iako si opet pokušala sve da ublažiš.“

Mislila sam: dobro je, nije toliko strašno...

U nekom trenutku shvatam da mi se nije javila samo Tamara. Zovem je i, kao, ledenim glasom izgovaram: „Pa ne mogu da verujem da nisi čitala...“ (valjda se podrazumevalo da je oduševljena ako je čitala, uostalom sve što uradim uvek je dobro, zvala bi me da mi to i kaže).

„Jesam, čitala sam, hajde svrati kod mene na večeru da ti kažem šta mislim.“

„Ma daj, pa kaži mi sad“ (sad već zvučim besno).

„Pa neću ovako, šta ti je, bre, dođi da se ispričamo, nikad nemaš vremena.“

„Ok, dolazim za dva sata.“

Ma sigurno je ostala bez teksta koliko je dobro, pa sada hoće to uživo da mi kaže...

Večerao, pijemo vino, nikako da počne... *Hm... Pa da je oduševljena, rekla bi mi to odmah s vrata...*

„Cickice, moraš da budeš potpuno iskrena. I moraš da budeš ono što jesi. Baš takva, luda, iskrena, otvorena, besna, ponekad tužna, uplašena, srećna. Zašto te je sramota da pišeš o svojim osećanjima?... Ako si odlučila da napišeš knjigu iskreno, to mora da se vidi u svakoj rečenici. Zašto pišeš o sebi kao da pišeš o nekoj drugoj osobi koja je tu neki sporedni lik i koju i ne poznaješ dobro? Pa nigde se ne vidi kako si se ti u svemu tome osećala.“

„Ma kako se ne vidi? Pa napisala sam da sam plakala kada sam dobila obezbeđenje, da sam bila očajna...“

„Pa?!! Napisala si to kao faktografski podatak... Pa to je normalno, ljudi plaču stalno zbog svega i svačega, ti u ovome što si mi poslala opet vodiš neki rat s kriminalcima... Pa jesi li normalna? Nisi ti kriminalac i ubica da se sad tu junačiš protiv njih...“

„... ali ne junačim se nego samo pitam šta, bre, oni hoće od mene.“

„Znam, ali to pišeš tako kao da nemaš nimalo straha od svega. Što imaš potrebu da ublažavaš svoja osećanja? Nije prirodno da ti je baš toliko svejedno. Ako pišeš, onda budi skroz otvorena.“

„E, od ovoga iskrenije ne mogu... Nego šta ima novo od tračeva?“ Dugo me je poznavala, shvatila je da nema svrhe dalje da pričamo jer je moje pitanje o tračevima značilo da sam ponovo pobjegla i zatvorila se u sebe u roku od dve sekunde, toliko da više u tom trenutku niko ne može da razbije taj oklop... Htela sam da napišem sve, ali sam imala užasan problem zbog činjenice da će to čitati i oni koji me uopšte ne poznaju.

Odustala je od ubeđivanja, znala je da ne vredi u tom trenutku.

I tako smo pričale o nebitnim stvarima, smejale se još sat, dva.

Otišla sam sa čvrstim uverenjem da neću pisati knjigu, ali joj to nisam rekla. Na putu do stana, razmišljala sam da su svi oni donekle bili u pravu. Moram da budem iskrena, da opišem kako sam se kada osećala, ali ja neću da to znaju svi. Pa to ne znaju ni meni najbliže osobe...

Stigla sam u stan. Ponosno, nisam uopšte otvorila laptop. Prvo sam uključila TV i vrtela kanale. Istuširala se. Telefonirala. Otvorila laptop ali odgovorila na mejlove, nisam otvarala fajl koji se zvao „knjiga KAO“, sa sve velikim KAO. Pročitala sutrašnje novine na internetu, zatvorila laptop i otišla da spavam.

Rasterećeno. Neću napisati knjigu, neću preživeti još jedan stres zbog toga što možda prvi put u životu treba da svoje dugogodišnje oklope otvorim i bacim sa sebe. Ma, nema šanse, pa ja znam kako mi je kada bilo i to je sasvim dovoljno. Zaspala sam. Probudili sam se posle samo pola sata - histerična. Možda je to neka kriza identiteta!? A zašto ne bih pisala o tome šta mi se sve desilo? Pa ja ništa ne lažem. Ovo nije fikcija nego istinita priča. I uopšte me ne zanima da li će se dežurnim kritičarima svideti ili ne. Ne mogu više da o tome ćutim.

Opet sam otvorila laptop i vratila u fajl sve ono što sam pisala a u međuvremenu obrisala jer mi se učinilo da je previše lično. Pa neka je! Jeste lično i treba da bude lično. U pravu je Tamara.

Ko će uopšte verovati da se sve ovo dešavalo? Koga zanima kako smo radili?

Sve ovo prolazilo mi je kroz glavu prvog jutra kada sam se probudila u hotelu u malom grčkom selu. Ležim u krevetu i razmišljam. Napolju mrtva tišina, a hotel pun gostiju. Svi su imali potrebu da šapuću, kao u sanatorijumu. Izašla sam na terasu svoje sobe, okolo šuma, u daljini more. Izgledalo je nestvarno. Raj na zemlji... Ali ne za one koji su u ovakvoj situaciji u kakvoj sam ja. Stojim tako na terasi i razmišljam: Došla sam ovde, i to s ljudima iz obezbeđenja, da napišem knjigu!? Nisam htela da idem ni s dečkom, ni sa drugaricama, ni s prijateljima. Otišla sam da pišem knjigu, a ne da se odmaram i uživam. Kad sam u Beogradu, bez policajaca sam makar u svom stanu, a ovde su oni sa mnom bukvalno dvadeset četiri sata. Sama sam u svojoj sobi, ali to je samo soba, nije stan. Jesam ponela skoro sve svoje stvari sa sobom, kao što uostalom radim uvek kada negde putujem, ali ovo ipak nije moje prirodno okruženje. Uvek nosim i šta mi treba i šta mi ne treba. Nije bitno da li idem na deset dana, tri meseca ili godinu dana. Svaki put kada negde putujem i kada ne mogu da zatvorim kofer, pa vadim stvari i ponovo pakujem, nađem opravdanje. Ma dobro, pa ne nosim ja, „nosi“ avion, ili kola.

Pa kakve veze ima da li sam ponela jedan ili tri kofera. Bolje da ponesem i ono što mi ne treba nego da ne ponesem ono što mi treba. Tako sam i ovaj put ponela i štikle, bar jedno šest pari cipela, koje nikada neću obuti. Gde da ih obujem, kad sam u divljini, ali ok, nikad se ne zna... i nekoliko jakni... možda zatreba ako zahladni, i šest knjiga koje ne znam kada ću pročitati, i gramatiku engleskog da malo obnovim pre nego što se prijavim da polažem TOEFL test... Bože, da li sam ja normalna? Gundam sama sa sobom dok vadim i slažem sve što sam ponela iz Beograda.

Zovem oca da ga čujem. On kaže: „E, kako je? Kako napreduje pisanje?“

„Svašta! Pa nisam se još privikla psihički na novo okruženje...“

„Dobro, odmori se pa počni da pišeš.“

Kao da me je u mozak pogodio tom rečenicom. Izlazim opet na terasu, vidim Sekulu i Karana kako sede u bašti hotela i doručkuju. Došla sam ovde da mi dvojica policajaca stalno stoje nad glavom. Umesto da sam u Beogradu u svom stanu sedela i pisala knjigu. Što nisam otišla u Hong Kong, na primer, tamo sigurno država ne bi slala dvojicu da idu sa mnom. Ali šta da radim u Hong Kongu? Kada sam bila mala i kada se smrtno naljutim na tatu koji je bio užasno strog, pretila sam mu da ću da pobegnem u Australiju (tada mi je izgledalo da me tamo niko nikada neće naći)... Mogla bih možda da počnem neki novi život. Da sve ovo zaboravim. Da jednostavno stavim tačku. Da odem negde gde me niko neće prepoznati. Hm... To bih možda mogla, ali tek kad napišem knjigu i kada objavim sve što znam o situaciji u kojoj sam se našla.

Moje crne misli prekida Sekula koji me je video na terasi, i pita me: hoćeš li da doručkuješ?

„NEĆU! Šta, bre, vi mene čekate, neću sad da doručkujem, ješću kada mi se jede.“ Gleda me kao da sam upravo pobegla iz ludnice i kaže: „Šta ti je, bre, Brankice, samo sam te pitao. Hoćeš da ti donesemo doručak u sobu ako nećeš da silaziš?“

„Sekula, jesi li ti gluv ili lud, NEĆU da jedem!“

„Ok, ok, ok, mi smo tu pa ti kad budeš htela siđi.“

Ni to mi nije bilo dovoljno, nego vičem još više: „A što ne idete negde? Šta sedite tu?“

Tad me je već gledao ozbiljno zabrinut da nešto nije u redu sa mnom i potpuno očajno me pitao: „A gde da idemo kad si ti u hotelu? Šta ti mi smetamo?“

Vičem još više: „Šta mi smetate? Kako to misliš šta mi smetate?!? Pa smetate mi, neću da budem ovde sa vama. Pustite me, bre, malo da dišem“, i tako demonstrativno ulazim u sobu i lupam vratima od terase.

Palim ko zna koju po redu cigaretu. Pa šta su mi krivi ti ljudi? Oni su super. Oni samo rade svoj posao, nisu oni krivi što sam ja svoj život potpuno uništila isterivanjem pravde u jednoj zemlji kao što je Srbija... Nema smisla kako se prema njima ponašam.

Ubrzo sam sišla kod njih. Redovno me je grizla savest kada na njih vičem. Bilo mi ih je žao. Pa oni ugrožavaju svoje živote za platu od 50.000 dinara! Stalno sam imala potrebu da vodim računa o njima. Da li su jeli, pili, da li su odmorni. Neizmerno sam ih poštovala što su tu zbog mene, ali sam ih isto tako gnjavila što toliko obraćam pažnju na njih. Mrzela sam što moraju stalno da budu pored mene.

„Znate šta, kad napišem knjigu, i kada svima postane jasno da više nikada neću raditi 'Insajder', ukinuće mi obezbeđenje. Bićete slobodni i vi ali i ja.“

Ćutali su, a onda je Karan rekao: „Brankice, pomiri se s tim da ćeš obezbeđenje imati još par godina, sigurno.“

„A o čemu pišeš knjigu?“, pita Sekula.

„O svemu što znam a o čemu moram da ćutim. Ne mogu više da ćutim. Hoću sve da napišem i da jednom svi zauvek shvate pod kakvim stresom živim i čega sam se sve odrekla zbog emisije 'Insajder'.“

Karan je samo kratko rekao: „Auuu... pa to će biti spektakl!!!“ Sekula je počeo da mi drži predavanje: „Brankice, ti si luda, ako napišeš knjigu o svemu što znaš, mi ćemo ostati sa tobom još deset godina, a onda će i nas morati neko da čuva. Ajde smiri se. Polako. Proći će sve ovo. Živećeš normalno, ali probaj malo da se povučeš iz javnosti i da ne radiš ništa što je mnogima 'prst u oko'. Kakva knjiga, napravićeš sebi još veći problem.“

„Nemoj da ideš u Holandiju, spremaju tvoje ubistvo!“

Nisam uspela da napišem knjigu za dva meseca. Odlučila sam da je završim u Beogradu. U septembru je počeo rad na novim temama za „Insajder“. U novembru je trebalo da Miša i ja putujemo u Holandiju gde smo dobili stipendiju za najbolju školu u kojoj bismo zapravo naučili kako da naše znanje prenesemo drugima. Posle završene škole dobili bismo sertifikat da smo treneri za istraživačko novinarstvo. Sve je već bilo uplaćeno... To nam je bilo vrlo važno jer smo imali plan da otvorimo „Insajderovu“ školu za istraživačko novinarstvo i da onima koji budu najbolji tako obezbedimo posao u „Insajderu“ ili na B92. Jer, najveći uspeh je napraviti dobre novinare. Sve to je propalo. Opet zbog toga što je, prema zvaničnim podacima, moja bezbednost bila ugrožena.

Deža vi. Jedne večeri, neposredno pre puta u Holandiju, opet kasno uveče, zove me čovek koji mi se nije javljao, čini mi se, godinama. On retko kad zove. Baš retko. Poslednji put je zvao sa skrivenog broja da mi kaže da su „ozbiljni“ kriminalci poludeli zbog pominjanja nekih imena u serijalu „Fudbalska mafija“. Tada sam mu rekla: „Pa neka lude. Njihov problem.“ A on je na tu moju konstataciju oduševljeno rekao: „Ti si baš luda!“

Nije bilo identifikacije broja, ali ja se javljam uvek, iako verovatno mnogi žive u uverenju da imam tri lične sekretarice i da se nikada ne javljam na telefon.

„Halo?!“, besna sam jer je već kasno.

„E, čao, ja sam...“

...Pokušavam da povežem poznat glas s tom poznatom rečenicom... Ne uspevam.

„Šta znači to 'ja sam'? Trebalo bi da stanem u stavu mirno? Ne znam ko ste vi?“

„E, bre, Brankice, pa znaš da se nikada ne predstavljam./1

Pošto sam i dalje ćutala, rekao je samo ime kafića u kojem smo se Miša i ja viđali s njim pre nekoliko godina.

Setila sam ga se istog trenutka.

„Eee... pa stvarno ne mogu da verujem. Otkud ti ovako kasno?“

„Pa... nešto sam, znaš, pričao s nekim ljudima, pa reko' aj' da proverim jednu informaciju. Je l' treba da putuješ u Holandiju za sedam dana?“

Ućutala sam. Bila sam zgranuta. Počela sam da prebrojavam dane do puta. Tačno, treba da idem za sedam dana... Ne pita me to neko od mojih prijatelja, poznanika, kolega. Pita me čovek iz „podzemlja“. Nisam znala šta da kažem... I izabrala sam najgluplji odgovor kojim sam zapravo potvrdila tu informaciju.

„Otkud ti znaš gde ja treba da putujem i kada?“

To zaista niko nije znao precizno. Čak ni ja. Stalno negde putujem, tako da nikada unapred ne obaveštavam ni prijatelje niti bilo koga kad i gde putujem. Svi su navikli da sam stalno „negde“ ili da često nisam u Srbiji.

„E, jeste pravo pitanje otkud ja znam gde i kada putuješ! Moramo da se vidimo sutra“, rekao mi je takvim tonom kao da je, između redova, hteo da mi naglasi da je „opasno“ ali da o tome ne može preko telefona i da ga ništa ne pitam.

Iz nekog neobjašnjivog razloga, shvatajući njegovu poruku, pitala sam: „Je l' mogu da dođem s Mišom?“ Ne znam zašto sam to pitala jer je bilo normalno da dođem s Mišom. Svaki put smo se viđali nas troje. Nikada ja sama sa njim.

„Ne! Ovaj put ne. Ako hoćeš, dođi sama, ako ne, onda ništa. Ovde je u pitanju nešto vrlo ozbiljno i ne sme niko da zna osim tebe.“

„Ok“, ponovo sam se pretvorila u robota koji odgovara po komandi.

„Vidimo se oko tri u kafiću“, rekao je konspirativno i prekinuo vezu.

Opet nisam spavala. Opet nikome ništa ne smem da kažem. Pretpostavila sam da je opet u

pitanju moja bezbednost. Čovek koji mi je to javio imao je kontakte sa svima. I s kriminalcima, i s državnim službenicima, i s policajcima. Uvek je sve znao. Slučajno smo ga upoznali. Po preporuci. Kada smo radili jednu od emisija o podzemlju, tragali smo za nekim ko bi mogao da bude čovek iznutra. Nekada je bio deo toga. Jednom je na sastanku rekao: „Brankice, ti imaš tu neku crtu kao kriminalci. Neustrašiva si. Baš svi te poštuju. I oni koji te mrže.“ Na tu njegovu konstataciju samo sam se nasmejala. Od takvih sam bila potpuno distancirana, iako nas je taj čovek poštovao baš zato što radimo to što radimo. Mislim da je u njihovoj prirodi da poštuju one koji se njih ne plaše.

Te noći nisam spustila roletne, nisam paničila, nisam se uplašila. Valjda sam već na sve takve informacije oguglala. Unapred mi je bilo neprijatno što moram sama na sastanak.

Dok sam, spremajući se za spavanje, pokušavala da se ponašam kao da je sve u najboljem redu, odjednom mi se upalila lampica! Kako ću na sastanak sama s njim kada moram da idem sa ovima iz obezbeđenja!?

Moram nešto da smislim, moram, moram... ponavljala sam to u sebi kao da sam odjednom doživela frás.

Pa da li taj čudak zna da ja imam obezbeđenje kada me mrtav-hladan zove da se vidimo nasamo?

Bilo mi je jasno da nije normalno da on zna gde i kada ja putujem. I to tačan dan putovanja. Sigurno hoće da mi prenese da neko iz policije otkriva ko zna kome sve o mom kretanju...

Ujutru mi se ponovo nije ustajalo iz kreveta. Nisam bila spremna da opet prolazim kroz isto, a bila sam sigurna da me baš tako nešto i čeka.

Smislila sam kako ću da se vidim nasamo s tom osobom.

„E, Sekula, danas moram da idem na jedan važan sastanak. Nije niko bitan ali taj čovek ne zna da ja idem svuda s gomilom policajaca... U pitanju je kafić koji je uvek poluprazan. Ajde, molim te, uradi nešto da ne uđe niko od vas. Zadržaću se ukupno 15 minuta.“

„Brankić, bre, nema šanse. Kako to misliš da uđeš sama u kafić? Nije ovde važna tvoja procena nego naša. Ne možemo tako da te pustimo. Možemo da budemo neprimetni, da sedimo daleko od tebe. Ali nemoj to, molim te, da tražiš...“

„Ok, onda idem sama. Čao.“

Prekinula sam vezu. Telefon je zvonio sto puta. Mislim da je zvao istovremeno na dva broja, i na fiksni broj. Bila sam besna i očajna, nisam htela da se javim.

Posle pet minuta, dok mi zvone svi telefoni istovremeno, čulo se zvono i sa interfona.

Pitam ko je. „Dobar dan, ja sam policajac koji je ispred vaše zgrade. Sekula mi je rekao da ne može da vas dobije pa da proverim zašto se ne javljate na telefon!?“

Bože! Ovaj Sekula nije normalan. Nekako sam naterala sebe da budem pribrana.

„Ništa ne brinite. Javiću mu se, nisam čula telefon. Hvala vam.“ Zovem Sekulu. „Čoveče, šta je tebi?“

Šta je svima vama? Zašto mi šalješ policajce da mi zvone na interfon?!“, opet sam urlala.

„Brankice, stizemo za dva minuta. Nemoj da ti padne na pamet da sama izlaziš iz stana.“

Au, ovo postaje pakao, zaključila sam sama za sebe. Ne znam ni kako sam mislila da odem sama. Ispred ulaza je stalno patrola policije. Videće ako izađem iz zgrade i uđem u taksi. Oni su i preneli ovima koji su dvadeset četiri sata sa mnom da sam izlazila da bacim đubre pa su mi zbog toga napravili dramu.

Kako da pobegnem? Ne mogu da se popnem na krov zgrade i da odletim u nepoznatom pravcu.

Odlučila sam. Idem na posao. Ispričaću sve Miši pa ćemo zajedno odlučiti šta da radim.

Miša je bio prilično zabrinut kada sam mu prepričala razgovor sa „izvorom“. Počeli smo da

smišljamo šta je najbolje. Nemam broj telefona da ga pozovem da dođe kod nas na B92, niko ga neće prepoznati niti obratiti pažnju na njega.

„Ma slušaj, idem tamo gde smo se dogovorili. Nije lud. Zna da imam policijsko obezbeđenje.“

Odlazim na sastanak. Stigla sam ranije. On je već sedeo i pio kafu. Ustao je kada sam stigla. Sa mnom su ušla dvojica od šestorice.

Čim sam sela, rekla sam: „Tebi je jasno da su oni policajci. Ne znam zašto si insistirao da se vidimo ovde kada si znao da ne mogu da dođem sama.“

Zapalio je cigaretu i rekao: „Tebi ne preti opasnost od njih. Opasnost ti preti od ubica. A ako neko od njih sazna da sam ti ja nešto preneo, biću mrtav već sutra.“

Skamenila sam se. Opet kao da sam ostala bez vazduha. Gledala sam ga ne trepnuvši. Izbečeno.

„Čoveče, kako možeš to tako da mi kažeš. Pa ja neću nikome reći da sam se videla s tobom taman da mi seckaju deo po deo tela, ali otkud ja znam ko sve sad može da vidi da sediš sa mnom.“

„Ovde ne može niko da vidi. Zato je ovo moje mesto. Nego slušaj. Nemoj da ideš u Holandiju. Tamo spremaju tvoje ubistvo. Odlučili su to da urade tamo jer im je mnogo lakše... Imaju svu logistiku... To treba da urade ljudi Luke Bojovića, ali ima i Šarićevih u svemu tome. Putujete kolima. U Holandiju stižete tad i tad, ulazite tu i tu.“ (On je ranije nekoliko godina živeo u Holandiji i znao je odlično o čemu priča.)

Nisam više vladala sobom. I on navodi to ime kao da je to nešto najnormalnije! Pravim se kao da prvi put čujem da Luka Bojović planira da me ubije, ali ne mogu da upalim cigaretu koliko mi se tresu ruke. Neću da on to vidi, pa vraćam cigaretu u kutiju.

Slušala sam detalje kao zaleđena.

„Kako su oni sve to saznali? Niko ne zna da treba da putujem!!!“

„Imaju svoje ljude u MUP-u, a ovi iz tvog obezbeđenja već su pisali putne naloge i trasu kretanja. Takvi papiri stignu do više osoba u MUP-u, ovi momci koji su u tvom obezbeđenju su ozbiljni i poštteni. Informacija nije od njih“, rekao je sve to kao da je znao da baš o tome razmišljam.

„Izvini, kako misliš da ovo nikome ne kažem? Šta da radim? Da li da idem ili da ne idem?“

Rekao je da prema njegovim informacijama takvim saznanjima raspolažu sve nadležne institucije... specijalni tužilac, BIA, MUP, i da će verovatno neko morati da me o tome obavesti. Pozdravio se i rekao da mora hitno da ide. Nikada mi se više nije javio.

Kasnije sam pokušala da ga dobijem na neki stari broj koji sam imala, ali uključivala se sekretarica: birate nepostojeći broj.

Ispričala sam sve Miši. Niko od nadležnih nam ništa ne javlja a mi ne smemo nikome ništa da kažemo. Obećala sam da neću. Prolazi jedan dan, dva, tri... ništa.

„Mišo, šta da radimo? Da idemo ili da ne idemo?“

„Pa ne znam. Kako sada sve da otkажemo? Za tri dana treba da krenemo. Možda je to sve bila samo neka glupost, a možda su njega poslali da proveru da li stvarno putujemo.“

Svašta nam se motalo po glavi. Načelnik UKP-a Rodoljub Milović tada je bio na službenom putu u SAD-u. Njemu verujemo. Ali on nije tu, verovatno i ne zna šta se dešava.

Odlučujemo da pozovemo Miljka Radisavljevića, specijalnog tužioca. Otišli smo na sastanak.

„Zanima me da li je tačno da imate neke informacije u vezi s našim putem u Holandiju?“

„Jeste. Ali službena beleška s operativnim podacima prosleđena je i MUP-u i BIA, pre nekoliko dana“, odgovara nam tužilac.

„Pa je l' to nešto ozbiljno?“, pokušava Miša da izvuče još neku informaciju.

Ništa više nije hteo da nam kaže. Nismo se dugo zadržali. Kada smo se pozdravljali, rekao nam je:

„Srećan vam put ako odlučite da idete!“

Bili smo zgroženi i Miša i ja. Pa da li neko u ovoj državi ima obavezu da nas obavesti o tome? Zovemo Rodoljuba Milovića. Nije dostupan.

Istog dana, zove me tadašnji direktor BIA Saša Vukadinović.

„Brankice, ti i Miša morate da otkazete put u Holandiju. Imamo informacije o tome da je tvoja bezbednost tamo ugrožena. Uradili smo određene provere, Ročko nije u zemlji, morao sam da donesem takvu odluku.“

Nisam ništa pitala. Otkazali smo odlazak u školu, iako je sve već bilo uplaćeno i organizovano: profesori, termini predavanja, smeštaj... Bili smo ponovo sluđeni. Ispostavilo se, međutim, da ljudi iz mog obezbeđenja nisu ništa znali o tome. Niko ih nije obavestio. Veran je poludeo zbog takvog rasula u državi i zbog činjenice da sistem očigledno ne funkcioniše. Sledećeg dana se iz Amerike vratio Rodoljub Milović. Zvao nas je sve na sastanak. Veran, Miša i ja ulazimo u njegov kabinet. Za stolom sedi i nekoliko operativaca sa silnom dokumentacijom ispred sebe. Tada sam upoznala Slavišu, koga zovu Mekani. Fascinirana sam. Ima neki blag pogled. Uliva poverenje i vrlo razložno objašnjava da je situacija opasna. Pomislila sam: ovo je drugi Ročko. Sve zna.

Bio je to prvi put da su koliko-toliko otvoreno razgovarali preda mnom o svemu što se dešava kada je moja bezbednost u pitanju.

Pokazali su mi neku ogromnu šemu s raznim imenima. Strelice ko je s kim uvezan.

„Od svih njih tebi preti opasnost“, rekao je jedan od operativaca.

To jesu bila neka poznata imena iz sveta kriminala, ali nisam mogla da shvatim zbog čega bi svi oni želeli da ubiju baš mene.

„Pa kako sam uopšte živa svih ovih godina?“, bila je prva moja reakcija kada sam videla tu mrežu od dvadesetak osoba od kojih mi, prema „operativnim podacima“, preti opasnost.

Miša je pitao kako je moguće da oni sve to znaju a da se ništa ne preduzima. Ne sećam se šta su odgovorili. Počela sam da razmišljam o tome da se neko ovde igra sa mnom.

Opet mi je pojačano obezbeđenje.

Izašla sam u susednu prostoriju da telefoniram. Nisam zatvorila vrata. Završavam razgovor i čujem Ročka kako im govori: „Sekula, ako do nečega dođe, tvoje je da prvo izvlačiš Brankicu... ostali... neka...“

Nisam imala snage dalje da slušam, ušla sam svesno, da bih prekinula tu priču... Ućutali su bar na kratko i prešli na ubeđivanje da se strpim još malo, da ih pustim da urade svoj deo posla. Otprilike, dogovor je bio da budem „živa meta“.

„Moraš da nam veruješ. Nemoj sada da ideš nigde iz Srbije jer je ovde za tebe najbezbednije, koliko god to zvučalo suludo. Gde god da odeš, nigde nećemo imati takvu logistiku da možemo da te sačuvamo, a kriminal ne poznaje granice...“

Neko od operativaca je rekao: „Radiće se i tajna pratnja, i dosta ljudi iz opservacije će biti uključeno, ali i više ljudi u neposrednom obezbeđenju. Ovo je prilika da uhapsimo one od kojih ti preti opasnost.“

Slušala sam ih kao da sam naprasno postala nekakva biljka koja ne reaguje. Nisam znala šta da kažem - sve sam već rekla - niti da pitam nešto što već nisam pitala.

Dani su prolazili a jedino što se promenilo bilo je to da sam i ja počela da obraćam pažnju na to ko je sve sumnjiv u mom vidokrugu... ko se nalazi u mojoj blizini... To je valjda postalo toliko očigledno da mi je Mira na poslu, dok smo sedeli u kafiću ispred B92, krajnje iskreno i zabrinuto rekla:

„Hoću da se vrati stara Brankica koja je uvek nasmejana i vesela. Koja se šali. Koju ništa ne

mrzi i koja je puna energije. Ne mogu više takvu da te gledam.“

„Potpuno si u pravu. Pre neki dan sam razmišljala o tome kako ja više nisam ista osoba posle svih ovih užasa.“

To je period kada niko od nas nije mogao više ni da izbroji koliko ljudi je angažovano u mom obezbeđenju. Koliko mi je u početku bilo grozno da bilo gde izlazim, toliko mi je sada bilo sto puta groznije zbog činjenice da ima toliko automobila u koloni...

Tih dana Veran mi je dao još jednu službenu belešku. Tu su se nalazili operativni podaci o tome zbog čega smo morali da otkazemo put u Holandiju.

Republika Srbija

Tužilaštvo za organizovani kriminal

Strogo pov. 214/2011

Beograd 26. 10.2011.

SLUŽBENA BELEŠKA

Sačinjena povodom dobijanja poverljivih, značajnih informacija o navodnoj bezbednosnoj ugroženosti novinarkе Brankice Stanković...

Informacija se odnosi na planiranje i pripremanje krivičnih dela a prenetа mi je preko posrednika uz uslovljavanje da se njegov identitet i identitet izvora ne otkriva... Izvor je meni nepoznata osoba koja je u kontaktu s licima iz kriminogene sredine i to više osoba koje su u prijateljskim i rodbinskim odnosima sa Lukom Bojovićem, za kojim je raspisana međunarodna poternica jer se sumnjiči da je organizovao i učestvovao u izvršenju brojnih krivičnih dela na području Srbije i drugih zemalja, počev od ubistava, nelegalnog posedovanja vatrenog oružja, prometa narkotika i drugih teških krivičnih dela.

Te osobe navodno pripremaju izvršenje krivičnog dela ubistva novinarkе TV B92 Brankice Stanković.

U cilju realizacije i izvršenja krivičnog dela tri lica i to: Boban Baćović, koji stanuje na području Rakovice, NN Radošević i NN „lice iz Čačka“ prikupljaju informacije o kretanju, obezbeđenju, mestu stanovanja, svemu što može biti od značaja za uspešno izvršenje krivičnog dela. Pored njih, u planirane aktivnosti, kao neposredni izvršioci, uključeno je i više lica s područja Crne Gore. Oni se već nalaze u Beogradu, smešteni su u iznajmljenim stanovima i čekaju nalog za izvršenje zadatka zbog kojeg su i došli u Beograd. Ne izlaze iz stanova, kontakte su sveli na najmanju moguću meru kako ne bi skretali pažnju na sebe.

Radi se navodno o profesionalnim ubicama, obučenim, spremnim i sposobnim da obave povereni posao. Nema saznanja o njihovom identitetu, izgledu i mestu gde se tačno nalaze.

Imaju saznanja da novinarka putuje početkom novembra u Holandiju i da je to prilika da izvrše planirano krivično delo. Takođe znaju da je pre izvesnog vremena bila u Grčkoj. Smatraju da se napad na Brankicu Stanković lako može izvesti u Holandiji.

Posle otkazivanja puta u Holandiju, osim nekoliko incidenata, kao što je hapšenje jednog člana Kekine kriminalne grupe, a zatim jednog pripadnika drugog klana koji nas je čekao u podrumu moje zgrade, manje-više se sve nekako bar prividno smirilo. Ili sam ja u to ubedila sebe.

„Kad ti kažu da moraš da kreneš -kreni“

U decembru odlazim službeno u Skoplje. Kada sam već tamo, odlučujem da odem do Struge jer su mi mnogi rekli da je lep gradić. Razmišljala sam: ako je toliko lepo, onda mogu tamo da останem malo i da pišem knjigu. O mom dolasku u Skoplje bila je obavještena njihova služba, njihova policija, zbog obezbeđenja i nošenja oružja. Nisam tada znala koliko je to u stvari moglo da bude pogubno.

Na granici nas je čekao čovek zadužen za našu bezbednost dok boravimo tamo. Takva je procedura. Sve to me je užasno nerviralo, ali nisam imala izbora. On nam predlaže hotel. Tog čoveka sam inače poznavala još iz perioda kada sam radila serijal o ubistvu premijera Srbije. Potencijalno koristan sagovornik, ali, naravno, kao i svaki pripadnik službe, nikada ništa ne kaže. Izgledao je baš kao tajni agent iz filmova. Uvek igra neku igru, tako i razgovara.

Ostali smo da prespavamo u hotelu koji nam je on predložio. Sutradan treba da nas vodi do Struge. Zadužen je za nas dok smo na teritoriji Makedonije.

Pitao me je: „A šta ćeš uopšte tamo?“

„Pa možda tamo mogu da останem da pišem knjigu. Nikada nisam bila u Strugi, svi kažu da je lepa.“

Ništa nije rekao. Na internetu sam pronašla hotel, izgledao je pristojno.

Dolazimo. Sneg. Prolazimo kroz užasno siromašan deo. Prljavo, ružno, sve u nekim udžericama. Moj prvi utisak je loš. Tražim da se vratimo, ali kada smo već doputovali, hajde da bar odem do hotela. Hotel je grozan. Neverovatno je da baš nikakve veze nema s onim što je prikazano na slikama.

Kasnije sam shvatila da je taj hotel maltene na granici s Albanijom, a ta granica je postala prilično prometna i „bezbedna“ za poslove narko-mafije. U to su upetljani i ljudi iz vrha makedonskog MUP-a, njihove službe, albanske službe...

Nisam ostala tamo. Vratila sam se istog trenutka. Sve mi je bilo odbojno.

Prespavali smo još jednu noć u Skoplju. Sledećeg dana našla sam se s tim istim čovekom na kafi kako bih probala da izvučem informacije koje su me zanimale i bile mi važne za knjigu.

Hladno je. A u Skoplju je u svim javnim objektima zabranjeno pušenje. Na njegov predlog odlazimo u centar grada. Sa mnom su dvojica iz obezbeđenja. To je bio maksimum koji sam mogla da prihvatim, inače je pravilo da idu bar četvorica, posebno zato što je bezbednost zbog Holandije i raznih službenih beleški bila podignuta na viši nivo.

Sedeli smo napolju, u bašti kafića koji ima grejače. Zbog hladnoće smo se zadržali manje od 20 minuta.

Kada sam izlazila iz kola čula sam da se dvojica iz mog obezbeđenja dogovaraju da li jedan da ostane kod kola, ali ipak su odlučili da krenu obojica jer je u pitanju centar Skoplja gde se kreće mnogo ljudi... Zaključili su da ne može samo jedan da ide sa mnom. Htela sam i tada da prokomentarišem da drame, ali nisam. Parking na kojem su ostala kola obezbeđen je, ima rampu, kamere su okolo, nalazi se u najprometnijem delu Skoplja, u samom centru.

Vraćamo se, nalazimo razbijeno staklo na kolima i od svih stvari koje su bile u kolima ukraden je samo moj laptop. Bio je tu i Karanov laptop i dve putne torbe i jakne. Jasno mi je bilo da je neko s namerom da uzme baš moj laptop razbio staklo automobila. Ali, to znači da nas je taj neko i pratio. Obavlja se uviđaj, ispostavlja se da nijedna kamera sa oklonih zgrada ne radi, mnogo policajaca je tu, ja vičem da je to uradila njihova služba za nekoga. Insistiraju da za zapisnik kažem kolika je vrednost ukradenog laptopa. „Neprocenjiva. Milionska.“ Neće to da napišu. Traže da im kažem koliko košta laptop. Odbijam tako da se izjasnim. Na kraju je u zapisnik ušlo ono što sam rekla. Vrednost ukradenog laptopa je milionska. Naši hakeri sa B92 su istog trenutka instalirali program da vide kada će moj laptop da se uključi na internet. Nikada se nije uključio. To znači da ga je ukrao neko kome laptop ne treba da bi bio na internetu. Ne obični lopovi, već neko ko se nadao da će tamo

pronaći nešto kompromitujuće ili neku dokumenlaciju. Međutim, sva dokumentacija bila je u laptopu koji je ostao na drugom mestu. Ovaj je bio poslovni i koristili smo ga svi kad negde putujemo...

Tu noć Rodoljub Milović naređuje da se evakuišemo iz Skoplja. „Naša greška je što smo tebi ispunjavali želje umesto da na put s tobom idu bar trojica, pa bi tako jedan uvek bio pored kola...”

Morali smo da napustimo hotel u tri noću. Nekoliko sati pre toga pozvao me je Ročko. „Miko, slušaj me, odmori se nekoliko sati, i kada ti kažu da moraš da kreneš - kreni... Nemoj sada da se ubeđujemo.“ Ok, rekla sam. Oko pola tri stigao je poziv iz Beograda. Naređenje je glasilo da svi isključimo mobilne telefone i da odmah napustimo Makedoniju. Čovek koji je radio na recepciji hotela gledao nas je kao ludake. „Pa vi sada idete?“ „Da, moram da budem na poslu u osam ujutru.“ Istovremeno mislim: jeste, baš mi je poverovao. Odlazimo u tri noću... Razbijeno staklo je izlepljeno nekim kartonom. Na našoj granici nas čeka gomila policajaca i nekoliko policijskih automobila. Ročko mi je tada rekao: „Na vreme smo vas izvukli“. Nikada mi nije otkrio zašto...

Kada sam ga nekoliko meseci kasnije pitala šta vam je to značilo, kratko je rekao: takva je bila moja procena.

Laptop nije pronađen, ali sigurna sam da će kad-tad biti otkriveno ko ga je ukrao i kod koga se nalazi. A tada će i sve ostalo biti mnogo jasnije.

Negde u tom periodu policijsko obezbeđenje dobio je i Veran Matić. Sećam se da je bilo oko sedam uveče kada me je pozvao. Miša i ja smo bili još na poslu.

„Sad su me zvali iz pete Uprave MUP-a Srbije, dolazi neki njihov šef hitno na sastanak sa mnom“, prepričava mi Veran kao da pokušava da shvati o čemu se radi i da li mi imamo neke informacije. Iste sekunde sam rekla: „I ti ćeš dobiti obezbeđenje!“

Izgledalo mi je kao da se nije obazirao na takvu moju konstataciju. Sigurno nije verovao da je to moguće. Samo sat vremena kasnije zvao je i potvrdio da i on mora da živi sa dvadesetčetvoročasovnim policijskim obezbeđenjem. Otišli smo odmah kod njega u kancelariju.

„Verane, ne smeš nikako na to da pristaneš. Ako pristaneš jednom, nikada ti neće ukinuti obezbeđenje.“

„Pa znam, ali šta da radim? Pitao sam šta se dešava i kakve informacije imaju, rekli su mi da je na osnovu bezbednosne procene koja je urađena moja bezbednost ugrožena“, rekao je Veran koji mi je u tom trenutku delovao nekako izgubljeno.

Bio je obavešten o svemu kada je moja bezbednost u pitanju, možda je on jedini znao sve, više od mene i Miše zajedno, prolazio je kroz sve moje „drame“, znao je koliko je to sve naporno i užasno.

Veranu su dodeljeni pripadnici pete Uprave MUP-a Srbije koja i jeste zadužena za obezbeđenje ličnosti i objekata, a mene su već uveliko „čuvali“ pripadnici UKP-a. U prvih nekoliko dana došlo je maltene do toga da jedni hapse druge ispred B92. Nesporazum se desio kada su ovi iz mog obezbeđenja videli neke „sumnjive likove“ koji se motaju oko zgrade, gledaju prozore, stepenište, ulaz... Brzo su utvrdili da su to ljudi zaduženi za bezbednost Verana Matića. Smejali smo se tome, iako realno ništa nije bilo smešno. Isto tako, izgledalo je zastrašujuće kada Veran krene sa mnom i Mišom na kafu ispred zgrade B92. Pola kafića zauzmu ljudi iz obezbeđenja. Sada ih je zapravo bilo dvostruko više. Posle nekoliko nedelja takvog života, Veran je prokomentarisao: „Ovo je strašno, ne mogu sam ni na pijacu...”

„Pa eto, lepo sam ti rekla da tako niko normalan ne može da živi.“

Nekoliko meseci kasnije, i Verana i mene „preuzela“ je Specijalna antiteroristička jedinica, odnosno od tadao našoj bezbednosti brinu pripadnici SAJ-a. Oni koji su do tada bili stalni u našem

obezbeđenju takođe su nastavili da rade, tj. i oni su prešli u SAJ. Tada sam dobila i nove „drugare“... Razlika je bila ogromna jer je ta jedinica kao vojska. Nema tu mnogo priče i rasprave... Ali ubrzo sam uspela i od novih pripadnika obezbeđenja da napravim „drugare“. Danas su tu još i Feki, Rile...

Patriotska pljačka

Patriotska pljačka

Od trenutka kada sam odlučila da pišem knjigu, i kada sam utvrdila da mi za to treba dva meseca, nekoliko puta sam odustajala, onda sam se nekoliko puta isključivala iz rada na emisijama „Insajder“ i odlazila negde da završim knjigu. Ispostavilo se da je moje „isključivanje“ veliki problem za emisiju. Propalo nam je nekoliko tema, a zbog svih okolnosti bila sam pod stalnom tenzijom...

U međuvremenu, u naš tim prešao je i Ivan Angelovski, koji je do tada radio za emisiju „Potraga“, takođe na B92. Bio je oduševljen kada smo ga pitali da li bi radio u „Insajderu“. Dogovor je bio da počne da istražuje koliko plaćamo Kosovo, odnosno koliko novca odlazi pod izgovorom da je Kosovo deo Srbije, a svi znamo da nije, i da više nikada neće biti.

Ivan je potpuno drugačiji od ostalih iz „Insajdera“. Mesecima nije mogao da se navikne na to da je istraživačko novinarstvo na televiziji pre svega timski rad. Pravi je individualac. Sam je pio kafu, sam je ručao, sam išao na puš-pauzu... I što je najveći problem, nekako je radio sam za sebe. Niko od nas nije znao na koje sastanke ide, šta je uspeo da otkrije, do koje dokumentacije da dođe... Miša se toliko nervirao da je prvi počeo da mu drži predavanje da tako neće moći da radi u „Insajderu“. To nije ličilo na Mišu, ali kasnije sam shvatila da je on prvi procenio da je Ivan kapacitet, da je pravi novinar istraživač.

„Ivane, kako da ti objasnim da ne možeš sam za sebe nešto da istražuješ i da to tako držiš i čuvaš u kućnoj arhivi“, pokušala sam u više navrata da ga nateram da postane deo tima. Uvek je imao jedan te isti odgovor:

„Ok, znam, jesam deo tima.“

Sve što kaže izgovara tako kao da će svakog trenutka da me prebije. Ostavlja takav utisak jer zvuči grubo kad progovori, a uz to je i krupan, visok, građen kao da stalno trenira, ćelav, izgleda kao da je strašno opasan, a u stvari je dobar, pošten, vredan i lojalan. Mnogo kasnije saznala sam da se on mnogo brinuo zbog svega što se dešavalo kada je moja bezbednost u pitanju ali nikada to nije pokazivao, osim što se često postavljao kao pravi zaštitnik.

Miša je besneo sve više.

„Brankice, reci mu da se odmah promeni i prihvati naš način rada ili da mu se zahvalimo na saradnji.“

Znala sam da Miša to govori iz najbolje namere i pokušavala sam da Ivana nateram da se prilagodi našem načinu rada.

Poslala sam mejl iz kojeg se videlo da sam besna.

Ivane, molim te da do sutra uveče Miši, Miri i meni pošalješ šta si sve uradio za ova dva meseca. Ne možemo više ovako. Pojma nemamo šta ti radiš... „Insajder“ se radi tako što stalno pričamo o temi koju istražujemo, što imamo konstruktivne rasprave, što na kraju dođemo do toga šta je važno a šta nije važno u toj priči. Ovo ti je prvi put da radiš „Insajder“ i ne možeš da radiš tako sam za sebe...

Pozdrav,

Brankica

Stigao je Ivanov fajl od 100 strana. Bila sam prijatno iznenađena. Čovek je uspeo da otkrije štošta, da dođe do brojnih dokumenata, do važnih informacija. Kao neki hrčak koji je sve skupljao... sve pregledno, napisano po temama... ali očigledno nije znao šta će sa svim tim informacijama. Tema je obimna i osetljiva jer - „Kosovo je srce Srbije“. Naravno da je ta teza laž, ali u Srbiji su uvek bili glasnjiji oni koji su bili spremni da uđu u rat da bi dokazali neku lažnu tezu od onih normalnih koji su

bili svesni toga da se Slobodan Milošević još '99. godine Kumanovskim sporazumom odrekao Kosova. Zakazala sam sastanak. Miša, Ivan, Mira i ja.

„Ova priča je, na primer, potpuni promašaj“, počela je Mira i zakačila se za jednu od priča iz Ivanovog fajla.

Miša se nadovezao sa kritikama... To je sve ukupno trajalo oko 15 minuta. Izrazili su brojne primedbe i kritike na račun onoga što je Ivan poslao.

Onda sam se uključila ja, jer više nisam mogla da gledam Ivana koji je bio očajan.

„Ja mislim potpuno suprotno. Ivan je sam za samo dva meseca uspeo da prikupi čudo od dokumentacije, da istraži brojne priče... I moram da kažem: svaka čast! Tako rade novinari istraživači.“

Dok sam to izgovarala, znala sam da će Miša i Mira shvatiti moju poruku koja je upućena upravo njima, da takvog novinara treba maksimalno podržati, a ne odmah nalaziti primedbe... Isto su reagovali oboje. Miša je rekao: „Naravno, to je za svaku pohvalu. Ali rekla si da iznesemo primedbe pa smo zato počeli od toga.“

Mira je potvrdila: „Da, super je sve što je uradio, ali mislila sam da se to podrazumeva, pa sam krenula da iznosim primedbe za ono što nije urađeno do kraja kako treba.“

„Pa naravno da nije urađeno do kraja, jer je još na početku istraživanja. Ivane, da bismo mogli da ti pomognemo, moramo da znamo sve što radiš. Imam utisak da si ovde tražio gomilu dokumentacije zvaničnim putem, a da uopšte ne znaš šta ćeš s tim, zato je važno da pričamo o svemu što otkriješ.“

Serijal o Kosovu radili smo više od godinu i po dana! Bila je to vrlo komplikovana tema, dosta promašaja, dosta izgubljenog vremena jer sam se s vremena na vreme potpuno isključivala zbog moje bezbednosti. U jednom trenutku sam odlučila da Mira pomogne Ivanu, odnosno da ona preuzme sklapanje serijala i snimanje nekih sagovornika, jer drugačije nećemo stići sve da završimo. Stalno smo pomerali rokove za emitovanje. Teško mi je bilo da Manji i Veranu objasnim zašto nam uvek treba „još malo“ vremena. Jednostavno, kada je sve bilo pri kraju nisam bila zadovoljna time kako je urađeno. Bio je to prvi put za toliko godina da nisam radila neku emisiju ili serijal od početka do kraja. Činilo mi se uvek da nešto fali, da priče nisu istražene i završene. Sada sam ja imala milion primedaba. Dala sam im rok od dva meseca da sve isprave, dorade i završe i da mi pošalju kostur, odnosno predlog svih emisija.

Počeli su da probijaju rokove. To je serijal oko kog sam se najviše svađala s Mirom. Bila sam zbog toga jako ljuta i besna. Miša je bio na mojoj strani. Nekoliko puta sam pitala: „Kako vam ide?“ Mira je govorila:

„Ok, biće super...“

Verovala sam da hoće. Kada sam konačno dobila taj fajl, poludela sam toliko da sam Miru poslala na odmor istog sekunda i tražila da joj se drastično smanji plata, a ja sam preuzela da uradim emisije. Niko nije mogao da veruje da mi je emisija važnija od Mire. Svi u „Insajderu“ znali su da mi je ona i prijatelj a ne samo koleginica. Užasno sam joj zamerila to što mi nije rekla: „Ja ovo ne mogu, nećemo uspeti, važno je da se uključiš“, nego me je držala u uverenju da će sve biti ok. Ona je to radila iz najbolje namere, ali ovde je bio u pitanju „Insajder“. Nismo imali pravo na jedan loš serijal. Morao je da bude najbolji. Bila sam mnogo ljuta. Emitovanje je trebalo da počne za tri nedelje, a sada ja moram to da ispravljam i da napravim emisiju od nečega što nisam radila od početka do kraja. Zakazala sam sastanak redakciji „Insajdera“.

„Vi se ponašate kao da vam je sve dozvoljeno. Je l' vam jasno da nismo imali nikakve rezultate mesecima? Proizvod je nula!“

Svi su ćutali. Objasnila sam da Mira mora da snosi posledice. „Jeste, mnogo sam zajebala, ali htela sam da to izguramo bez tebe, htela sam da te ne opterećujemo, i nisam imala dobru procenu“, rekla je Mira.

Ostali novinari iz „Insajdera“ bili su iskreno zaprepašćeni zbog moje odluke, ali su se na tom primeru uverili da svako mora da bude odgovoran za svoj deo posla, inače će snositi posledice.

Manji sam rekla: tražim da se Miri smanji plata jer je ona bila odgovorna, a ti smanji meni pošto sam ja bila odgovorna za nju.

„Ako ne krenete sa emitovanjem emisija tog i tog datuma, smanjiću ti“, rekla je Manja koja je ipak bila iznenađena. „Ne mogu da verujem da si donela takvu odluku, jer kad si pregovarala oko svog statusa, rekla si ili svi iz 'Insajdera' ili ništa... Svaka čast na tome.“

I to jeste bilo tačno, bila sam spremna da za njih poginem ako treba, ali sam isto tako bila spremna da svako snosi posledice zbog onoga što nije urađeno kako valja.

Uveče, kada sam došla kući, počela je borba koju sam vodila sama sa sobom. S jedne strane, užasno mi je bilo to što sam tako postupila prema Miri, a, s druge strane, znala sam da je to jedina ispravna odluka. Ne bi bilo fer da ona prođe nekažnjeno samo zato što je od početka u „Insajderu“, samo zato što sa njom i privatno pijem kafu... Ne bi bilo fer prema ostalima.

Danima nisam spavala dok nisam završila prvu emisiju. Rok za emitovanje se približavao. Konačno je bila gotova. Poslala sam mejlom transkript emisije Manji, Veranu i advokatima.

„Ovo je toliko jako, ja ne smem sama da donesem odluku, moram da se konsultujem s vlasnicima, jer će nas zbog ove teme svi napadati“, rekla mi je Manja.

Bio je to jedini put da smo se posvađale.

„Nemate pravo da kalkulišete sa tako važnom temom. Mora da se emituje“, bila sam izričita. Na tom sastanku bio je i Veran koji je podržao moj stav.

Odlučeno je, posle nekoliko dana, da ipak počne emitovanje serijala „Patriotska pljačka“. Međutim, samo par dana posle odluke uredništva da puste taj serijal u vreme kada su raspisani izbori, usledilo je obavezujuće uputstvo RRA o ponašanju medija u vreme izborne kampanje. Protumačeno je da se zabrana odnosi i na emitovanje emisije „Insajder“. Tada sam dala intervju za „Blic“ i rekla da je država obavezujućim uputstvom zabranila emitovanje „Insajdera“ u vreme izborne kampanje.

Zbog tumačenja uputstva Radiodifuzne agencije, TV B92 odlaže početak emitovanja. Zatim RRA saopštava da se to uputstvo ne odnosi na „Insajder“, pa su urednici odlučili da serijal ipak krene. Zbog pomeranja i čekanja ispostavilo se da treba da krenemo sa emitovanjem u samom finišu izborne kampanje, što smo mi odbili, jer nismo hteli da dozvolimo da emisija bude zloupotrebljena. To je bilo naše pravo, ali i odgovornost da donesemo takvu odluku. I bili smo u pravu.

Naravno da je krenula priča da „Insajder“ nekoga štiti, odnosno da štiti DS jer neće da emituje serijal pre izbora. Neverovatno!? Ipak, oni koji su smišljali teorije zavere bili su mnogo glupi. Pa najveći problem od emitovanja serijala mogao je da ima DSS, što znači da smo zaštitili DSS.

Ta stranka nas je, inače, optuživala da vodimo kampanju protiv njih serijalima o ubistvu premijera i pljački u „Kolubari“. A nas nikada nije zanimalo ko je iz koje stranke. DSS je čak i prekinuo saradnju sa B92 zbog navodne kampanje, iako su u emisijama objavljeni samo dokazi. Sve crno na belo! Prekid saradnje im je zapravo bio izgovor da nikada ne odgovaraju na pitanja koja smo im mi uporno postavljali. Puna su im usta bila patriotizma a, istovremeno, imala sam utisak da mrze sve na ovom svetu. Svetili su se svim novinarima koji su o njima objavili ono što se toj stranci ne sviđa. Takav je bio moj utisak... DS nas je možda mrzeo najviše na svetu posle serijala „Službena (zlo)upotreba“, ali nikada nisu to tako otvoreno i javno pokazivali. Da li su uticali na razne firme i

pojedince da uskrate Televiziji B92 mnoge reklame - ne znam, ali „Insajder“ nikada javno nisu napali, iako je ceo serijal, i ne samo taj, bio isključivo o DS-u... Tu se videla razlika između tih stranaka.

Pitanje Kosova jeste vrlo osetljiva tema za Srbiju, ali baš zato je bilo važno da javnost sazna kakva se pljačka dešava pod plaštom patriotizma. Svako ko uopšte pokrene pitanje toga kako su se pojedinci na Kosovu obogatili na štetu Srba koji žive na Kosovu i na štetu budžeta, automatski je proglašavan za izdajnika. To se, naravno, desilo i s nama, ali su gledaoci bili šokirani informacijama do kojih smo došli.

Tokom istraživanja na kojem je više novinara radilo godinu dana, prikupljeni su brojni dokazi i analizirana je obimna dokumentacija. Većita podela na patriote i izdajnike ovaj put je potpuno ogoljena, jer smo dokazali da je parola „Kosovo je srce Srbije“ politička poruka koju skupo plaćaju svi građani.

Na Kosovo je u poslednjih 12 godina odlazilo u proseku 650 hiljada evra dnevno.

Naše istraživanje je pokazalo da taj novac ne odlazi onima kojima je neophodan na Kosovu. Nekoliko puta bili smo u srpskim enklavama i uverili se da Srbi koji nemaju političke veze i koji su morali da ostanu da žive tamo nemaju nikakvu pomoć od države Srbije. Oni bukvalno imaju samo pomoć od narodnih kuhinja u jednoj vekni hleba, jednom nedeljno, a u isto vreme toliki novac odlazi na Kosovo. Nije pitanje da li treba da se izdvaja za Kosovo, pitanje je zašto taj novac koji se odvaja za Kosovo ne odlazi onima kojima je zaista namenjen. Pravi patriotizam je upravo u tome da se ukaže na takvu pljačku i da se pomogne tim Srbima koji nemaju političke veze a koji su primorani da ostanu na Kosovu.

Dok smo radili na tom serijalu, saznali smo da je Veran još pre nekoliko godina pokrenuo humanitarnu akciju pomoći narodnim kuhinjama na Kosovu. Nije to nikada isticao pa se o tome gotovo ništa nije ni znalo u široj javnosti. Bila sam po ko zna koji put iznenađena šta sve taj čovek stigne da uradi i čime se sve bavi. Baš zato sam mrzela sve one koji su o njemu izmišljali laži... Čovek koji ima potrebu da pomaže drugima ne može da bude loš čovek i ne može da bude prevarant. Ispostavilo se da su Srbi na Kosovu imali pomoć samo preko narodnih kuhinja a te narodne kuhinje opstale su upravo zahvaljujući akciji koju je pokrenuo B92, odnosno Veran Matić. Nismo hteli ni reč da pomenemo u serijalu o akciji pomoći narodnim kuhinjama. Oni koji to treba da znaju, znali su, a sve ostale pustili smo da nas po ko zna koji put optužuju da smo izdajnici i strani plaćenici jer smo se usudili da ukažemo na pljačku budžeta pod izgovorom pomoći Srbima na Kosovu.

Ignorišući realnost da Srbija na Kosovu faktički nema nikakvu vlast još od 1999. godine, kada je bivši predsednik Slobodan Milošević posle tromesečnog NATO bombardovanja pristao na potpisivanje Kumanovskog sporazuma kojim se praktično odrekao tog dela Srbije, predstavnici svake vlade Srbije godinama obmanjuju javnost. Tako svojim odlukama, u nameri da svima dokažu kako je „Kosovo srce Srbije“, iz budžeta izdvajaju novac čak i za srpska javna preduzeća koja su nekada radila na Kosovu a koja od '99. godine ne rade, ali zvanično za Srbiju i dalje postoje. Novac je godinama odlazio i na dvostruke plate onima koji su navodno ostali da rade u državnim preduzećima na Kosovu a u stvari su izmešteni širom Srbije. Srbija je iz budžeta plaćala i puteve koji nikada nisu izgrađeni, kao i zgrade čiji su temelji i danas u korovu. Otkup albanskih stanova za potrebe povratka izbeglih Srba pretvorio se u enormno trošenje državnih sredstava uz provizije privatnim posrednicima.

Serijal smo na kraju emitovali tek pošto su prošli izbori i izabrana nova vlast. Novi predsednik

postao je Tomislav Nikolić, bivši radikal, tada na mestu predsednika Srpske napredne stranke, koja je nastala tako što su Vučić i Nikolić napustili Srpsku radikalnu stranku. Premijer je postao ministar policije Ivica Dačić iz SPS-a a prvi potpredsednik vlade, ministar odbrane i koordinator službi bezbednosti Aleksandar Vučić.

Nisam imala nikakav odnos prema tome, jer su u mojoj glavi svi oni bili isti. Koja god stranka da dođe na vlast pre svega vodi računa o svojim interesima. Na tim izborima ja sam bila „beli“ listić. Izašla sam na izbore ali sam precrtala listiće. Nisam imala za koga da glasam, a nisam više htela da glasam za nekog da bih tako glasala protiv nekoga.

Aleksandar Vučić, koji je bio ministar informisanja u vreme Miloševića, kada su medije zatvarali i kažnjavali, sada je ostavljao utisak potpuno drugačije osobe i bilo mu je vrlo neprijatno kada se uopšte pominje taj period. Moj utisak je bio da je ovo njegovih pet minuta i da neće propustiti šansu koju ima, što na kraju možda može da bude dobro za Srbiju. Videćemo.

S medijima je situacija bila ista. Kako je SNS bila omražena stranka dok je na vlasti bio DS, sada je DS postao omražen a SNS najbolja stranka na svetu. Nije tu čak bila u pitanju ni cenzura već autocenzura kod svih medija. Svi su se dodvoravali novoj vlasti, što je meni bilo odvratno. Naravno da svaka vlast može da radi šta hoće kada ne postoje pravi i profesionalni mediji.

„Insajder“ kao kamen oko vrata

Neko vreme nisam išla na posao, pokušavala sam da završim knjigu jer sam znala da ću tako staviti tačku na jedno poglavlje svog života. Nekoliko puta kada sam htela da odustanem, Biljčica mi je govorila:

„Normalno je da ti je muka od svega. Pisanjem o svemu što ti se dogodilo ti ponovo sve to proživljavaš, a sve što se dešavalo jeste i strašno i ružno. Da li znaš koliko čovek treba da bude jak da sve to proživi, pa da onda sve to stavi na papir i podeli sa drugima? Moraš to da napišeš, ne zbog drugih nego zbog sebe, moraš sve te loše događaje da izbaciš iz sebe. Ne smeš to više da držiš u sebi, zato napiši tu knjigu.“

Bila je u pravu. Nisam imala snage da kroz pisanje ponovo proživljavam sve što mi se desilo a o čemu sam bila primorana da ćutim.

Istovremeno, to je bio prvi put da mi je nešto važnije od „Insajdera“. U stvari, u to sam samo bezuspešno ubeđivala sebe. S vremena na vreme, svima pa i meni je bilo jasno da sam tako zapravo pokušavala da konačno pobegnem od „Insajdera“, iako to nije bilo moguće. Bilo mi je žao da sada tek tako uništimo tu emisiju. Nije bila u pitanju samo emisija, „Insajder“ je mnogo više od toga. To je zapravo sistem vrednosti kog se pridržavam celog svog života. „Insajder“ je postao sinonim za neodustajanje, za borbu protiv nepravde, za prave vrednosti, za nekakve ideale koji su bili sve manje važni ostatku sveta...

Nisam imala snage da tek tako kažem: ma ne zanima me više ta emisija. Ponavljala sam to često, ali nisam bila iskrena ni prema sebi ni prema drugima...

Ni sama zapravo nisam znala da definišem zašto se jednom zauvek ne otkačim od emisije „Insajder“ koja je s vremenom postala teret ne samo meni nego svima nama. Teret i u pozitivnom i u negativnom smislu. S jedne strane, nisam mogla da podnesem to kada me neko negde prepozna. Mrzela sam radoznale poglede kada neko shvati da sam to ja, pa gleda u mene i prati svaki moj pokret. Svi moji prijatelji, kolege, celo moje okruženje, bukvalno svi su znali da kada su negde sa mnom moraju da vode računa o tome šta govore, kako se ponašaju, kako sede. Bežala sam od svih dešavanja u gradu. Nisam uživala u tome što sam „poznata“. Nikada nisam mogla da shvatim one kojima to prija. Čudila sam se svaki put kada pročitam u novinama izjavu neke „velike zvezde“: „Prija mi što me ljudi prepoznaju, prija mi što sam poznat, ili poznata“. Gospode bože, kome to može da prija?

„Pa ne možeš da bežiš od ljudi, ne možeš da budeš kao u zatvoru zato što te ljudi prepoznaju, ne možeš da prestaneš da živiš zbog toga“, bio je uglavnom pokušaj mnogih da me urazume.

„Insajder“ je bio svima nama kao kamen oko vrata. Bez preterivanja, to je bilo tako.

Mnogo je suludih situacija koje su dokazivale da je „Insajder“ ne samo emisija nego naš život. Mira me je jednom, pre nekoliko godina, pitala da li je glupo da zove tog i tog, hitno joj treba pasoš jer mora da putuje, a stari je istekao. Napravila sam joj pakao: „Mirjana, nemoj da ti padne na pamet da to uradiš. Odakle ti ideja da tražiš vezu za tako nešto?“

„Pa iskrsllo mi je, moram da putujem hitno!“

„Zamisli da se sazna da radiš u 'Insajderu'. Ti kao novinar 'Insajdera' nemaš pravo da koristiš bilo kakve veze i pogodnosti za nešto za šta običan svet čeka u redu... Idi stani u red i čekaj... Pa celog života se borimo protiv takvih povlastica.“

„Ok, ok... nisam tako razmišljala, nisam tražila vezu kao novinar 'Insajdera' nego kao Mirjana Jevtović.“

„Mirjana Jevtović kao takva bez 'Insajdera' ne postoji, nije važna, ko što nije važna ni Brankica Stanković.“

„Ali znaš da nikada to ne bih uradila da mi nije hitno, ok, neću. U pravu si.“

Znam i sama da sam zvučala kao psihopata, ali isto tako znala sam da sam u pravu. Ne možemo mi o svima da otkrivamo prljave stvari a da „padamo“ na sitnicama... Mnogi tzv. novinari jedva bi dočekali da na naslovnim stranama objave: novinari „Insajdera“ preko reda ili preko veze dobijaju to i to. I pored toga što isti ti tzv. novinari reketiraju, ucenjuju, i rade sve preko veze... Ne bi imali nikakav problem da o nama objave i najveću glupost. Mrzeli su me jer su morali da me mrze po nečijem nalogu, a ne zato što sam im ja nešto loše uradila. Ja njih nisam mrzela, bili su mi nebitni, ali i jadni, jer rade to što rade, to za mene nisu bili novinari. Nigde u svetu ne postoji takva mržnja novinara prema kolegama koji otkrivaju informacije u interesu javnosti, jer to nije logično, nije prirodno... Ali saznaće se jednog dana zašto su baš oni toliko osporavali „Insajder“. Uostalom, već je jasno, samo što se svi prave ljudi!

Često sam bila užasno naporna zbog nekih pravila ponašanja kojih su morali da se pridržavaju svi iz mog okruženja. Svesna da često preterujem, ipak nisam ni pomišljala bilo šta da menjam u tim svojim shvatanjima.

Kada sam otišla u opštinu Zvezdara, sa sve obezbeđenjem, jer sam morala da uplatim neku taksu, više se ne sećam da li je to bilo zbog državljanstva ili čega već, Sekula je ušao ispred mene, i devojci koja je stajala tu na šalteru rekao: „Mi smo iz MUP-a. Je l' možemo?“ Istog trenutka sam ga prekinula, bila sam iznenađena što se uopšte usudio da tako nešto i pita. „Sekula, ne dolazi u obzir, stajaću u redu kao i svi ostali, ako vas to mrzi, izađite napolje pa me čekajte.“

Nisu me tada još dobro upoznali pa su i oni bili iskreno iznenađeni. Mislili su valjda da ću im biti doživotno zahvalna što nisam čekala u redu a ne da ću da se bunim zbog toga. Kasnije, kada su me bolje upoznali, više im nije palo na pamet da mi predlože da nešto radim preko reda ili preko veze. Isto tako, koliko god da su s vozilom MUP-a imali pravo u nekim situacijama kada procene da nas, na primer, neko prati da prekrše propise, prođu na crveno ili nešto slično, jednostavno su morali da vode računa o tome da se pridržavaju propisa kada sam ja tu.

„Zašto u ovoj državi ne postoji sistem kakav, na primer, postoji u Engleskoj? Pa zato što vi kao deo sistema kršite propise koje je doneo taj isti sistem i to propise koje moraju da poštuju svi građani, jer ako ih krše, biće kažnjeni.“ Uporno sam objašnjavala, nije me mrzelo da svaki put ponavljam istu priču. Imala sam cilj. Moraju da budu isti kao i svi ostali. To što imaju službenu legitimaciju, ne može da ih zaštiti od potencijalnih kazni.

„Možeš za mrvicu mirnije da spavaš, ali na jedno okce!“

U jednom periodu činilo mi se da je Miši i Miri važnije nego meni da knjigu konačno privedem kraju. A ja sam stalno razmišljala o tome da ću možda da propustim da napišem nešto važno.

Mira je u jednom trenutku predložila da ona, Miša i ja odemo negde da razgovaramo, da se svega prisetimo, da sve to snimamo diktafonom pa da tako autentično prenesem u knjizi. To mi je zvučalo kao dobra ideja. Otišla sam u „bazu“. U pitanju je mesto u Srbiji gde su me inače nekoliko puta, kada je bilo opasno, sklanjali. Zato smo to mesto i nazvali „baza“.

Posle nekoliko dana pridružili su mi se Miša i Mira. Bila je zima, preko dana smo se grudvali, sankali, valjali po snegu, vrištali od smeha kao da smo na odmoru, a uveče smo sedeli i pričali satima... Prvo veče kada je trebalo da počnemo da „radimo“, odlučili smo da sedimo u Mirinoj sobi...

„Nemoj da uključuješ diktafon. Stalno ću imati u vidu da se sve snima a to me nervira“, rekla sam odmah pošto je Mira sve namestila i uključila snimanje.

Pogledali su u mene zbunjeno, kao da nismo imali dogovor da baš to i uradimo, kao da zbog toga nismo došli na nekoliko dana.

Miša je rekao, opet kao stariji brat: „Ej, bre, šta je s tobom? Pa i treba sve da ispričamo. Kako drugačije da objasnimo ljudima šta smo radili i kako smo radili?“

Nismo znali odakle da počnemo. Mrzelo me je i da pričam o svemu, a kamoli da pišem. Taman kada je Miša izgovorio: „Da li se sećaš u kakvoj smo paranoji bili kada smo počeli da radimo prvi serijal 2004. godine?“, zazvonio mi je telefon.

Bio je to jedan od mojih dugogodišnjih izvora. Valjda zato što ne verujem u ono što čujem s druge strane, izgovaram: „Stvarno?! Je l' to sto posto proverena informacija?“ rororo.^rorodrsz.org

Miša i Mira gledaju u mene i čekaju da im objasnim šta se desilo.

„Uhapšen je Luka Bojović u Španiji“, prenosim im informaciju koju sam, kako se ispostavilo kasnije, prva saznala.

„Juhuuu!“, bilo je prvo što je Mira rekla jer se rukovodila činjenicom da mi je, prema zvaničnim podacima, opasnost pretila upravo od Luke Bojovića.

Nisam bila posebno srećna, nisam u prvom trenutku razmišljala o tome da li to znači da sam sad „slobodna i bezbedna“. Važno mi je bilo da obavestim redakciju i da prvi objavimo vest. Dok sam sve pokušavala da proverim, pozvala me je i Jelena Kosanić sa svojim informacijama. Znala je da je Luka Bojović, prema zvaničnim informacijama, neko od koga mi preti opasnost. Javlja mi da je saznala da je uhapšen. „Znam, draga, upravo proveravam.“

To je verovatno profesionalna deformacija. Paradoks je bio u tome da sam baš ja javila redakciji tu vest. Počela sam da okrećem telefone. Zovem redakciju, javljam im da proveru, da zovu Veljovića. Zaboravila sam da je diktafon uključen. Kasnije kada smo preslušavali snimak stvarno je sve izgledalo kao dobro izrežiran film, a ne nešto što se zaista baš tada dešavalo, baš meni. Tek posle deset minuta od trenutka kada sam čula vest, zvala sam i „drugare“ koji su bili negde ispred objekta.

„Ljudi, uskoro me više nećete čuvati, uhapšen je Luka Bojović.“

„Hajde sad, Brankice, da častiš“, rekao je Miša. Na to sam odgovorila euforično: „E, super, sad neću pisati knjigu.“

Kao da me je neko terao da pišem, kao da to nije bila baš moja odluka i baš moja ideja.

„Kako, bre, nećeš?“, pita Mira zbunjeno.

„Pa lepo, šta sad ima da tupim o tome kako je, kao, trebalo da me ubije Luka Bojović, koji je sad uhapšen. Glupo je da sada to pišem. Svi će reći: jao, jeste, šta izmišljaš?“

Miša me je prekinuo i rekao: „Šta ti je? Pa tek sad treba da pišeš, pa sad imaš epilog.“

„Pa nemam, nije me ubio!“

„O, kako lupaš!“, rekla je Mira i nervozno upalila cigaru. Miša je dobacio: „Ubićemo te mi ako tako nastaviš.“

U vestima je potvrđeno da je uhapšen. Istog trenutka zazvonio mi je telefon. Naravno, bio je to moj otac koji prati sve vesti na ovom svetu i uvek me uredno obaveštava o svemu što se dešava, valjda za svaki slučaj, ako nisam tog dana radila ili ako nisam gledala ili čitala vesti sa interneta. Nikako nije mogao da shvati da znam sve čak i kad ne radim. Mislim da ga posebno zabavlja ideja da će baš on da mi javi neku važnu vest.

„Evo sad je objavljen kajron na B92 da je uhapšen Luka Bojović... Znaš onaj što je bio u bekstvu, jurili su ga za neko ubistvo i ne znam šta sve.“

„Znam, Žile, evo gledamo vesti.“ Svog oca oslovljavam sa Žile kad se šalim i kad sam posebno dobro raspoložena. U trenutku sam zaboravila da on pojma nema da je Luka Bojović prema zvaničnoj dokumentaciji bio taj od koga mi je pretila opasnost. „E dobro, samo sam to hteo da ti javim“, rekao je Žile kao da je znao da ta vest ima posebno značenje u tom trenutku za mene. Čudno. Mira me pita ko je to.

„Ćale, javlja mi da je uhapšen Luka Bojović.“

„Srce jedno, kako on sve javlja odmah.“ Mira ga posebno voli. Miša pita: „Jesi li mu rekla bilo šta u vezi s Lukom i onim službenim beleškama?“

„Ma jesi li lud? Nisam, šta da mu kažem, samo da ga traumiram.“ „Gospode! Pa on ne zna?!“, bila je zapanjena Mira.

„Pa naravno da ne zna, javlja mi kao što bi mi javio da je negde bio zemljotres. Znaš ga.“

Bio je to trenutak kada sam i sama shvatila u kakvom zapravo paklu živim. Kakav paralelni život vodim. To stvarno nije normalno. To je suludo. Baš zato se vraćam na „temu“ i sada ubeđena i da se neko sve vreme poigravao sa mnom kažem, kao da sam upravo došla do saznanja o čemu se radi:

„Ali kako ne razumete, u slučaju da je Luka Bojović uzeo pare, morao bi da me ubije do sada. Nešto je tu sumnjivo. Ne verujem da je imao bilo kakve veze sa mnom, a ako jeste, onda će morati da mi ukinu obezbeđenje jer je sada prošla opasnost.“

„Jesi li ti luda? Nikako sad ne smeš da se opuštaš“, počinje Mira da viče.

Miša se obraća Miri, kao da je odlučio da mene namerno ignoriše. „Kome kažeš da ne sme da se opusti? Brankici?! Baš će da te posluša.“

„Ja sam u svojoj glavi već uveliko slobodna, a vi pričajte šta hoćete“, obraćam se baš Miši koji je u tom trenutku besan na mene jer je on jedan od onih koji su mislili da mi je bezbednost zaista ugrožena a da ja to odbijam da shvatim.

„Aha, tako mali Perica sve zamišlja“, promrmljao je više onako za sebe.

Ćutala sam, ali sam u svojoj glavi bila potpuno slobodna! Zovem načelnika UKP-a Rodoljuba Milovića: „Dobro veče, Brankica je, da li ste u gužvi?“

„E, dobro veče, nisam, kaži, Miko.“

„Samo da proverim da li sam sad slobodna?“

„Ma, Miko, možeš za mrvicu mirnije da spavaš ali na jedno okce!“

Mislim u sebi: super, ovim je potvrdio našu informaciju da je Luka Bojović uhapšen. U nadi da se on šali sa mnom, kažem: „Hajde ako imate vremena ovih dana da se vidimo.“ Obećava da će naći vremena. Prekidam vezu i kažem Miši i Miri samouvereno: „Ma Ročko se zeza“, i prepričavam im šta mi je rekao.

Nastaje opet neki tajac. Mira prekida tišinu i kaže: „Ovo je istorijski trenutak - i sve imamo snimljeno!!!“

Miša uvek mora sve da mi pokvari. „Ej, Brankice, samo da ti kažem, pa ne možeš da očekuješ

da ti sad odmah ukinu obezbeđenje... Znaš kolika je mreža svih onih koji su upetljani. Pa nije on bio jedini.“

„Mišo, ne izmišljaj. Ukida mi se obezbeđenje i tačka. Evo videćeš.“

Rekao je samo: ok.

Plan da pričamo kako smo i šta smo radili od 2004. godine na trenutak je pao u zaborav. U Mirinoj sobi sedimo, pijemo vino i gledamo vesti. Miša je predložio da naručimo roštilj. Sve je, bar što se nas tiče, vrlo brzo postalo opušteno. Ja zavaljena u fotelju, već vidim sebe slobodnu, bez obezbeđenja, Miša pije vino i gleda vesti, a Mira menja baterije na diktafonu i sređuje sto koji je u međuvremenu postao zatrpan hranom, a već je skoro ponoć...

Miša kao da se upravo probudio kaže: „Hajde da radimo, dosta smo se izležavali.“

Uvek insistira na tome da prvo sve uradimo pa da onda pijemo kafu, idemo u restoran... Ja sam uvek za to da i uživamo dok radimo. I u tome smo različiti.

Prvi incident između Miše i mene desio se 2003. godine, čim smo počeli da radimo zajedno. Miša je tada radio kao producent vesti na tek osnovanoj TV B92. Ja sam radila na radiju, i naša saradnja počela je - sasvim slučajno.

Na TV B92 2003. godine uvedena je nova emisija „Insajder“, koja se u toj prvoj sezoni emitovala svake nedelje i trajala je po pola sata. Prvi urednik i autor te emisije bio je Milorad Miša Vesić. On je danas urednik na RTS-u. Mene su, u stvari, pozvali da njemu pomognem, jer je bilo zahtevno da jedan čovek radi emisiju svakog ponedjeljka. S obzirom na to da sam tada bila zaposlena na radiju već sedam godina i da sam baš negde u tom periodu završila britansku školu istraživačkog novinarstva, urednici su predložili da ja zajedno s Vesićem radim „Insajder“. Pristala sam, iako sam tada mrzela TV. Pristala sam jer volim izazove, a za mene je tada emisija na TV-u bila izazov.

Tada sam uređivala centralnu informativnu emisiju Dnevnik na Radiju B92, tri puta nedeljno, a ostalo vreme, bez slobodnog vikenda, pomagala Vesiću da radi „Insajder“.

U tom periodu novine su stalno objavljivale nezvanične informacije o tome gde je sve viđen tada haški begunac, general Ratko Mladić. Tada je optužen pred sudom u Hagu za genocid u Srebrenici tokom rata na prostoru bivše Jugoslavije 1995. godine, za zločine protiv čovečnosti, teške povrede ženevskih konvencija, kršenje zakona i običaja ratovanja. Uhapšen je u maju 2011. godine u Srbiji, krio se pod lažnim imenom.

Te 2003. godine predlažem da uradimo emisiju o tome, odnosno reportažu.

„Hajde da idemo tragom Ratka Mladića, možda se ispostavi da je nešto od ovih informacija koje se objavljuju tačno.“

Danima sam išla po redakciji i naglas pravila plan kuda treba da idem. Miša Čvorović, koji je tada bio producent TV vesti, slušao je dok sam to pričala. Posle nekoliko dana, iako me uopšte nije poznao, prišao mi je u bifeu i pitao: „Brankice, čujem šta planiraš da radiš pa me zanima da li si ikada bila u Bosni, u Han Pjesku...“

„Nisam, što?“

„Godinama sam radio kao producent za strane televizije, bio sam više puta tamo tokom rata. Da li znaš kakav je tamo mentalitet, ubiće te neko od bosanskih Srba samo ako pomeneš Mladića u negativnom kontekstu.“

Ko iz topa sam rekla: „Znam. Hoćeš da ideš sa mnom?“

Isto je ko iz topa rekao: „Hoću, samo da nađem nekoga ko će da me zameni u redakciji.“

Pojavio se problem. Jedva su pristali da Miša ode na dva dana iz redakcije da bi radio reportažu sa mnom. Nisu, međutim, hteli da nam daju službeni auto i vozača. Tada je vrlo malo ljudi radilo na TV B92 i nije bilo prostora i uslova za putovanja.

„Mišo, hajde da idemo tvojim kolima, sami ćemo da platimo benzin, biće to super reportaža“, predložila sam kako da rešimo problem i da ipak uradimo emisiju jer sam smatrala da je to važno. Složio se.

Došao je po mene u pola pet ujutru, krenuli smo on, snimateljka Sandra, asistent Vlada i ja. Tada se nismo dobro poznavali, ma nismo se poznavali uopšte.

Negde oko osam ujutru već kriziram jer mi treba kafa, trebaju mi cigarete. Ustala sam ranom zorom.

Nije mi dovoljna kafa koju sam popila dok sam se spremala.

Predlažem da stanemo negde da popijemo kafu. Miša je bivši pušač i mrzi kad je neko zavisnik od cigareta. Insistirao je na tome da prvo sve završimo pa da onda sednemo negde. Nisam htela da se svađam, bilo mi je glupo, on vozi, njegova su kola, ovo dvoje koji sede pozadi ćute, sad je van pameti da ih ja sve ubeđujem da negde pravimo pauzu.

Izdržala sam tako do pet po podne. Ne znam gde smo sve prošli radeći reportažu. Ništa nisam jela, nisam popila kafu. Kada smo stigli u Han Pjesak, već je počeo da pada mrak, sve je bilo zavejano. Miša se parkirao u centru da bih izašla da uradim stand up ispred kasarne gde se navodno

Mladić krije i da uradim anketu sa meštanim. Rekla sam: „Neću, ne pada mi na pamet, mrtva sam gladna i pije mi se kafa.“

Odbila sam da izađem i radim to što je trebalo. Počeo je da pregovara sa mnom. Shvatio je da sam ozbiljno besna i da tako ne mogu da radim. „Samo još 20 minuta, obećavam ti da posle idemo na večeru i popićeš tri kafe“, bio je uporan.

„Ma ne možeš da me maltretiraš, čoveče, nismo svi isti. Pet puta sam rekla stani negde da popijem kafu i da jedemo nešto, nisi hteo, sad radi sam, ja neću.“

„Molim te, Brankice, Han Pjesak nam je najvažniji za tu reportažu.“

„Ok, ali ovo je prvi i poslednji put da ovako radimo.“

Uradili smo sve. Ta emisija je dobila nekoliko nagrada, čak je na najvećem evropskom festivalu dokumentarnog filma u Berlinu ušla u top 10 od 600 emisija iz svih zemalja. To je bila prva emisija koju smo Miša Čvorović i ja uradili zajedno. Posle svade zbog kafe nismo ni pomišljali da ćemo ikada više moći ponovo da radimo zajedno. Tada je, međutim, sve počelo. Danas mi je Miša prijatelj, ne samo kolega. Zauzeo je s vremenom mesto u najužem krugu mojih prijatelja.

Našli smo kompromis. Kad negde idemo da radimo, pristajao je da pijem kafu kad god mi se pije i da jedem kad sam gladna, jer je shvatio da uvek sve završim, ali da ne volim da me bilo ko maltretira i da mi bilo šta zabranjuje, makar to bila samo kafa. I dalje smo potpuno različiti ali dobro funkcionišemo, iako mi često podigne pritisak na 300.

I to veče „u bazi“ ponovo me je iznervirao svojim „znamo zašto smo ovde, dosta izležavanja, ajde da počnemo od 2004. godine .

„E, baš sad razmišljam o tome koliko me nerviraš kad kreneš tako da nas organizuješ. Pa počeli smo zajedno da radimo od reportaže, Tragom Ratka Mladića.“

Objašnjavam Miri da sam ja sticajem okolnosti i zapravo slučajno počela da radim „Insajder“ dok je autor te emisije bio Vesić, pa sam kasnije postala prvo autor pa onda i urednik „Insajdera“.

„Miša Vesić je već u septembru 2004. godine postao urednik Informativne redakcije TV B92, a meni su ponudili da sama nastavim da radim 'Insajder'. Ne zato što su mislili da ja jedina to mogu da radim, nego zato što im je bilo najlakše da meni 'prebace' tu emisiju, koja u tom trenutku apsolutno nije bila važna za TV B92, verovatno nisu hteli da je ukinu odmah posle jedne sezone emitovanja.“

Miša je počeo da se smeje. Valjda se setio šta se sve dešavalo i kako smo zapravo slučajno baš nas dvoje napravili „Insajder“.

„Znam da mi nude da preuzmem 'Insajder', eto, onako, ali se ja postavljam kao da je to najvažnija poslovna ponuda u mom životu. Za mene tada to i jeste bilo tako. Za njih nije. Tada šaljem Veranu i Sandi mejl i postavljam uslove. Još uvek imam sačuvan taj mejl. Oni me verovatno doživljavaju tada kao neku klinku. Sad mi je to smešno, ali ja sam sva važna tada postavila uslove pod kojima mogu da preuzmem „Insajder“:

„To mora da bude emisija dokumentarno-istraživačkog tipa, jer takva emisija u Srbiji ne postoji, niko se ne bavi istraživačkim novinarstvom ni na jednoj TV, mora da traje sat vremena, ne može da ide svakog ponedeljka nego u serijalima, jer treba mnogo vremena da se neka tema istraži i ja više ne mogu da radim na radiju, jer ako radim i na radiju i na TV-u neću dobro raditi ni jedno ni drugo.“ Isto tako, tražila sam da Miša postane producent te emisije. Ne znam zašto sam napisala da garantujem da će ta emisija, ukoliko me puste da radim kako mislim da treba, u roku od tri meseca postati najgledanija emisija na TV B92. Bila sam samouverena samo zbog toga što sam zaista najviše na svetu želela da radim neku dobru emisiju. Nisam sigurna da bih danas smela tako nešto toliko samouvereno da garantujem.

I posle svih prepreka na koje smo nailazili i užasa koji nam se dešavao, uvek smo ponosno

prepričavali kako smo počeli i kako smo na kraju uspjeli. Presudno je bilo to što smo verovali da možemo i da ćemo uspeti. Bili smo uporni i odlučni u namjeri da napravimo emisiju koja će pomeriti granice u svakom smislu.

Tadašnji urednici B92 prihvataju moje uslove, ali s tim da ja još neko vreme radim i na radiju, dok ne nađu nekoga ko će da me zameni. Međutim, nikako ne pristaju na to da Miša Čvorović postane producent „Insajdera“.

Veran mi predlaže da za svaku temu koju odlučim da radim imam drugog producenta. Nekada to može da bude i Miša, ali on ipak mora da ostane na mestu producenta Vesti jer je to važno za televiziju. Objašnjavala sam danima Veranu i Sandi da tako ne mogu da radim. Ma kakvi, nije ih zanimalo. Rekli su ne može i tačka.

„Slušaj, mi moramo sami da se izborimo za naš prostor. Neće ni da čuju da ti radiš sa mnom, odnosno da radiš samo 'Insajder'. Mišo, sad moraš da se žrtvuješ, odnosno da paralelno sa svojim poslom radiš i sa mnom. Bitno je da napravimo nešto dobro, da ostvarimo rezultate, pa će onda pristati na sve.“

Miša se složio, ali ubrzo se ispostavilo da je to neizvodljivo. U međuvremenu, intejk, odnosno još jedan producent Vesti, postao je i Boris Husović. On je jedan od onih koji su napravili B92, jedan od retkih koji je ostao iz te stare ekipe. U međuvremenu, postao je moj prijatelj. Pili smo kafu i van posla. Upoznala sam i njegovu ženu, decu i roditelje. Boris sve planira unapred. Sistematičan je, precizan, odgovoran i pouzdan. Oni koji ga ne poznaju nikada ne bi mogli ni u najluđim snovima da pomisle da je on pravi prijatelj. Izgleda kao osoba koja je arogantna i koju baš i ne zanima ostatak sveta. Jednostavno, ne trudi se da se dopadne ljudima.

Boris je inače prva osoba s kojom sam imala „sukob“ kada sam počela da radim na Radiju B92. Tada sam bila klinka, imala sam 21 godinu i dečka sa kojim sam bila u „ozbiljnoj“ vezi. Sledeća faza je: udajem se ubrzo. Sva sreća pa nisam.

Tada u redakciji B92 rade poznata novinarska imena. Dejan Radojević, koji sada radi na BBC-ju, kreće na neku konferenciju i pita: „Hoćete li da vam kupim nešto da jedete kad se budem vraćao?“ Boris odgovara u ime cele redakcije: „Ma jok, poslaćemo malu Brankicu.“ Sedela sam u nekom uglu i mrtva-hladna, iako sam početnik, rekla besno: „Nisam ti ja kurir Jovica da vam donosim hranu.“

Mislim da je to bio trenutak kada su svi oni počeli da me gledaju drugim očima. Ova nije samo neka našminkana klinka. U stvari, tada sam im postala simpatična pa su zato počeli da obraćaju pažnju i na to kako radim, koliko mogu i šta znam. Ubrzo sam postala omiljeni mlađi član redakcije.

Nekoliko godina kasnije, te 2004, predlažem Miši da pričamo s Borisom i da ga zamolimo da on preuzme i Mišinu smenu samo dok završimo jedan serijal, pa ćemo kasnije videti da li ta emisija uopšte ima smisla u Srbiji. Boris je pristao. Bila je to naša mala tajna. Niko od urednika pojma nije imao da je Miša prestao da radi na mestu producenta vesti. Posvetili smo se radu na novoj emisiji i dogovorili se, nekako usput, da će prva tema naše emisije „Insajder“ biti ubistvo premijera Srbije. Serijal smo nazvali „Rukopisi ne gore“. Kada smo napravili uspeh sa prvim serijalom, više niko od urednika nije postavljao pitanje zašto Miša više ne radi kao producent Vesti nego kao producent „Insajdera“. Tako je ostalo do danas.

„Insajder“ je u svakom smislu bio obeležen serijalom o ubistvu premijera Srbije. Od tog serijala krenula je i kampanja protiv mene, protiv „Insajdera“, pokušaj diskreditacije, optužbe, laži... U početku nisam znala kako da se nosim sa tim teretom. Često sam gubila živce, svađala se sa svima koji su površni, koji u tome nisu videli ništa strašno, koji su mi objašnjavali da moram da prihvatim „kritike“. Pretvarala sam se u narogušenu ludu koja više ne vlada sobom. Vikala sam

objašnjavajući čak i svojim prijateljima da su zaglupeli. Da su u međuvremenu postali manje pametni. Da jednostavno ništa ne vide. Imala sam potrebu da ih nateram da shvate koliko je sve to ozbiljno. To nisu samo uvrede na moj račun. To je pokušaj da se zataška istina. Kako to ne vidite? Kako ne razumete?

Najviše mrzim površnost. Površne sudije donose problematične presude, isto tako površni urednici odbijaju da shvate značaj neke priče, površne osobe se jednostavno ne udubljuju ni u šta. Površne osobe osuđuju svakoga ko je drugačiji samo zato što su površne. Njihova površnost se često pretvara u zatupljivanje i glupost. Zbog te svoje površnosti nemaju čak ni ideju da bilo šta menjaju u svom životu, kao da život ima reprizu, a još manje da menjaju nešto oko sebe. Dobro im je koliko god da je loše, jer površno zaključuje da može da bude i lošije nego što jeste.

Znala sam da radim ispravnu stvar. Znala sam koliko je sve prljavo, koliko su svi licemerni i pokvareni. Ali nisam znala kako da u svemu tome istrajem do kraja. Možda je jedina osoba s kojom mi je tada prijalo da pijem kafu bio Miša. On i ja smo mislili isto. Uostalom, zajedno smo došli do mnogih saznanja i činilo mi se da smo sami na svetu. Taj prvi serijal nas je zapravo zbližio. Odlučili smo da sve izguramo do kraja.

Tajne službe i Jedinica za specijalne operacije...

Te 2004. godine, dok još uvek radim na radiju kao urednik a kada sam preuzela i odgovornost za TV emisiju „Insajder“, uređivala sam centralnu informativnu emisiju Dnevnik na Radiju B92 u danu kada su se u sudnici na suđenju za ubistvo premijera Srbije pojavili tada aktivni pripadnici žandarmerije (MUP-a Srbije) u majicama na kojima je bio znak JSO-a - glava besnog vuka.

Tadašnji komandant žandarmerije bio je Goran Radisavljević Guri. Pozvala sam ga da pitam za komentar. U redakciji je vladala čudna atmosfera, nikome to nije bilo neobično. Nisu smatrali da je to nešto strašno, nije ih interesovalo. Bila je to vest kao i svaka druga. Meni se uključio alarm u glavi. Kakvu poruku oni šalju državi, svima nama, kada se kao aktivni policajci na suđenju za ubistvo premijera pojavljuju kao podrška pripadnicima JSO-a koji su u tom trenutku optuženi za ubistvo?

Zvala sam njihovog komandanta, očekujući da će on da kaže da će protiv njih biti pokrenut nekakav postupak, jer to je jedino logično ako smo nekakva pravna država. On je, međutim, u izjavi za radio rekao da će pripadnici žandarmerije biti kažnjeni sa smanjenjem plate za 20 posto!?

Pitala sam se ko je ovde lud. Tada sam odlučila da tema prvog serijala „Insajdera“ mora da bude ubistvo premijera. Nisam imala baš jasnu sliku o tome, ali htela sam da krenemo od samog početka. Otišla sam kod urednika i rekla: bavićemo se tajnim službama i Jedinicom za specijalne operacije. Ubistvom premijera. Prva reakcija bila je: to je glupo, šta ćeš tu da dobiješ? Sve se već zna. Ta tema nikoga ne zanima! Odmah sam se posvađala i rekla: to je moja odluka, mislim da je to najvažnija tema, ja sam autor te emisije i očekujem da imam vašu podršku za ono što radim. Rekli su: dobro, radi - više da bi me otkačili.

Zvanično su za ubistvo bili optuženi pripadnici JSO-a, Jedinice za specijalne operacije koja je bila u sastavu MUP-a, odnosno tajne službe. Sve do ubistva o JSO-u i Legiji nisam znala mnogo, ne više od onoga što je znao svaki prosečan građanin. U trenutku kada počinjemo da radimo serijal, Legija je, kao prvooptuženi za ubistvo premijera, u bekstvu.

Odlučili smo da nađemo nekoga iz JSO-a ko je tu bio od samog osnivanja te jedinice, nekoga ko je učestvovao u svemu i ko bi bio spreman da nam ispriča zašto je uopšte bivši načelnik DB-a Jovica Stanišić osnovao oružanu formaciju u okviru službe, čemu je ona služila i da li je stvarno moguće da su oni bili „eskadroni smrti“, kako je to do tada tvrdio SPO. Vuk Drašković je posle ubistva četvorice funkcionera SPO-a na Ibarskoj magistrali 1999. godine tvrdio da iza toga stoje Miloševićeve ubice (JSO).

Bio je to jedinstven slučaj u svetu da neka tajna služba ima svoju oružanu formaciju.

Našli smo insajdera iz JSO-a, preko posrednika, čoveka koji je aktivno radio u MUP-u. Njegov uslov bio je da mu se u emisiji ne vidi lice i da mu bude izmenjen glas. Sastanak sa tim čovekom zakazan nam je u nekoj šumi u kojoj se nalazila kafana zatvorenog tipa, u blizini Bačke Palanke.

Na sastanak smo krenuli Miša i ja. Imali smo tačno uputstvo kako da stignemo do neke raskrsnice gde će nas čekati ta osoba. Kada smo stigli do tog mesta, iz kola je izašao ogroman čovek koji je imao istetoviranu ružu na vratu (zaštitni znak JSO-a), prišao nam i bez pozdravljanja rekao: „Idite za mojim kolima.“

Krenuli smo kroz šumu. Pozvala sam iz kola čoveka koji nas je spojio sa bivšim pripadnikom JSO-a, i rekla mu: „Znaš šta, ako se ne javimo za dva sata, lepo pošalji policiju na mesto gde nas šalješ, a ja ne znam gde smo sada. U nekoj šumi.“ On je rekao: „Ma ne brini, sve je ok.“

I tako smo sedeli satima sa osobom koja je nekada bila u JSO-u. Izašao je iz jedinice još pre nekoliko godina ali je bio u njoj od samog osnivanja. Rekao je da se plaši za svoju bezbednost i da moramo da ga zaštitimo. Dogovor je bio da dođe u Beograd da ga snimimo kod nas u studiju. Snimili smo ga, ispričao je sve u kameru, zatamnili smo mu lice, premodulisali glas. Nije nam se nikada više javio. Naš tadašnji izvor iz MUP-a prekinuo je posle te emisije sve kontakte sa nama, i poručio nam

je preko posrednika da mu se više ne javljamo jer je pao u nemilost tada novog ministra policije Dragana Jočića zato što se saznalo da ima kontakt sa nama.

Bivši pripadnik JSO-a nam je ispričao sve. Imali smo malo jasniju sliku. Bilo mi je čudno kako većina ne vidi kakav je sistem nasledila prva demokratska vlast u Srbiji 2000. godine. To je bio sistem u kojem su značajnu ulogu imali kriminalci. Oni su za državu radili prljave poslove, a zauzvrat imali sve privilegije. Pa nije

Zoran Đinđić dao službene legitimacije DB-a pripadnicima zemunskog klana Dušanu Spasojeviću i Miletu Lukoviću!

Milorad Ulemek Legija je u vreme kada Đinđić s njim održava kontakte bio državni službenik. Bio je komandant JSO-a, jedinice koja je bila sastavni deo Službe bezbednosti. Njih je oformio bivši načelnik DB-a u vreme Miloševića Jovica Stanišić, a ne Zoran Đinđić. Legiju je za komandanta postavio Radomir Marković koji je na mestu šefa DB-a zamenio Jovicu Stanišića, koji je smenjen 1998. godine. Predstavnici nove demokratske vlasti nisu imali pojma o tome šta su nasledili kada su došli na vlast posle desetogodišnje vladavine Slobodana Miloševića. Kako je moguće da mnogi preskaču te činjenice danas, toliko godina posle njegovog ubistva?

Znala sam o čemu govorim jer sam Jovicu Stanišića upoznala još 2001. godine dok sam bila novinar Radija B92.

U tom periodu stalno sam jurila nekakve ekskluzivne sagovornike, pa tako i one koji nikada nisu dali nijednu izjavu. Uspela sam da nabavim Stanišićev kućni broj. Zvala sam svaki dan, odbijao je da se vidimo.

Nije mu bilo jasno šta hoću od njega. Bila sam uporna toliko da sam se već smučila svima u redakciji. Zvala sam bukvalno svakog dana čim dođem na posao. Posle dva meseca pristao je da se vidimo. Rekao mi je, sećam se kao da je juče bilo: „Pozvaće vas moj čovek oko pet i doći će po vas.“ Radio B92 tada se nalazio u Ulici Svetozara Markovića. Rekla sam svima u redakciji: „Idem danas da se vidim sa Stanišićem.“ Gledali su me u neverici. Tada smo o njemu znali samo legende. Da je vrlo moćan i opasan, bez obzira na to što je u penziji. Nadimak mu je Ledeni.

U pet me je pozvao Stanišić. „Gde se nalazite?“

„U Svetozara Markovića br. 79“, odgovorila sam.

„Izađite za 15 minuta, ispred će vas čekati moj čovek.“

Prenela sam to svima u redakciji. Svi su reagovali isto: „Pa ne možeš da ideš, gde ćeš sama, znaš li gde ideš?“ Rekla sam da ne znam, pa šta može da mi se desi. Poslali su Peđu koji je radio u obezbeđenju naše zgrade da izađe sa mnom i da zapiše broj registarskih tablica automobila u koji ulazim.

Tada je urednik Informativne redakcije bila Antonela Riha. Održala mi je predavanje da moram da javim da li je sve u redu. Jedva me je pustila da krenem na sastanak.

Ispred me je čekao čovek u golfu.

Ušla sam u auto. „Dobar dan, ja sam Brankica.“ Taj čudak je samo klimnuo glavom i krenuo. Odjednom mi više nije bilo svejedno. Sećam se da sam rekla: „Au, baš je neko grozno vreme“. On je rekao: „Da.“ I to je bio kraj razgovora.

Stigli smo do puta koji kroz šumu vodi do Miloševog konaka. Ja sam već zamišljala kako me vade iz kola, seckaju na komade, stavljaju u plastičnu kesu. Stigli smo do parkinga. Taj što me je vozio, kasnije sam saznala da se zove Duja, rekao je: „Sada ćete preći u druga kola.“

Rekla sam „dobro“, pošto je bilo očigledno u koja kola prelazim. Stao je pored kola, stakla su bila potpuno zatamnjena, crna. Otvorila sam vrata sa strane suvozača a na mestu vozača sedeo je Jovica Stanišić. Upoznali smo se i on je krenuo da vozi nekim šinama. Vozio je vrlo brzo i pričao.

Zanimalo ga je što ga toliko zovem i šta hoću od njega. Rekla sam: „Pa hoću intervju!“

Iz tog susreta postoji i anegdota koju danas kolege prepričavaju. U jednom trenutku rekao je: „Brankice, recite mi nešto o sebi, ne znam ništa o vama, gde ste radili, koliko dugo.“ Prekinula sam ga i rekla: „Pa vi ste došli potpuno nepripremljeni na razgovor sa mnom?“ Samo me je pogledao. Odmah sam dodala: „Šalim se.“ Pomislila sam stvarno nisam normalna. Taj susret, tj. vožnja, trajao je oko 45 minuta, ostavio me je kod MUP-a, u Ulici Kneza Miloša, a pričao je o tome kako je on Miloševićeva žrtva, kako mu se Mirjana Marković svetila tako što ga je izbacila sa VMA kada mu je život visio o koncu, kako je bolestan, kako nikada nije hteo protiv demonstiranja, kako je on na strani Đinđića... Ja sam ga ubeđivala da mi da intervju. Rekao je: „Ne, ne, za sada ne, videćemo kakve su vaše namere.“ Došlo mi je da mu kažem: „Svašta, namera mi je da imam ekskluzivan intervju.“ Vratila sam se u redakciju, svi su me čekali, imala sam bar 15 propuštenih poziva, nisam se javljala jer mi je zvono bilo isključeno. Ispričala sam im sve i većina mi je rekla da sam luda.

Nastavila sam da zovem Stanišića, a on je svaki put pristajao da se vidimo ali ne i da snimimo intervju. Često smo se nalazili na nekom splavu na Novom Beogradu koji su koristili pripadnici JSO-a, do kojeg se dolazi tako što se prolazi kroz šumu pa sve izgleda nekako mistično i jezivo. Svaki put sam nosila sony pro snimač za radio, ubeđena da ću ga snimiti. I svaki put me je ispitivao da li tajno snimam. Rekao je: „Ispričaću vam sve zato što ste interesantni i uporni, ali neću da se snimam.“ A to „sve“ je značilo, na primer, ja njega pitam gde je Ratko Mladić (pošto mi je pričao o njemu), on kaže: „Pa gde biste se vi sakrili kada pada kiša?“ Onda sam tražila da me upozna s Legijom i da uradim intervju s njim kad već on neće (u tom periodu 2001. godine o njemu smo slušali samo legende). Rekao je: „To vam nikako ne treba.“ „Što?“ „Pa tako, eto, kažem vam.“ Ja opet: „Što?“ On kaže: „Pa nije on dobar sagovornik.“ Ne znam uopšte zašto se Stanišić viđao sa mnom kad nije hteo ništa da kaže. U redakciji smo zaključili da ću mu možda dosaditi pa će pristati na intervju. Upoznao me je sa Frenkijem. To je bilo baš u tom restoranu. Ušao je Frenki, a on me je predstavio: „Ovo je Brankica, novinar B92.“ Franko Simatović mi je pružio ruku, a ja sam, kao budala, rekla: „A vi ste čuveni Frenki?!“ On je na to sa smrknutim ledenim pogledom i istim takvim glasom rekao: „Čuven po čemu?“ Rekla sam: „Pa ne, ništa, onako.“

Njegova biografija puna je „nezvaničnih“ podataka. Posle dugogodišnje uspešne karijere u Službi državne bezbednosti, Franko Simatović imenovan je za pomoćnika načelnika SDB-a Jovice Stanišića, koji je rukovodio Službom državne bezbednosti od kraja 1991. do oktobra 1998. godine.

Kao visoki službenik tadašnjeg SDB-a bio je, negde krajem 1991. godine, osnivač i komandant JSO-a, na čijem čelu je bio od 1991. do 1998. godine, ali je operativni komandant realno bio Milorad Ulemek Legija, koji ga je potom i formalno zamenio na toj funkciji. Simatović je uspešno prebrodio smenu Stanišića oktobra 1998. godine i, posle izvesnog vremena, postao je pomoćnik tada novog načelnika SDB-a Radeta Markovića. Marković se navodno u više navrata žalio kako nema realnu kontrolu nad Frenkijem i JSO-om.

Stanišić nikada nije pristao na intervju, a ja sam bila ubeđena da ću ga naterati. Onda je ubijen premijer, a on je sa Frankom Simatovićem uhapšen istog dana ili dan posle.

Jedne večeri radila sam radijske vesti „Noćnik“. U toku je bila policijska akcija „Sablja“ koja je pokrenuta na dan ubistva premijera Srbije. U redakciji je bilo nas nekoliko. Zvoni mi telefon, nepoznat broj. Javim se, neko s druge strane kaže „samo momenat“, javlja se druga osoba: „Brankice, dobro veče, Jovica je ovde.“ Umalo nisam bacila telefon i umrla na licu mesta. To je usred vanrednog stanja, ja kažem polupanično: „Jovica Stanišić?!“ Cela redakcija u tom trenutku bulji u mene. On kaže: „Pa da, ne mogu dugo da pričam. Zovem iz bolnice, možete li da objavite vest da sam iz zatvora prevezen u bolnicu i da čekam operaciju?“ Na to ja kažem: „Pa ne znam, stvarno, kako

mislite da naručite takvu vest? Moram da proverim.“ Spustio je slušalicu. Bila sam skroz zblanuta. Ispričala sam ostalim novinarima koji su bili tu, a pošto sam bila bleđa kao krpa svi su me pitali da li mi je dobro. Odgovorila sam da nije, mislila sam da zove zato što je pobjegao iz zatvora i traži utočište. Onda su svi prasnuli u smeh.

Nakon nekog vremena Stanišić i Simatović izručeni su Hagu. Stanišić je pušten da na slobodi čeka početak suđenja baš nekoliko dana pre nego što je trebalo da se emituje intervju s Vladimirom Popovićem. U toku emitovanja intervjua zvonio mi je telefon, javila sam se. Bio je to Jovica Stanišić. Rekao je: „Dobro veče, evo gledam intervju, neverovatno je šta ste sve pustili tog čoveka da laže, on je psihopata.“ Ja sam na to odgovorila: „A zar vama nije zabranjen razgovor s novinarima?“ Rekao je: „Do viđenja“, i spustio slušalicu. To je bio, bar za mene, užasan poziv. Nikada mi se više nije javio.

Stanišić jeste vrlo inteligentan, „namazan“ i opasan čovek. Ostavlja utisak misteriozne osobe dok istovremeno svaki njegov postupak i pokret govori da je navikao da bude autoritet. Uostalom, on je stvorio JSO i Legiju. Ostao je njihov komandant čak i kada više nije bio načelnik DB-a. Često sam razmišljala o tome da li je Stanišić sve vreme znao da Legija i ekipa pripremaju ubistvo premijera Srbije.

Legija nije bio u kontaktu s Đinđićem još od 2001, kada je smenjen sa mesta komandanta JSO-a. Ali naravno da i danas mnogi preskaču tu važnu činjenicu. Zbog istine i istorije važna je hronologija ključnih događaja:

25. januar 2001. - Formirana je nova republička vlada, čiji je predsednik Zoran Đinđić. Na prvoj sednici smenjen je Miloševićev načelnik DB-a Radomir Marković.

Zoran Đinđić odbija zahtev tadašnjeg komandanta JSO-a Milorada Ulemeka da na čelo DB-a dođe Milorad Bračanović. Za novog načelnika Službe imenovan je Goran Petrović, koji je u vreme Miloševića bio izbačen iz DB-a.

U februaru 2001. uhapšen je Radomir Marković zbog sumnje da je umešan u ubistvo četvorice funkcionera SPO-a na Ibarskoj magistrali.

U aprilu 2001. uhapšen je bivši predsednik Jugoslavije Slobodan Milošević, koji je osumnjičen za zloupotrebu službenog položaja.

U maju 2001. po poternici MUP-a Srbije francuske vlasti uhapsile su i predale beogradskoj policiji vođe zemunskog klana Dušana Spasojevića i Mileta Lukovića, osumnjičene za otmicu vlasnika „Delte“ Miroslava Miškovića. Tog dana, dok u diskoteci Tvrdava u Kuli gleda vesti, Milorad Ulemek Legija puca u televizor onog trenutka kad se pojavljuje informacija da su Spasojević i Luković uhapšeni i izručeni. Zbog pucnjave dolazi do požara. Načelnik DB-a Goran Petrović pokrenuo je zbog toga disciplinski postupak i suspendovao Ulemeka do okončanja istrage.

15. jun 2001. - Milorad Ulemek pravi incident u klubu „Stupica“. Policija ga je privela istražnom sudiji Okružnog suda. U tom trenutku u Centralnom zatvoru nalaze se Milorad Ulemek Legija, Dušan Spasojević, Mile Luković, Radomir Marković i Slobodan Milošević.

20. jun 2001. - Suspendovani šef JSO-a Milorad Ulemek Legija podneo je ostavku na tu dužnost i raskinuo radni odnos u MUP-u Srbije.

28. jun 2001. - Bivši predsednik SRJ Slobodan Milošević izručen je Tribunalu u Hagu na osnovu Uredbe Vlade Srbije. Premijer Zoran Đinđić u obraćanju javnosti poručuje da je Vlada bila prinuđena na ovakvu odluku kako bi zaštitila interese Srbije, a predsednik države Vojislav Koštunica takvu Đinđićevu odluku naziva državnim udarom. Tada dolazi do prvog otvorenog sukoba između Koštunice i Đinđića.

17. avgust 2001. - DSS odlučuje da napusti Vladu Srbije jer su članovi Vlade i premijer, kako je saopšteno, umešani u kriminal.

9. novembar 2001. - Dok je Đinđić na službenom putu u Americi, pripadnici JSO-a otkazuju poslušnost i povlače sve svoje pripadnike iz obezbeđenja ministara u Vladi Srbije. Razlog za pobunu je navodno bio taj što su zloupotrebljeni u slučaju hapšenja braće Banović, koji su izručeni Hagu.

12. novembar 2001. - Na dan kada Milorad Ulemek treba da svedoči u postupku za ubistvo na Ibarskoj magistrali, pripadnici JSO-a pod punim naoružanjem blokiraju autoput u Beogradu. JSO iznosi političke zahteve: traži ostavku ministra policije i načelnika DB-a, ali i donošenje zakona o saradnji s Hagom. Vojislav Koštunica, kao predsednik Jugoslavije i vrhovni komandant, javno je opravdao pobunu JSO-a. Istovremeno, načelnik vojne službe bezbednosti Aco Tomić obećava Legiji da vojna jedinica „Kobre“ neće sprečavati pobunu.

14. novembar 2001 - Zbog nemogućnosti da se suprotstavi JSO-u, Vlada Srbije pristaje na kompromis. Smenjuje Gorana Petrovića sa mesta šefa DB-a. Na to mesto postavlja Andriju Savića, a Legijinog čoveka Milorada Bracanovića za zamenika. Rade Bulatović, tadašnji savetnik predsednika Jugoslavije Vojislava Koštunice, u „NIN“-u objavljuje tekst da je smenom u DB-u pobedio patriotizam.

Zoran Đinđić najavljuje da je 2002. godina - godina borbe protiv organizovanog kriminala.

U julu 2002. Vlada Srbije usvojila je Zakon o borbi protiv organizovanog kriminala. Da bi zakon postao važeći, bilo je potrebno da postane sastavni deo saveznog Zakona o krivičnom postupku. Za tako nešto bilo je neophodno da ga izglasa i Savezna skupština. Međutim, DSS i crnogorska Socijalistička narodna partija opstruiraju donošenje zakona sve do decembra 2002. godine.

27. jul 2002. - Predsedništvo DOS-a odlučuje da Demokratsku stranku Srbije isključi iz vladajuće koalicije.

3. avgust 2002. - Desio se pokušaj ubistva tada pripadnika zemunsko-surčinskog klana Ljubiše Buhe Čumeta, jer je on počeo da sarađuje sa državom. U pokušaju ubistva, između ostalih, učestvovao je i Milorad Ulemek Legija. Zbog opstrukcija u donošenju zakona, institucija svedoka-saradnika još ne postoji.

U decembru 2002. Savezna skupština usvaja Zakon o borbi protiv organizovanog kriminala. Istog meseca pripadnici JSO-a i zemunskog klana miniraju preduzeće „Difens roud“, koje je vlasništvo Ljubiše Buhe Čumeta.

Posle saznanja da mafija dobija podatke koji u tom trenutku predstavljaju državnu tajnu, Zoran Đinđić u januaru 2003. godine odlučuje da smeni tadašnji vrh BIA, Andriju Savića i Milorada Bracanovića. Tog meseca formirano je Specijalno tužilaštvo i Posebno odeljenje Okružnog suda za organizovani kriminal.

Nekoliko dana kasnije, 27. januara 2003., Milorad Ulemek Legija oglašava se otvorenim pismom, u kojem Vladi Srbije poručuje: „Odbrojavaju vam se poslednji dani“.

U februaru 2003. u Saveznoj skupštini se proglašava Državna zajednica Srbije i Crne Gore. Posle ove odluke Vojislav Koštunica ostao je bez ijedne funkcije. Tako DSS i Vojislav Koštunica više nemaju nikakvu formalnu vlast u zemlji.

21. februar 2003. - Pokušaj ubistva Zorana Đinđića kod hale „Limes“ u Beogradu. Vozač kamiona Dejan Milenković Bagzi uhapšen je na licu mesta. Određen mu je pritvor od osam dana, ali vanraspravno veće Četvrtog suda ukida mu pritvor četiri dana ranije. Bagzi je od tada bio u bekstvu sve do 2006. godine.

Posle atentata kod hale „Limes“ Mirjana Marković odlazi u Moskvu, gde i ostaje, a Vojislav

Šešelj predao se Hagu i prethodno poručio da će u Srbiji biti krvi do kolena.

5. mart 2003. - Jovan Prijić postavljen je za specijalnog tužioca za borbu protiv organizovanog kriminala. Od tog trenutka počinje kampanja protiv Prijića da je bio član JUL-a. To nije bilo tačno, ali tabloidi danima o tome pišu. Za to vreme Jovan Prijić uzima iskaz od svedoka-saradnika Ljubiše Buhe Čumeta, koji se nalazi u vojnoj bazi u Slovačkoj, gde je pobjegao od zemunskog klana.

11. mart 2003. - Jovan Prijić i pripadnici policije završavaju ispitivanje Ljubiše Buhe Čumeta u Slovačkoj i u dva sata ujutro vraćaju se u zemlju sa njegovim potpisanim iskazom, koji je tog trenutka validan za sud.

11. mart 2003. - U 8 ujutru, zbog laži koje se svakodnevno objavljuju o njemu, specijalni tužilac Jovan Prijić podnosi ostavku. Odlazi u Zrenjanin.

12. mart 2003. - U 12:25 ispred ulaza u Vladu Srbije ubijen je premijer Srbije Zoran Đinđić. Jovan Prijić vraća se u Beograd i preuzima slučaj ubistva premijera. Istog dana, na osnovu dotadašnje istrage i iskaza Ljubiše Buhe Čumeta, tužilac i policija zaključuju da su premijera Srbije ubili pripadnici JSO-a sa članovima zemunskog klana. Izdata je poternica i uvedeno je vanredno stanje.

Već 2004. godine, tadašnji premijer Zoran Živković iz DS-a raspisuje vanredne izbore. Dolazi do promene vlasti i vladu Srbije formira DSS na čelu sa Vojislavom Koštunicom. Te godine, uz pomoć raznih novinara i medija, napravljena je atmosfera da je premijer Srbije ubijen jer je bio kriminalac. O ubistvu premijera se jednostavno nije govorilo. Naslovi u novinama uvek su bili „Ubijen Zoran Đinđić“, nigde da je ubijen premijer, prećutkivalo se upadljivo da su ga ubili predstavnici države (JSO), pisalo se da su ga ubili kriminalci jer je i on to bio. Meni su, kao nekome ko živi u ovoj zemlji, te laži bile strašne, s tim što sam ja kao novinar imala mogućnost da to javno i kažem, odnosno da istražim i javnosti pokažem šta se stvarno dogodilo i da na taj način promenim ono što mogu.

Tada je bilo nepopularno govoriti o tome. Bila sam užasnuta tom zaverom ćutanja. Znala sam da nešto nije u redu i smatrala sam da je naša obaveza da to istražimo.

Počela sam da zovem razne svedoke iz tog perioda. Razgovarala sam sa više od 50 ljudi, došla sam do svih iskaza svedoka saradnika, svih iskaza optuženih i, jednostavno, počele su da mi se slažu kockice.

Miša i ja smo napravili spisak potencijalnih sagovornika, spisak svih onih koji bi mogli nešto da znaju, i krenuli smo redom da zovemo. Ne znam zašto, ali prva osoba sa kojom smo zakazali sastanak bio je Boža Prelević (koministar policije u prelaznom periodu 2000. godine). On je na suđenju za ubistvo premijera bio pravni zastupnik Milana Veruovića, koji je u tom postupku bio svedok, odnosno žrtva, jer je kao pripadnik obezbeđenja premijera Srbije ranjen u trenutku kada je Đinđić ubijen. Kada je Veruović nekoliko meseci posle ubistva premijera Srbije izašao u javnost s pričom da je čuo tri pucnja, počela je kampanja o trećem metku. Sve je išlo ka tome da su Đinđićevi saradnici u stvari zataškali pravu istinu i da postoji i drugi strelac. Tada sam tako razmišljala. Posle sastanka s Prelevićem, koji nam je, „u poverenju“, celu priču okrenuo protiv Čede Jovanovića i Bebe Popovića i probao da nam napuni glave, izašli smo i ja sam rekla Miši: „Ovo je stvarno strašno, ako je tačno.“

Zapisivali smo svaku reč koju nam je svaki naš sagovornik rekao.

Krenuli smo da analiziramo sve izjave. Postalo nam je, međutim, vrlo brzo jasno da je kampanja „treći metak“ opasna jer za cilj ima zapravo rušenje optužnice.

Neverovatno je da žrtva (Milan Veruović) i optuženi (Zvezdan Jovanović, Milorad Ulemek Legija, itd.) imaju istu tezu tokom suđenja, a teza je da je postojao i drugi strelac i da Zvezdan

Jovanović nije kriv.

Nikola Vrzić proslavio se tih godina kao novinar pisanjem o trećem metku u nedeljniku „NIN“. Meni je izgledalo da taj čovek piše po nečijem nalogu. Nekoliko godina kasnije, Nikola Vrzić je objavio knjigu a na promociji je govorio ni manje ni više nego Vojislav Koštunica, predsednik DSS-a. Nisu više krili ko je na čijoj strani i ko iza koga stoji.

Kako je Zoran Đinđić proglašen za kriminalca...

Mislim da je kampanja koja je vođena u periodu od 2001. do 2003. godine protiv tadašnjeg premijera Srbije Zorana Đinđića bila uvod u ubistvo.

On je proglašen za kriminalca preko tabloida i medija. Kada se danas pročitaju svi ti tekstovi, jasno je da nikakvih dokaza za takve tvrdnje nije bilo, već da je sve bila jedna sinhronizovana kampanja u kojoj su učestvovali i mediji i politički protivnici Zorana Đinđića.

Opet nije bitno kako se taj neko zvao, bitno je to što je velika nepravda napravljena tom čoveku, a ovaj put je to bio Zoran Đinđić. Osetila sam na svojoj koži kako to izgleda kada te neko razvlači po naslovnim stranama i to objavljivanjem laži svakog dana, pa zato znam o čemu pričam. A ni ja nisam verovala da je tako nešto moguće dok mi se nije dogodilo. Isto tako, moja je moralna i profesionalna obaveza da priznam da sam i sama, i to kao novinar, nasela na pisanje tabloida u periodu od 2001. do 2003. godine. Jednostavno, poverovala sam, posle svih tih tekstova, da je premijer zemlje u kojoj živim upetljan u kriminal.

Zoran Đinđić je u javnosti „postao“ kriminalac kada je 2001. godine hrvatski list „Nacional“ svakodnevno počeo da objavljuje tekstove o tome da je premijer Srbije umešan u šverc cigareta. I ja sam tada kao urednik dnevnika na Radiju B92 danima prenosila pisanje „Nacionala“. Snimala sam vlasnika i urednika tog lista Ivu Pukanića, koji je kasnije, 2008. godine, ubijen u Zagrebu. Sve što je Pukanić objavljivao izgledalo mi je tada kao epohalno otkriće novinara koji su se bavili detaljno temom šverca cigareta. Nisam se preterano udubljivala jer sam smatrala da novinari moraju da imaju dokaze za ono o čemu pišu, pa sam zbog toga i prenosila sve što objavi „Nacional“. Bilo mi je logično da javnost Srbije treba da zna da je premijer njihove zemlje, prema pisanju hrvatskog lista, umešan u kriminal. Dnevni listovi u Srbiji takođe su se svakodnevno takmičili u tome ko će više tekstova o navodnoj umešanosti premijera da objavi.

Tek posle ubistva premijera, odnosno negde 2004, sve mi postaje sumnjivo. Godinama smo pokušavali da otkrijemo šta se tu sve dogodilo i uspeli smo tek 2007. godine da, na osnovu prikupljenih dokaza, utvrdimo kako je i zašto uopšte kreirana ta afera. Otkrili smo da su se poklopili interesi raznih moćnika i velikih kompanija. Dokazi do kojih smo uspeli da dođemo i koje smo objavili bili su zastrašujući. Došli smo do dokumentacije koja pokazuje da je duvanska afera „Nacional“ velika i složena akcija u kojoj su učestvovala mnoge tajne službe, pojedini ambasadori, pojedinci, švercerski lobiji, političke stranke.

Još jednom se pokazalo koliko je moćna ta mašinerija kada nekoga treba uništiti.

Sve je počelo kada je vlada Zorana Đinđića 2001. godine poništila odluku po kojoj se proizvodni program hrvatske Tvornice duhana Rovinjski u Srbiji tretirao u vreme vladavine Slobodana Miloševića i ratova kao domaći proizvodni program, pa su tako cigarete „ronhill“ uništile domaću industriju u Nišu i Vranju.

Početkom maja 2001. premijer Zoran Đinđić prvi put u javnosti saopštava da je u planu izgradnja fabrike duvana u Srbiji i da će multinacionalna duvanska kompanija BAT biti investitor. Na takav način planirano je regulisanje tržišta duvana i sprečavanje krijumčarenja cigareta.

Samo nekoliko meseci pre početka afere „Nacional“, krajem 2000, na preporuku tadašnjeg britanskog ambasadora u Srbiji Čarlsa Kroforda, predstavnici britanske agencije FIA sklapaju ugovor s Narodnom bankom Srbije o pronalaženju srpskog novca koji je tokom '90-ih godina iznet na Kipar. Istovremeno, FIA potpisuje ugovor i s „Japan Tobacco“. Ta duvanska kompanija, čiji su proizvodi tada prema zvaničnoj dokumentaciji opskrbljivali najveći deo ilegalnog tržišta cigareta u Srbiji, angažovala je agenciju FIA kako bi istražila kanale šverca cigareta firme „Japan Tobacco“. I za jedan i za drugi posao bio je zadužen Vukašin Volf Minić. On je tada paralelno sa onim što je pisao hrvatski „Nacional“ davao izjave novinarima u Srbiji da je vlada Zorana Đinđića umešana u

šverc cigareta i tako je cela priča dobijala novu dimenziju.

Sve mi postaje sumnjivo posle intervjua koji sam uradila sa Vukašinom Volfom Minićem u aprilu 2004. godine. On je bio jedan od glavnih izvora za sve što je o duvanskoj aferi objavljivao hrvatski „Nacional“.

Za razgovor sa Volfom Minićem mogla sam da se spremim samo na osnovu informacija koje su tada bile dostupne svim medijima. Očekivala sam da će otkriti još više detalja o tome kako je Zoran Đinđić zajedno s Milom Đukanovićem i Stankom Subotićem bio umešan u šverc cigareta. Međutim, maltene na početku razgovora, Vukašin Volf Minić počinje da se ispoveda i pravda. Odjednom, posle tri godine svakodnevnog pisanja hrvatskog „Nacionala“, on tvrdi da su njegovi izveštaji zapravo zloupotrebljeni.

On tada iznosi čak i tvrdnju da iza duvanske afere koju je pokrenuo „Nacional“ stoji „Japan Tobacco“. Volf Minić je sve to rekao i pred sudom, neposredno posle intervjua, u aprilu 2004.

Izjava Volfa Minića pred sudom: „U vreme kada su ovi tekstovi izlazili, ja sam radio za firmu 'Japan Tobacco' i bio je jak pritisak da se vrši kampanja protiv Stanka Subotića i Vlade Srbije. S jednim delom novina postojao je dogovor da se ništa ne objavljuje bez prethodne autorizacije u Švajcarskoj. To je bila kampanja, medijski pritisak na Subotića, jer je on bio bitan činilac u duvanskim odnosima u Srbiji. Što se tiče tekstova u 'Nacionalu', ja nisam tada znao ko stoji iza tekstova, ali sam kasnije iz indicija saznao da 'Japan Tobacco' stoji iza tih tekstova i za to postoje dokazi. Ta kampanja je trajala do marta 2003.“

Volf Minić je u intervjuu rekao da više nije mogao da ćuti jer je ta afera bila kreirana.

Strašno! Nisam mogla da verujem! Sve je bilo izmišljeno, a on to priznaje sad kada je ubijen Zoran Đinđić koji je u svim medijima bio proglašen za glavnog švercera! Sada kada se otkriva da je to bila jedna prljava, sramna i lažna kampanja, on je mrtav i to više nikoga ne zanima. Odlučila sam da tu priču isteramo do kraja. I uspeli smo, ali tek posle nekoliko godina.

U dokumentu Hrvatske obaveštajne službe navodi se da je vlasnik „Nacionala“ Ivo Pukanić u interesu hrvatskog TDR-a (Tvornica duhana Rovinj) plasirao razne naručene tekstove o umešanosti Vlade Srbije u šverc cigareta.

Posle neuspelog pokušaja TDR-a da izgradi fabriku cigareta u Srbiji, „Nacional“ je počeo da objavljuje seriju tekstova u kojima Zorana Đinđića i njegovu vladu optužuje ne samo za umešanost u šverc nego i za mnoga druga krivična dela. Istovremeno, Stanko Subotić Cane je u tom periodu bio zvanični distributer BAT-a i samim tim bio je uključen u posao izgradnje fabrike cigareta u Kragujevcu.

U vreme dok traje kampanja hrvatskog „Nacionala“ 2001. godine, radikali, socijalisti i DSS zahtevaju i formiranje skupštinskog anketnog odbora koji treba da ispita da li je vlada Zorana Đinđića umešana u šverc cigareta. Novine u Srbiji pune su optužujućih tekstova. Naizmenično daju izjave razni politički protivnici Zorana Đinđića.

Odjednom više nije bitan Stanko Subotić nego Zoran Đinđić. Subotića počinju da pominju povremeno, ali samo u situacijama kada Đinđića optužuju da se družio sa sumnjivim biznismenima. Kao glavni argument navode da se Đinđić vozio privatnim avionom Stanka Subotića. U to vreme Subotić je bio glavni distributer većine svetskih proizvođača cigareta.

Subotića sam za intervju prvi put zvala još 2002. godine, kada se o njemu pisalo kao o glavnom šverceru. Odbijao je godinama da pristane na intervju. Ni sama ne znam koliko sam ga puta zvala. U međuvremenu, radili smo emisiju o sinu bivšeg predsednika Slobodana Miloševića Marku

Miloševiću i pošto je javna tajna bila da je on bio upetljan u „državni posao“ - šverc cigareta u vreme ratova i sankcija - pokušavali smo na sve strane da iskopamo neki dokaz o tome. Verovatno se za to i pročulo pa nam je tako jednog dana na portirnicu B92 ostavljen koverat na moje ime. Unutra su se nalazila dva papira. Jedan je bio deo neke šeme na kojoj su se nalazila razna imena, među kojima i imena Mirjane Marković i Marka Miloševića. Drugi papir je objašnjavao da su to rezultati tajne akcije „Mreža“ o švercu cigareta koju je policija dok je na njenom čelu bio Dušan Mihajlović, u vreme Đinđića, vodila i završila... Navodno su rezultati te akcije ostali u fiokama u MUP-u. Krenuli smo da proveravamo da li je taj papir koji smo dobili verodostojan. Našli smo čoveka koji je vodio tu akciju. On nam je to potvrdio. Objavili smo sve to. Tada je na čelu MUP-a bio Dragan Jočić iz DSS-a. Prvo su demantovali da takva akcija uopšte postoji, pa su posle 10 dana saopštili da je ipak tačno da je istraga rađena i završena. Mi smo nastavili dalje da istražujemo i ubrzo smo uspeali da dođemo do podataka o celoj akciji „Mreža“ u kojoj su bila imena Stanka Subotića, Petra Matića, Miroslava Miškovića i mnogih drugih. Ponovo sam zvala Subotića.

Te 2006. godine pristao je na intervju.

Miša, Cale, Filip i ja rezervisali smo hotel i kupili avionske karte. Trebalo je da putujemo u Francusku. Međutim, dva dana pre puta zove me Subotićeva sekretarica i kaže da je on morao hitno da otputuje u Hong Kong na sastanak i da ne zna kada će moći da snimi intervju za B92. Bila sam besna. To je u prevodu značilo da dogovor za snimanje više ne važi i da će ga, po svemu sudeći, otkazati. Zamolila sam je da mu prenese da mi svakako dolazimo, a on ako se ne pojavi na snimanju intervju, ja ću u kameru reći da je sve bilo dogovoreno, da smo mi došli na dogovoreno mesto ali da je on odustao od intervju. Sat vremena kasnije sekretarica me je zvala i rekla da se Subotić vraća za dva dana. Tako smo konačno mogli da krenemo. Stigli smo, našli smo se sa Subotićem da se dogovorimo gde ćemo sutradan snimati i koje su sve teme za razgovor. Te večeri je ponovo počeo da se premišlja da li da uopšte pristane na intervju. Odmah sam počela da se svađam s njim, dok me je Miša gurao ispod stola u „fazonu“: „Smiri se da ne bi odustao od intervju“.

U tom razgovoru na kafi, Subotić je na kraju rekao: „Ok, kada ste već došli, uradićemo taj intervju, ali neću da pričam o tajnoj akciji 'Mreža'. Nikada do danas nije pokrenut postupak protiv mene i ne zanima me što neko čuva neke rezultate istrage u fiokama. Ja sam zvaničan distributer svetskih duvanskih kompanija, a ne švercer.“

Rekla sam „dobro“, samo da ne bi odustao. Sutradan kada je počelo snimanje, izdržala sam ukupno 10 minuta da ga ne pitam o akciji „Mreža“. A onda sam ga pitala i to. Poludeo je i prekinuo intervju. Otišao je u drugu prostoriju. Mi smo se gledali u šoku, a Miša je uspeo da kroz zube promrmlja: „Pa jesi li morala odmah da ga to pitaš?“

Subotić se vratio i rekao: „Nastavićemo snimanje, ali nije profesionalno s vaše strane da me pitate o nečemu o čemu sam rekao da neću da pričam.“

„Moram da vas pitam o akciji 'Mreža'“, rekla sam odlučno. Onda, zbog njegovih odgovora koji su usledili, nisam mogla da sakrijem iznenađenje pa se to videlo i u emisiji.

Na sajtu B92 postoji transkript cele emisije, ali za ovu knjigu važan je samo deo o Dušanu Mihajloviću i akciji „Mreža“, a taj deo razgovora tekao je ovako, od reči do reči:

B92: Da li vam je poznato da je policija vodila istragu o švercu cigareta koja je nazvana tajna akcija „Mreža“, 2003?

Stanko Subotić: Da, od 2003. slušam za tu akciju.

B92: Vi ste znali za to?

Stanko Subotić: Da.

B92: Kako ste znali?

Stanko Subotić: Obaveštavali su me ljudi koji su organizovali tu akciju.

B92: Ne razumem.

Stanko Subotić: Ni ja ne razumem, zato vam i kažem, ni ja ne razumem.

B92: Istragu je naredio Dušan Mihajlović. Akcija je bila toliko tajna da ni njegov pomoćnik to nije znao. Vi znate od samog početka da postoji taj izveštaj?

Stanko Subotić: Ja sam nekoliko puta bio obaveštavan oko nekog izveštaja, ne znam kakav vi izveštaj imate. Između ostalog, i sam ministar policije me je jednom pozvao kod sebe 2003. da mi priča nešto o toj akciji.

B92: Kako da vam priča?

Stanko Subotić: On me je obavestio da je sprovedena istraga i da su ustanovili da je, što se tiče mene i moje kompanije, sve u redu i da je sve bilo u skladu sa zakonom.

B92: To vam je rekao ministar policije Dušan Mihajlović?

Stanko Subotić: Da, to mi je rekao.

B92: Jeste li videli taj izveštaj?

Stanko Subotić: Jesam, on mi ga je pokazao.

B92: Ali u tom izveštaju se ne navodi da je sve ok.

Stanko Subotić: Ja sam video izveštaj u kom je sve ok. Pokazao mi je mapu na kojoj je trebalo da budem ja, kao neko ko se bavio nelegalnim poslovima, ali je kasnije ustanovljeno da to nije tačno. To mi je on rekao, pitajte njega.

B92: Ali koji je razlog da on vas obavesti da se vodila istraga?

Stanko Subotić: Pitajte njega.

B92: Je li vam bilo čudno?

Stanko Subotić: Stvarno jeste, kako nije, ja sam bio zaprepašćen. Prvo, čovek koji izdaje naloge o sprovođenju takve istrage. Ja nikada zvanično nisam obavešten, nikada me niko nije pozvao. Morate da shvatite jednu stvar, za sve ove godine u kojima se priča da se ja bavim nelegalnim poslom nikada me niko nije pozvao da me pita bilo šta u vezi s tim, zvanično, sem novinara, vas koji mi sada postavljate pitanja. Osećam se kao da sam na optuženičkoj klupi.

B92: Ali imate obavezu da odgovorite na ta neka pitanja.

Stanko Subotić: Kome?

B92: Obavezu prema javnosti.

Stanko Subotić: Zbog čega prema javnosti?

B92: Zato što je javnost slušala godinama da ste vi glavni švercer.

Stanko Subotić: Što se toga tiče, ja sam pokrenuo sudske postupke protiv svih ljudi koji su to tvrdili i svi sudski postupci su završeni u moju korist. To je za mene sasvim dovoljno.

B92: Da se vratimo na Dušana Mihajlovića, da li ste ga pitali zašto je rađena ta istraga?

Stanko Subotić: To pitajte njega, ja vam o tome neću ništa dalje pričati. Vi ste me pitali malopre o nekoj akciji, ja sam vam rekao kako sam saznao da je postojala akcija. Ja dolazim u Beograd najmanje jednom mesečno i ti moji dolasci su javni, ja se ne krijem. Niko me nikada nije pozvao i pitao bilo šta.

B92: Evo, sad vas ja pitam.

Stanko Subotić: Šta ste vi, policajac?

B92: Nisam.

Stanko Subotić: U kom svojstvu me pitate?

B92: U svojstvu novinara. Dakle, videli ste taj izveštaj, u tom izveštaju se navode detalji.

Stanko Subotić: Verujte mi, to je gomila gluposti, konstrukcija, i moj utisak je takav.

B92: Ništa nije tačno?

Stanko Subotić: Ništa osim da se zovem Stanko Subotić.

B92: Cigarete koje ste uvozili nikada nisu završile na nelegalnom tržištu?

Stanko Subotić: Nikada. Je l' imate bilo kakav dokaz i sve ostalo što dokazuje nelegalnu trgovinu? Ako imate, možemo da pričamo.

B92: Da li vam je poznanstvo sa Zoranom Đinđićem koristilo u tom trenutku da budete zaštićeni, možda vam je Dušan Mihajlović zbog toga pokazivao izveštaj.

Stanko Subotić: Šta se njemu desilo, da je mogao sebe da zaštiti od medijskih napada. On sebe nije mogao da zaštiti, a ne mene.

B92: Je li nekada razgovarao s vama o tome?

Stanko Subotić: Jeste razgovarao, tačno, i nije davao posebnog značaja svemu tome.

B92: Verovao je vama ili je tražio da se ispita sve to?

Stanko Subotić: Šta je imao da mi veruje, on je znao ko sam ja. Možda je tražio, da, tražio je, rekao je da je tražio da mu bude dostavljen izveštaj da se vidi da je davao naloge policiji, ali to mi je rekao tek posle, pošto je to bilo urađeno, da je to trajalo dve godine i da su mu posle toga doneli izveštaj koji je bio potpuno pozitivan za mene, nije postojalo ništa o tome da sam bilo šta uradio što me je moglo staviti u kontekst negativnog čoveka.

B92: Vaš zaključak je, koliko sam shvatila, da vam je sve namešteno, pa da je izmišljen i policijski izveštaj?

Stanko Subotić: Za izveštaj pitajte ljude koji su pravili taj izveštaj. Neka vam oni kažu. Ja sam vam rekao šta imam da vam kažem. To nije tačno, to što sam čitao je užas jedan. Čista manipulacija, a to pitajte te ljude koji su radili izveštaj. Pitajte Dušana Mihajlovića zbog čega mi je pokazivao taj izveštaj i zbog čega mi je tvrdio da su radili neku istragu i da, navodno, kada je mene zvao, zvao me je da mi se praktično izvini i da kaže da mu je žao jer je ustanovio da je sve što je rađeno bila čista manipulacija, da bi on voleo da gaji odnose sa mnom, da budemo u prijateljskom odnosu itd. Zar je po vama to logično?

B92: Nije, ali ja vas pitam.

Stanko Subotić: Evo, i ja vas pitam jer meni nije, ne znam šta drugo da vam kažem.

B92: Bilo bi mi logično da ste ga pitali šta hoće, odnosno zašto vam pokazuje taj izveštaj?

Stanko Subotić: Ja sam vam rekao o tome.

B92: Da li vas je neko ucenjivao tim izveštajem?

Stanko Subotić: Pretpostavljam da jeste, ali za sada o tome neću da pričam, to ću da ostavim za neki drugi put.

Nekako smo završili to snimanje. Pre emitovanja intervju sa Subotićem zvala sam Dušana Mihajlovića za izjavu, odnosno da odgovori na pitanje zašto je kao ministar policije pokazivao rezultate istrage čoveku protiv kojeg se vodi istraga. Nije hteo da odgovori nego je pisao kolumne i feljtone za razne novine u kojima je izneo niz kleveta i uvreda na naš račun. Čak je tvrdio da je to naručen intervju i da nam je sve to plaćeno. Miša je poludeo zbog toga. Tražio je od našeg računovodstva da nam daju dokaze za sve uplate za karte, hotel i druge troškove, jer smo hteli da tužimo Mihajlovića. Advokati su bili protiv toga, tvrdili su da ništa nećemo postići jer će sudski postupak trajati godinama. I danas mislim da smo pogrešili što ga nismo tužili.

Posle intervju sa Subotićem mrzeli su me oni bliski Đinđiću jer su smatrali da je Subotić svojim odgovorima na moja pitanja ukaljao ugled ubijenog premijera. Istovremeno, tabloidi su sada

pisali hvalospeve o tome kako sam „uništila“ Subotića, a jedan visoki funkcioner DSS-a, koji je bio gost u „Utisku nedelje“ na B92, čak je rekao: „Ne poštujem rad Brankice Stanković, ali intervju sa Stankom Subotićem je bio odličan.“

Hm, odličan? Ma nije moguće! Kada nije o vama, onda je odličan?!

Posle emitovanja intervju sa Subotićem odmah se oglasio tadašnji ministar pravde iz DSS-a Zoran Stojković, pozivajući tužioca da reaguje. Mihajlović tada počinje da daje intervju i da menja teze. Ne odgovara na optužbe Stanka Subotića, već u jednom od intervju kaže: „Pretpostavljam da je reč o zabuni izazvanoj pitanjima i karakterom te emisije.“ U autorskim tekstovima objavljuje optužbe na račun emisije „Insajder“ i jedna od takvih je i sledeća: „Ne bih ulazio u stvarne namere vidljivih i nevidljivih autora serije emisija 'Insajder' o tajnoj policijskoj akciji 'Mreža'. Ono u šta sam siguran je to da oni ometaju pravdu na najgrublji način.“

Kada su godinu dana kasnije usledila hapšenja, i to na osnovu izveštaja akcije „Mreža“ za koju je javnost prvi put saznala u emisiji „Insajder“, i kada je dovedena u pitanje odgovornost bivšeg ministra policije, Mihajlović je zaključio da su novinari „Insajdera“ inkvizitori. Tada, 2007. godine, podignuta je optužnica i raspisana poternica za Stankom Subotićem. Zvanično, Subotić je bio u bekstvu. Pozvao me je. Bila sam u redakciji i zapanjeno sam rekla: „Zove me Subotić.“ Nastao je tajac. Javila sam se i rekao mi je: „Brankice, ti si odgovorna za moju tragediju i tragediju moje porodice.“ Bila sam toliko zapanjena da nisam stigla ništa ni da kažem. Prekinuo je vezu. Tek nekoliko godina kasnije, kada su zbog spora oko vlasništva „Večernjih novosti“ u sukob ušli Subotić, Beko i Mišković, Stanko Subotić je u feljtonu koji su objavljivale E-novine napisao da ga je zapravo tada, posle podizanja optužnice, Milan Beko ubedio da sam mu ja sve napakovala i da je zahvaljujući „Insajderu“ podignuta optužnica protiv njega. Jugoslav Ćosić ga je u intervjuu dve godine kasnije pitao šta je značilo to što mi je rekao, jer nije prijatno kada neko ko se zove Stanko Subotić novinaru poruči da je odgovoran za „tragediju“. Subotić je rekao: „Što se mene tiče, Brankica Stanković može mirno da spava.“

Jesam mirno spavala, ali ne zato što mi je to poručio Subotić nego zato što znam kako sam radila i šta sam radila. Objavila sam dokaze do kojih smo došli, ne samo o Subotiću nego o svim biznismenima čija su imena navedena u izveštaju tajne policijske akcije „Mreža“.

Bilo je ukupno osam grupa osumnjičenih za šverc cigareta. Tužilaštvo je, međutim, pokrenulo postupak protiv samo dve grupe, šest grupa je preskočeno, a samim tim i mnogi pojedinci. Posle emitovanja „Insajdera“ uhapšeno je ukupno 17 osoba. A u akciji „Mreža“ navodilo se više od 100 imena.

U međuvremenu, doneta je i presuda protiv Stanka Subotića u njegovom odsustvu, pa je posle nekoliko godina Apelacioni sud ukinuo presudu i naložio novo suđenje. Podignuta je optužnica za zloupotrebu službenog položaja u privatnoj firmi!?!

Godine 2012. italijansko tužilaštvo, koje je na osnovu pisanja „Nacionala“ podiglo optužnicu protiv Stanka Subotića, odustalo je od optužnice i taj postupak je tako posle nekoliko godina i završen.

Sud u Bariju uvažio je predlog italijanskog tužilaštva za oslobađajuću presudu i oslobodio Stanka Subotića optužbe za mafijaško udruživanje radi šverca cigareta.

Ipak, najveće iznenađenje u javnosti oko duvanske afere izazvala je izjava novinarke hrvatskog „Nacionala“ Jasne Babić, koja je bila autorka prva dva teksta o duvanskoj aferi. Ona je tek 2010. godine iznela tvrdnju da su značajnu ulogu u kreiranju te afere, osim ubijenog vlasnika „Nacionala“ Ive Pukanića, imali i crnogorski biznismen Ratko Knežević, koji je bio u sukobu s Milom Đukanovićem, tadašnji predsednik

Jugoslavije Vojislav Koštunica, njegov tadašnji savetnik za medije Aleksandar Tijanić i tadašnji američki ambasador u SRJ Vilijam Montgomery.

„Nakon drugog teksta o duvanskoj mafiji, mene su poslali u Beograd da se nađem najprije sa Aleksandrom Tijanićem, jer će me on odvesti kod Vojislava Koštunice. Obećano mi je da će mi Koštunica dati senzacionalni dokazni materijal o vezama crnogorske duvanske mafije i Zorana Đinđića, što sam kao užasno radoznali novinar i prihvatila i srela se sa Koštunicom u Beogradu“, rekla je Babić, otkrivši da je sastanak organizovao Ratko Knežević pozvavši u njenom prisustvu telefonom Aleksandra Tijanića. Ona je rekla da Koštunica nije imao nikakav dokazni materijal o toj sprezi kao kriminalnoj, i da mu je, kako se kasnije pokazalo, jedini cilj bio da kriminalizuje premijera Srbije Zorana Đinđića.

„Shvatila sam da su u pitanju 'prljava posla' i odustala od pisanja tekstova na tu temu“, tvrdila je 2010. godine Jasna Babić. Ona je otkrila da je Pukanić nakon njenog povratka u Zagreb bio zbunjen jer mu je rekla da nema ništa od dokaza i da je Montgomery rekao da misli da je Koštunica odustao. Montgomery je bio blizak sa Pukanićem i Ratkom Kneževićem, zaključila je Babić.

Naravno da nikoga 2010. nije više u tolikoj meri zanimalo šta je sve pozadina duvanske afere, ali i posle svih dokaza da je to bila izmišljena priča ostalo je da se, s vremena na vreme, ponavlja kako je Đinđić bio umešan u šverc cigareta i u kriminal.

U vreme vlade Vojislava Koštunice 2007. godine počela su hapšenja na osnovu policijske istrage o umešanima u šverc cigareta, koja je nazvana akcija „Mreža“. Dušan Mihajlović, valjda u panici da će se postaviti i pitanje njegove odgovornosti jer je kao ministar policije pokazivao podatke iz istrage osobi protiv koje se ta istraga vodila, preokrenuo je priču u javnosti i uz pomoć medija ponovo te godine glavna teza postaje da su Zorana Đinđića ubili njegovi saradnici, odnosno da iza svega stoji Beba Popović.

Postalo mi je jasno da je Mihajlović marioneta i da ga ko zna zbog čega tadašnja vlast drži u šaci, a da on govori ono što oni žele da čuju.

Teza da su Đinđića ubili njegovi bila je aktuelna i 2004. godine kada je i počelo emitovanje serijala „Insajder“.

A ja tada nisam znala ništa o Bebi Popoviću niti o pozadini duvanske afere.

Intervju sa Bebom Popovićem. Skrivena kamera

Već za prvu emisiju 2004. godine odlučila sam da zovem Vladimira Bebu Popovića. On je bio šef Biroa za komunikacije u vladi Zorana Đinđića. Bio mu je ne samo blizak saradnik već i dugogodišnji prijatelj, samim tim svedok tog vremena, tada poznat po tome što je u ratu sa celim svetom, sa skoro svim medijima, pa i sa B92. Ja sam bila na spisku njegovih neprijatelja zato što sam kao urednik Dnevnika na Radiju B92 prenosila pisanje hrvatskog „Nacionala“ o švercu cigareta.

Vladimir Popović je tada, 2004. godine, u žutoj štampi koja je svakodnevno pisala o njemu predstavljen kao neko ko je umešan u ubistvo, neko ko je najveće zlo u zemlji, najomraženija osoba, i najveći problem ove zemlje. Istovremeno, u toku je bio sudski postupak koji je on vodio protiv B92.

Nije hteo ni da čuje da se vidimo. Odbio je odmah. Naravno, to me nije sprečavalo da ga zovem i dalje. Bilo je nezamislivo da će ikada pristati na intervju za B92, ali nisam odustajala.

Nekako je, posle brojnih poziva, pristao da se vidimo na kafi u njegovoj kancelariji.

Puni predrasuda o njemu i pod utiskom svega što su pisale novine, na sastanak s njim otišli smo Miša i ja.

Očekivala sam da će nas u najmanju ruku dočekati neko čudovište, koje će nas iseckati na komade.

Izašao je iz kancelarije sa osmehom na licu - sušta suprotnost onome što su pisali o njemu.

Naravno, tako ljubazan bio je samo prvih pet minuta, dok nisam počela razgovor: „Hoćemo da radimo serijal o ubistvu premijera.“

Prekinuo me je odmah.

„Šta da radite, pa i vi ste ga satanizovali, vodili ste kampanju protiv njega kada je rekao da za zasluge možete da dobijete orden a ne frekvenciju, učestvovali ste sa svim ološima u svim lažima o njemu. Kome je uopšte važna istina sada kada je ubijen? Nikoga to ne zanima.“

Nismo ulazili u raspravu s njim jer smo znali da je to besmisleno. On je imao svoje mišljenje o B92 i to niko nije mogao da promeni. Nije mogao da nas podnese. Nismo ni mi njega mogli da podnesemo jer smo mislili da je osmislio i vodio kampanju koju je Pink 2003. započeo protiv B92. Ceo grad bio je izlepljen plakatima „Veran Matić lopov“. Kada je u emisiji „Poligraf“ bivši koministar policije Božo Prelević (koji je bio „u ratu“ s Popovićem) rekao upravo to što smo mi i mislili, Popović ga je tužio istog trenutka. B92 je podneo krivičnu prijavu protiv NN lica zbog tih plakata, tako da je netrpeljivost između nas i Popovića bila očigledna. Tek 2007. godine saznali smo da je lepljenje plakata protiv B92 organizovao „službenik“ televizije Pink.

Na tom sastanku, posle desetominutnog napada na nas, krenuo je da priča o svemu što se dešavalo, da iznosi nekakve informacije od kojih me je zbolela glava. On je, jednostavno, bio čovek iznutra. Svedok, i vrlo važan sagovornik. Dva sata pričao je kao navijen. Nismo ni pokušavali da ga prekinemo.

U šoku smo gledali i slušali ovu osobu kako urla i skače na stolici... Bio mi je čudan. Nije se uklapao u sliku kakvu sam imala o njemu (formiranu na osnovu pisanja novina). Naš utisak, kada smo izašli iz kancelarije, bio je da ovaj čovek ne izgleda kao neko ko laže. Pomislila sam: jeste lud i histeričan, ali ne verujem da je tačno ono što se pisalo o njemu. Ništa mi nije bilo logično.

Sastanak se završio tako što je Popović rekao da mu ne pada na pamet da ga snimamo za emisiju.

Kada smo se vratili u redakciju, otišli smo kod Verana. „Videli smo se sa Beбом Popovićem, pljuvao je po B92“, preneli smo Veranu šta je sve rekao, ali i zaključili da verovatno nema šanse da pristane na razgovor. Za serijal koji smo spremali bilo nam je vrlo važno da ga nagovorimo da pristane.

Nastavila sam da ga zovem, a u međuvremenu je već počelo emitovanje serijala „Rukopisi ne

gore“ u kojem su svedoci tog vremena, Đinđićevi saradnici, ali i politički protivnici govorili o mnogim događajima koji su obeležili period pre ubistva premijera Srbije. Ukrštanje njihovih priča doprinelo je tome da javnost shvati i da gledaoci sami zaključče šta se sve dešavalo. Otkrivene su mnoge do tada nepoznate stvari.

„Insajder“ je stvarno postao najgledanija emisija.

Reakcije gledalaca su stizale svakodnevno. Zahvaljivali su se u pismima i mejlovima što je B92 pokrenuo temu o kojoj se ćutalo. Ispostavilo se da je Srbija jedva čekala da sazna šta se zaista dogodilo.

Posle dva meseca mog svakodnevnog zivkanja, Vladimir Popović pristao je na intervju. Strašno sam ga nervirala pozivanjem sto puta dnevno svakog dana. Priznao mi je kasnije da sam u njegovom telefonu bila memorisana kao „smor“. Kada je pristao, rekao je Miši i meni: da li ste svesni da će se posle intervju sa mnom sve promeniti u vašim životima jer će krenuti napadi i na vas? Da li ste uopšte spremni da čujete odgovore na sva pitanja?

Sećam se da sam prilično drsko rekla da to ne treba da bude njegov problem nego da on treba da odgovori na sva pitanja koja nas zanimaju. Nije nam bilo jasno šta je značilo to njegovo „upozorenje“ ali, sva srećna, obavestila sam urednike da je konačno pristao. Rekli su: odlično! Bio je to prvi put da daje intervju posle ubistva premijera Srbije. S novinarskog stanovišta, prava ekskluziva. Međutim, četiri emisije iz serijala za koji smo ga zvali već su bile završene i emitovane. Logično je bilo, pošto je pristao tek tada, da sa njim uradimo intervju koji će tako i biti emitovan.

Tek tada je nastala drama u mojoj glavi. Znala sam koliko je težak sagovornik i znala sam da o njemu moram da saznam sve. Počela sam da se viđam i s njegovim prijateljima, ali i s neprijateljima, u pokušaju da saznam što više, kako bih mogla dobro da se spremim za taj razgovor. Imala sam tremu. Kako će to da izgleda na kraju, ne smem da propustim ni najmanju sitnicu. Moram da ga pitam sve ono što bi ga pitali i njegovi najveći neprijatelji. Kako to da izvedem? Šta ako se razbesni i prekine intervju?

S druge strane, bila sam ubeđena da će tražiti pitanja unapred. Nije ih tražio. Jedini uslov bio mu je da snimamo u njegovoj kancelariji (jer u B92 nije hteo da uđe) i, kad ga već snimamo, da ga snimamo neograničeno, odnosno da ne bude zabranjenih pitanja ali ni zabranjenih odgovora. Pripreme za taj intervju trajale su danima, konsultovala sam se s urednicima kako da iz njega izvučem maksimum, kako da ga nateram da neke stvari prizna. Odluka je bila da ne smem da budem drska (kakva sam inače) nego potpuno suprotno - smirena. Kasnije kada sam gledala intervju, čudila sam se samoj sebi. Očigledno pod tolikim pritiskom, stvarno sam bila smirena. Gledala sam ga bez ikakve mimike na licu (što meni nije svojstveno). Uspela sam da ostanem takva tokom celog razgovora jer mi je bilo važno da intervju uradim dobro.

Nije tajna da mi je, osim što sam htela da saznam činjenice, cilj bio i taj da osobu koja je bila neprijatelj B92 jednostavno „uništím pitanjima“.

Razgovor smo snimali od četiri posle podne do dva noću. Bila sam zadovoljna kako je sve prošlo. Ispričao nam je svašta, imamo spektakl!!!

Jedva sam čekala da sutradan dođem u redakciju i da svima prepričam kakav materijal imamo.

Emitovali smo intervju s Popovićem i posle toga više ništa nije bilo isto kada je u pitanju moj posao. Cela Srbija je prepričavala te emisije. Bila je to najgledanija televizijska emisija tog dana, gledanija čak i od važnih utakmica. Prvi put u istoriji TV-a Stratedžik marketing je uradio istraživanje povodom jedne emisije. Pitanje je bilo koliko građani veruju Vladimiru Popoviću - rezultat je bio da mu većina veruje. Za ubistvo premijera Srbije optužio je vojsku, ruske službe i DB, a kao „politički kišobran“ ubistva naveo je DSS, koji je i tada bio na vlasti. O vladi Zorana Đinđića ispričao je

mnoge stvari koje su do tada bile strogo čuvana tajna. Gledaoci su saznali sve o njihovim kontaktima s Jovicom Stanišićem, sve o tome kako su pregovarali s pripadnikom zemunsko-surčinskog klana Ljubišom Buhom Čumetom da postane svedok saradnik i još mnogo detalja koji su bili važni da se dobije slika o tome šta su i kako su radili predstavnici prve demokratske vlasti u Srbiji.

Sve to rekao je čovek koji je bio funkcioner te vlade. Meni je normalno bilo da nadležne institucije ispituju sve te navode jer to nije rekao čovek s ulice nego neko ko je imao državnu funkciju.

Međutim, na moje zaprepašćenje, počela je sinhronizovana kampanja u raznim novinama. Prvo protiv Vladimira Popovića, pa onda i protiv mene i B92.

U roku od nekoliko dana uspeli su da potpuno preokrenu priču i zamene teze. Svaki dan su objavljivali gadosti i uvrede, glavna tema postala je emisija „Insajder“, koju su pokušali na sve moguće načine da diskredituju.

Bila sam šokirana.

Kampanja koju su svakodnevno vodili tabloidi, ali i tzv. ozbiljni mediji kao što su tadašnji „NIN“, „Evropa“ i „Večernje novosti“, bila je toliko jaka - da se i redakcija B92 podelila na one koji su za „Insajder“ i protiv „Insajdera“.

Osećala sam se kao da sam sama na svetu i kao da su svi protiv mene. Nije mi bilo jasno zašto se to desilo.

Tada sam prvi put shvatila koliko su mediji moćni kada treba da se prikrije istina, suočila sam se s tim šta su sve spremni da urade, dogodilo mi se isto ono što se događalo mnogima pre mene koji su im zasmetali. Bio je to svakodnevni poziv na linč. Moje fotografije bile su na naslovnim stranama, kao da sam uradila najstrašniju stvar zato što sam snimila intervju s Vladimirom Popovićem.

To je bio trenutak kada su svi koji su se osetili ugroženo počeli preko svojih novinara (tabloida) da plasiraju laži i napade na B92. Neki od naslova u „Kuriru“, „Nacionalu“ i „Evropi“ tokom 2005. godine bili su: „U zatvor“, „Povampireni mrzitelji crkve“, „Patološka mržnja prema DSS-u“, „Srpska hronika tamne moći“, „Insajder s predoumišljajem“... Moja slika pa piše: „Beba među ajkulama“, „Psovanje publike“, „Brankica laže“, „Brankica je nevina, u pitanju je komandna odgovornost“, „Uvoz katarze u majčinu nam Srbiju“, „Ako me uhapsu, deliću ćeliju s Veranom“, „Živeti od izdaje“, „Laž u službi Soroša“, „Nataša Kandić i Veran Matić moraju u zatvor“, „Srbija posle španske groznice“, „Napušavanje i nadjebavanje“, „Gorak ukus zelenih novčanica“, „Na B92 se trpaju u bulju“, „Ko se pojavi na B92 potpisuje ugovor s Bebom, Čedom, Čumetom“...

Vladimir Popović je podneo više od 50 tužbi protiv raznih političara, medija i novinara, analitičara, protiv svih onih koji su ga napadali zbog intervjuja koji je dao „Insajderu“. Mislila sam da i mi treba da tužimo sve one koji su napadali nas zbog iste stvari, ali naši advokati su bili ubeđeni da je to gubljenje vremena. Ipak, kada je Popović dobio sve sudske sporove, shvatili smo da smo pogrešili što to i mi nismo uradili. Možda treba vremena da se postupci završe ali nema ništa lepše od toga kada se dobije presuda u kojoj piše da je onaj koji vas optužuje kriv zbog kleveta i laži.

Najvažnija od svega bila je činjenica da se s vremenom pokazalo da taj intervju jeste profesionalno urađen i godinama kasnije samo je potvrđivano sve ono što je Popović rekao još te 2005. godine.

Posle svakodnevne serije tekstova po tabloidima koji su nastali upravo iz ugašenog „Nacionala“ i „Identiteta“, odlučila sam da uradim i emisiju o tome ko su ti novinari i za koga rade. Bio je to prvi put da novinari govore o „novinarima“. Posle toga usledila je opet kampanja:

Maj-jun 2005:

„Brankica prvi Gebels Srbije“, „Grupni seks s Bebom i Čedom“, „Šokantno: Čeda neće s Brankicom“, „Hajl Kandić, hajl Vučo, hajl Matić“.

Ubrzo posle toga sledi pokušaj snimanja skrivene kamere sa nama. Cilj je bio diskreditacija „Insajdera“ i B92.

Jednog dana javio mi se čovek koji se predstavio kao „Bugi“ i ponudio da se nađemo u jednoj beogradskoj piceriji kako bi mi saopštio važne informacije. S obzirom na to da naš posao podrazumeva i ovakve situacije, Miša i ja odlazimo na zakazano mesto. Nepoznata osoba koja nas je tamo čekala pokazuje nam iz svoje ruke, koja pri tom, kao, drhti, fotografiju na kojoj je on sa osobom koja liči na Radovana Karadžića. Na slici se vide i dnevne novine sa datumom iz tog vremena. To je valjda trebalo da nas ubedi da ćemo imati ekskluzivu.

Radovan Karadžić je tada u bekstvu i jedan je od najtraženijih haških begunaca. Optužnicom mu se stavlja na teret genocid i saučesništvo u genocidu, zločin protiv čovečnosti, kršenje zakona i običaja ratovanja. Uhapšen je 2008. godine u Srbiji, pod lažnim imenom.

Čovek koji se predstavio kao „Bugi“, te 2006. godine, saopštava nam da osoba sa slike, odnosno Karadžić, hoće da da intervju, jer je „Insajder“ ekskluzivna emisija. Jedinu uslov je da se od trenutka snimanja u narednih 48 sati taj razgovor ne emituje i da čitava operacija mora da se odradi u ponedeljak.

Baš u tom periodu mi spremamo emisiju o pripadnicima Makine grupe koji su oslobođeni optužbe da su ubili policijskog generala Boška Buha. Sve ovo nam je sumnjivo, ali načelno pristajemo, uz uslov da se još jednom čujemo sutradan. Naša ideja je bila da proverimo o čemu se radi. „Bugi“ nam tog trenutka daje novi mobilni telefon i novi broj, tzv. specijal, po uzoru na način komunikacije ljudi iz organizovanog kriminala, uz napomenu da telefon uključimo u ponedeljak.

Miša i ja pozvali smo istog trenutka Verana, našli smo se s njim i sve mu ispričali. Pitao nas je: „Imate li nekoga kod koga možete da proverite o čemu se tu radi?“ Iste večeri videli smo se kod Verana u kancelariji sa našim proverenim izvorom. Sve smo mu ispričali. Rekao je: „To je dosta sumnjivo, dajte mi vremena da proverim.“ Sutradan mi je javio da je, prema njegovim saznanjima, u pitanju skrivena kamera, ali da ipak budemo oprezni.

Oko 13 časova nepoznata osoba se javila i rekla da je mesto sastanka centar Kučeva u 17 časova, odakle će nas odvesti do druge lokacije na kojoj se nalazi Karadžić.

Zbog osnovane sumnje da je u pitanju nameštaljka kojom bi bila ugrožena bezbednost novinara, naši urednici odlučuju da obaveste sve nadležne institucije u zemlji da se radi o pokušaju da se novinarima B92 nanese šteta, a možda i da se fizički povrede.

Napravili smo plan. Jedna TV ekipa B92 odlazi kolima požarevačkih tablica na dogovoreno mesto 15 minuta ranije i krišom snima šta se dešava na dogovorenoj lokaciji. Oni su sve vreme u kontaktu sa mnom i sa Mišom koji smo u drugim kolima.

Susret sa „Bugijem“ snimamo sa dve kamere, jedna je u mojoj ekipi, a druga sve snima tajno. Plan da s nama snime skrivenu kameru propao je.

Sve je osmislila ekipa produkcije „Nemoguća misija“, bivše emisije „Rikošet“. Njihov cilj je bio da ekipu „Insajdera“ odvedu u pećinu, gde bi ih sačekao dvojnik Radovana Karadžića, odnosno osoba koja liči na njega.

Inače, ljudi iz te produkcijske kuće su isti oni koji su radili promotivni film o JSO-u, koji se na DVX-u prodavao u listu „Kurir“ i pored toga što su najviši funkcioneri JSO-a tada već bili optuženi za ubistvo premijera Srbije.

Iako skrivena kamera nije uspela, „Kurir“, „Nacional“ i „Evropa“ 2005. objavljuju:

„Naseli“, „Napadaju crkvu preko Radovana“, „Volite tabloide? Gledajte B92“, „Be 92 drukare“, „Brankica kao Amanpur, Veran kao tužibaba“, „Radovan voli Brankicu“, „Brankica insajder - prva drukara Srbije“.

Nije mi tada bilo jasno zašto ih je toliko pogodila tema o ubistvu premijera Srbije. Sada mi je jasno.

„Teško je boriti se za istinu, toga moraš da budeš svesna“

Iako su pre intervju s Vladimirom Popovićem bile emitovane četiri emisije o ubistvu premijera Srbije „Rukopisi ne gore“, u redakciji je počela rasprava o tome zašto smo uopšte dali prostora „jednom ludaku“ da optužuje sve ostale... Shvatila sam da oni govore upravo ono što piše po novinama, a to je bila ta teza: Zašto je B92 uopšte to emitovao, zašto je Beba Popović odlučio da se ispovedi? Pokušavala sam da im objasnim da su površni, da je Beba Popović relevantan sagovornik, ako ništa drugo, onda zbog funkcije koju je imao, zbog uloge koju je imao u Đinđićevoj vladi. Kada su i moji prijatelji, koji su uvek mislili kao ja, počeli na zajedničkim večerama da postavljaju ista pitanja, shvatila sam da pomoći nema. Svi su zatrovani, a to mi je bilo poražavajuće. Na jednoj takvoj večeri na kojoj je bilo nas desetak (moji prijatelji, ne kolege) rekla sam im da su me razočarali i da je bilo lako da mislimo isto u vreme Miloševića ali da se sada vidi ko nema nimalo mozga, ko uopšte ne misli svojom glavom i ko naseda na sve gluposti koje pišu oni koji nisu novinari nego najobičnija mafija. Bili su prilično iznenađeni. Njihov zaključak je bio: „Nemoj toliko da se unosiš u sve, pod velikim pritiskom si, pući ćeš, shvati to samo kao svoj posao“. Neki su mi govorili: „Zašto ti sad toliko braniš Đinđića kada si imala stalno neke primedbe na njegov rad?“, itd. U takvim situacijama sam urlala: „Jeste li vi svi glupi?! Kakve veze ima da li se čovek zvao Zoran Đinđić ili Pera Mikić... Ubijen je premijer jedne države. Slučajno živimo u toj državi!“

Nije vredelo. Odustala sam od bilo kakve dalje rasprave, ali počela sam da izbegavam viđanje sa svima onima koji nisu bili u stanju da shvate pozadinu i suštinu svega što nam se dogodilo.

Istovremeno, u tom periodu, dolazak na posao bio mi je mučan. Insistirala sam na tome da nastavimo da proveravamo sve što je rekao Vladimir Popović, i da nastavimo s priložima kroz vesti. Objašnjavala sam uporno da mora da se utvrdi šta je tačno a šta nije tačno od onoga što je rekao. Ako nešto nije tačno, neka on odgovara za klevetu, a ako je sve tačno, onda neko od „prozvanih“ mora u zatvor.

Pravi incident u redakciji nastao je kada su u emisiju „TV proces“ na B92 pozvali novinara Željka Cvijanovića da komentariše „Insajder“. Danima je već Cvijanović po svim tabloidima iznosio razne optužbe na račun „Insajdera“, B92 i mene, jer je Vladimir Popović u intervjuu rekao za njega da je saradnik službe a ne novinar, i da je zbog toga u tekstovima u novinama koje je uređivao, „Blic news“ i „Evropa“, vodio medijsku hajku protiv premijera Srbije. Cvijanović je zbog toga tvrdio da je intervju bio naručen jer je Popović odlučio da se ispovedi pa je onda pozvao mene.

Kod kuće sam gledala emisiju u kojoj je gost bio Cvijanović kada mu je novinarka B92 Ljubica Gojgić postavila baš takvo pitanje:

„Kako komentarišete to što je Vladimir Popović sada odlučio da se ispovedi u 'Insajderu'?“ Više nisam slušala odgovor. Otišla sam odmah u redakciju, uletela kao ludak, s vrata sam počela da urlam na dvadesetak ljudi koji su bili tu: „Kako vas nije sramota, za koga radite, plaćenici odvratni.“ Svi su me gledali - šta ti je, o čemu se radi... Ne znam šta sam sve izgovorila, ali onda se oglasio „novinar“ koji je iz ne znam koje redakcije prešao da radi na B92 i rekao mi: „Ej, stvarno, pustili smo najveće zlo na programu tri sata i još se buniš.“

Izašla sam iz redakcije i otišla kod Verana Matića.

„Neću više da se bavim novinarstvom! Razvlače me po novinama samo zato što profesionalno radim svoj posao! Zašto meni sve ovo treba? Vredanje i pljuvanje u svim tabloidima! I u sopstvenoj kući, B92. Kakve su ovo laži i konstrukcije? Uključili su kameru i pustili Bebu Popovića da priča satima šta hoće?! Odlučio je da se ispovedi pa je pozvao Brankicu?! Jesu li svi ludi? Je l' im ispran mozak? Zašto lažu? Kako ih nije sramota? Da li je neko od njih uopšte gledao 'Insajder' s Vladimirom Popovićem? Pa znaš li ti koliko dugo sam ga ubeđivala da pristane i koliko sam se pripremala za taj razgovor! Ovo što rade je odvratno. Neću u ovakvoj zemlji da se bavim

novinarstvom! To nema nikakvog smisla! Zamenama teza kriju istinu! Odakle im pravo da to rade? Građani ove zemlje imaju pravo da saznaju šta se dogodilo!“

Sve ovo sam, u januaru 2005. godine, pravo s vrata izdeklamovala Veranu Matiću. Tada sam prvi put pomislila da je besmisleno biti novinar u ovakvoj zemlji. Veran je sedeo za stolom sa dva laptopa ispred sebe i nije me prekidao. Saslušao je moju tiradu, onda je rekao: „Razumem kako se osećaš. Hoćeš da razgovaramo?“

Skoro kroz plač, potpuno očajna, rekla sam: „Hoću.“

Počeo je redom.

„Brankice, ti si izabrala da se baviš ovakvom vrstom novinarstva, moraš da budeš spremna na to da će te urnisati na svakom koraku. Mnogima ne odgovara da se čuje istina, da se pokrenu pitanja od javnog interesa. Znaš i sama kroz šta sam ja sve prolazio, ali imao sam cilj, borio sam se za ispravne vrednosti, i rekao sam sebi: imaćeš neprijatelja, ali važno je da znaš šta hoćeš da postigneš. Ne smeš da dozvoliš sebi da to ima uticaja na tebe ako ti je važno da istraješ u onome što radiš. Ja ću razumeti šta god da odlučiš, ali to moraš sama sa sobom da odlučiš. Teško je boriti se za istinu, toga moraš da budeš svesna.“

Rekla sam: „Ali, Verane, mene i u redakciji, zbog takvih tekstova, gledaju kao najveće zlo, zato što smo emitovali serijal o ubistvu premijera Srbije i intervju s Vladimirom Popovićem, ja ne mogu to da podnesem. I oni su podlegli uticaju tih lažova, a to je užasno.“

„Znam, teško je. Hoćeš da odeš na neki odmor?“

„Neću iz inata! Pa nisu svi oni jači od istine. Izguraću ovo do kraja.“

Razgovor s Veranom bio je prekretnica. Nisam odustala nego sam odlučila da temu ubistva premijera Srbije isteram do kraja. Ne postoji moja i njihova istina, postoje činjenice koje su takve i nikakve drugačije. Ne mogu da budu jači od istine nikada. Ja radim ispravnu stvar, a svi oni će se jednog dana stideti. Ostaće zapisano šta su radili i kako su krili istinu od javnosti.

Bilo je teško. Sledeći dan je na mejl svih novinara stigao Veranov poziv da na trećem spratu zgrade zajedno proslavimo uspeh emisije „Insajder“. Niko nije bio srećniji od Miše i mene.

Veranova podrška u tom trenutku bila je presudna.

Nije me više nikada u tolikoj meri zanimalo da li me pljuju, da li pričaju da „Insajder“ instruiraju Beba Popović, BIA, MUP, strane službe...

Kako smo koji serijal radili, tako su se menjale teorije zavere. Kada smo radili serijal o svim političkim partijama, tvrdili su da to tajkuni kreiraju, kada smo uradili serijal o srpskim tajkunima, počeli su da pričaju da radimo za ruske tajkune. Pojavila se čak i priča da se udajem za nekog ruskog biznismena. Tada mi je sve to bilo smešno. Shvatila sam da će pokušavati da me urnišu dok postoje. Počela sam opsesivno da istražujem sve o svakome ko je bilo šta slagao o meni. Fajlovi su se godinama samo punili. Ubrzo smo na jednom mestu imali sve o njima.

Ostavili su me na miru kada sam u jednom intervjuu na pitanje kako sve to izdržavam, rekla: „Pa neka objave još jedan tekst pun laži o meni, ja ću uraditi tri emisije o njima, ali ne moram da lažem, imam činjenice i dokaze pa će Srbija videti ko su oni, imenom i prezimenom. Možemo da ih uništimo ako hoćemo. Imamo sajt, radio, TV. Imamo mašineriju u odnosu na njihove bedne tiraže.“

S vremenom su prestali da izmišljaju i objavljuju laži. Ali mnogo je laži ostalo urezano u sećanja onih koji nisu znali šta je „Insajder“, i nisu gledali nijednu emisiju.

Svi iz mog okruženja smejali su se takvim psihopatama, a ja sam, kao Biske, trljala ruke. Samo lažite. Kada se objave fajlovi u kojima se nalazi sve o vama, sve ono što samo vi znate, sakrićete se u mišje rupe ili ćete morati da se iselite iz ove zemlje. Polako. S godinama sam naučila da je strpljenje najveći saveznik u ovakvim stvarima. Ja neću lagati i izmišljati, samo ću objaviti istinu, pa da

vidimo!

Nisu uspeli da me nateraju da odustanem. Neću da živim u takvoj zemlji. Imam dva izbora - da odavde odem ili da nešto promenim i da se istinom koju objavljujemo u „Insajderu“ izborim za neke normalne vrednosti.

Tada sam izabrala ovo drugo.

Miša je u našem razgovoru u „bazi“, dok smo se svega prisećali, rekao zapravo suštinu: „To je bio trenutak kada sam mislio da ćemo da odlepršamo sa B92. Mislio sam da će B92 da ode na drugu stranu. I Brankica i ja smo predstavljali neki jezičak na vagi. Brankica se tada stalno svađala s Veranom i sa Sandom, sa celom redakcijom. Veran je morao u jednom trenutku da preseče. Mislio sam da će biti kukavica i da će reći - ma boli me uvo za 'Insajder'. Ali rekao je - 'Insajder' je važan.“

U tom periodu dobila sam svoju prvu novinarsku nagradu. U godinama koje su usledile, nagrade su bile brojne. Koliko sam bila razočarana zbog svega što se dešava nisam mogla da sakrijem ni prilikom govora na dodeli nagrade 2005. godine. To je bila nagrada „Dušan Bogavac“ koju dodeljuje NUNS za etiku i hrabrost. Na sajtu B92 i danas stoji šta sam tada rekla:

„Ova nagrada svakako ne pripada samo meni, već celoj ekipi emisije 'Insajder'. Pošto se ova nagrada dodeljuje za novinarsku hrabrost, mislim da je prilično poražavajuća činjenica da danas, pet godina posle demokratskih promena, novinar u Srbiji mora da bude hrabar da bi se bavio temama koje su od javnog interesa, i to najbolje govori da se, nažalost, u toj oblasti ništa nije promenilo. To treba da zabrine i novinare, i celokupnu javnost zbog toga što se zna kakva je uloga novinarstva u svakom demokratskom društvu. Novinarstvo u Srbiji je danas možda na najnižem nivou zato što u toj oblasti, kao i u svim ostalim, postoji jedna lažna solidarnost i lažna međusobna zaštita novinara, i to je sve dovelo do toga da svako danas može da kaže da je novinar, bez obzira na prethodnu biografiju i kakvu je ulogu imao ili ima danas u ovom društvu. Podsetiću vas da su upravo takvi koji sebe nazivaju novinarima doprineli tome da se 2004. godine stvori u javnosti slika da je Zoran Đinđić ubijen zato što je bio kriminalac. To je bio razlog što smo mi počeli da se bavimo tom temom, jer smo smatrali da građani Srbije imaju pravo da znaju istinu, ne istinu koju mi prezentujemo, već onu na osnovu činjenica, saznanja i istinu na osnovu ukrštanja svedočenja bitnih aktera iz te prošlosti. Zbog te emisije, u kojoj su možda prvi put stvari nazvane pravim imenom, došlo je do brojnih osuda na naš račun i to je bio veliki pritisak. Moram da kažem da se pritisak osetio i unutar redakcije TV B92, ali je to prevaziđeno tako što je rukovodstvo kuće stalo iza nas. Insistiranje na odgovornosti najbolji je vid otpora svima onima koji pokušavaju da mnoge stvari zataškaju ćutanjem. Ako je za to neophodna hrabrost, mi koji radimo 'Insajder' nastavićemo da budemo hrabri i u tom smislu ćemo se potruditi da opravdamo nagradu koja nosi ime Dušana Bogavca.“

Sećam se da mi je ipak malo bila „frka“ kako će reagovati Veran, Sanda i Mici posle ovog govora. Prišla sam im nekako bojažljivo. Iako sam znala da sam u pravu, ipak niko nikada javno „ne pljuje“ kolege i kuću u kojoj radi, a posebno ne na dodeli nagrade. „Morala sam ovo da kažem. Tako ću moći mirno da spavam.“ Svi su se nasmejali. Veran je kratko rekao: „Pa od tebe se ništa drugo nije ni očekivalo.“

U vreme kada smo radili serijal „Rukopisi ne gore“, u Srbiju, na B92, došao je čuveni novinar istraživač BBC-ja Donald Mekintajer da Miši i meni drži obuku. U prvoj emisiji otkrili smo državnu tajnu da je posle petog oktobra, zahvaljujući odluci tadašnjeg predsednika Jugoslavije Vojislava

Koštunice da na čelu DB-a ostane Radomir Marković, spaljena dokumentacija Službe iz vremena Miloševića. Tako su uništeni brojni dokazi o tome šta je sve radila Miloševićeva služba u vreme dok je na njenom čelu bio isti taj Radomir Marković.

Svi su euforični - dolazi Donald Mekintajer! U tom periodu kod nas je vladao potpuni raspad sistema. Počinjemo da montiramo u subotu. Vidimo da ne ide, odemo kući, dođemo u nedelju ujutru, pa smo u montaži ceo dan, celu noć, i sledeći dan kada se emisija emituje. Mekintajer dolazi u ponedeljak u 10 ujutru. U montažu ga dovodi Vanja Kranjac, direktorka produkcije. Suzana, montažerka, Miša i ja posvađali smo se. Valjda već od umora niko ni sa kim ne razgovara. Upoznajemo se sa svetskom zvezdom koja na B92 dolazi zbog nas i kažemo mu: „Izvini, mi smo sada baš u velikoj gužvi.“ Čovek je izašao iz montaže. Tek kad smo sve završili, otišli smo u salu za sastanke gde nas je čekao. Njemu su preveli dve ili tri emisije koje smo radili, on ih je pogledao i pitao nas: „Koliki je vaš budžet?“ Miša je rekao: „Pa 'Insajder' nema budžet, mi smo na budžetu Informativne redakcije.“ Na njegovom licu videlo se da je zbunjen. „Koliko ljudi radi ovu emisiju?“

Ja kažem: „Nas dvoje, snimatelj, montažer i to je to.“

Nije se čak ni trudio da sakrije iznenađenje.

„Ja sam ovo pogledao, ljudi, ja vas nemam šta da naučim, vi ovo radite odlično, mogao bih ja od vas da učim.“

Mnogo nam je značilo takvo priznanje. Sledeće što nas je pitao bilo je gde će da nas skloni B92 na neko vreme.

Pojma nisam imala zašto to pita. Pogledala sam u Mišu koji je razrogačio oči i pitao: „Zašto da nas sklone?“ Mekintajer je odgovorio zapanjeno: „Pa otkrili ste državnu tajnu. Sada vam je bezbednost ugrožena. Morate negde da se sklonite na neko vreme.“

„Ne idemo nigde, ovo je naš posao. Kakve veze ima što smo otkrili državnu tajnu“, počeli smo da se šalimo. Mislim da smo mi njemu bili „potpuna egzotika“. Proveli smo s njim neko vreme, razmenili iskustva, dosta toga naučili. Pre svega, kako da postavimo „Insajder“ da bude važna emisija koja mora da ima uslove za rad. Nismo znali koliko je zapravo važno da od B92 dobijemo dovoljno vremena da možemo da uradimo neku temu kako treba. Tada smo u tom poslu bili početnici. Ipak, prošlo je još nekoliko godina od tada dok se nismo izborili za bolje uslove rada. Bilo je teško, iako smo već tada imali najbolje moguće rezultate. Kada je Donald Mekintajer došao kod nas, upravo je bio završio priču o kupovini eksploziva na Kosovu. Tada smo shvatili u čemu je razlika između njih i nas. Iza njega stoji čitav tim ljudi. Može da dobije milion funti za potrebe snimanja emisije na kojoj radi više od dvadeset ljudi.

Oduševio me je zato što nije bio nikakva umišijena zvezda. Odmah je shvatio u kakvim uslovima mi radimo. Shvatio je da smo bukvalno sami i da je to Sizifov posao.

Kada sam 2006. godine u organizaciji ICFJ-a otišla u Ameriku na usavršavanje, svi su me tamo zapamtili po stalnim raspravama. Nisam mogla da podnesem činjenicu da se neki profesori pojavljuju da drže predavanje a ne znaju osnovne stvari o zemlji iz koje, na primer, ja dolazim. Bila sam tamo sa novinarima iz Albanije, Crne Gore, Bosne... Da su me tada slušali „desničari“, verovatno bi me zvali da budem njihov portparol. Ali zaista sam mrzela nepravdu. Pa ako sam iz Srbije, ne znači da ne znam svoj posao da radim kako treba! Smatrala sam da ja njima mogu da držim predavanje kako se radi istraživačko novinarstvo, jer je to mnogo teže u Srbiji nego u Americi. Sve u svemu, kada se izuzmu moje rasprave, boravak u Vašingtonu, Njujorku i Baltimoru bio je divno iskustvo. Jesam naučila dosta novih stvari ali, jednostavno, nisam ćutala ni tamo za ono za šta sam smatrala da nisu u pravu, pa čak i ako su u pitanju profesori sa prestižnog Kolumbija univerziteta. Ipak, ta razmena iskustva i konstruktivne rasprave bili su korisni koliko meni toliko i njima.

Uvažavali su i primedbe i predloge. Moj utisak je bio da oni jednostavno uživaju u tome da slušaju nečije argumente i objašnjenja. Baš kada sam se vratila iz Amerike, dobila sam još jednu novinarsku nagradu, „Jug Grizelj“, koja se dodeljuje za najviša dostignuća u istraživačkom novinarstvu.

Prijatno sam se iznenadila kada je izvršni potpredsednik Međunarodnog novinarskog centra iz Vašingtona Piter Grejvs poslao pismo čestitke meni i TV B92 povodom te nagrade. On je, inače, često bio prisutan na predavanjima na kojima sam ja vodila „glavnu reč“ u raspravama.

„U ime Međunarodnog novinarskog centra (ICFJ) želeo sam da ti najsrdačnije čestitam na nagradi 'Jug Grizelj' za ovu godinu. Sudeći po onome čemu smo svi mi u ICFJ-u prisustvovali tokom tvoje nedavne posete Americi, nagrada je otišla u prave ruke, jer si i ovde stekla mnogo prijatelja zadržavajući svoje profesionalno stajalište“, piše u čestitki.

Čim sam se vratila, odlučila sam da primenim isto ono što rade novinari u Americi. Oni, na primer, kada predstavnici vlasti ne žele da odgovore na pitanja ili neće da dostave podatke koji su u interesu javnosti, podnesu tužbu nadležnom sudu. S obzirom na to da smo mi kao novinari „Insajdera“ u tom periodu imali problem s tadašnjim ministrom unutrašnjih poslova Draganom Jočićem, odlučila sam da ga tužimo jer nije hteo da nam dostavi informacije o tome zašto je prvooptuženi za ubistvo premijera Milorad Ulemek Legija, kada se predao, odveden u kabinet kod ministra policije umesto u zatvor. Na taj način je ministar prekršio zakon. Tu priču smo mi otkrili.

Pune dve godine smo Draganu Jočiću postavljali pitanje o čemu je na tom sastanku pričao s Legijom. Na kraju sam na dodeli nagrade saopštila da ćemo tužiti tadašnjeg ministra policije jer uskraćuje informacije od javnog značaja, pa je tadašnji MUP odlučio da nam dostavi službenu belešku s tog sastanka. Međutim, ubrzo smo otkrili da je, po svemu sudeći, službena beleška MUP-a falsifikat, odnosno da je napisana pod pritiskom javnosti. Tužilaštvo je tada povodom ovog slučaja pokrenulo istragu koja je u međuvremenu zaustavljena.

Tek četiri godine kasnije, tadašnji tužilac koji je vodio predmet potvrdio je sve navode koji su objavljeni u „Insajderu“. On je javno rekao da je istraga protiv Jočića i Bulatovića zaista stopirana naredbom sa vrha. Predstavnici DSS-a i vlasti u vreme vlade Vojislava Koštunice uporno su odbijali da odgovaraju na pitanja o događajima pre i posle ubistva premijera Srbije, uz obrazloženje da je „Insajder“ emisija koja se zlonamerno montira. Aco Tomić, Rade Bulatović, Dragan Jočić, Vojislav Koštunica i Zoran Stojković poručivali su da bi na takva pitanja odgovarali samo u emisiji koja ide uživo.

Zbog važnosti teme kao što je ubistvo premijera, odlučili smo da promenimo koncepciju emisije i da „Insajder“ 2006. u šest epizoda ide uživo s gostima u studiju, da bi javnost imala priliku da čuje odgovore tadašnjih predstavnika vlasti. Načelno svi su pristali, ali kada je emisija uživo počela da se emituje, predomislili su se i niko od njih nije pristao da bude gost. Do danas oni nisu odgovorili na mnoga pitanja koja su tada postavljana.

Zanimljivo je da ni sledeća vlada, pod vođstvom Demokratske stranke, nije pokazala volju da se ispituju svi događaji koji su doveli do ubistva premijera, pa tako nisu hteli da nam dostave dokumentaciju Koraćeve komisije, koja se bavila ispitivanjem propusta u obezbeđenju Zorana Đinđića, zbog čega je „Insajder“ tužio vladu Mirka Cvetkovića.

Posle nekoliko godina sudskog spora, Ustavni sud je tek 2013. odlučio da Vlada Srbije mora da objasni zbog čega su dokumenta na osnovu kojih je, posle ubistva premijera Srbije, nastao izveštaj tzv. Koraćeve komisije - i dalje pod oznakom državna tajna.

Bila je to još jedna naša pobeda.

Ovakva odluka Ustavnog suda znači i da će Upravni sud morati da ponovi postupak, jer je taj sud, kako se navodi u obrazloženju, svojom odlukom, a na osnovu stava Vlade Srbije, povredio prava

novinara „Insajdera“.

Sve je počelo kada smo još 2008. godine podneli tužbu protiv vlade Mirka Cvetkovića zato što je ta vlada odbila da po Zakonu o dostupnosti informacija dostavi dokumentaciju koja je prikupljena tokom rada vladine komisije koja je ispitivala funkcionisanje obezbeđenja premijera Srbije koji je ubijen 2003. godine.

Na čelu te komisije bio je tadašnji potpredsednik vlade Žarko Korać. Cilj je bio da se ispita da li je bilo propusta u radu obezbeđenja ubijenog premijera Zorana Đinđića. Izveštaj komisije u kojem je navedeno da su postojali brojni propusti u ovom obezbeđenju objavljen je javno ali sva dokumentacija na osnovu koje je nastao izveštaj do danas nosi oznaku državne tajne.

Ispostavilo se u međuvremenu, kako smo otkrili u serijalu „Službena tajna“ da ni BIA ni MUP nisu radili procenu bezbednosti Zorana Đinđića. Naime, po zakonu, tajna služba je do kraja 2002. godine imala obavezu da radi procenu bezbednosti premijera Srbije. Posle toga taj deo prešao je u nadležnost MUP-a. Međutim, činjenica je da se niko od njih ni posle nekoliko pokušaja ubistva nije bavio procenom ugroženosti premijera Srbije Zorana Đinđića, iako su na to bili obavezani zakonom.

Tako je komisija zaključila da je neophodno sprovesti istragu unutar BIA i MUP-a, ali se to nikada nije dogodilo.

Članovi komisije su tokom rada razgovarali sa više od četrdeset ljudi, čija su imena i sve ono što su tada rekli proglašeni za državnu tajnu. Komisija je dobila na uvid i transkripte prisluškivanih razgovora, ali i to, kao i svi prilozi na osnovu kojih je komisija napravila izveštaj, proglašeni su za državnu tajnu. Do danas ništa od ovih podataka nije izašlo u javnost, pa ni na suđenju za ubistvo Zorana Đinđića.

Zbog svega toga, posle završenog suđenja za ubistvo premijera i pravnosnažne presude tražili smo da se u interesu javnosti skine oznaka tajnosti sa svih dokumenata.

Međutim, vlada Mirka Cvetkovića dostavila je „Insajderu“ već davno objavljeni izveštaj i navela da su ostala dokumenta pod oznakom državna tajna i da mere skidanja te oznake može da donese samo Vlada Srbije.

Zbog takvog odgovora podneli smo tužbu Upravnom sudu Srbije. U odgovoru na tužbu, Vlada Srbije uputila je obrazloženje da je „Insajderu“ poslat Izveštaj Koraćeve komisije, zanemarujući činjenicu da su novinari B92 zapravo tražili radna dokumenta ove komisije. Upravni sud je u potpunosti prihvatio ovo obrazloženje Vlade i odbacio tužbu „Insajdera“, iako je u dokumentima koji su dostavljeni sudu jasno navedeno da sam izveštaj nije bio predmet zahteva.

Posle toga advokatski tim „Insajdera“ podneo je Ustavnu žalbu na odluku Upravnog suda.

Ustavni sud je zaključio da je Upravni sud svojom odlukom novinarima „Insajdera“ povredio prava jer Vlada Srbije u odgovoru dostavljenom „Insajderu“ nije obrazložila zašto se ova dokumenta i dalje drže pod oznakom državna tajna.

„Činjenica da je neki dokument klasifikovan kao strogo poverljiv nije dovoljna da se odbije pristup javnosti, već je potrebno da se utvrdi da li je u konkretnom slučaju klasifikacija dokumenta kao poverljivog zasnovana na legitimnom interesu, kao i da li taj interes preteže nad interesom javnosti da zna.“

Ustavni sud je čak zatražio da se njihova odluka, koja je od značaja za ljudska prava i građanske slobode u Srbiji, objavi i u Službenom glasniku, kao svojevrsan presedan.

Niko nije bio srećniji od nas. Uspeli smo još jednom da pobedimo sistem samo zato što nismo odustajali i što smo znali da radimo ispravnu stvar.

**„Ako posle svega ovoga preživim ja i ako preživite vi - ispricacu
vam sve**

Danas je valjda već svima jasno da su oni koji su 2004. godine napadali „Insajder“ u međuvremenu prestali da kriju na kojoj su strani. Oni su već nekoliko godina svi na istoj strani. Pa jasno je svima sve - samo što je, nažalost, svima lakše da se ponašaju kao da su doživeli lobotomiju i kao da im je najbezbolnije da se jednostavno „ne sećaju“ svega što se događalo. Često razmišljam o tome kako je većini zapravo sve nebitno osim njihovih malih interesa.

Izjava Tomislava Nikolića „poručite Đinđiću da je i Tita bolela noga pred smrt“ za mnoge je danas samo obična izjava, jer je on nekoliko puta „objasnio“ da nije tako mislio. U međuvremenu, Nikolić je postao predsednik Srbije.

Direktor „Srbijagasa“, funkcioner SPS-a Dušan Bajatović takođe je rekao „jedan je platio glavom“ zbog saradnje s Hagom. Mislio je na Đinđića. I on je kasnije tvrdio da nije tako mislio.

Posle samo četiri godine od ubistva premijera, stranka na čijem je čelu nekad bio Đinđić sklopila je sa strankom na čijem je čelu nekad bio Milošević dogovor o nacionalnom pomirenju. A premijera Srbije ubili su baš oni koje je Milošević i napravio. JSO. Legija...

Bila sam besna, ljuta, očajna... Ne zbog SPS-a i DS-a. Sve stranke su, bar za mene, potpuno iste. Bila sam besna što su ljudi oko mene doživeli kolektivnu amneziju, što je svima sve postalo normalno.

Srbija je postala prava Grand parada, kao one estradne zvezde koje pljuju javno jedna drugu, pa onda posle određenog vremena javno slavodobitno saopšte kako je u pitanju bio samo nesporazum. Kakva nepravda, kakvo licemerje, kakav užas...

Većina građana ove zemlje pasivno prihvata sve što im sugerišu mediji. Bitno im je da imaju platu, penziju, da mogu da odu na letovanje, zimovanje ili, popularno, „kako da spoje kraj s krajem“. Sve ostalo im je manje važno. „Pa šta sad, nek se ubijaju, baš me briga, meni je važan moj posao i moja porodica.“ Nikada nisam mogla da razumem takve ljude. Je li možda bitno i u kakvoj državi živite? To nije bitno? Zašto se onda bunite zbog plata i penzija? Vi biste da najgledanija emisija bude Grand parada, ali da imate standard Švedske! Možda u nekom niskobudžetnom filmu, ali čak ne verujem da bi nekome palo na pamet da napiše tako glup scenario za film!

Neprihvatljivo mi je kada neko kaže: ma politika me ne interesuje, samo se bavim svojim poslom. A šta znači to politika me ne interesuje? Gde živiš ako te baš briga šta se dešava u tvojoj zemlji? To je stvar opšte kulture. Da li te zanima u kakvoj će državi, kakvom sistemu, odrastati tvoje dete?

Vrlo brzo, dve godine posle emitovanja serijala „Rukopisi ne gore“, posle kojeg je „Insajder“ postao najgledanija emisija na programu, prvi put smo bili na ivici da damo otkaz.

U toku je bilo emitovanje serijala o iznošenju novca na Kipar, a mi smo na hodniku zgrade B92 saznali da je naš termin ponedeljkom u 21 sat ustupljen Ivanu Zeljkoviću za kviz „Milioner“. Prethodno je ugašena TV BK. Kviz „Milioner“ bio je jedan od najgledanijih programa na toj televiziji. Zeljković je razmišljao da li da sa emisijom pređe na RTS ili na B92. Uslov koji postavlja jeste da će preći na B92 ukoliko dobije termin ponedeljkom u 21 sat. Veran je na to pristao, a nama nije rekao.

Poludeli smo. Hteli smo da prekinemo serijal čije je emitovanje počelo, a koji se odnosio na iznošenje novca na Kipar tokom ratova i sankcija.

To je bio prvi serijal koji smo radili zajedno s Mirom, ona je godinu dana pre toga postala član našeg tada malog tima. Prethodno su još neki novinari pokušavali da postanu deo „Insajdera“ ali bezuspešno. Njih dvoje-troje bilo je kod nas na praksi ali bismo im se s vremenom, posle nekoliko meseci, zahvaljivali na saradnji. Nikada nisam bila zadovoljna. Miša takođe.

„Možda tražimo od nekoga da skoči metar i po, a on jednostavno može samo metar da dobaci“, pričala sam Miši. Imala sam uvek neke zamerke. Nekada pomislim da se previše udubljujem u sve i da obraćam pažnju na sitnice. Znala sam da ne možemo fizički da postignemo da to radimo samo nas dvoje, uz to smo radili i priloge za vesti. Očajnički sam želela da nađemo dobrog novinara koji će postati deo „Insajdera“. Moja drugarica Jelena tada mi je rekla: „Ali, Branči, pa ti si kontrol frik, i da imaš još deset ljudi preuzimaćeš uvek sve obaveze na sebe jer si jednostavno takva.“

Mira je kod nas prešla po preporuci novinara Branka Čečena koji je u tom periodu održavao radionice, odnosno obuku za istraživačko novinarstvo. Pitali smo ga da li na ovoj planeti postoji neki novinar koji bi mogao da se uklopi u naš mali tim.

„Znaš i sam da smo komplikovani i naporni, mora mnogo da se radi, ali najvažnije je da taj novinar ume da razmišlja svojom glavom, da je uporan i da želi da uči i da radi na sebi.“ Ubrzo nas je pozvao i rekao:

„Imam super novinara za vas.“

„Neka dođe na razgovor sutra“, bio je naš odgovor. Nismo imali vremena za čekanje.

Mira je, posle mnogo godina, prepričavala da je njen utisak bio da je ja na tim prvim sastancima proučavam a da je Miša nekako bio otvoreniji za saradnju. Tada je u Informativnoj redakciji TV B92 radio njen prijatelj Đorđe Nasković. Pitala ga je o nama, on je rekao samo da me ne poznaje dobro i ispričao joj kako sam tadašnjeg generala policije Miroslava Miloševića zvala za izjavu i pred punom redakcijom posle deset minuta ubeđivanja rekla mu:

„Pa kažite mi slobodno, neću vam ništa.“

Svi u redakciji su se smejali tome. Ali takva sam. Neposredna i sa svima razgovaram „ravnopravno“.

Kada je davno jedan dobar frajer bio zainteresovan za mene, a on je nekako uvek bio nedostižan za većinu žena, napisao mi je u mejlu: „Sviđa mi se što si nekako ravnopravna sa mnom.“

To je bilo to. Nisam bila ravnopravna s njim - on je bio milioner, uspešan, ludele su za njim žene. Ali valjda nisam bila fascinirana, pa sam samim tim ostavljala utisak osobe koju ne može tek tako da obori s nogu i koja s njim razgovara „ravnopravno“.

Takva sam i privatno i poslovno. Ne može neko da me ubedi da je nešto crno ako je belo samo zato što je na nekoj važnoj funkciji, ili šta već. Ne može da me ubedi da nemam pravo glasa, ako vidim da laže i mulja.

Što bi rekao Jugoslav Ćosić: „Ti si vrlo komplikovana i zahtevna.“

Tako me je i Mira videla u mom pravom izdanju, odmah pošto joj je i zvanično počeo prvi radni dan u „Insajderu“.

Ponedeljak je, tri sata posle podne. Tog dana u 21 sat treba da se emituje emisija „Pravosudna mafija“ o sudijama koje kriminalci plaćaju i o tome kako se donose presude u Srbiji. Svi smo u montaži, gledamo poslednji put emisiju pred emitovanje kako bismo još jednom proverili da se slučajno nije omakla neka tehnička greška. Jaša je radio grafiku za tu emisiju. Pošto je grafika kojom treba da „pokrijemo“ jedan deo emisije stigla kasno, tada je prvi put vidim. Poludela sam istog trenutka.

„Šta je ovo?! Ne može ovako! Mišo, da li sam te lepo pitala kako je urađeno? Rekao si da je dobro.“

Miša pokušava da mi objasni da je u pitanju mala greška da bi se sve zbog toga radilo ponovo.

„Ma kako možete da stavite sliku gole žene iz 'Blica' kada se govori o tabloidima koji rade u interesu advokata mafije i kriminalaca? Pa vidi se na kilometar da je to list 'Blic' a ne neka žuta štampa iako nigde ne piše 'Blic'... Ovo mora ponovo.“

„Brankice, ne možemo da stignemo ponovo. Nema vremena da se sve završi. To sam radio kod kuće, sve mi je tamo“, pokušava sad Jaša da me ubedi da zahtevam nešto što nije moguće.

Mira je sve vreme prisutna. Ne zna ko je ko, ali sedi s nama. „Ne zanima me. Neka te Miša odveze kući i sačeka da sve ispraviš. Krenite odmah kako biste stigli do večeras da završite.“

Otišli su. Vratili su se s novom grafikom za emisiju samo sat vremena pred emitovanje. Ali sada je bilo dobro. Onako kako je trebalo da bude i pre.

Mira je tada bila nekako zbunjena. Kasnije je prepričavala da je mislila: „Au, sa njom nema rasprave kad nešto zacrta.“

Uklopila se brzo u naš tim. Ona je došla iz lista „Danas“. A rad na TV-u i u dnevnim novinama potpuno je drugačiji. Nema dodirnih tačaka. Nisam nešto mnogo obraćala pažnju na nju tih prvih desetak dana, a onda sam se iznenadila kada sam shvatila da je ona sama shvatila kako se šta tehnički radi na TV-u. Šunjala se od jednog do drugog, pitala za sve što joj nije bilo jasno i vrlo brzo je sama naučila komplikovani proces rada koji je neophodan da bi se emitovao prilog ili emisija. Taj drugi deo, odnosno prvi, koji podrazumeva proces istraživačkog rada, prikupljanje informacija, dokumentacije, analizu svega, ukrštanje podataka, učila je od nas. Ubrzo mi je postala simpatična: „Bog ju je poslao kod nas“, rekla sam Miši koji je takođe bio zadovoljan njenim radom. Konačno, neko ko se uklopio u naš tim. Sve više vremena smo provodili zajedno. Odlučili smo da radimo serijal o iznošenju državnog novca na Kipar u vreme ratova i sankcija tokom '90-ih godina. Mira se tu pokazala kao pravi dobar novinar istraživač.

Tada smo prvi put, a u pitanju je 2006. godina, u jednoj od emisija iz tog serijala uradili i priču o tome kako se zapravo obogatio tada nedodirljivi biznismen Miroslav Mišković. Mnoga imena su bila pomenuta, mnogi tadašnji političari. U tom periodu krenula je kampanja sa poluinformacijama u pojedinim medijima protiv Mladana Dinkića, tada ministra finansija, kako je u dogovoru s biznismenima odustao od vraćanja novca u zemlju. Trebalo je u takvoj atmosferi ubediti Sandu i Verana da radimo baš tu temu. Mišković je neko ko u tom trenutku daje najviše novca za reklame na TV-u jer je i najveći vlasnik kompanija u Srbiji. Mladana Dinkića tada u redakciji zovu „gospodar svemira“, jer mu niko ništa ne može. Čak je zahvaljujući njemu B92, navodno pod povoljnim uslovima, zakupio zgradu na Novom Beogradu, koja je doduše renovirana, i državi se prilično novca plaća za to. Naravno da su svi oni koji su mrzeli B92 od toga napravili priču i mahali svaki put takvim glupostima. „Aha, Dinkić vam je dao zgradu pa ne smete ništa o njemu da objavite.“ Ništa od toga nije bilo tačno. Niti nam je dao zgradu, niti je tačno da nismo smeli da objavimo. Objavili smo sve do čega smo došli, i to u emisiji „Insajder“. Posle su nas ostavili na miru s tim budalaštinama oko Dinkića i zgrade. Onda su se vratili opet na „Soroševi plaćenici“, i tako u krug.

U trenutku kada treba urednike da ubedimo da je to serijal koji moramo da radimo zbog interesa javnosti, situacija jeste prilično komplikovana.

Mišljenje urednika je bilo da taj serijal možemo da radimo ali samo ako pristanu da pričaju Borka Vučić, bankarka iz vremena Slobodana Miloševića, Mladan Dinkić i Papadopoulos, koji je tada predsednik Kipra, a u vreme kada se novac iz Srbije sklanjao na tajne račune na Kipru, Papadopoulos je bio na čelu advokatske kancelarije koja je sve to radila. Država Srbija je uz njegovu pomoć osnovala offshore kompanije na Kipru i prebacivala novac sa računa na račun. I Kipar je tako kršio propise EU jer je Srbija bila pod sankcijama i to nije smelo da se radi.

Svi oni su, posle raznih suludih situacija, pristali. S Borkom Vučić videli smo se više od deset puta u pokušaju da je ubedimo da priča za „Insajder“. U početku nije htela ni da čuje za tako nešto. Tada je već bila u dubokoj starosti, ali je i u tim godinama bila puna energije i radila mnogo poslova. Niko nije mogao da ospori to da je ona odličan bankar i veoma sposobna, a to što je radila za

Miloševića i učestvovala u državnim malverzacijama oko iznošenja novca na Kipar bila je priča koju smo morali od nje da izvučemo. Bilo je neophodno da mnoga saznanja do kojih smo došli potvrdi pred kamerama. Ubeđivanje je trajalo i trajalo, sve dok ona nije pomenula selo Komirić kod Valjeva, odakle je rodom.

„Pa moj tata je iz Komirića“, uzvratila sam na to.

„Stvarno!?“

„Jeste, odlazila sam tamo kao mala, odavno se on preselio u Beograd, ima već 40 godina kako živi ovde.“

„Eee, pa to što je iz Komirića znači da ste vi dobri ljudi, i zato ću pristati na intervju.“

Miša i ja smo kasnije komentarisali kako mi ranije nije palo na pamet da joj to kažem, ali ko je uopšte mogao da pretpostavi da će to biti razlog da pristane na intervju. Moj tata je stvarno iz Komirića. Mlad je došao u Beograd, zaposlio se, oženio, kupio kuću i retko kada je odlazio tamo. U široj porodici je bilo dosta dece:

Ana, Maja, Vlada, Zoran, Goran, drugi Goran, ja.. pa smo svako leto provodili mesec dana u selu, mesec dana na moru. Dok sam kao mala tamo u garaži kuće pripremala predstave kojima su morali da prisustvuju svi članovi šire i uže porodice, nisam, naravno, mogla da znam da će to selo jednog dana kada porastem biti razlog da na intervju pristane vrlo važna osoba i da će to biti neopisivo važno za moj posao.

Do Papadopulosa, koji je tada bio predsednik Kipra, nismo uspeli da dođemo, ali smo zato snimili intervju s njegovim saradnikom iz kancelarije Papadopulos koji je zajedno s njim radio na otvaranju offshore kompanija države Srbije na Kipru. On je bio čista ekskluziva. Na Kipar smo otišli snimatelj Cale, Miša i ja, ali s njim nismo imali dogovoren intervju. Miša ga je jurio deset dana, ali nije vredelo. Probali smo i preko Borke Vučić, koja je s njim bila u dobrim odnosima. Ništa nije pomoglo. Zakazali smo razgovor s ostalim sagovornicima i uputili se tamo u nadi da ćemo ga ubediti na licu mesta.

U međuvremenu smo došli do 50.000 bankarskih transakcija iz tog perioda. Mira je ostala u Beogradu da pokuša sve to da raspetlja. S jednog računa odlazi novac na drugi, sa drugog na treći, onda na peti, pa se vraća... Komplikovano je toliko da ne može da se raspetlja. Imena raznih tada uspešnih biznismena nalaze se tu. Ne smemo nikome da se obratimo za pomoć jer nikome ne verujemo. Nezavisnih analitičara jednostavno nema. Svi rade za nekoga. Neko će nas „prodati“. Mira je rekla da će to da pokuša da raspetlja. Sve to je zamršena priča. Taman kada pomislimo: evo ga, to je to, novac je prebačen tamo..., ispostavi se da nije baš tako. Pisali smo i Haškom sudu i Tužilaštvu da skinu oznaku tajnosti s dokumentacije koju oni imaju kako bismo bar ukrstili sve to sa našom dokumentacijom. Pisali smo i tada glavnoj tužiteljki Karli del Ponte, znali smo da imaju tu dokumentaciju jer, kako smo saznali, za potrebe Tužilaštva međunarodni istražitelj Morten Torkildsen istraživao je upravo to. Puteve novca koji bi dokazali da je Srbija finansirala ratove na prostoru bivše Jugoslavije. Njih osim toga ništa drugo nije zanimalo, ali je Torkildsen sve otkrio i to je ostalo u nekoj njihovoj arhivi. Odbili su da skinu oznaku tajnosti, ali nama je bilo važno to što smo pokušali. U međuvremenu, Mira je uspela da uspostavi kontakt sa Torkildsenom i ubedila ga da pristane na intervju. Otputovala je u Norvešku da ga snimi. Bila je to još jedna ekskluziva.

Pambos Loanides iz kancelarije Papadopulos pristao je sasvim slučajno da se vidi sa nama. Kada smo ga zvali sa Kipra i rekli da smo tu i da hoćemo da se vidimo s njim na sastanku, rekao je: dođite sutra u 10. Niko nije bio srećniji od nas. Uspeli smo. Pošto smo se upoznali i seli za sto preko puta njega, počeo je:

„Kakvu firmu želite da otvorite?“

Cale, Miša i ja smo se pogledali s istim pitanjem koje kao da lebdi u vazduhu: da li smo svi ljudi pa nismo razumeli šta nas pita ili on uopšte nije shvatio da smo mi oni koji ga proganjaju već danima za intervju?

„Ali mi nismo došli da otvorimo firmu“, rekao je Miša.

„Mi smo novinari sa TV B92 iz Beograda, zovemo vas danima za sastanak“, dobacila sam ja.

Tajac. Gledao nas je unezvereno. Nije mogao da veruje da nas je pomešao sa svojim potencijalnim klijentima. Neprijatna situacija. On u tom trenutku izgleda kao neko ko razmišlja o tome da nas izbací iz kancelarije odmah. Bilo je jasno da je bežao od nas.

Počeo je da objašnjava da on nema nameru da daje bilo kakav intervju. Jednostavno neće.

Nismo odustajali. Ubedila sam ga, posle dva sata priče više ne znam o čemu, da se vidimo sutra na kafi i da mu detaljno objasnimo šta nas sve zanima, kad smo već tu, pa neka on još jednom razmisli. Pristao je.

Sledećeg dana kada smo se videli, rekao je: „Pustite me da razmislim, javiću vam ujutru.“

Dobro je, mislili smo, počeo je da se premišlja, nije više isključiv. Pristao je. Snimili smo ga.

Posle više meseci proganjanja pristao je i Mladan Dinkić.

Imali smo sve najvažnije sagovornike i sada smo bili sigurni da će serijal biti emitovan koliko god da je tema prst u oko mnogima. Od tada, međutim, Mladan Dinkić više ne govori za „Insajder“. Besan je na nas zbog tog serijala.

Uspeli smo da utvrdimo da su svi sadašnji biznismeni zapravo imali koristi od novca koji je tokom sankcija iznet iz zemlje i da im je to oprošteno posle promena 2000. godine, pa su tako novac koji su držali na računima u bankama na Kipru vratili u zemlju kroz privatizaciju a da ih niko nije pitao za poreklo novca. Tako su i napravili poslovne imperije.

Serijal smo nazvali „Državna pljačka države“ jer smo uspeli da otkrijemo i dokažemo kako je država godinama pljačkala svoje građane i kako predstavnici nove demokratske vlasti posle 5. oktobra nisu uradili ništa da taj opljačkani novac vrate već su uradili sve da biznismeni koji su u toj pljački učestvovali svoj prljav novac legalizuju.

Za vreme hiperinflacije, sankcija i ratova '90-ih predstavnici vlasti Slobodana Miloševića, biznismeni bliski njemu i privilegovani izneli su iz zemlje nekoliko milijardi dolara. Ta suma, koja nikada nije zvanično utvrđena, kreće se od pet do 11 milijardi dolara. Jedan deo iskorišćen je za funkcionisanje države u vreme sankcija, a drugi deo je kroz razne sumnjive transakcije završio na privatnim računima.

Šta bi taj novac značio za zemlju možda najbolje govori podatak da SAD s vremena na vreme postavljaju određene uslove Srbiji kako bi dobila pomoć od 30 miliona dolara. Za to vreme Srbija negde na privatnim računima ima svojih nekoliko milijardi dolara.

U izbornom programu DOS-a pre 2000. jedno od glavnih obećanja bilo je da će oni, čim dođu na vlast, vratiti opljačkani novac koji je iznet na Kipar. To se nikada nije dogodilo. Oni koji su se u vreme Miloševića obogatili švercom koristeći razne državne privilegije postali su još bogatiji u vreme DOS-a i Zorana Đinđića, a u vreme vlade Vojislava Koštunice pokupovali su gotovo sva preduzeća u Srbiji i danas su vlasnici ove zemlje.

Predstavnici nove vlasti imali su mehanizme da utvrde kuda je nestao novac, ko je opljačkao državu i građane i da novac vrate u zemlju. Prema saznanjima do kojih smo došli, taj novac još može da se vrati, kao i da se protiv onih koji su se nelegalno, na štetu građana obogatili pokrene istraga i oduzme im se imovina. Morten Torkildsen, finansijski istražilac Haškog tribunala, u ekskluzivnom intervjuu za „Insajder“ prvi put je javno progovorio o mehanizmu iznošenja novca iz Srbije. Tada je rekao da je sramota što srpske vlasti nisu istrajale i uspele da utvrde šta se u stvari desilo sa svim

novcem koji je prebačen na Kipar i druga mesta. „To je jedna stvar, takođe mislim da je sramota što nisu, a koliko ja znam nisu, uradili mnogo da utvrde ko je iz tih transakcija izvukao ličnu korist. I kao treće, to bi trebalo da interesuje srpsku javnost i one koji plaćaju porez da bi znali šta se desilo s njihovim novcem, jer postoje oni koji bi trebalo taj novac da vrate. Mislim na srpske vlasti koje bi to trebalo da učine u njihovo ime. Ja sam siguran da imate mnogo pametnije načine da iskoristite taj novac nego da ga koriste pojedinci koji su zaradili na tim transakcijama.“

Prema podacima do kojih smo mi uspeli da dođemo, na osnovu višemesečnog istraživanja, jedan deo novca poticao je iz nelegalnih tokova, od šverca nafte, droge, cigareta, oružja. Takav nelegalan novac je uz pomoć državnih institucija iznet iz zemlje, položen na račune stranih banaka i tako ušao u legalne tokove, a kasnije se, po svemu sudeći, kroz privatizaciju vratio u Srbiju. Isti ljudi postali su još bogatiji. Drugi deo novca koji je iznet iz zemlje bio je prikupljen pljačkom građana. U svemu tome veliku ulogu imala je Savezna uprava carina na čijem je čelu u vreme Miloševića bio Mihalj Kertes.

I njega smo jurili mesecima. Jedva sam nabavila njegov kućni broj telefona, ostavila milion poruka. Još kada smo pre tog serijala radili serijal o državnom švercu cigareta u koji je bio umešan i Kertes, objavili smo sve što smo imali o njemu, svaku informaciju koju smo proverili i utvrdili da je tačna. Nije se javljao. Jednog dana, dok smo Miša, Mira i ja bili u kolima, išli smo negde, zvonmi telefon, piše - Kertes. Euforično se javljam.

„Halo!?“

„Dobar dan, Brankice, dugo me tražite?“

Oduševljeno kažem: „E, super što ste se javili. Ovaj put sam vas zvala zato što radimo serijal o iznošenju novca na Kipar, vi sve znate o tome, učestvovali ste u tom 'državnom poslu'. Bilo bi dobro da se vidimo na kafi. Treba nam vaša pomoć, da u nečemu ne pogrešimo.“

Saslušao me je a onda je rekao čuvenu rečenicu: „Sve što ste do sada objavili je potpuno tačno, ako posle svega ovoga preživim ja i ako preživite vi - ispričaću vam sve.“

Bila sam prilično iznenađena, ubeđivala sam ga još malo, ali nije vredelo.

Dogovor je bio da se čujemo ponovo „jednog dana“. Završili smo serijal o pljački države. Emitovana je prva emisija iz serijala o već dva dana kasnije uhapšen je Mihalj Kertes zbog informacija koje smo objavili. To mi je bilo strašno. Sećam se da sam tog dana zvala tadašnjeg portparola tužilaštva Tomu Zorića i pitala ga: „Je l' vi to hapsite selektivno? Kakva je to fora da posle 'Insajdera' uhapsite Kertesa, a već sedam godina imate sve dokaze i o njegovoj umešanosti i o umešanosti mnogih sadašnjih biznismena i političara? Što ste čekali da mi to objavimo?“

Počeo je da viče: „Tužilaštvo ovo radi vrlo dugo, vi ste to saznali i zato ste izašli u javnost s tom temom da biste bili prvi.“ Nisam mogla da verujem u to što čujem, rekla sam mu: Kakvo je to tužilaštvo koje se takmiči sa jednom emisijom? A ako ste već dugo radili taj slučaj, a to je bar pet godina, gde su vam svi ostali, kako je moguće da imate samo Kertesa? Pitao me je: „U čemu je problem, Brankice, je l' ti to braniš Kertesa?“ E tad sam ja počela da urlam! „Ne branim nikoga, mi smo objavili o svima sve! Ali mrzim nepravdu, a ovo je nepravda. Uhapsite jednog čoveka koji treba da odgovara za sve, a ostale preskočite, samo zato što radite po nalogu i zato što niste nezavisna institucija. Kakvo ste vi tužilaštvo kada ne smete da radite ono za šta vas svi mi plaćamo?“ Spustio mi je slušalicu. U sledećoj emisiji objavili smo upravo ovo što sam mu i rekla preko telefona. Ostalo je na tome da su u postupku preskočeni i Miroslav Mišković, Milan Beko, Predrag Ranković Peconi i mnogi drugi. Tako je bilo i za sve ostalo u zemlji Srbiji.

Tada smo objavili i o poslovanju Miroslava Miškovića, odnosno kako je počeo da u vreme sankcija i inflacije pravi svoju imperiju. Povlašćeni uvoznik u vreme Kertesa bila je i kompanija

„Delta“. Miroslav Mišković odbio je tada da za „Insajder“, između ostalog, odgovori na pitanje kako se desilo to da u vreme inflacije plaća carinu za robu odloženo, u roku od 45 dana, umesto u zakonskom roku od osam dana.

U to vreme većina građana jedva je imala dovoljno novca da se prehrani. Čekalo se na platu ili penziju koja bi se trošila za par sekundi. U tom periodu su za nabavku običnog utikača za struju bile potrebne dve prosečne plate, dok je za kupovinu kolica za bebe trebalo izdvojiti 97 prosečnih plata. Jedna prosečna plata bila je dovoljna za šest hemijskih olovaka. Tada je najviša penzija, koju je primalo samo 300 penzionera, omogućavala kupovinu jednog sapuna. Prosečna penzija vredela je koliko kilogram šargarepe.

Istog dana kada je emitovana ta emisija, Miroslav Mišković zaustavio je emitovanje svih reklama na B92. Mi smo to saznali tek kada smo završili ceo serijal od šest emisija. Sanda i Veran su odlučili da nam to ne kažu da ne bi uticali na nas. Bila je to podrška urednika o kojoj verovatno mašta svaki novinar na ovom svetu.

Vlasnik „Delta holdinga“ je posle svega toga pozvao na sastanak Sandu Savić i Jugoslava Čosića.

Mišković je na tom sastanku, kako su mi prepričali, govorio sat vremena ali ne protiv B92 nego protiv mene lično. „Brankica objavljuje neistine...“, sve to mu nanosi štetu jer će njegova kompanija izaći na berzu. Jugoslav mi je rekao da je Miškovićeva ideja, po svemu sudeći, bila da nađe saveznike unutar B92, ali da svakako utiče i na Sandu. „Sve se završilo veoma hladno, ja nisam hteo da ulazim uopšte u razgovor sa njim. Samo se Sanda uključivala, ali je branila ono što radiš“, prepričao mi je Jugoslav.

Tada je Mišković mene označio kao krivca za udar na njegovu imperiju. Počeli su tekstovi po žutoj štampi o tome kako ja radim za CIA i kako sam išla na usavršavanje u Ameriku. Nisam bila baš svesna šta može da se desi kada te u tom trenutku najmoćniji čovek u državi, vladar iz senke, označi kao glavnog krivca. Meni je bilo jedino važno da je tačno sve ono što smo objavili i da za sve imamo dokaze.

„Milioner“: zakon prirode

Posle svih skandala, mukotrpnog rada, neprospavanih noći, nerviranja i stresa oko serijala „Državna pljačka države“, saznajemo na hodniku da je termin „Insajdera“ poklonjen Ivanu Zeljkoviću. Njegov kviz „Milioner“ definitivno počinje kada se završi naš serijal. Veran je pristao na Zeljkovićeve uslove. To je za nas bilo ravno porazu i izdaji. Odlučili smo da damo otkaz.

Nismo razgovarali s Veranom. On je čuo da smo poludeli pa je poslao Sašu Mirkovića Micija da posreduje.

Mici je Veranova desna ruka, pa tako često učestvuje u rešavanju problema. Došao je da razgovara s nama i da nam objasni da će se „Insajder“ i dalje emitovati, da nama ne treba da bude važno kada je termin jer i ovako idemo periodično a ne svake nedelje. Mici me je odlično poznavao i znao je da sam užasno „teška“ kada nešto odlučim, da me, ako dovoljno poludim, ne zanima šta će biti. Pokušao je na sve moguće načine da u Veranovo ime izgadi situaciju. Mi smo bili još više besni jer nije on odlučio da Zeljkoviću pokloni naš termin, nego je to odlučio Veran Matić. Zašto on nije došao da razgovara sa nama?

Verovatno je Mici preneo Veranu kakva je naša reakcija, pa je to bio razlog da istog dana Miši, Miri i meni Veran pošalje opširan mejl u kojem navodi da je njemu „Insajder“ važan i da je u pitanju nesporazum.

Odlučili smo da s njim razgovaramo tek kada završimo serijal koji smo inače hteli da prekinemo. Ipak smo se dogovorili da je važno zbog interesa javnosti da objavimo sve do čega smo došli, pa ćemo posle toga javno sopštiti da dajemo otkaz. U međuvremenu, Zeljković je likovao što će ići u terminu „Insajdera“, a mi smo razmišljali kako će Mišković, Dinkić i svi ostali biti srećni jer će protumačiti da smo, posle serijala „Državna pljačka države“, skrajnuti s programa.

Veran je, kada je završen serijal, na sastanku rekao: „Urađiću sve što hoćete samo da ostanete.“

Tražili smo da nas pusti da sledeći serijal spremamo šest meseci jer nam treba više vremena, pošto ćemo uz ovakav tempo rada nas troje ubrzo umreti. To nisu obične teme. Teme koje radimo su zahtevne, treba nam mnogo više vremena. Nismo tražili ni bolje plate, niti bilo šta drugo, samo više vremena da sledeći serijal o fudbalskoj mafiji uradimo dobro i da krenemo s emitovanjem u januaru a ne u septembru. Pristao je, i to je zapravo bila prekretnica u radu „Insajdera“. Više vremena nama je mnogo značilo. Mogli smo da proširimo svaku temu. Mogli smo da imamo više vremena za istraživanje, za montažu emisije, za bolju grafiku, za snimanje rekonstrukcija i dramatizacija. Od tog serijala, „Insajder“ je bio ne samo sadržajno već i produkcijski bolji.

Ubrzo smo mi likovali kada smo videli da je „Insajder“ ponedeljkom imao veću gledanost nego što ima kviz „Milioner“. „Eto mu ponedeljak, hajde da šampamo ove rezultate gledanosti i da izlepimo svuda po B92“. „E pa ne možeš nekome namerno da otmeš termin i da ti se to vrati dobro“, komentarisali smo kao deca.

Shvatili smo da „Insajder“ ima svoju publiku i da će naši stalni gledaoci gledati „Insajder“ kad god da se emituje, pa i u šest ujutru.

„Milioner“ nije dugo opstao na programu B92, pa smo se mi vratili u naš stari termin. Zakon prirode.

Crnogorska mafija, fudbalska mafija, hapšenja utorkom...

Kada je uhapšen Luka Bojović, Miša, Mira i ja bili smo u „bazi“. Nisam spavala skoro celu noć, ali sam na doručak sišla sveža i odmorna. Bila sam vesela. Verovatno sam sebe ubedila da je život sa obezbeđenjem postao ružna prošlost.

Miša i Mira, uostalom kao i svi moji prijatelji, imali su neku posebnu vrstu poštovanja prema ljudima iz mog obezbeđenja jer su oni tu zbog mene. Tu su da se brinu o mojoj bezbednosti. I svi iz mog okruženja su poštovanje prema njima pokazivali bukvalno na svakom koraku. Kada, na primer, u istoj prostoriji sedimo mi za jednim stolom, oni za drugim, uvek ih neko od nas pita: „Hoćete li da sednete sa nama?“

Oni su to izbegavali, jer tako nešto nije dozvoljeno po njihovim pravilima.

I tog dana, posle doručka, nas troje smo sedeli u jednom ćošku gde je bila nekakva ugaona garnitura, pili kafu i tračarili. Oni su za stolom koji je najudaljeniji od našeg. Primetila sam da uvek vode računa o tome da ne budu baš blizu da ne bi izgledalo kao da slušaju šta mi pričamo.

Sve te priče, informacije, poluinformacije o tome da mi opasnost preti sa više strana dovele su dotle da sam često razmišljala o tome da se realno jesmo zamerili gotovo svim biznismenima, svim političkim partijama i brojnim kriminalcima, ali koliko god da sam analizirala o kome smo sve objavili dokaze prethodnih godina, nikako mi nije bilo jasno zašto hoće da me ubije baš Luka Bojović. Uostalom, zašto bi me bilo ko ubio?

Ipak, ja sam u svojoj glavi, posle hapšenja Luke Bojovića, bila neko ko više nema obezbeđenje.

„Ljubo, pa dođite ovamo, sada ste mi samo drugari a ne i obezbeđenje.“

Mira čita novine, ignoriše moju tvrdnju. Miša kaže: „Sada će Brankica da vam objasni da vi možete i da krenete kući, ona će se vratiti s nama.“

Svi su počeli da se smeju. A ja sam ozbiljno rekla: „Pa stvarno, možete da idete. Šta ćete ovde? Mi ćemo ostati još nekoliko dana. Zvaću Ročka da ga pitam!“

Sekula se opet uključuje, kao i svaki put, kada treba da objasni da to tako ne može. Mislim da je on u ime svih njih bio zadužen da me svaki put drsko spusti na zemlju.

„Kada slušam šta pričaš i kada vidim koliko sve olako shvataš, lakše mi je jer nisi u panici, ne plašiš se, pa ćeš tako sačuvati sebe od svih ovih stresova, ali, Brankice, po nekim mojim procenama, Luka Bojović je jedan od... Toliko si tema obuhvatila, ima mnogo ozbiljnih igrača koji tebi mogu da naškode. Ovo hapšenje jeste ogroman pomak, ali to nikako ne znači da je sada sve gotovo.“

„Ma, Sekula, ne zanima me da li potencijalno postoji još njih hiljadu koji bi da me ubiju, ja sam u službenim beleškama videla ime 'Luka Bojović' kao najvažnije, a on je sada uhapšen.“

Uopšte mi više nije bilo važno da li je bilo koja informacija koju sam u prethodnom periodu dobijala bila tačna ili ne. Bilo mi je važno da je „opasnost“ prošla čak i formalno.

Izgledalo je kao da se premišlja da li da mi nešto kaže ili ne. Namrštio se, onako kako se namršti svaki put kada proceni da je neko zbog nečega sumnjiv.

„Ti si pametnija od svih nas zajedno ali očigledno se za ove stvari praviš da ništa ne kapiraš. Kada smo išli na Kopaonik prošle godine, onaj auto koji nas je jurio nema veze s Lukom Bojovićem, to ima veze s Crnogorcima. Nama su šefovi rekli da smo odlično uradili naš deo posla ali da su ostale nadležne službe zakazale, jer je taj Srbin iz Švedske koji je profesionalni ubica, a koji se povezuje sa važnim čovekom iz crnogorskog podzemlja, ušao u zemlju i pobegao posle one jurnjave na autoputu.“

Ponovo mi se zavrtilo u glavi. Kakvo sad podzemlje Crne Gore? Pojedincima iz Crne Gore sam se bavila samo u serijalu „Fudbalska mafija“... Premotavam film u glavi... pokušavam da se setim šta smo sve imali u tom serijalu, ali prolazi mi kroz glavu da su možda u pitanju pripadnici organizovane kriminalne Makine grupe... Taj serijal smo radili kada je doneta oslobađajuća presuda za članove

Makine grupe koji su bili optuženi da su ubili policijskog generala Boška Buhu. U trenutku kada su oni uhapšeni 2001. godine, predstavnici tadašnje Đinđićeve vlade, MUP-a, i ostalih nadležnih institucija saopštavali su kao najvažniju vest da je razrešeno ubistvo policijskog generala, da je urađena velika stvar hapšenjem te opasne kriminalne bande. Kada je posle ubistva premijera Srbije promenjena vlast, prvostepeni sud donosi oslobađajuću presudu za tu grupu.

Presuda nije bila pravnosnažna ali su oni pušteni na slobodu. Ništa mi nije bilo jasno. Tražili smo sve iz sudskih spisa, dokaze tužilaštva, sve pročitali, analizirali i objavili bukvalno sve činjenice kojima se raspolagalo tokom tog sudskog postupka.

Prema prikupljenim dokazima kojima je raspolagalo tužilaštvo bilo je jasno da su oni ubili policijskog generala. Objavili smo dokaze u dve emisije i posle toga je Viši sud ukinuo oslobađajuću presudu pripadnicima Makine grupe i naložio ponovno suđenje. Od tada je, međutim, vođa klana Željko Maksimović Maka u bekstvu.

Postojale su informacije da se pripadnici Makine grupe kriju u Crnoj Gori. Da ih štiti Brano Mićunović, koji je u Crnoj Gori bio isto što i Arkan 90-ih u Srbiji. Do takvih saznanja došli smo kada smo radili serijal o fudbalskoj mafiji u kom smo sve te informacije o Mićunoviću objavili. Taj serijal je i u Crnoj Gori bio vrlo gledan.

Mladen Stojović, dugogodišnji novinar „Danasa“ i crnogorskih „Vijesti“, u intervjuu za „Insajder“ rekao je da je Brano Mićunović čovek koji u Crnoj Gori seje strah kad mu se pomene ime... Patološki strah.

Došli smo do zvaničnih dokaza koji tu tezu i potvrđuju. U jednoj od emisija u serijalu „Fudbalska mafija“ objavili smo da je u oktobru 2000. godine Brano Mićunović optužen da je iz pištolja, na stepenicama urgentnog bloka Kliničkog centra u Podgorici, na do tada nezabeležen način, pred više svedoka ubio već ranjenog Radovana Kovačevića, koga su unosili u bolnicu. Mićunović je uhapšen, a posle procesa koji je trajao nekoliko meseci, Viši sud u Podgorici oslobodio ga je krivice jer zločin nije dokazan. Svi očevici povukli su izjave. Čak su nestali i materijalni dokazi iz sudskog trezora, pa je tako Mićunović, u nedostatku dokaza, oslobođen optužbi.

Kada su u decembru 2007. godine dnevni listovi u Srbiji objavili informaciju da je Brano Mićunović na čelu srpske fudbalske mafije, on se oglasio u listu „Kurir“, kratko je rekao: „Neka im služi na čast što me stavljaju u taj kontekst. Sramota! Nemam nikakve veze sa fudbalskom mafijom.“ U dokumentu MUP-a Srbije, koji smo objavili u jednoj od emisija, između ostalog se o Branislavu Mićunoviću navodi:

Veze Branislava Brane Mićunovića su, između ostalih, Ratko Buturović, zvani Bata Kan-Kan, tada vlasnik FK Vojvodina, Delić Ivan, Željko Maksimović Maka. Sredinom '70-ih veća grupa lica sa područja Nikšića dolazi u Novi Sad, od kojih jedan deo upisuje studije. Krajem 80-ih Branislav Mićunović vraća se u Crnu Goru, gde uspostavlja kontakt sa ljudima iz biznisa i političkog života. On na taj način započinje sopstveni biznis, otvaranjem kockarnica u hotelima na crnogorskom primorju, što mu je omogućilo da stvori zavidan kapital, kojim planira preko svojih prijatelja ulaganje u sportske klubove, kupovinu hotela i otvaranje preduzeća na Kipru. Nezvanično, kako se navodi u dokumentu MUP-a Srbije, Brano Mićunović predstavlja vođu crnogorskog podzemlja i važi za čoveka koji aktivno utiče na kadrovska pitanja u određenim preduzećima i državnim institucijama. Takođe se veruje da Brano Mićunović stoji iza više likvidacija na području Crne Gore i Beograda, na taj način što je organizovao grupu ljudi koja po njegovom nalogu vrši krivična dela. Za Željka Maksimovića, zvanog Maka, policija navodi da je u izuzetnim odnosima sa Mićunovićem, koji ga je jedno vreme kriou Crnoj Gori. Maksimović je, kako se navodi u tom dokumentu, čovek za akcije i

likvidacije. Za njim je bila raspisana i međunarodna poternica, jer je '95. ubio policajca na dužnosti, ali je za to delo oslobođen optužbe.

Druga osoba iz Crne Gore kojom smo se detaljno bavili jeste Radojica Božović. On je bio visoki oficir „Crvenih beretki“, komandovao je „Tigrovima sa Drine“, koji su bili u Bajinoj Bašti za vreme rata i prelazili do Srebrenice i dalje gotovo svakodnevno. Bio je i sa Legijom u Bihaću. Radojica Božović, na čelo FK Zeta iz Golubovaca dolazi iste godine kada i Arkan na čelo FK Obilić - 1996. Pod njegovim vođstvom ostvareni su najveći uspesi u istoriji FK Zeta.

Novinar Mladen Stojović za „Insajder“ je govorio o poslovima Brane Mićunovića, Radojice Božovića, o detaljima neposredno pre i posle ubistva predsednika FSJ Branka Bulatovića. Posle emitovanja serijala počeo je da dobija ozbiljne pretnje koje su kulminirale time što je u maju 2008. godine napadnut u svom stanu u Baru. Crnogorska policija je povrede koje je zadobio tumačila kao lakše, iako mu je neuropsihijatar na prvom pregledu rekao: „Čoveče, pa ovo je pokušaj ubistva.“

Ceo taj slučaj ubrzo je zataškan i niko više nije govorio o tome, iako je svima bilo jasno da je Stojović napadnut u svom stanu posle emitovanja „Insajdera“ o fudbalskoj mafiji. To je verovatno bila osveta za sve ono što se usudio javno da kaže.

Tog dana kada mi Sekula govori o Srbinu iz Švedske koji je plaćeni ubica i koji je povezan sa ljudima iz podzemlja Crne Gore, kao domino efekat ruši se sve u mojoj glavi. Setila sam se i sudskog postupka koji je Ivan Božović, sin bivšeg okružnog tužioca Milovana Božovića, vodio protiv mene godinama. Tužio me je jer sam u nekoj od emisija „Insajdera“ kada sam se bavila pravosuđem objavila da se njegovo ime nalazi u krivičnoj evidenciji MUP-a Srbije ali da je to zataškano kako bi njegov otac u vreme DSS-a bio izabran za republičkog okružnog tužioca.

Taj sudski postupak obeležen je brojnim skandalima. Ivan Božović me je tužio i parnično i krivično. Sud je imao obavezu da po službenoj dužnosti zatraži od MUP-a odgovor na pitanje da li se ime Ivana Božovića nalazi u beloj knjizi MUP-a Srbije koja je proglašena za službenu tajnu. Takav podatak nikada ne bismo objavili da nismo bili sto posto sigurni i da to nismo proverili. Ja sam čak imala i uvid u dokumentaciju koja to potvrđuje ali pošto je u pitanju službena tajna nisam imala tu dokumentaciju kod sebe. Posle nekoliko godina, Sud je tražio od MUP-a da im dostavi te podatke za potrebe sudskog postupka i ispostavilo se da je prema odgovoru MUP-a Ivan Božović deo grupe Luke Bojovića.

Tada nisam na to obraćala pažnju, ali kasnije, kada sam pročitala brojne službene beleške, više mi uopšte nije bilo jasno ko je tu s kim sve uvezan i ko je deo kog klana.

Ivan Božović je u sudnici izgledao kao dobar student. Svađala sam se s njim i sudija je svaki put prekidao našu raspravu. Na kraju sam oslobođena optužbe i Sud je utvrdio da sam objavila proverene informacije.

Dok sam o svemu tome razmišljala tog jutra u bazi, zapravo dan posle hapšenja Luke Bojovića, kratko sam rekla da me možda Crnogorci jure zbog serijala „Fudbalska mafija“. Svi su odmah krenuli da prepričavaju detalje iz tih emisija. Ispostavilo se da su i „drugari“ pratili taj serijal i da su tada, iako me nisu poznavali, zaključili da nisam normalna u šta se upuštam.

Posle nekog vremena Karan je rekao:

„Znaš li ti da su postojala operativna saznanja da je već isplaćeno 700.000 evra za tvoju likvidaciju?“

Pogledala sam u Mišu i Miru kao da tražim pomoć od njih. Oni su bili skamenjeni. Kasnije sam shvatila da su i oni premotavali film u svojoj glavi. Kad sam ih pogledala razrogačenim očima, učinilo mi se da su bili uplašeni. Možda sam zapravo ja svoj strah projektovala kroz njih.

Pitala sam: „Ko je platio?“

„Otkud mi to znamo. Mnogo ljudi se pominje u tvom predmetu. Mi znamo samo ono što nam kažu, ne vodimo mi operativnu obradu. Ne treba ni ovo da ti pričamo, ali možda je i bolje da sve znaš“, rekao je Karan.

Opet sam počela da razmišljam kakve veze ima moj rad sa Crnom Gorom. Šta tamo nekoga briga za „Insajder“, osim što postoji dosta onih koji su pod zaštitom crnogorske mafije a kojima smo se bavili u emisijama. Pa išla sam u Crnu Goru posle tog serijala i niko me nije ubio.

Džesi i Deki imaju kuću u Crnoj Gori. Zvali su me tog leta da dođem. Na kraju sam rekla da ću doći na pet dana, maskirala sam se, stavila kačket i naočare za sunce, vezala rep... Njih dvoje me čekaju na aerodromu u Tivtu. Izlazim i vidim Džesi koja umire od smeha:

„Ti stvarno misliš da niko tako neće da te prepozna?“

Prasnuli smo u smeh svi zajedno.

Serijal „Fudbalska mafija“ bio je jedan od najgledanijih serijala „Insajdera“.

Opet sam ja predložila tu temu zato što su svi godinama pričali o nekoj fudbalskoj mafiji a niko javno nije iznosio dokaze. Ima li tu materijala za serijal?

Miša je odmah rekao: „Ima - ja sam za“, Mira, koja inače prati utakmice, rekla je: „Jedva čekam, to je super tema!!!“

Svako od nas napravio je okvir onoga što moramo da istražimo. Videli smo se na sastanku, razmenili ideje i rekli: OK, to je to! Biće teško, nema dokumenata, nema sagovornika, nema insajdera (čoveka iznutra) ali hajde da probamo da uradimo nešto što niko nije pokušao. Imamo dovoljno vremena - zaključila sam kratko. Oni su se složili i tako je nastala ideja o serijalu „Fudbalska mafija“.

Miša je u jednom trenutku rekao: „Brankice, kako ćemo ovo da radimo kada tebe fudbal ne zanima?“ Dok vadim neke brojeve telefona iz redakcijskog imenika, kažem: „Čvoroviću (tako ga zovem kad sam besna), naravno da me ne zanima, ali ne radimo mi priču o fudbalu i golovima nego o mafiji. To je organizovani kriminal, nemoj ni da me teraš da gledam utakmice - to me ne zanima, nisam navijač i u tome jeste naša prednost.“ Mira dobacuje: „Ali nije utakmica samo u golovima.“

„Hoćete li da ovo radimo ili ćete da me smarate pravilima igre?“ Kako sam to izgovorila, zastala sam i rekla „pravila igre“. Odličan naslov za serijal! Njih dvoje su umrli od smeha i rekli: „Ok, radimo - 'razbićemo' ovim serijalom.“

Ubrzo smo počeli da se viđamo s raznim ljudima za koje smo smatrali da mogu da nam pomognu. Svi su reagovali na isti način: nemojte to da radite. Opasno je.

Međutim, tako nam je tema postala samo zanimljivija - nije nam padalo na pamet da odustanemo.

Polako su stvari počele da se otvaraju. Ali tada već počinje pakao. Mnogi su pokušavali da nas odvuču u pogrešnom pravcu. Kada to nisu uspeli, počele su pretnje. Prvi put se desilo da smo sa više različitih strana dobili gotovo identična upozorenja. Prenosili su nam ih uglavnom „dobronamerni ljudi“. Odustanite od te teme, leteće vam glave! Nastavili smo da radimo.

Jednog dana, negde u oktobru 2007. godine, zove me naš dugogodišnji izvor koji ima dobre kontakte s policijom ali zna šta se dešava i s one druge strane. Kaže: „Moramo hitno da se vidimo. Dođite zajedno.“ Odlazimo Miša, Mira i ja. Počinje: „Svi su čuli šta radite, velika je panika, ti ljudi kojima se bavite spremni su na sve, veliki je novac u obrtu, ja moram zbog svoje savesti da vas upozorim i da vas zamolim da prekinete rad na ovoj temi. To vam je moj savet, neću da vas nosim na duši.“ Gledamo mi njega, gleda on nas. Posle nekoliko sekundi tišine pita: „I šta ste odlučili?“ Odgovaramo: „Pa nema šanse da prekinemo, tek sada ćemo da radimo.“ On u šoku kaže: „Ma vi niste

normalni, ali to je sve na vašu odgovornost

I tako su, posle nekoliko meseci istraživanja, počela snimanja.

Kada su ti moćnici shvatili da mi nećemo odustati, počeli su da prete potencijalnim sagovornicima „Insajdera“, ljudima koji su već pristali da govore pred kamerama.

Posle nekoliko meseci rada imali smo gomilu informacija, dokaza, podataka, trebalo je sada sve to logično povezati, sklopiti kockice i napraviti emisiju koja će biti jasna svakom prosečnom gledaocu. Previše je imena, previše umešanih, previše podataka.

Kada se bavite istraživačkim novinarstvom, u jednom trenutku shvatite da više niko nije pouzdan izvor, da nema više onih kojima možete da verujete, i da sada sami morate da uvežete neke stvari i da procenite šta je ono što treba da bude emitovano, a šta je ono što zbog nedostatka dokaza ostaje informacija samo za nas.

Trebao nam je neko ko sve zna ali ko nije upetljan ni na jedan način. Saša Mirković Mici, bio je u tom smislu naš glavni saradnik i na ovom serijalu. Živa enciklopedija. Uz njegovu veliku pomoć uspeli smo da povežemo sve informacije i da, koliko je god to moguće, razotkrijemo sistem funkcionisanja fudbalske mafije.

Malo je, međutim, pisanih dokaza, a kredibilitet emisije je najvažniji. Nismo smeli da rizikujemo da nas bilo ko demantuje ili tuži jer bi tako ceo serijal bio doveden u pitanje.

Kada advokat „Insajdera“ Slobodan Kremenjak dobije transkript emisije, pre nego što uđemo u montažu, obavezno ima bar nekoliko pitanja. „Brankice, ovo je super, ali kako dokazujete to?“ Onda ja izdeklamujem šta sve imamo od dokumenata koje, iz nekog razloga, ne smemo da koristimo javno u emisiji, koje svedoke imamo eventualno za sud. (Uvek moramo da imamo potvrdu sa tri strane i ljude koji će biti spremni da svedoče na sudu.) Za svaku temu koju radimo, naš advokat uđe potpuno u suštinu onoga čime se bavimo, sam traži neke podatke i proverava, upoređuje. Taj čovek neverovatno detaljno analizira svaku rečenicu koju objavljujemo. Kada na mejl pošalje spisak zamerki koje se uglavnom odnose na to kako i na koji način da se ogradimo, preostaje nam samo da uradimo onako kako je predložio jer znamo da smo tako potpuno zaštićeni od tužbi. Samo u jednom slučaju rekla sam mu: „Slobodane, ovo je sto posto tačno, nemamo nikakav dokument ali imamo potvrde, mi to moramo da objavimo.“ Rekao je: „Ok, ne brinite, neće biti tužbe zbog toga.“

Rejting gledanosti „Insajdera“ stigao je dan posle emitovanja prve emisije iz serijala o fudbalskoj mafiji.

Bila je to najgledanija emisija tog dana. Analiza je pokazala da su je gledali i muškarci i žene. To nam je i bio cilj - da serijal zainteresuje i one koji ne prate fudbal. Poslednji minut emisije je bio najgledaniji, a to znači da su gledaoci sa drugih kanala samo dolazili na B92.

Svaka sledeća emisija bila je gledanija od prethodne. Sve dnevne novine prenosile su delove iz emisija. Od ozbiljnih novina do tabloida. Glavna tema u Srbiji postala je fudbalska mafija. Uspeh je bio i u tome što su transkripte emisija prenosili i dnevni listovi i nedeljnici iz regiona. U hrvatskoj se o „Insajderu“ pričalo kao da je emisija koja je u njihovoj produkciji, u Crnoj Gori su sve novine pisale o „Insajderu“, isto je bilo u Bosni, Makedoniji. Švedski, italijanski i mnogu drugi mediji iz Evrope i sveta preneli su ono što smo objavili. „Insajder“ je postao emisija za koju se zna i van Srbije.

U utorak, dan posle emitovanja druge emisije, uhapšen je predsednik FK Vojvodina Ratko Buturović - Bata Kan-Kan. Naravno, svi su to povezali sa emisijom „Insajder“ iako smo ga mi pomenuli samo u jednoj rečenici. Ideja je bila da uradimo posebnu emisiju o FK Vojvodina u kojoj će najveći deo biti posvećen Buturoviću. Bila sam ubeđena da to hapšenje nema veze sa emisijom. Komentari su, međutim, bili potpuno drugačiji. Nastao je delirijum na sajtozima. Brankicu za

predsednika, za tužioca, za ministra policije, za predsednika FSS, svaka čast „Insajderu“...

Sve to mi je bilo sumanuto. Zvala sam ljude redom i govorila da to nema veze sa emisijom, nije logično.

Mislila sam da je to slučajnost.

Međutim, dan posle emitovanja treće emisije, opet u utorak, uhapšeni su fudbalski funkcioneri Crvene zvezde. Kada me je ujutru probudio telefon i kada su mi javili da je u toku hapšenje Džajića, Cvetkovića i Marinkovića, prvo sam pomislila da je to neka šala. Kada sam shvatila da nije, dobila sam nervni slom. O čemu se radi? Policija hapsi utorkom? I to ljude koje nismo ni pomenuli? U emisiji posle koje su uhapšeni samo smo najavili da će u sledećoj biti sve o Zvezdi i Partizanu.

Otišla sam besno u redakciju i tražila sastanak sa Sandom i Veranom. Mislila sam da treba da prekinemo emitovanje serijala. Ovo je sve postalo šizofreno. Policija ovo namerno radi, hapsi utorkom kako bi ispalo da sam ja policijski novinar, a „Insajder“ policijska emisija, ili na ovaj način okreće sve ludake ovog sveta protiv mene. Da nije mene, ne bi ni bilo hapšenja i svi bi bili bezbrižni, tako je to izgledalo. A mi od policije nismo nikada dobili nijednu informaciju i, što je još gore, tvrdili su da oni ne znaju ništa o funkcionisanju fudbalske mafije. Ni Veranu ni Sandi se nije svidelo u šta se sve pretvorilo. Mislili su da je moja bezbednost sada ugrožena.

Onda smo razmislili i nekako zaključili da sada nema nazad. Neka oni rade svoj posao, mi ćemo naš onako kako smo zamislili. To je možda bila prva situacija u kojoj se nimalo nisam osećala prijatno. Nastavili smo da radimo. Bio je to užasan pritisak. Počela sam da dobijam poruke: pazi se, sada se stvarno pazi; zvali su me svi meni bliski ljudi zabrinuto da pitaju da li sam dobro, bio je to prvi put da ih čujem tako uznemirene i sve mi je to stvaralo dodatni pritisak. Morala sam pred njima da glumim da je sve u najboljem redu iako sam znala da nije tako.

Rekla sam sebi: Šta je - tu je, serijal mora da se završi.

Objavljivali smo sve u vezi s ljudima o kojima javno nije smela da se kaže ni reč.

Posle jedne od emisija, zove me Sanda Savić, tadašnja urednica: „Znaš da ja nikada ne paničim, ali mislim da sada treba malo da povedemo računa.“ Sanda je hladnokrvna i pribrana šta god da se dešava. Zove me istog dana ponovo: Gde si? Kažem - Kod kuće. - Ona pita - Gde stanuješ da svratim na kafu? Ja panično kažem - Što dolaziš?! - Ma šta ti je, pa dolazim na kafu.

Nikada mi nije otkrila da li je stvarno došla samo na kafu ili da vidi koliko je bezbedna zgrada u kojoj stanujem.

Čini mi se da su svi oni krili od mene koliko su zabrinuti, kao što sam i ja pokušavala da sakrijem od njih pod kakvim pritiskom radim i koliko je to teško.

Da je ludilo uzelo maha možda najbolje oslikava sledeća situacija: U liftu smo Mira i ja. Idemo kod mene. Umesto na sprat koji smo izabrali, lift kreće u podzemnu garažu, zaustavlja se, dok se automatski otvaraju vrata, Mira staje ispred mene i kaže: sačekaj. Ja je gledam začuđeno, ništa mi nije jasno. Ona je inače sitnija od mene. Vrata se ponovo zatvaraju. Nikoga nije bilo, niti je bilo ko ušao u lift. Kažem: „Izvini, da li bi mi objasnila šta ti je?“ Ona, krajnje iskreno: „Pa mislila sam da te zaštitim ako neko krene na tebe.“ Smejale smo se satima posle toga.

Mirin brat je zove tada i kaže: „Hajde, obratite malo pažnju da li se pojavljuju isti ljudi i ista kola oko vas, gledajte registracije... Mislim da je sada opasno.“ I ja dobijam slične poruke.

Otišla sam u hipermarket, obično idem jednom nedeljno i nakupujem sve što mi treba. Ljudi su me gledali u čudu, verovatno su već tada svi mislili da imam obezbeđenje. Niko nije verovao da se ja šetam slobodno sama. Nikada nisam doživela nikakvu neprijatnost, osim jednom ispred B92. Sedeli smo u bašti kafane pored B92, prošao je neki čovek i počeo da viče: „Nemoj da sam te više video u ovom kraju, pička ti materina!“ Rekla sam: „Šta hoćeš, majmune jedan? U čemu je tvoj problem?“

Krenuo je da se vraća ali ga je vlasnik kafane, zalog se pričalo da je radikal, zaustavio i vratio. I sad tog čoveka sretnem ponekad u prodavnici, samo spusti glavu.

Ceo serijal uradili smo u nenormalnim okolnostima. Ali smo ga uradili onako kako smo zacrtali od samog početka. Rad na poslednjoj emisiji ipak je bio najluđi.

Četvrtak je. Kod kuće pišem tekst emisije ne bi li u petak ušla u montažu za poslednju emisiju. Ceo dan buljim u ekran. U jednom trenutku odlučim da odmorim mozak tako što ću da vrtim kanale na TV-u. Potpuno u svetu fudbalske mafije, uspela sam da zaboravim da je za taj dan zakazan veliki narodni miting „Kosovo je Srbija“. Nisam odmorila mozak, samo sam se iznervirala - sve me je podsetilo na vreme Miloševića i još gore od toga.

Očajna, odlučujem da se ipak prebacim na fudbalsku mafiju, zovem Mišu koji je na poslu da vidim šta su uradili s grafikom za šestu emisiju. On kaže: „Ovde je potpuna ludnica. Krenuli su huligani na B92. Policija obezbeđuje zgradu.“ Histerično tražim da odmah dođe po mene. „Ne mogu, što da dolaziš, ne mogu da izađem iz zgrade.“ „Ali, Mišice (tako ga zovem kada sam dobro raspoložena ili kada hoću na nešto da ga nagovorim), molim te, neću da budem kod kuće dok oni prete da nam zapale zgradu. Dolazi po mene.“ On kaže: „Ok, zovem te za deset minuta.“ Zovem Sandu, ona kaže: „Nemoj da dolaziš.“ Verana pitam: „Je l' frka?“ On kaže: „Jeste.“ „Ok, dolazim!“ On počinje da viče: „Nemoj da mi praviš problem sada, nemoj da dolaziš, sedi kod kuće, šta ćeš ovde, vidiš li da je kaos, hoćeš da te rastrgnu ludaci?“

Čujem da zvuči loše pa kažem ok, ali opet zovem Mišu koji mi obećava da za minut kreće po mene. Prošlo je deset minuta - nema ga. Zovem ponovo, on kaže: „Penjem se gore.“ Ja sva zbunjena pitam „Pa šta ćeš gore?“ On besno kaže: „Tu sam“, i prekine vezu. Za ta dva minuta koliko mu je trebalo da se parkira i popne, kroz moju glavu je prošlo svašta. Sigurno dolazi da mi saopšti najstrašniju vest. Upale su razjarene budale i pobile sve po zgradi, on se nekim čudom izvukao... Oteli su neke novinare, i drže ih kao taoce, možda Miru? Otvaram vrata, ne smem da ga pogledam. On, onakav kakav je, ulazi i ništa mi ne govori. Kažem: „Čoveče, šta je bilo, zašto si došao?“ „Pa jesi li me zvala da dođem po tebe?“ I tu prasnemo u smeh. Povratim se brzo: „Da, ali zašto si došao do stana, zašto me nisi sačekao ispred?“ „Ma što si dosadna, došao sam da namestim kameru. Hoću da snimam sve što se dešava.“ Izvadio je iz džepa malu kameru i, spreman za akciju, namešta nešto i gundā da požurim. Miša je inače kao producent tokom '90-ih radio za mnoge strane TV kuće, bio je na svim ratištima, i on odlično funkcioniše kada je frka. U takvim situacijama radi najbolje. Krenuli smo za pet minuta.

Dolazimo do B92, nekoliko kordona policije stoji oko zgrade. Ulazim unutra i dalje mu ne verujući da je sve ok, gledam po zgradi kao da će iza svakog ćoška da me sačeka neki užas, tako u hodniku nalećem na Verana koji kaže: „Šta je bilo, Brankice?“ Ja odgovaram kao iz topa: „Pa došla sam da vas branim.“ On vrti glavom, očigledno ne može da veruje da sam ipak došla iako mi je izričito zabranio.

Kada sam došla, saznala sam da je bilo na ivici da nam huligani upadnu u zgradu jer Veran i Sanda nisu mogli da dobiju nikoga iz MUP-a... Tada nije bilo policije koja čuva B92. Očigledno je to tada bila politička odluka. U tom trenutku premijer je bio Vojislav Koštunica iz DSS-a a predsednik Srbije Boris Tadić iz DS-a.

Na mitingu su bili pripadnici DSS-a, SPS-a i tadašnjeg SRS-a, na čelu sa Tomislavom Nikolićem. Tadić je naprasno ostao u poseti Rumuniji, a pre toga se dogovorio s Koštunicom i Nikolićem da se održi opštenarodni miting „Kosovo je Srbija“ kao odgovor na jednostrano proglašenje nezavisnosti Kosova. Svima je bilo jasno da je takva odluka tadašnjeg rukovodstva države rizična i da će u gradu izbiti kaos. Kada su posle mitinga, posle tuče sa policijom i razbijanja

grada, huligani krenuli na B92, niko iz nadležnih institucija nije reagovao. Veran je, pošto nije mogao nikoga da dobije, pozvao Dragana Šutanovca, tadašnjeg ministra odbrane. Šutanovac je odlučio da dođe sa svojim obezbeđenjem. Tada su ga čuvali pripadnici elitne vojne jedinice „Kobre“. Oni imaju pravo po zakonu da upotrebe i oružje ako osoba koju štite bude životno ugrožena. Takav razvoj događaja bio je poražavajući, još jednom se pokazalo da u Srbiji sistem ne postoji. Šutanovac je o takvoj svojoj odluci obavestio vrh MUP-a pa su tek posle svega toga poslali kordone policije koji su čuvali B92.

Naravno, tog dana nismo radili „Insajder“, izgubili smo još jedan dan. Kome je uopšte bilo do emisije o fudbalskoj mafiji? Ostali smo na televiziji do kasno i bilo je već potpuno jasno da ulazimo u cajtnot, emisija mora da se završi, ali kako kada je moj mozak potpuno na drugoj strani. Da li je moguće da je ovo Srbija 2008.? Pa nismo mi normalna zemlja u kojoj je ostalo još samo da se raskrinka fudbalska mafija, a sve ostalo je u najboljem redu. Sve mi je izgledalo besmisleno.

U montažu za poslednju emisiju ušli smo tek u subotu. U nedelju je izgledalo da emisije neće ni biti. Radili smo dan i noć ali smo je, bez obzira na brojne prepreke, završili dva sata pre emitovanja. Reakcije su ponovo bile odlične, gledanost takođe.

Ubistva i otmice u sportu posledica su uglavnom velikih finansijskih interesa. Milijarde evra - od transfera, sponzora, reklama, prodaje televizijskih prava i ostalih sporednih delatnosti - u poslednjih petnaest godina prolaze kroz razne fudbalske klubove, a državne institucije ni na jedan način ne kontrolišu gde završava toliki novac, kao ni to za koliko stotina hiljada ili miliona evra je oštećen državni budžet takvim nekontrolisanim biznisom. Niko čak ne može ni da proceni koliki je novac u obrtu i koliko pojedinci raznim malverzacijama zarađuju.

Svi veći fudbalski klubovi, kao po pravilu, u svojim upravnim odborima imaju najmoćnije ljude iz sveta politike, policije, biznisa, poreske policije, pravosuđa, pa su samim tim i zaštićeni od ozbiljnih istraga i kontrola. Fudbalska, odnosno sportska mafija, predstavlja spregu sporta sa kriminalom i politikom. U tom lancu najvažniji je novac koji se dobija od transfera nekog igrača. Prema svim zakonima, od novca od prodaje fudbalera, koji se meri milionima evra, trebalo bi da jedan deo ide u klub, a drugi državi, kroz plaćanje poreza. Međutim, u nedostatku bilo kakve kontrole, ali i pravljenja dvojnih ili trojnih ugovora, a uz sve to i zakonskim olakšicama, novac, po svemu sudeći, završava u džepovima pojedinaca.

U poslednjih petnaest godina, srpski klubovi prodali su stotine igrača, odnosno čak nekoliko fudbalskih timova, i to bez ikakve kontrole. UEFA i FIFA svojim propisima dozvoljavaju, klubovima da sami regulišu ugovore, pa tako Fudbalski savez ili Zajednica prvoligaša imaju opravdanje da jednostavno nemaju pravo da kontrolišu ugovore o transferima. I to je način da svako radi šta hoće i da zbog kršenja zakona ili neplaćanja poreza ne snosi nikakve zakonske posledice.

Cena jednog transfera kreće se od nekoliko stotina hiljada do više desetina miliona maraka, odnosno evra. Da bi se postigla bolja cena prilikom prodaje, važno je da igrač uđe u reprezentaciju. U tom slučaju postoje razni pritisci i svako pokušava da ubaci svog igrača, tako da selektori uglavnom i ne odlučuju o tome koji igrači će biti u reprezentaciji. Paralelno s tim, sve više je kriminalaca koji postaju menadžeri, koji u vlasništvu imaju po nekoliko svojih igrača i to iz naših najvećih klubova.

Profiti klubova se kriju. Velike zarade od prodaje igrača odlaze u džepove funkcionera i niza, u najmanju ruku, sumnjivih osoba koje, predstavljajući se kao menadžeri, kroz sport peru novac stečen prodajom droge ili drugim nelegalnim poslovima. Utakmice se nameštaju, a kroz kontrolu

kladionica, novac se vrti u krugu povlašćenih. Sportska takmičenja, savezi i organizacije često su paravan koji služi da se novac iz budžeta prelije u džepove privatnih lica. Sportska mafija jedna je od retkih čiji poslovi do danas nisu zvanično istraženi. Osim igrača, trenera, funkcionera i kriminalaca, u tom lancu nalaze se danas istaknuti biznismeni, ali i mnogo političara.

„Odustanite od teme 'fudbalska mafija', ubiće vas, dosta je onih koji imaju interesa da se ništa o tome ne objavljuje“ - takve i slične poruke obeležile su rad na ovom serijalu.

„Evo pucaj, ali nećeš nju da diraš!“

„Pa za razne serijale su nam poručivali da će nas neko ubiti pa nas niko nije ubio.“ Izgovaram to i tog dana u „bazi“ jer sam bila više nego sigurna da je sve preterano sa pričom o mojoj ugroženosti. Izlažem ljudima iz obezbeđenja svoju teoriju, argumente i dokaze da su me lagali da mi je bezbednost ugrožena.

Razgovor smo tajno snimali. Dobila sam kasnije dozvolu da sve autentično prenesem u knjizi:

„Pa da ti kažem, jednom sam na početku Ročka pitao: 'Šefe, koliko je realna situacija da se nešto desi Brankici?' Rečeno mi je: 'Brankica Stanković je najugroženije lice u Srbiji.' E, kada tako nešto kaže čovek koji sve zna i kome mi verujemo, onda to mora da se shvati ozbiljno. Najvažnije je kakav je naš utisak na terenu. Mi smo stalno s tobom i mi baš takav utisak imamo, jer smo se uverili više puta da si ti ozbiljno ugrožena.

Brankice, legitimisali smo 173 lica ukupno, od toga se 170 krivično vodi. Nije slučajnost da ljudi koji se pojavljuju oko tebe budu toliko sumnjivi. A tek nije slučajnost da se 70 posto tih lica ponovo pojavljuje u priči oko tebe. Tako da Luka Bojović jeste bitan, ali nije najbitniji.“

Ljuba se ubacuje: „Više puta smo mi između sebe pričali da je toliko ozbiljno da idemo na život ili smrt.“

„Ma ne preterujte. Jeste bilo par puta čudnih dešavanja, ali baš da je tako dramatično ne verujem“, bila sam izričita.

„Ti si, bre, luda! Pa da li ti znaš da se nekoliko puta u tvojoj blizini pojavljivao bivši pripadnik JSO-a, inače Hrvat. Četvrti put smo ga legitimisali ispred tvog ulaza kada je ušao u tvoju zgradu. Pitali smo ga: 'Imaš li još neki telefon?' Rekao je da nema. Karan je pretresao kola i našao mu još jedan, tzv. specijal. Sve smo to prosledili našim šefovima. Posle 15 dana zovu nas na sastanak. Tada su izbacili na sto sve podatke koje imaju. To je bila jedna velika šema sa imenima. Rekli su: ovo je ozbiljna priča, preko njega dolazimo do nekog čije ime ne mogu da ti kažem, ali nije Luka Bojović, u pitanju je vrlo moćna osoba.“ Objašnjavali su maltene svi u glas...

„Tada ti je pojačano obezbeđenje. Brankice, ima toliko stvari o kojima ti ništa ne znaš, ovo je samo deo“, rekao je Karan.

„Ali, zar nije logično da mi sve kažete. Zašto takve stvari krijete od mene?“

Ljuba objašnjava da to treba neko drugi da mi kaže a ne oni, a onda kao da se seća nekih dramatičnih situacija.

„Bila je doza opreza s naše strane, ali nije svejedno kada treći čovek u MUP-u sazove sastanak i iznese podatke o tvojoj ugroženosti, i to ozbiljne podatke.“

„Ljubo, je l' to bilo u onim situacijama kada se ti uozbiljiš?“, pokušavala sam sve da okrenem na šalu. Nikada nisam kod Ljube primećivala da je toliko zabrinuto oprezan kakav je bio poslednjih meseci.

Sekula prepričava da mu je Ljuba tada rekao: „Vozi me na posao da uzmem borbenu opremu.“

Ljuba objašnjava da su dobili slike osoba na koje treba da obrate pažnju, odnosno onih koji su potencijalna opasnost za mene.

„Ja sam sreo neka od tih lica. Jedno od njih je bilo u piceriji u koju ja idem svaki dan, jer je to picerija mog prijatelja. Onda sam sa porodicom, tog dana, otišao u 'Delta siti'. Sretnem opet tog istog tipa i susretu nam se pogledi.“

Miša pita: „Kad je to bilo?“

„Pre mesec dana... kada je Brankica bila kod Džesi. Da nismo dobili slike, ja ne bih ni znao da je taj u pitanju. Nikad ga ranije nisam viđao. Sve to smo prijavili. Kada me je video, čudno je reagovao. Gledao je svaki moj pokret. Video sam koji auto vozi, pa ga je preuzela 'opservacija', ne znam šta se desilo dalje. Samo su mi preneli da je strašno, strašno oprezan.“

Karan se obraća meni: „Ali mi to tebi ništa nismo pričali niti ima razloga da ti pričamo. Pa evo, kad si bila u restoranu 'Zaplet' bio je tamo pucač Luke Bojovića.“

„I?“, pitam ja tonom kao da sam nezainteresovana.

„Došao je posle nas. Njih trojica... Taj je pre šest godina imao pucnjavu, što znači - kad se ja uozbiljim, uozbilji se i ti“, kaže Ljuba.

Mira iz nekog razloga počinje da postavlja pitanja kao psiholog, pa tako odjednom pita Ljubu šta misli o svom poslu.

„Ako se opredeliš da radiš ovaj posao, onda to radiš zato što voliš svoj posao. Naš posao je, sticajem okolnosti, bio da štitimo nečiji život. Zbližili smo se sa Brankicom. Ja nju gledam kao prijatelja, sutra i kad ne budemo radili to, bilo šta da joj treba - tu sam. Ili, ne daj bože, da joj se nešto desi. Ne znam kako bih podneo. Druga stvar, i naši životi su ugroženi, mi treba da žrtvujemo sebe da bismo nju sačuvali. Da je ona neki namćor, ne bih žrtvovao svoj život.“

Sekula nastavlja da priča na istu temu:

„Svako od nas je u tom poslu iskusan. Kad ljudi rade dugo na čuvanju neke osobe, zbliže se. Za neke ljude ne postoji prepreka da pomogneš. Obezbeđenje je šminka. Ako krenu da pucaju, svi će da se sklone. Ali kad nekoga doživljavaš i kao prijatelja, sve drugačije gledaš. Kako bih reagovao da se nešto desi nekom mom bliskom? Profesionalizam je surova reč, ali iskustva govore da si profesionalac do one granice dok ne moraš da se pokažeš na delu. A kad dođe momenat da se pokažeš, onda ti se desi blokada, pa kažeš: A, pa meni se još živi.' Ali mi tebe gledamo kao nekog najbližeg. Nema nikakve barijere, ako dođe do nečega rizičnog, staću ispred. Isto to kažu i Karan i Ljuba i Biske, Đole... Pa da dođe do pucnjave, Biske bi prvi rekao: 'Evo pucaj, ali nećeš nju da diraš', objašnjava Sekula kako ko od njih razmišlja. „Nama je rečeno da si ti najugroženija osoba u državi, i svi to tako gledamo. Ako dođe do nečega, pa bolje da ja idem u zatvor 40 godina nego da tebe neko ubije. Ovo je istina“, pričao je kao navijen, ne zaustavljajući se.

Užasno mi je bilo da slušam sve to. Bilo mi je žao tih ljudi. Nervirala sam sebe često s tim da mi je nekoga žao. Ali oni su stvarno bili iskreni dok su sve to pričali. Znala sam da me doživljavaju kao svog prijatelja jer sam se ja, bez obzira na moje često histerisanje, isto tako postavila prema njima. Neizmerno sam ih poštovala koliko god da su me nervirali.

Mira je, kako se čuje na snimku, a tada nisam obraćala pažnju, u jednom trenutku počela priču o tome kako ja izgledam ljudima na prvi pogled.

„Brankica ljudima koji je ne poznaju deluje kao arogantna, nadmena. Kad je gledaš sa strane, ona ide, ona piči na onim štiklama, udara... Kad je gledaš a ne poznaješ, misliš da je nedodirljiva. Sekula, sećaš li se, ti si radio kod Maje Kovačević pre pet-šest godina, kada su ona i Miša došli na sastanak i kada je Brankica rekla: 'Majo, ko je ovaj čovek, je l' može da izađe?' Kako je to tebi izgledalo tada?“

„Uh... tada sam stekao utisak da je nadobudna, nadmena, arogantna. Mrtva-hladna ispred mene kaže: 'Je l' može da izađe ovaj čovek?' Pogledala si me i okrenula glavu... Ja izađem napolje i kažem: 'Au, bre, ova nije normalna'“, objašnjava Sekula.

„Pa jesi li na osnovu toga mislio da je nezgodna kada je trebalo da počneš da radiš kod nje?“

„Ne, ja sam pratio 'Insajder' stalno. Znao sam da je luda, ali pozitivno luda. Ne može da bude loš neko ko radi takve teme. Nisam imao predrasude o njoj, ali o B92 jesam.“

Mira se tad već nervira: „Ma kako nisi imao predrasude? Ja sam bila novinar pre nego što sam došla u 'Insajder' a za Brankicu je važila priča da je najveća zvezda, u smislu - radi najbolje emisije. Kada sam bila na prvom sastanku s njom, pomislila sam: 'Pa ona je, bre, normalna. Bez kompleksa, bez sujete, super čovek.' Otišla sam posle 15 dana u staru redakciju 'Danasa' i sve im to pričam, a

muškarci pitaju: 'Ma kakva je, bre, riba?' Kažem: 'Pa ne znam, ne gledam je tako...'

Svi su počeli da se smeju.

„Mi smo zaključili odmah da kod tebe nema sredine, ili nekoga voliš ili ne voliš“, dodaje Ljuba.

Sekula, Karan, i Ljuba i dalje pokušavaju da mi objasne da za mene ništa nije završeno hapšenjem Luke Bojovića.

U jednom trenutku Sekula kaže: „Znaš li ti da je jedan od onih koji te, prema operativnim podacima, jure ušao u 'Flert' i rekao Karanu: 'Gde si, bre, šta radiš?' Provalio je da te obezbeđujemo. Obilazi ceo krug oko B92, staje kod glavnih vrata pa telefonira, pa ulazi u 'Flert'. Javljam 'opservaciji'. Oni kažu da ima neverovatno kretanje i ponašanje. Njega smo hapsili ispred B92... Operativci koji su slučajno bili u kafiću i koji su ranije radili i na njegovom slučaju kažu: 'Ovaj je došao samo zbog Brankice i sigurno ima pištolj kod sebe.' On je vezan za Kekinu grupu. Miša je bio na sastanku s operativcem koji je rekao: 'On je tu došao zbog nje i nikada se više neće pojaviti kad ste ga provalili.' I nikada se nije pojavio, ali smo ga videli u Merkatoru među rafovima kada smo bili sa tobom, i tu nam je pobegao.“

Sve to čujem prvi put! Sećam se tog hapšenja jer sam bila u „Flertu“ na sastanku. Ušla je Mira i dok je prilazila stolu za kojim ja sedim, gledala me je pravo u oči kao da ima nešto strašno da mi saopšti. Tako je i bilo. „Videla sam iz redakcije hapšenje, uhapsili su nekoga ispred ulaza u B92, a taj se ponaša kao da mu je to najnormalnija situacija“, rekla mi je tada Mira.

Sekula je na sve to samo dodao:

„Brankić, i mi bismo voleli da budeš slobodna, ali bolje da bude ovako nego da ti neko nešto uradi. Ja sam siguran da si ti svesna situacije, mogu da shvatim da uopšte ne paničiš, ali ti si u suštini vrlo čudna.“

Nije bilo baš potpuno tačno da nikada ne paničim. Tačno je da se trudim da to ne pokazujem da ne bih pravila paniku i drugima. Ali dok su me tog dana uz kafu iz čista mira analizirali kao ličnost, setila sam se situacije kada sam jedan jedini put za tri godine pozvala Sekulu u pola četiri ujutru.

Bilo je to 15. novembra 2010. Spavam. Budi me neka buka u zgradi. Čini mi se kao da se neko zaglavio u liftu na mom spratu i da taj neko govori nešto poput: „Otvorite, otvorite.“ Ustajem, izlazim iz spavaće sobe u hodnik gde su i ulazna vrata stana, valjda u nameri da izađem i vidim šta se dešava, odnosno da pomognem čoveku koji je zaglavljen u liftu. Kako sam se približila vratima, čula sam potpuno drugačiju, mnogo jaču buku i učinilo mi se da čujem: „Policija, otvaraj“. Uključujem TV da pogledam na kameri šta se dešava na mom spratu. Nema nikoga u hodniku osim što je upaljeno svetlo. Odlazim na terasu koja gleda na ulicu. Ispred je kolona crnih džipova i na desetine specijalaca sa fantomkama koji su raspoređeni duž cele ulice. Prvo što mi je palo na pamet jeste da je neko došao da mi postavi bombu pa je stigla policija da tog nekog uhapsi.

Zovem Sekulu. Javlja se odmah posle prvog zvona. Pitam ga da li spava. Kao da ga zovem usred noći da bismo samo ćaskali. Ne zna se ko zvuči luđe u tom trenutku. Ja koja pitam to u pola četiri ujutru ili on koji jedva govori pošto sam ga probudila i kaže: „Ne, ne spavam“ (kao da je sramota što spava u to doba).

„Sekula, koga hapse u mojoj zgradi? Ovde su neki policajci s fantomkama. Mislim da su upali u zgradu, a ima ih i na ulici, evo gledam sa terase.“

„Ne znam. Evo stižemo Biske i ja. Ne brini, brzo smo tu.“ Ostala sam da sedim na terasi i da ih čekam. Pokušala sam da izbrojim koliko ima specijalaca u mojoj ulici, ali nisam uspela. On i Biske su stigli čini mi se u roku od osam minuta.

Sekula je kasnije prepričavao kako se uplašio kada je video da ga zovem u pola četiri ujutru.

„Ona nikada ne zove, kada sam video da zove usred noći, znao sam da je nešto strašno. Pomislio sam neko joj razvaljuje vrata. Pominje neke fantomke. Nisam ni slušao dalje. Skočio sam iz kreveta, zvao Bisketa. Stavljam obe noge u jednu nogavicu. Nisam znao gde sam. Niti znam kako sam stigao za osam minuta.“

Ispostavilo se da je bila u pitanju akcija Žandarmerije. Upali su u stan koji se nalazi na spratu iznad mog. Informacija koju sam tada dobila glasila je da je u pitanju Šarićev stan i da ga nisu našli.

Pošto su otišli da provere šta se dešava, dolaze posle toga kod mene da me obaveste o čemu se radi. Otvaram vrata raščupana, u bademantilu.

Sekula i Biske mi tu na vratima objašnjavaju kakva je akcija u pitanju. U jednom trenutku dok pričamo, dešava se najluđa stvar te noći. Sekula kaže: „Pita Čarli koji vodi ovu akciju može li da dođe da se upozna s tobom, pošto obožava 'Insajder'.“

Šta sam mogla da kažem, nego - neka dođe. Sledeća scena je: u pola pet ujutru, pošto su prethodno pripadnici žandarmerije maltene razvalili zgradu, Čarli, Sekula i Biske sede kod mene u dnevnoj sobi. Slušamo Čarlija koji se žali što to veče nije stigao da gleda „Insajder“, „Nasilje uz blagoslov“, jer je morao da krene u akciju. Kaže da ne propušta nijedan „Insajder“. Sedeli su 15 minuta i otišli. Posle takvog buđenja nisam se ni vratila da spavam. Razmišljala sam o tome kako je moguće da Darko Šarić ima stan u mojoj zgradi. Kako to nisam znala?! Ovo što se dešava meni i oko mene stvarno je kao film.

Tek dve godine kasnije, sasvim slučajno, dok smo Miša, Mira, Ivan i ja bili na Srebrnom jezeru, saznajem da su tu noć u stanu iznad mog tražili u stvari Vitomira Bajića, koji je koristio stan Darka Šarića.

To je, onako usput, Sekula ispričao Miri i Ivanu za doručkom, kao opšte poznat podatak. Njima ništa nije bilo jasno. Kada sam ja sišla na doručak, Mira mi, usred zalogaja, kaže:

„Pa ti si znala da su onu noć u tvojoj zgradi tražili u stvari onog plaćenog ubicu Vitomira Bajića, koji se pominje u službenoj belešci koja je vezana za tebe oko snajperske puške?“

„E, Mirjana, ne lupaj. Tražili su Šarića,“

Gleda me unezvereno...

„Pa, Sekula nam je malopre rekao da su tražili Bajića da ga uhapse pošto je on koristio taj Šarićev stan.“

„Jesi li ti luda!/? Kakav, bre, Bajić? Sekula lupeta. Nešto je pomešao.“

Mira vidi da ne može da me ubedi. Čak sam ja nju uspela da ubedim da je to glupost. Istog trenutka zove Sekulu da ga pita da li je dobro razumela da je u pitanju Bajić. On to potvrđuje. Ja besno kažem: „Sve si pomešao. Kakvo hapšenje Vitomira Bajića? Jeste, koristio je stan iznad mog. Pa mogao je kroz plafon da me se reši, šta će mu snajperska puška.“

„Brankice, bre, pa jesu tražili njega u stanu Darka Šarića. To je sto posto tačno“, bio je izričit u tome. Nije hteo ni da se ubeđuje s nama nego je to rekao i otišao.

„Ko je ovde lud? Traže Bajića koji se pominje kao neko uz čije posredovanje treba da me ubije Luka Bojović i niko me ne obaveštava da taj čovek koristi stan iznad mog?“, kažem zapanjeno.

„Ovo je kao film!!!!!!“, bilo je sve što je rekla Mira.

Danima se nismo od toga osvestili... i Miša i Mira i ja počeli smo da istražujemo sve u vezi s Bajićem. Ubrzo smo rekonstruisali sve.

...Dan posle te akcije u mojoj zgradi Vitomir Bajić je uhapšen u Budvi - 16. novembra 2010. godine. Dok je bio u zatvoru u Crnoj Gori i čekao da ga izruče Italiji, dao je informacije o pripremanju mog ubistva. Tako je nastala ona prva službena beleška da je kupljena snajperska puška.

Tada, kada su ga tražili u mojoj zgradi, oni i ne znaju da on ima bilo kakve veze s planom da mene ubiju. Hapse ga po Interpolovoj poternici zbog šverca kokaina. Bajić je mislio da će ga informacija o planu da mene ubiju spasiti od izručenja Italiji. Ubrzo je, međutim, izručen Italiji i posle toga pronađen obešen u ćeliji.

Šta ako su ga ubili u zatvoru jer su mu se tako osvetili zbog informacije koju je dao o meni? Nisam smela o tome ni da razmišljam, ali nisam mogla ni da pustim da ostane sve samo na priči da su njega tražili u stanu iznad mog. Ubrzo sam dobila i zvaničnu potvrdu.

Službena beleška u vezi s tom akcijom, do koje smo uspeli da dođemo, zaista potvrđuje da su na adresi koja je moja tražili Vitomira Bajića. Navodi se i broj stana, koji je za dva broja od mog. A ja sam sve do kraja 2012. godine bila ubeđena da su te noći zapravo jurili Šarića!

Advokat Vitomira Bajića bio je Borivoje Borović. On tvrdi da se Bajić nije ubio nego da je ubijen u zatvoru u Italiji.

„Dok je Srbija ćutala, ti si pričala!“

Za skoro tri godine nekoliko puta sam uspela da „pobegnem“ drugarima. To bežanje bilo je samo do prodavnice koja se nalazi 50 metara od ulaza zgrade u kojoj živim. Bar na kratko sam imala osećaj da je sve kao pre, da mogu da se šetam sama i slobodna. Nisam ni znala koliko mi je sloboda bila važna! Nedavno, kada sam se u takvu akciju ponovo upustila, „bekstvo“ se završilo tako što sam bezbedno otišla do prodavnice i vratila se u stan. Jedina razlika u odnosu na svaki prethodni put bila je u tome što sam se okretala na svake dve sekunde. Uopšte mi nije bilo svejedno što sam sama na ulici. Vratila sam se, zaključala vrata stana i pala u depresiju. To je zapravo bio prvi put da sam se suočila sa činjenicom da ja više nikada neću „normalno“ živeti ukoliko ostanem u ovoj zemlji. Čak i da mi ukinu obezbeđenje, o čemu sam do juče maštala, posle skoro četiri godine ovakvog života, nikada više neće biti kao pre. Tog dana bila sam čvrsto rešena u odluci da odem iz Srbije.

Imam pravo na slobodu, a biću „slobodna“ samo ako iz ove države odem. Imala sam cilj koji me je uvek terao napred. Htela sam da uradim sve što mogu da koliko-toliko promenim Srbiju. Maštala sam o tome da živim u državi u kojoj se poštuju prave vrednosti, u kojoj se poštuje tuđi uspeh, u kojoj vlada sistem a ne pojedinci...

Za ove četiri godine, „formirali“ smo novinare koji će nastaviti da rade „Insajder“. „Insajder“ će postojati i bez mene. A to je najvažnije. „Insajder“ je emisija koja ima kredibilitet. Od 2004. do kraja 2012. nismo izgubili nijednu tužbu na sudu.

Kada sam shvatila da mi, posle hapšenja Luke Bojovića, neće ukinuti obezbeđenje, Miša, Mira i ja počeli smo da planiramo moje „bekstvo“. „Slušajte, ja moram da odem iz ove zemlje ali da niko ne zna gde ću biti. Nikome se neću javiti, osim ocu da se ne bi brinuo, ali on će ćutati. Javiću vam se tek posle nekog vremena. Kupiću kartu u jednom smeru i odoh. Ovo je postalo stvarno nepodnošljivo.

Već smo imali razrađen plan. Miša će otići sa mnom do aerodroma. Neću se javljati prvih nekoliko meseci. Izgledalo je izvodljivo, ali kada sam počela da razmišljam o tome kako će se osećati svi oni koji pojma nemaju gde sam nestala, a sa kojima sam se do juče redovno viđala, ipak sam shvatila da bi to bilo neodgovorno s moje strane. Lakše je i bezbolnije da svima kažem odoh, i to je to.

Nekoliko dana posle toga, uletela sam u kancelariju i predložila Miši i Miri da zakažemo sastanak sa Ročkom i Slavišom. Nisam više mogla da podnesem to balansiranje između nade i beznađa. Osećala sam se nesigurno, jer mi apsolutno više ništa nije bilo jasno. „Moramo da ih nateramo da nam sve kažu, nisam ja dete i nisam paničar, moraju sve da nam ispričaju.“ Odlučili smo da taj razgovor tajno snimamo i da na kraju tražimo dozvolu da to koristim u knjizi. Već mi je bilo dosta raznih priča, raznih informacija, raznih službenih beleški. Smatrala sam da moram da znam istinu.

Zvala sam Ročka:

„Da li možemo da se vidimo sa vama i sa Slavišom?“

„Može, Miko.“

Otišli smo opremljeni za tajno snimanje. Ulazimo u kabinet. Tu su Rodoljub Milović i Slaviša Sovtić.

„Au, šta se dešava kad ste svi došli?“, pita Slaviša.

Odgovaram da hoćemo da nam ispričaju sve o mojoj bezbednosti, jer imam pravo da znam. Ali onako kako jeste. Čini mi se da smo bili toliko izričiti u tom zahtevu da je njima verovatno izgledalo da nam je svega dosta i da nećemo izaći iz kabineta dok ne čujemo sve što nas zanima.

Njih dvojica su se pogledali kao da su se pogledom dogovarali da li da mi sve kažu.

„Pa šta vas zanima?“, pitao je Milović.

Odmah sam prešla na pitanja. Mira je bila zadužena da uključi diktafon ali da to niko ne primeti. Sledi snimljen razgovor, između nas, prekucan od reči do reči:

Ja: Je l' meni opasnost pretila samo od Luke Bojovića?

Ročko: Nije.

Slaviša: Analitički nije.

Mira: Da li je on vrh piramide?

Ročko: Pa nije, on je deo te priče koji je doveo do toga da pojačamo obezbeđenje.

Slaviša: On je isplivao na površinu i uočili smo to. Ko zna koliko ima još potencijalnih. Nismo tek tako uočili njega. Nisu naši operativci to slučajno radili, nego su radili jer su postojale informacije da si ugrožena, pa su došli do tih podataka.

Ročko: Moramo da držimo obezbeđenje dok ne budemo sigurni, a ti znaš i sama koliko su svi uvezani i od koga ti sve preti opasnost. Sve što se dešava oko tebe je toliko jaka priča, shvataš li to?

Ja: Hoću da saznam sve, sada kada je gotovo. Kakva je bila informacija da je njemu već plaćeno da me ubije?

Slaviša: Tebe se moćnici plaše, a strah može da prouzrokuje kaos. Toga moraš da budeš svesna. Mi u policiji prođemo kaos i razne opstrukcije da bismo nešto dokazali, a vi ste tako lako uradili, tako ste nas sve šokirali dokazima koje ste izneli. Koliko njih koji imaju ogromne pare ste uništili i šta je njemu da nekom kretenu da nekoliko hiljada evra. To je opasnost.

Ročko: Postoji mnogo razloga zbog kojih imaš obezbeđenje.

Miša: Brankica misli da je sve preterano i da njena bezbednost nije ugrožena. S jedne strane je razumem, jer izgleda na kraju da većina misli da je država nju na ovaj način sprečila da radi, da je cilj bio da se ukine „Insajder“.

Ročko: Kako da se ukine „Insajder“? Pa i dalje radite „Insajder“. Zašto bi država imala troškove bespotrebno? Pa nismo mi seli i rekli: „Hajde, kako da smislimo da Brankica Stanković više ne radi.“ Pa svako pošten u ovoj zemlji podržava to što vi radite. Mišo, njena bezbednost jeste ugrožena. Nemojte sa tim da se zezate.

Miša: Znam, meni je to jasno.

Mira: Mi znamo da jeste, i brinemo se, ali Brankica ne veruje. Kada ona izloži svoje argumente, ispostavlja se da je u pravu kada tvrdi da je ona u ulozi nekakvog taoca.

Slaviša: Takve priče su čista glupost.

Ročko: Znaš li ti, Brankice, koliko bi se slavilo u zemlji Srbiji da tebe neko ubije?

Ja: Pa ne verujem. Svi bi bili tužni, hahaha (ne znam zašto se smejem kao da nisam normalna).

Ročko: Zatvorili bi se negde i pili viski. To je tužna priča. Ali se tako surovo na to svodi, razumeš li ti to?

Ja: Nikada nisam tako razmišljala...

Ročko: Samo se vrati unazad i pogledaj koje ste sve teme uradili i ko je sve s kim uvezan. Zamisli čoveka koji je stekao neko ogromno bogatstvo a ti mu staviš prst u oko pa ga javno prozoveš. Taj može da uradi čudo.

Slaviša: Taj će to da brani i rukama i nogama.

Ročko: Znate li na koga ste vi udarili?

Slaviša: Vi ste još jedna kontrolna tačka... Znaš koliko smo mi imali uspona i padova, da smo se povukli, bili bismo uništeni.

Ja: Za ove dve godine bile su razne priče: da mi opasnost preti od Kekine grupe, Luke Bojovića, huligana, nekih biznismena, političara...

Ročko: Pa jeste, oni su svi uvezani.

Ja: Ali od kojih biznismena i političara?

Ročko: To su operativni podaci i za sada nemamo dokaze za ta konkretna imena koja se pominju. Ali radimo na otkrivanju cele te mreže.

Slaviša: Film „Kum“ je zajebancija u odnosu na to šta se ovde dešava. Vi ste udarili na kriminalnu bandu. Brankice, zamisli sebe u filmu „Kum“, pa svima bi smetala.

Ja: Jeste li imali nekada nešto konkretno za mene?

Ročko: Čekaj, prema našim procenama, Vitomir Bajić je ubijen. A, kao, obesio se... čuveni ubica... Informacija je najverovatnije potekla od njega, da ti treba da budeš ubijena. On je trebalo za Luku da ubija... To je jedan od konkretnih podataka... Ali nama to nikada nije rečeno... I onda kada shvatiš...

Slaviša: Trebalo bi da znaš da skup više lakših telesnih povreda može da izazove smrt. Jedno, drugo, treće, kad se skupi to je veliki problem, a ti imaš problem s jednim, drugim, trećim, petim, kumulativni problem.

Mira: Ako ona prestane da radi, ako ugasimo „Insajder“, rešavamo li tako problem?

Slaviša: Ne. Zamisli sad za pet godina pojavi se neki novinar kao nastavak ideje, ona više ne radi, zajebava se, povuče se obezbeđenje, i oni kažu: hajde sad. Ona je najtanja karika u svemu i sada ćemo nekoj drugoj Brankici da skrenemo pažnju, do viđenja, prijatno! Što je ubijen policijski general Boško Buha? Skreni policajcima pažnju da se ne zajebavaju.

Ročko: Miko, da se tebi nešto desi, to bi bila potpuna destabilizacija države. Više nas niko nikada ne bi opraao.

Ja: Boli me glava. Je li neko platio ili nije platio za moje ubistvo?

Slaviša: Malopre ti je Ročko objasnio šta je operativni podatak. Imali smo operativni podatak.

Mira: Samo je mali krug nas svestan šta se dešava, ostali nemaju pojma. Mnogi pričaju da ona paradira sa obezbeđenjem.

Ročko: Pa to je tužna priča, ako tako misle. To je žalosno. Mene zove operativac sa terena i kaže:

Jebote, Ročko, imamo informacije o ugroženosti Brankice Stanković. Milion puta je tako bilo, zato si dobila obezbeđenje. To su operativna saznanja. To je sistem, to su realne procene... Jedna stvar je jasna: Uprava kriminalističke policije je procenila da si ugrožena i tačka.

Miša: Da li će se situacija promeniti ako ode iz Srbije?

Ročko: Iako zvuči paradoksalno, u Srbiji je najbezbednija jer ovde sve možemo da pratimo i koliko-toliko držimo pod kontrolom.

Slaviša: Brzo bi se saznalo i proćulo gde je. Kriminal ne poznaje granice. Setite se samo šta je bilo s Holandijom. Tamo su, prema operativnim podacima, planirali tvoje ubistvo. Zato što im je bilo lakše da to tamo urade. Izdrži još malo.

Ročko: Postoji operativna analitika i činjenice. Ti si ovde deo priče oko ubistva Đinđića, oko svih ostalih tema koje ste uradili, oko tebe se vrte neke stvari. Kada je Srbija ćutala, ti si pričala! Zato sada moraš da živiš tako kako živiš.

Posle ove rečenice koju je izgovorio Rodoljub Milović, na snimku se čuje samo tišina. Valjda smo se i nas troje zamislili nad tom surovom istinom. „Dok je Srbija ćutala, ti si pričala.“ Kao da više nismo imali šta da pitamo. Rekla sam: „Mi smo sve ovo snimali.“ Obavestila sam ih da hoću da napišem knjigu. Gledali su me malo zbunjeno. „Ja bih da prenesem potpuno autentično ovo što ste rekli. Neću da prepričavam. Naravno, ukoliko vi to dozvolite. Bez vaše dozvole ne smem to da uradim, niti bih uradila. Nisam htela da vas to unapred pitam jer znam da ne biste pristali.“

Opet je usledilo nekoliko sekundi tišine.

„Pa objavi. Ovo nisu naše baljezgarije nego činjenice. Stojim iza svega što sam rekao i za sve to postoji dokumentacija", rekao je Roćko.

„Mi se nikada nismo povlačili, sve ovo što si čula je istina“, dodao je Slaviša.

Kasnije smo Miša, Mira i ja razmišljali o ovoj njihovoj reakciji. Da su nešto izmišljali, sigurno nikada ne bi pristali da se objavi sve što su nam tog dana rekli.

Tada mi je postalo jasno da se ne nazire kraj svemu ovome što se dešava oko mene poslednjih nekoliko godina. Suočila sam se i sa činjenicom da je velika cena koju sam platila zbog toga što sam svoj posao radila profesionalno, što nije bilo zaštićenih i što nisam pristajala na kompromis.

Ali ne kajem se, i dalje mislim da smo mi iz „Insajdera“ mnogo toga uradili za Srbiju. Bez obzira na sve, bez obzira na pravi pakao koji mi se dogodio sa životom - ponovo bih uradila isto. Jedine granice su one koje čovek sam sebi nametne.

I dok, kao po nekom nepisanom pravilu, život prolazi u pravljenju planova i razmišljanju o tome šta je najbolje, neke stvari su se jednostavno dogodile i dovele me do odluke da sam spremna za novi život.

To je jedini životni obrt koji ima smisla, jer pravda i istina, kao i u svim najboljim večitim pričama - pobeđuju!

Ova priča nema kraj, ali sve je ostalo zapisano i više ništa neće biti isto.

Beograd, 28. avgust 2013.

BRANKICA STANKOVIĆ rođena je u Beogradu 1975. godine. Novinarka je Informativne redakcije B92 od 1997. godine. Uređivala je centralnu informativnu emisiju Dnevnik Radija B92 i bila je jedan od urednika nedeljnih emisija "Jutopija" i "Apatrija". Radila je kao dopisnica Švedskog radija i nemačkog WDR. Od 2004. autorka je i urednica emisije "Insajder", koja je postala najgledanija dokumentarna emisija u Srbiji i najcitiranija u dnevnoj štampi.

Dobitnica je više prestižnih novinarskih nagrada: 2004. emisija "Insajder - Tragom Ratka Mladića" osvojila je na Devetom međunarodnom TV festivalu u Baru "Bronzanu maslinu" u kategoriji TV reportaža i ušla u konkurenciju za nagradu na najvećem evropskom festivalu - Gran pri Evrope, emisija je uvrštena na listu top 10 Gran pri festival; 2005. godine dobija je nagradu "Dušan Bogavac", koju za etiku i hrabrost dodeljuje NUNS; 2006. godine dobija nagradu "Jug Grizelj", za najviša dostignuća u istraživačkom novinarstvu; 2008. za celokupan rad na emisiji "Insajder" dobila je međunarodnu nagradu SEEMO koju dodeljuje 14 urednika medija iz jugoistočne Evrope; 2009. po drugi put dobitnica je nagrade "Jug Grizelj", za najviša dostignuća u istraživačkom novinarstvu; 2010. dobitnica je nagrade Svetionik, koju dodeljuje ANEM; 2010. OEBS, koji čini 56 zemalja-članica, proglasio ju je za ličnost godine u Srbiji; 2011. godine dobija je Nagradu Grada Beograda; 2011. NUNS i ambasada SAD-a dodelili su novinarima emisije "Insajder" nagradu za izuzetnost u istraživačkom novinarstvu za rad na serijalu o "Kolubari" - "Prevara veka",

Reference u tekstu

(1) Citati su preuzeti dosledno, bez stilskih, gramatičkih i pravopisnih korekcija. (Prim. ured.)

Table of Contents

[Naslovna strana](#)

[Naslov](#)

[Uvod](#)

[Neću više da ćutim](#)

[Granice koje se ne prelaze](#)

[Neću valjda s vama da idem do kioska?](#)

[Možemo sve, samo ako hoćemo](#)

[Neću da bežim iz svoje zemlje zbog idiota](#)

[Privremena stvarnost](#)

[„Otrovna si kao zmija...”](#)

[Huligani me tuže, sudija mi preti privođenjem](#)

[Neću više da radim „Insajder”](#)

[Koliko košta da ništa ne radite?](#)

[Nisam mogla ni da sanjam da će se svi okomiti na mene - od nagrada do pretnji](#)

[Moj komšija Šarić](#)

[Stremi visoko, kopaj duboko](#)

[Moji novi „drugari”](#)

[Kupljena je snajperska puška iz koje treba da budeš ubijena](#)

[12. mart 2003.](#)

[Kap ne buši kamen snagom nego čestim kapanjem](#)

[Peti oktobar](#)

[Šok-bombe, hekleri, pištolji - više ništa ne može da me iznenadi!](#)

[Jurnjava po autoputu](#)

[Tvoj život je najvažniji](#)

[U inat svima](#)

[„Kolubara” - tektonski poremećaj posle „Insajdera”](#)

[Promene na B92](#)

[„Ako napišeš knjigu, i nas će morati neko da čuva”](#)

[„Nemoj da ideš u Holandiju, spremaju tvoje ubistvo!”](#)

[„Kad ti kažu da moraš da kreneš - kreni”](#)

[Patriotska pljačka](#)

[„Insajder” kao kamen oko vrata](#)

[„Možeš za mrvicu mirnije da spavaš, ali na jedno okce!”](#)

[Ako me pustite da radim, ovo će postati najgledanija emisija](#)

[Tajne službe i Jedinica za specijalne operacije...](#)

[Kako je Zoran Đinđić proglašen za kriminalca...](#)

[Intervju sa Beбом Popovićem. Skrivena kamera](#)

[„Teško je boriti se za istinu, toga moraš da budeš svesna”](#)

[„Ako posle svega ovoga preživim ja i ako preživite vi - ispricacu vam sve](#)

[„Milioner”: zakon prirode](#)

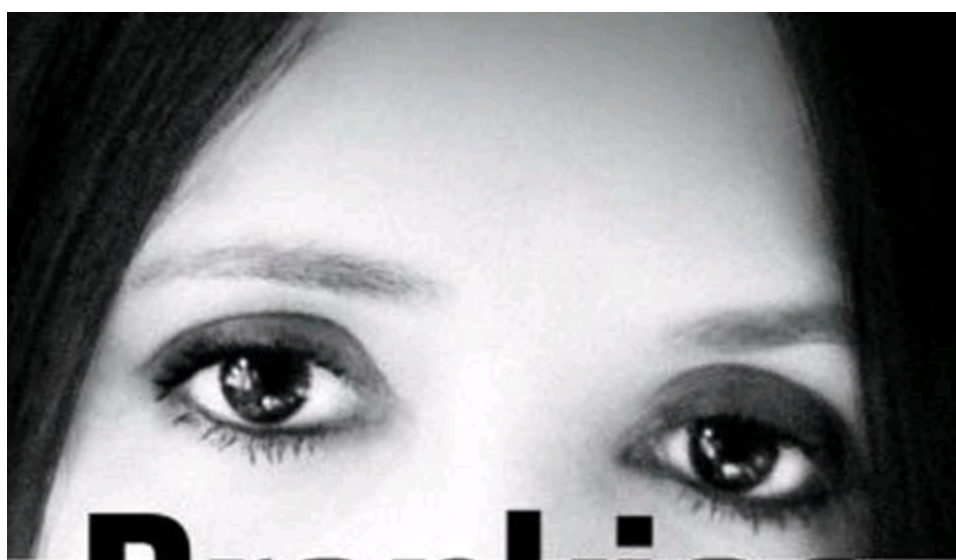
[Crnogorska mafija, fudbalska mafija, hapšenja utorkom...](#)

[„Evo pucaj, ali nećeš nju da diraš!“](#)

[„Dok je Srbija ćutala, ti si pričala!“](#)

[O autoru](#)

[Reference u tekstu](#)

Brankica Stanković

Insajder,
moja priča

”

Kupljena je snajperska puška iz koje treba da budeš ubijena...
Ne smeš nikada nikome da kažeš da sam ti ja ovo javio,
jer ćeš tako mene dovesti u opasnost.“

